KAVITHA YAGA BUGGANA

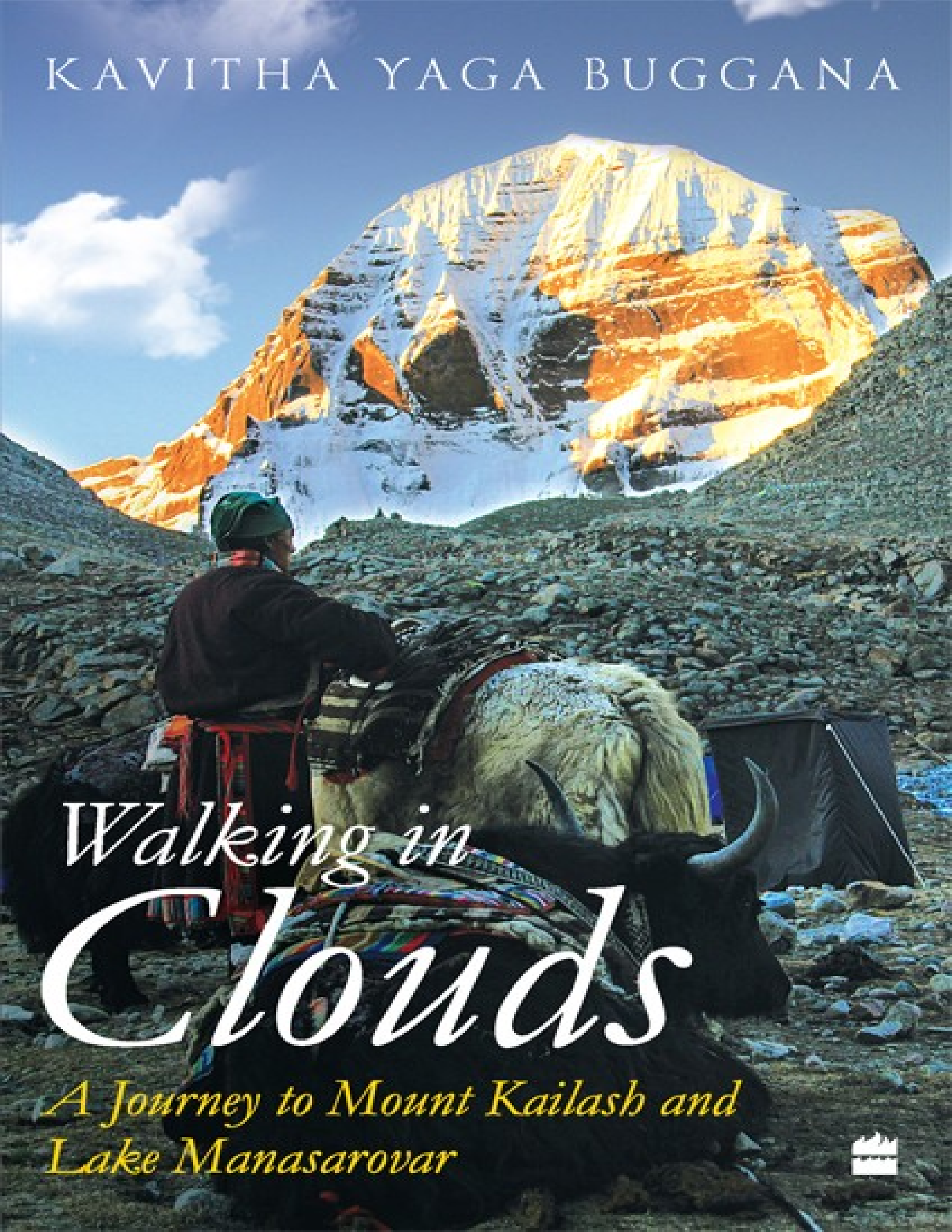

Walking in Clouds

A Journey to Mount Kailash and Lake Manasarovar

Table of Contents

କଭର୍
ଶୀର୍ଷକ ପୃଷ୍ଠା
ଉତ୍ସର୍ଗ
ସୂଚୀପତ୍ର
ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ
ଯାତ୍ରୀ, ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି
ଆମଡ୍ ଜାଏଣ୍ଟ୍ସ
ରିଆଲିଟି ହିଟ୍ସ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାତ୍ରା
ପ୍ରଥମ ଶିବିର
ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ
ପାଠକମାନେ
କରନାଳୀ ନଦୀ କୂଳରେ
ଯେତେ ସମୟ ଲାଗିବ
ଦେବତାମାନେ
ରେଖା ଅତିକ୍ରମ କରିବା
ସୈନିକମାନେ
ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ
ଆମେ କାହିଁକି ପୂଜା କରୁଥିବା ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁ
ବୁଡାଇବା, ସଫା କରିବା
ହ୍ରଦ ଉପରେ ଆଲୋକ
ଚିଉ ଗୋମ୍ପା, ପକ୍ଷୀ ମଠ
ଶେଷ ସହର
ଦେବତାଙ୍କ ପର୍ବତ
ପ୍ରେମ କାହାଣୀ
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ
ରାତିରେ କୈଳାସ
ନୀଳ ଆଲୋକ
ମେଘରେ ଚାଲିବା
ଚୋରି ହୋଇଥିବା ଦିନ
ମୁନ୍ ହ୍ରଦ
ଫେରସ୍ତ ହେଉଛି
କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ
ସୂଚୀ
ପରବର୍ତ୍ତୀ କଥା ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି
ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ
ଲେଖକଙ୍କ ବିଷୟରେ
କପିରାଇଟ୍

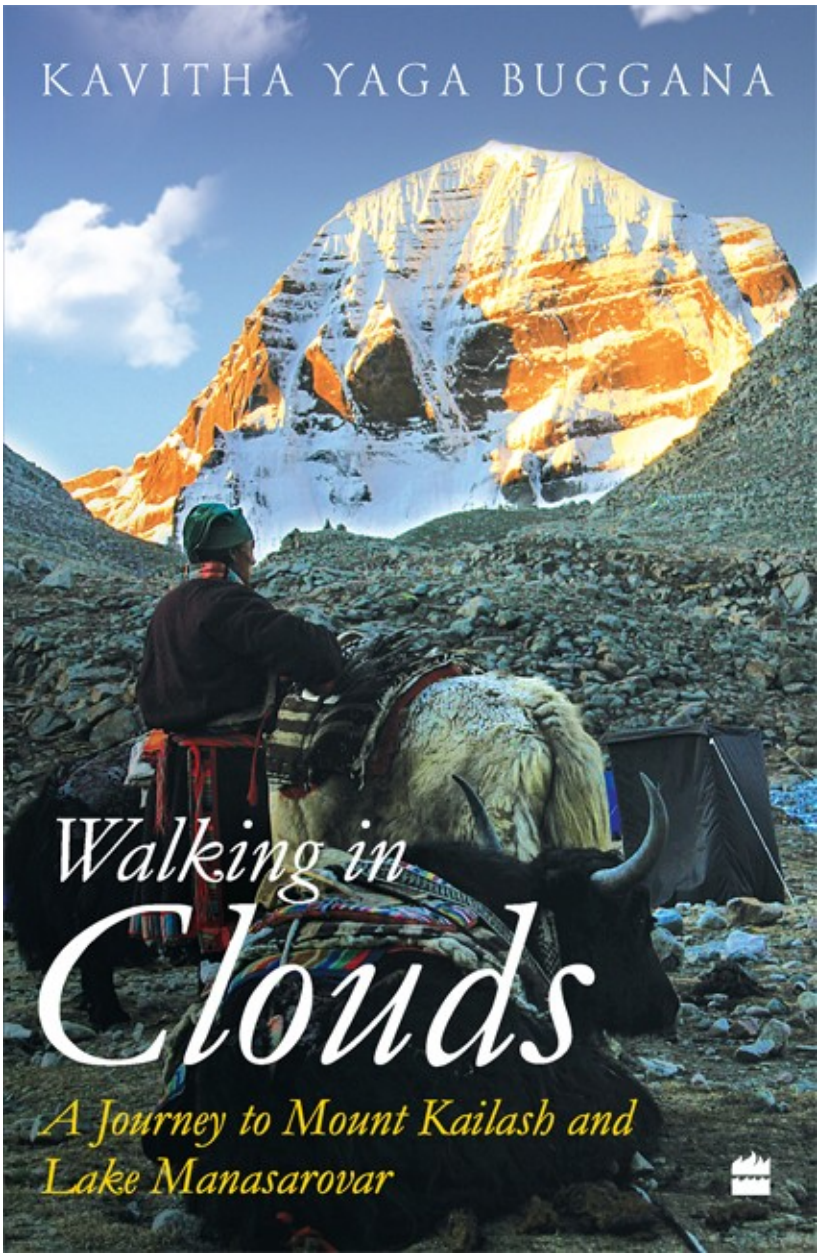
KAVITHA YAGA BUGGANA
Walking in
Clouds
A Journey to Mount Kailash and
Lake Manasarovar

ମେଘରେ ଚାଲିବା

କ ail ଲାଶ ପର୍ବତ ଏବଂ ମାନସରୋଭର ହ୍ରଦକୁ ଏକ ଯାତ୍ରା |

କବିଥ ଯାଗା ବୁଗନା

HarperCollins *Publishers* India

ମୋ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ,
ଯେଉଁମାନେ ପୁସ୍ତକ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ଏହାକୁ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଖୁସି ହୋଇଥାନ୍ତେ।
ଏବଂ ମୋ ବାପାମାଆଙ୍କୁ,
ଯେଉଁମାନେ ମୋତେ ଏହି ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ବଡ଼ କରିଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ତାଙ୍କ ଘର, ତାଙ୍କ ଅଫିସ, ତାଙ୍କ ଷ୍ଟୁଡିଓ, ତାଙ୍କ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଏବଂ ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁଠାରେ ନେଇପାରେ ସେଠାରେ।

ବିଷୟବସ୍ତୁ

ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ
ଯାତ୍ରୀ, ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି
ଆମଡ୍ ଜାଏଣ୍ଟ୍ସ
ରିଆଲିଟି ହିଟ୍ସ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାତ୍ରା
ପ୍ରଥମ ଶିବିର
ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ
ପାଠକମାନେ
କରନାଳୀ ନଦୀ କୂଳରେ
ଯେତେ ସମୟ ଲାଗିବ
ଦେବତାମାନେ
ରେଖା ଅତିକ୍ରମ କରିବା
ସୈନିକମାନେ
ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ
ଆମେ କାହିଁକି ପୂଜା କରୁଥିବା ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁ
ବୁଡ଼ାଇବା, ସଫା କରିବା
ହ୍ରଦ ଉପରେ ଆଲୋକ
ଚିଉ ଗୋମ୍ପା, ପକ୍ଷୀ ମଠ
ଶେଷ ସହର
ଦେବତାଙ୍କ ପର୍ବତ
ପ୍ରେମ କାହାଣୀ
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ
ରାତିରେ କୈଳାସ
ନୀଳ ଆଲୋକ
ମେଘରେ ଚାଲିବା
ଚୋରି ହୋଇଥିବା ଦିନ
ମୁନ୍ ହ୍ରଦ
ଫେରସ୍ତ ହେଉଛି
କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ
ସୂଚୀ
ପରବର୍ତ୍ତୀ କଥା ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି
ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ

ଲେଖକଙ୍କ ବିଷୟରେ
କପିରାଇଟ୍

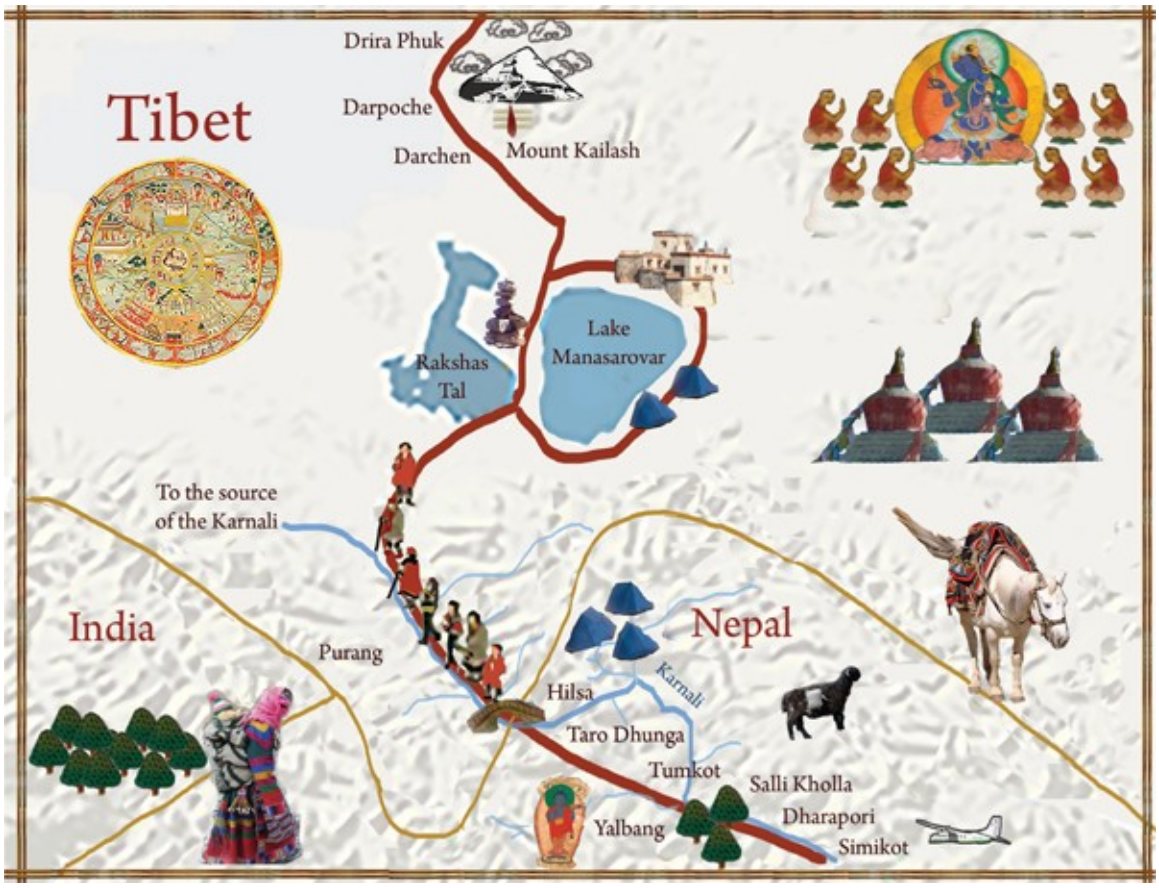
Tibet
Drira Phuk
Darpoche
Darchen
Mount Kailash
Lake
Manasarovar
Rakshas
Tal
To the source
of the Karnali
India
Purang
Nepal
Karnali
Hilsa
Taro Dhunga
Tumkot
Salli Kholla
Dharapori
Simikot
Yalbang

ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ

ପୃଥିବୀର ଛାତ ଉପରେ ଏକ ହ୍ରଦ ଏବଂ ଏକ ପର୍ବତ ଅଛି ଯେଉଁଠାରେ ପବନ ପତଳା ଏବଂ ମେଘଗୁଡ଼ିକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ରହିଥାନ୍ତି। ଏଗୁଡ଼ିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯାତ୍ରା ବହୁତ ଦିନ ଲାଗିବ। ମୋ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ପଲ୍‌ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ ଯେ ଆମେ ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ପହଞ୍ଚିପାରିବୁ କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଆମକୁ ଯିବାକୁ କଣ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ଯାତ୍ରା ଯାହା ଆମେ ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ସ୍କୁଲ ପିଲା ଥିବାବେଳେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲୁ।

ସେହି ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ ଆମ ସ୍କୁଲକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଛୋଟ, ଗୋଲାକାର ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଚଢ଼ିଯାଉଥିଲୁ, ଯାହା ଏକ ଉପତ୍ୟକାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା। ଶୀର୍ଷ ପାଖରେ ଥିବା ବଡ଼ ପଥରଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଆମକୁ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ଲାଗିବ। ସେଠାରେ, ମେଘଗୁଡ଼ିକ ଗରମରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପତଳା ହେବା ସହିତ ଆମେ ପଥର ଉପରେ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଥିଲୁ। ଆମେ ଏପରି ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲୁ ଯାହା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା, ଆମର ନିଦ୍ରାଳୁ ଦୁନିଆ ବାହାରେ। ଏବଂ ସମସ୍ତ ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଥିଲା ସେହି ହ୍ରଦ ଏବଂ ପାହାଡ଼କୁ ଯାତ୍ରା ଯାହା ଏତେ ଦୂରରେ ଥିଲା - ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପୃଥିବୀ ଅପେକ୍ଷା ଆକାଶର ଅଧିକ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା।

ଯାତ୍ରୀ, ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି

ନେପାଳଗଞ୍ଜ, ନେପାଳ

ଉଚ୍ଚତା ~ ୧୫୦ ମିଟର

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସର ଏହି ସ୍ପଷ୍ଟ ସକାଳେ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଝଲସୁଛି ଏବଂ ଶୁଷ୍କ ମାଟିରେ ତାପ ନିଜକୁ ବୁଣି ନେଉଛି। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ଆମ ଘରୁ ବାହାରିବାର ଚାରି ଦିନ ବିତିଗଲାଣି, କିନ୍ତୁ ଆମର ଯାତ୍ରା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନାହିଁ। ନେପାଳଗଞ୍ଜ ବିମାନବନ୍ଦର କୋଠା ବାହାରେ ଏକ କଡ଼ରେ ବସି, ମୁଁ ଏବଂ ମୋର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛୁ। ୟିଙ୍ଗ୍, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ, ତାଙ୍କର ବିଶାଳ କଳା କ୍ୟାମେରାକୁ ଦୂରେଇ ରଖିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଖରାପ ଗୋଡ଼ ଟାଣିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଏହାକୁ ସବୁଠି ବହନ କରନ୍ତି। ସ୍ପେରେଲୋ ଘରୁ ପଲ୍ଲୁର ବନ୍ଧୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି। ଜେଫ୍, ତାଙ୍କର ସବୁଜ ବୁଦ୍ଧ ଟି-ସାର୍ଟ ଏବଂ ତରଙ୍ଗିଆ ସୁନେଲି କେଶ ପିନ୍ଧି, ଏକ ଝିଟିପିଟିକୁ ପିଛା କରୁଥିବା ଛୋଟ ବିମାନବନ୍ଦର ଲନ୍ ଚାରିପାଖରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି। କଞ୍ଚା ଘାସ ଏବଂ ଗଛର ପତ୍ର ଧୂଳିରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ।

‘ତେବେ, ତୁମେ କ’ଣ ଭାବୁଛ ଆମେ ଆଜି ସିମିକୋଟ ପହଞ୍ଚିବୁ?’ ମୁଁ କେଟିକୁ ପଚାରେ, ଯିଏ ବଗିଚା ପାଖରେ ଛାଇଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି।

ଏକ ବରଫ ଭାଙ୍ଗିବା ପାଇଁ, ଏହା କରିବାକୁ ପଡିବ। ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଏବଂ ମୁଁ ହାଇଦ୍ରାବାଦରୁ ଏକାଠି ଯାତ୍ରା କରିଥିଲୁ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗତକାଲି ରାତିରେ କାଠମାଣ୍ଡୁ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ଭେଟିଥିଲୁ।

‘ମୁଁ ଭାବୁଛି,’ କେଟି କୁହନ୍ତି। ତାଙ୍କର ହସ ଶୀଘ୍ର, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଆଖି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଷ୍ମ କରିଦିଏ।

‘ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଏଠାରେ ଦୁଇ ଦିନ ଧରି ଫସି ରହିଛି, ସିମିକୋଟ ଯିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି,’ ପଲ୍ଲୁ ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି।

ଏହି ବିମାନବନ୍ଦରରେ ସମସ୍ତେ ସିମିକୋଟର ଛୋଟ ପର୍ବତମୟ ସହରକୁ ଉଡ଼ାଣ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି। ଆମର ଅପେକ୍ଷାର ଅବଧି ସିମିକୋଟର ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ ପାଗ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ। ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ ନେପାଳର ହୁମଲା ଦେଇ ଯାତ୍ରାର ଆରମ୍ଭ ବିନ୍ଦୁ ହେଉଛି ସିମିକୋଟ। ହୁମଲା ଯାତ୍ରା ତିବ୍ବତର କୈଳାସ ପର୍ବତ ଏବଂ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦକୁ ଆମର ଯାତ୍ରାର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ।

କେଟି ଜଣେ ହଂକଂ ଚାଇନିଜ୍ ଯିଏ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଭାନକୁଭରକୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ। ସେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ ଏକ ବ୍ୟସ୍ତବହୁଳ ଜୀବନଯାପନ କରନ୍ତି। ଜଣେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ନର୍ସ, ସେ ଜଣେ ହସ୍ପିଟାଲ ପ୍ରଶାସକ ଏବଂ ଜଣେ ଉତ୍ସାହୀ ଟ୍ରେକର, ତାଙ୍କର ଏକ ବଢ଼ିଆ ଝିଅ ଅଛି ଯାହାର ଜୀବନ ତାଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ବ୍ୟସ୍ତବହୁଳ।

‘ତୁମର ପିଲାମାନଙ୍କର ବୟସ କେତେ?’ କେଟି ପଚାରନ୍ତି।

‘ମୋ ଝିଅର ବୟସ ଚଉଦ ଏବଂ ପୁଅର ବୟସ ଆଠ,’ ପଲ୍ଲୁ ଉତ୍ତର ଦେଲା।

‘ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଭୋଗ କର। ସବୁଠାରୁ ଭଲ ସମୟ ହେଉଛି ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଛୋଟ ଥାଆନ୍ତି,’ କେଟି କଣ୍ଠସ୍ୱରରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କୁହନ୍ତି।

‘ମୋ ପୁଅମାନେ ଚଉଦ ଏବଂ ଏଗାର ବର୍ଷର।’ ମୁଁ ମୋର ବଡ଼ ପୁଅକୁ ରାସ୍ତା କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳୁଥିବାର ଏବଂ ମୋ ସାନ ପୁଅକୁ ଲେଗୋ ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସଠିକ୍ ଗୋଟିଏ ଖୋଜୁଥିବାର ଦେଖିପାରୁଛି।

ଯାତ୍ରାର ସକାଳେ ଘରର ସ୍ମୃତି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠିଲା: ଘାସ ଏବଂ କାକର ସହିତ ଗାଢ଼ ସବୁଜ ବଗିଚା, ଏବଂ ଏହାର ଗୋଲାପୀ ଓଲିଏଣ୍ଡର ଏବଂ ଲାଲ ହିବିସ୍କସର କୋଣ; ପିଲାମାନେ, ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଏବେ ବି ନିଦ୍ରାରେ ଝୁଲୁଛି; ହରି, ମୋ ସ୍ୱାମୀ, ନୀରବ, ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଧଳା ପୋର୍ସେଲିନା କପ୍ ରୁ କଫି ପିଉଛନ୍ତି। ଯଦିଓ ସେ ଏହା ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେ ଚିନ୍ତିତ। ସେ ବୁଝିପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଆମ ଦୁନିଆର ସୀମା ବାହାରକୁ ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ କାହିଁକି ଯାଉଛି। ମୋତେ କ'ଣ ପାଇଁ ଚାଳିତ କରୁଛି? ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏତେ ଦିନ ପାଇଁ

କିପରି ଛାଡି ପାରିବି? ଯଦି ମୋ ସହିତ କିଛି ହୁଏ ତେବେ ପରିବାରର କ'ଣ ହେବ? ଏଗୁଡ଼ିକ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରଶ୍ନ। ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ମୋ ପାଖରେ ଉତ୍ତର ଅଛି।

ନେପାଳଗଞ୍ଜ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆହୁରି ପ୍ରବଳ ହୁଏ। ଶେଷରେ, ଆମର ଗାଇଡ୍, ଛିରିଂ, ଜଣେ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଟିକିଏ ଗଢ଼ି ତୋଳିଥିବା, ତରଙ୍ଗିଆ ବ୍ୟକ୍ତି, ଆମକୁ ବିମାନବନ୍ଦର ଲାଉଞ୍ଜ ଭିତରକୁ ନେଇଯାଆନ୍ତି। ଟେଲିଭିଜନରେ ଏକ ନେପାଳୀ ଧାରାବାହିକ କାନ୍ଥରେ ଲଗାଯାଇଛି। ଏହା ମୋତେ ଭାରତର ସରକାରୀ ଚ୍ୟାନେଲ ଦୂରଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ 1980 ଦଶକର ହିନ୍ଦୀ ଟେଲିଭିଜନ ଧାରାବାହିକର ମନେ ପକାଇ ଦିଏ। ସମଗ୍ର ନେପାଳ ମୋତେ ଏପରି ଅନୁଭବ କରେ। ବିଶାଳ ଗାତରେ ଘୂରି ବୁଲୁଥିବା ଏହାର ଅରାଜକ, ହର୍ଣ୍ଣିଂ କାର, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶାଢ଼ି ଏବଂ ସିନ୍ଦୂର ପିନ୍ଧିଥିବା ଏହାର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ମହିଳା, ଏହାର ଲୋକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବର ଭାରତକୁ ମନେ ପକାଇଥାଏ। କିଛି ସମୟ ପରେ, ନେପାଳୀ ଧାରାବାହିକର ଅକାଳ ନୂତନତ୍ୱ କ୍ଷୟ ହୁଏ ଏବଂ ଅପେକ୍ଷାର କ୍ଲାନ୍ତି - ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରାର ଅକଥିତ କାହାଣୀ - ଆରମ୍ଭ ହୁଏ।

ମୁଁ ହସି ହସି ହସି ହସି ହସି ହସି କହୁଛି। ଜେଫ୍ ଯାଦୁକରୀ କୌଶଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସମୟରେ ବିମାନବନ୍ଦର ସୁରକ୍ଷା କର୍ମୀଙ୍କ ଦୁଇ ପିଲା ଆନନ୍ଦରେ ଚିତ୍କାର କରୁଛନ୍ତି। ସେ ହାତରେ ମହାନ ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ପବନରେ ଏକ କାର୍ଡ ବଜାଉଛନ୍ତି। ପୁଅଟି ତା ୩୦ ଉପରେ ହାତ ତାଳି ମାରୁଛି। ଝିଅଟିର ଆଖି ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ତା'ର କାନ୍ଧ ଖୁସିରେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଛି। ୟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ଫଟୋ ଉଠାଉଛି। ପଲ୍ଲୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆସନ୍ତି, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ପିଲାମାନେ ହସୁଛନ୍ତି, ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ହସୁଛୁ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପରେ, ଯେତେବେଳେ ସିମିକୋଟରେ ପବନ ପ୍ରବଳ ହୋଇଯାଏ, ଛିରିଂ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଆଜି ଉଡ଼ିବା ଅସୁରକ୍ଷିତ। ଆମେ ସେହି ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଯାଉ ଯେଉଁଠାରେ ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ମୁଁ ଆମର ଏୟାରକଣ୍ଡିସନଡ୍ କୋଠରୀରେ ବୁଡ଼ିଯାଉ। ଉତ୍ସାହିତ ପ୍ରାର୍ଥନା ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ନୀରବ।

'ପିଲାମାନେ କିପରି ଅଛନ୍ତି?' ପଲ୍ଲୁ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ପଚାରୁଛି। ସେମାନଙ୍କ ପୁଅମାନେ ସହପାଠୀ ଏବଂ ଝିଅମାନେ ବନ୍ଧୁ।

'ସେମାନେ ଅତ୍ୟଧିକ ଟିଭି ଦେଖିପାରିବେ, ସେମାନେ ଯାହା ଚାହିଁବେ ତାହା ଖାଇପାରିବେ - କାହିଁକି ସେମାନେ ଭଲ ହେବେ ନାହିଁ?' ପ୍ରାର୍ଥନା କହେ।

ପଲ୍ଲୁ ହସିଲା।

'ଆମେ ବହୁତ ଦିନ ହେବ ଦୂରରେ ରହିବୁ, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଠିକ୍ ରହିବେ,' ପ୍ରାର୍ଥନା ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି ଯେ ସେ ଯେତେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି ତାଠାରୁ କମ୍ ନିଶ୍ଚିତ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଦଶନ୍ଧି ଧରି ଏହି ଯାତ୍ରା ଯୋଜନା କରିଛୁ, ପଞ୍ଜୀକରଣ ବନ୍ଦ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ସାଇନ୍ ଅପ୍ କରିଥିଲା। ହୁଏତ ଦୂରାନ୍ତର ଦେଶକୁ ଏହି ଦୀର୍ଘ ଯାତ୍ରା ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରିବାରଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାର ଅନେକ ଦିନର ପ୍ରଭାବ ଏବେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି।

ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ, ବିଦେଶୀମାନେ (ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକିଥାଉ, ଯଦିଓ ଆମେ ସମସ୍ତେ ନେପାଳରେ ବିଦେଶୀ; ସେମାନେ ଆମକୁ 'ଭାରତୀୟ ମହିଳା' ବୋଲି ଡାକୁଛୁ) ନିରାଶ ନୁହନ୍ତି। ସେମାନେ କ୍ୟାମେରା ଏବଂ ସୁନାହାଟ ସହିତ ରିକ୍ସାରେ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ନ୍ତି। ସେମାନେ ପୁରୁଣା ସ୍ୱିଚ୍‌ବୋର୍ଡ ସହିତ ବଲ୍ଟସ୍ ସ୍ୱିଚ୍ ଏବଂ ତାର ବାହାରୁଥିବା, ଫଳ ବିକ୍ରେତା, ପୁରୁଣା ରିକ୍ସା, ମଇଳା କୁକୁଡ଼ା ଦୋକାନ ଏବଂ ଭ୍ରମଣକାରୀ ଗଧମାନଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାନ୍ତି। ଆମ ଭାରତୀୟ ସହରଗୁଡ଼ିକରେ, ଏହି ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଆମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ମଇଳା ଏବଂ କ୍ଷୟକ୍ଷତି ହୋଇଥିବା ଦେଶର ଲଜ୍ଜାଜନକ ବିବରଣୀ। କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ, ପଡୁଥିବା ସ୍ୱିଚ୍‌ବୋର୍ଡ ହେଉଛି ଚତୁର କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ; ଫଳ ଦୋକାନ, ଏହାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଲାଲ, ମାଟି ମାଟିଆ ଏବଂ ବୋଲ୍ଡ ହଳଦିଆ ଫଳର ଗଦା ସହିତ, ରଙ୍ଗ-କୋଡେଡ୍ ଜ୍ୟାମିତିରେ ସଜାଯାଇଥିବା, ଜଣେ କଳାକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଆନନ୍ଦଦାୟକ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ, ଆମେ ହୋଟେଲର ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଏକାଠି ହେଉ। ଅତି ଆଲୋକିତ ଭିତର ସାଜସଜ୍ଜା ସହିତ ଆୟତାକାର ଗଠନ, ମୁଁ ଜାଣିଛି, ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ। ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ କାହିଁକି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି କାରଣ ଭାରତୀୟ ସୀମା ମାତ୍ର କିଛି ମିନିଟ୍ ଗାଡ଼ି ଚଲାଇ ଦୂରରେ, କିନ୍ତୁ ମୋର ହୃଦୟ ବୁଡ଼ିଯାଏ। ଅଧିକାଂଶ ଛୋଟ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ପ୍ରକୃତ ଜିନିଷର ଅତ୍ୟଧିକ ମସଲାଯୁକ୍ତ, ତେଲ-ଭିଜା, କ୍ଲିଚେଡ୍ ଅନୁକରଣ ପରିବେଷଣ କରନ୍ତି। ମୁଁ କିଛି କହୁନାହିଁ, କାରଣ ବିଦେଶୀମାନେ ଉତ୍ସାହିତ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କହୁନାହିଁ ଯେ

'ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ' ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ। 'ତେଲୁଗୁ ଖାଦ୍ୟ', ସମାନ, କିମ୍ବା 'ତାମିଲ ଖାଦ୍ୟ' ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଖାଦ୍ୟ ପରମ୍ପରାର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଗତ ଅଛି ଯାହା ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ଉପାଦାନ ବ୍ୟବହାର କରେ, ଏବଂ ସେମାନେ ଋତୁ, ତାପମାତ୍ରା ଏବଂ ଆୟୁର୍ବେଦର ନୀତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି। ତେଣୁ, ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଭୌଗୋଳିକ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟ ଖାଦ୍ୟର ଏକ ଚମତ୍କାର ବିବିଧତାକୁ ଘେରି ରହିଛି। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମୋ ମାଆଙ୍କ ଗ୍ରାମ ଭାତ ସହିତ ଖାଉଥିବା ଏହାର ଟାଙ୍ଗୀ, ମସଲାଯୁକ୍ତ ତେନ୍ତୁଳି କରି ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ଯେତେବେଳେ ମୋ ବାପାଙ୍କ ଗାଁରେ ସେମାନେ ରାଗି ବାଜରାରୁ ବାଷ୍ପ ଗରମ ବଲ ତିଆରି କରନ୍ତି। ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଗାଁରେ, ପପ୍ପୁ (ସାଦା ପନିପରିବା ଡାଲି) ଏବଂ ନରମ ଜୋନା ରୋଟି ବିନା ଖାଦ୍ୟ ଆଦୌ ଖାଦ୍ୟ ନୁହେଁ। ଏବଂ ଏହି ସବୁ ଗାଁ ପରସ୍ପରଠାରୁ କିଛି ଘଣ୍ଟା ଦୂରରେ ଅଛି। ନେପାଳଗଞ୍ଜର ଏହି ଅତ୍ୟଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ, ମୁଁ ମେନୁରେ ଥିବା 'ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ' ଉପରେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛି।

ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଡର ଦିଅନ୍ତି: ମଟନ୍ ମହାରାଣୀ, ବଟର ନାନ୍। ଜେଫ୍, ସ୍ପେରେଲୋ, କ୍ୟାଟି ଏବଂ ୟିଙ୍ଗ୍ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭେଟିବା ପୂର୍ବରୁ ଏକାଠି ସମୟ ବିତାଇଛୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସହଜ ବନ୍ଧୁତା ରହିଛି। ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ମୁଁ ଅଧିକ ସଂଯମ। ଆମେ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ ତିନିଜଣ ଆମର ସହଯାତ୍ରୀ - ବିଶେଷକରି ସ୍ପେରେଲୋ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିଥିଲୁ। ସେ କ'ଣ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଫ୍ୟାଶନ୍ ସେନ୍ସ ସହିତ ଏକ ହେଡୋନିଷ୍ଟିକ୍ ପ୍ଲେବୟ ହୋଇପାରିବେ? ହୁଏତ ସେ ଜଣେ ଉତ୍ତପ୍ତ ସ୍ୱଭାବର ପୁରୁଷ ହେବେ ଯାହାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଫ୍ୟାଶନ୍ ସେନ୍ସ ଅଛି? କିନ୍ତୁ ସେ ଏହି ସବୁ ଷ୍ଟେରିଓଟାଇପ୍ସରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛନ୍ତି। ଫ୍ଲୋରେନ୍ସର ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଜ୍ଞାନୀ, ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ ସାଜସଜ୍ଜାରେ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ, ତାଙ୍କ କଥାରେ ସତର୍କ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଚରଣରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ। ୱେଟର ପାନୀୟର ଏକ ଟ୍ରେ ସହିତ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି।

‘ଚିଅର୍ସ!’ ଜେଫ୍ କୁହନ୍ତି, ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିୟରର ଏକ ଗ୍ଲୁପ୍ ନିଅନ୍ତି।

ୱେଟର ଏବେ ବି ପାନୀୟ ଢାଳି ଦେଉଛନ୍ତି। ହସ ଏବଂ ଭ୍ରୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ସ୍ପେରେଲୋ ୱେଟରଙ୍କୁ ଇଙ୍ଗିତ କରି ଜେଫଙ୍କୁ କହିଲେ, ଯିଏ ଖୁସିରେ ତାଙ୍କ ବିୟର ପିଉଛନ୍ତି, 'ଇଟାଲୀରେ, ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରିବେଷଣ କରାଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଜାଣୁ।'

‘ଠିକ୍ ଅଛି,’ ଜେଫ୍ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କୁହନ୍ତି। ‘ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆରେ, ଆମେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଜାଣୁ। ଆମେ କୌଣସି କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉନାହୁଁ।’

ସମସ୍ତେ ହସୁଛନ୍ତି।

ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର, ଖାଦ୍ୟ ଆସିଯାଏ। ଏହା ସାଧାରଣ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି, କିନ୍ତୁ ଖୁସିର କଥା, ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ। ମଟନ୍ ମହାରାଣୀ ସମୃଦ୍ଧ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ଏବଂ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସନ୍ତୁଳିତ ସ୍ୱାଦ ସହିତ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ। ଡାଲି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମସଲାଯୁକ୍ତ। ନାନଗୁଡ଼ିକ ଗରମ ଏବଂ ବଟର ଭଳି। ସମସ୍ତେ ନିଜକୁ ସେକେଣ୍ଡରେ ପରିବେଷଣ କରନ୍ତି। ଆମେ ଅଧିକ ମଟନ୍, ଅଧିକ ନାନ ଅର୍ଡର କରୁ।

‘ଏହା ଦେଖ!’ ଜେଫ୍ କୁହନ୍ତି। ସେ ଏକ ଚାମଚ ଉଠାଇ ଏହାକୁ ଲିଭର ଭାବରେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ପିଷ୍ଟନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଏକ ବିୟର ବୋତଲର ଟୋପି ବାହାରକୁ ବାହାର କରିଦିଏ। ସମସ୍ତେ ତାଳି ଦିଅନ୍ତି। ଜେଫ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏକ ବୋତଲ ଦିଏ। 'ଜେଫ୍, ତୁମେ ମୋତେ ଶିଖାଇ ପାରିବ କି? ମୁଁ ଘରେ ଏହି କୌଶଳ ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛି।'

ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିୟର ବୋତଲ ଖୋଲିବା ଅଭ୍ୟାସ କରେ। କିଛି ସମୟ ପରେ, ମୋ ହାତର ଏକ ଛୋଟ ଚାପ ସହିତ ମୋ ଟୋପିଗୁଡ଼ିକ ଉଡ଼ିଯାଏ। ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ପିଲାମାନେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବେ।

ପ୍ଲେଟଗୁଡ଼ିକ ସଫା ହେବା ପରେ, ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ ଲାପଟପ୍ ଖୋଲି ଆମକୁ ସିଲ୍କ ରୁଟ୍ ଦେଇ ତାଙ୍କ ସାଇକେଲ ଯାତ୍ରାର ଫଟୋ ଦେଖାନ୍ତି। ଇଟାଲୀରୁ ଚୀନ୍ ଯାତ୍ରା ଚମତ୍କାର ଦେଖାଯାଉଛି। ମନ୍ଦିର ଗ୍ରଟୋସ୍ ଚୀନ୍ ପର୍ବତମାଳାରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଏବଂ ମଧ୍ୟ ଏସୀୟ ଷ୍ଟେପ୍ସ ଅନନ୍ତ ନୀଳ ହ୍ରଦରେ ଶେଷ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତର୍କତାର ସହିତ ରଚିତ ଫଟୋ ଏକ ଛୋଟ କାହାଣୀ ସହିତ ଥାଏ।

ପଲ୍ଲୁ ଆଉଜି ପଡ଼ି ଧୀରେ କହେ, 'ଘର ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଏତେ ଭିନ୍ନ।'

ହାଇଦ୍ରାବାଦର ଆମର ଉଚ୍ଚ-ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ବର୍ଗର ବବଲରେ, ଜୀବନ ହେଉଛି ଶିକ୍ଷା, ବିବାହ, ପିଲା, ସମାଜରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଏବଂ ତା'ପରେ ଅବସରର ଏକ ସ୍ଥିର ଧାରା। କିନ୍ତୁ ସ୍ପେରେଲୋ, ଜେଫ୍ ଏବଂ କ୍ୟାଟିଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ। ସେମାନଙ୍କର ଦିନର କାମ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଅଛି, ସେମାନେ ମହାଦେଶ ପାର ହୋଇ ସାଇକେଲ ଚଲାଇ, ବ୍ରିଟିଶ କଲମ୍ବିଆର ସବୁଜ ପର୍ବତରେ ପର୍ବତାରୋହଣ କରି, ମାଚୁ ପିଚୁର ପ୍ରାଚୀନ ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ଚଢ଼ି ବିତାଇଛନ୍ତି।

‘ଅପେକ୍ଷା କର, ଅପେକ୍ଷା କର!’ ମୁଁ ମୋ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକରୁ ମୋର ନୋଟବୁକ୍ କାଢ଼ି କହୁଛି। ‘ଚାଇନିଜ୍ ଗୁମ୍ଫା ମନ୍ଦିରର ନାମ ପୁଣି କ’ଣ ଥିଲା?’ ମୁଁ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ନୋଟ୍ କରେ, ଯଦିଓ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ କାହିଁକି। ହୁଏତ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବି ଜିନିଷ ଭୁଲିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ କାରଣ କୌଣସି ଦିନ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସାଇକେଲରେ ମହାଦେଶ ପାର କରିବି।

ମୁଁ ପଲ୍ଲୁ ପାଖକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ି କହେ, ‘ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆମେ ଆମ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ସଠିକ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ପାଇଛୁ, ନା?’

ଆମେ ଏହି ସହରରେ ଫସି ରହିଛୁ, ଆମେ କେବେ ବାହାରକୁ ଉଡ଼ିପାରିବୁ କି ନାହିଁ ଜାଣିନାହୁଁ, ତଥାପି ବିସ୍ମୟର ବହିଯାଉଛି ଏବଂ ରାତିରେ ଆମର ହସ ବାଜୁଛି।

ଆମଡ୍ ଜାଏଣ୍ଟ୍ସ
ସିମିକୋଟ, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ଉଚ୍ଚତା ~ 3,000 ମିଟର

ନେପାଳଗଞ୍ଜରୁ ଏଗାର ସିଟର ବିମାନଟି ମୁଁ କେବେ ଉଡ଼ିଥିବା ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ବିମାନ। କକପିଟ୍ ଝରକାରେ ଲାଲ ରଙ୍ଗର ଏକ ଚାଇନିଜ୍ ତାଲିସନ୍ ଝୁଲୁଛି ଏବଂ ବିମାନଟି ପବନରେ ଦୋହଲିବା ସହିତ ଏହା ଝୁଲୁଛି ଏବଂ ଝଲସୁଛି। ଯେତେବେଳେ ବାଣିଜ୍ୟିକ ବିମାନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ 38,000 ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତାରେ କ୍ରୁଜ୍ କରେ, ଆମେ ପ୍ରାୟ 13,000 ଫୁଟରେ ଅଛୁ - ମୁଁ ଯେତେ ସର୍ବନିମ୍ନ ଉଚ୍ଚତାରେ ଉଡ଼ିଛି। ମୁଁ ଯେତେଦୂର ଦେଖିପାରୁଛି, ପର୍ବତ ଏବଂ ଅଧିକ ପର୍ବତ ପୃଥିବୀର ବିଶାଳ ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିବା ତରଙ୍ଗ ପରି ଉଠିଛି। ଆମେ ଏକ ସବୁଜ ଢାଲ ଉପରେ ଉଡ଼ିଯାଉଛୁ; ମୁଁ ଦୁଇ ଏବଂ ତିନିଟିର ଗୁଚ୍ଛରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଘର ଏବଂ ଏକୁଟିଆ ଏକକ ଗଠନ ଏଠାରେ ଏବଂ ସେଠାରେ ବିସ୍ତାରିତ ଦେଖୁଛି। ଘରଗୁଡ଼ିକ ଆୟତାକାର କ୍ଷେତରେ ଘେରା ଏକର ଏକର କଡ଼ରେ ଏବଂ ଢାଲରେ ଖୋଦିତ ଟେରାସ୍ କ୍ଷେତରେ ପଡ଼ିଛି। ଏହି କ୍ଲଷ୍ଟରଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ, କିଛି ନାହିଁ - ଗୋଟିଏ ଘର କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମା ନାହିଁ।

ଏହି ଗାଁଗୁଡ଼ିକର ଲୋକମାନେ ଆଦିବାସୀ ଚାଷୀ। ସେମାନେ ଏହି କଷ୍ଟକର ଜମିରେ କାମ କରନ୍ତି, ପଶୁପାଳନ କରନ୍ତି (ପ୍ରାଥମିକ ଭାବରେ ଯାକ ଏବଂ ଛେଳି), ଏବଂ ତଳ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଙ୍ଗଲଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏବଂ ଔଷଧି ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି। ବିଦ୍ୟୁତ୍ କିମ୍ବା ଆଧୁନିକ ସୁବିଧା ବିନା ଏହା ଏକାନ୍ତତାର ଏକ କଷ୍ଟକର ଜୀବନ। ମୁଁ ଏଠାରେ ମୋ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ହେବାର କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ଏବଂ ମୁଁ କରିପାରିବି ନାହିଁ।

ହଠାତ୍ ପବନର ଝଡ଼ ବିମାନଟିକୁ ଥରାଇଦିଏ। ଏହା ଝୁଲି ଉଡ଼େ, ପବନର ଶକ୍ତି ଏବଂ ଏହି ବିଶାଳ ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକର ଟାଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହାର ଇଞ୍ଜିନ ଥରି ଉଡ଼େ। ମୁଁ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ - ଏହା ବହୁତ ଦୂର ତଳକୁ। ଛୋଟ ବିମାନଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ଇସ୍ପାତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଜୋରଦାର ଇଞ୍ଜିନ ସହିତ ଆପଣଙ୍କୁ ମିଥ୍ୟା ଆରାମରେ ଆରାମ ଦେଇଥାଏ। କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ପର୍ବତ ଚାରିପାଖରେ ଘୂରି ବୁଲନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ କିଛି ଅମୂଲ୍ୟ ଛୋଟ ଜିନିଷ ଯାହା ଏକ ଧାରୁଆ ପଥର ମୁହଁରେ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇପାରିବ, ଯେପରି ଏକ ଆଖି ମାଛି ଯାହାକୁ ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ ତର୍ଜନୀ ଆଙ୍ଗୁଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ଫିଙ୍ଗି ପାରିବେ, ଯଦି ଆପଣ ଏତେ ଆଗ୍ରହୀ ଥାଆନ୍ତେ?

କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବେ, ଯେତେବେଳେ ଆମେ କାଠମାଣ୍ଡୁ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ଆମର ଉଡ଼ାଣ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲୁ, ଛିରିଂ ଆମକୁ ବୁଦ୍ଧ ଏୟାରର ଏକ ବିମାନ ବିଷୟରେ କହିଥିଲେ ଯାହା ସମ୍ପ୍ରତି ବାହାରିବା ସମୟରେ ଦୁର୍ଘଟଣାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିଲା। 'ସମସ୍ତ ଯାତ୍ରୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି,' ସେ ଆହୁରି କହିଥିଲେ।

ପାଲୁ ପଚାରିଥିଲେ, "ସେମାନେ ସମସ୍ତେ କ ail ଲାଶ-ମାନସରୋଭାର ଯାଉଥିଲେ କି?"

'ହଁ। ଏବଂ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଭାରତୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଥିଲେ।'

ହିନ୍ଦୁ, ବୌଦ୍ଧ, ଜୈନ ଏବଂ ବୋନ ଧର୍ମର ୧.୫ ବିଲିୟନରୁ ଅଧିକ ଅନୁଗାମୀଙ୍କ ପାଇଁ, କୈଳାସ ପର୍ବତ ଏବଂ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ସବୁଠାରୁ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ। ହିନ୍ଦୁ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ, କୈଳାସ ହେଉଛି ବିନାଶର ଦେବତା ଶିବଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ - ଏବଂ ମାନସରୋବର ହେଉଛି ଶିବଙ୍କ ପୂଜା ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଏକ ପବିତ୍ର ହ୍ରଦ। ମାନସରୋବରରେ ବୁଡ଼ ପକାଇଲେ ସମସ୍ତ ପାପ ପରିଷ୍କାର ହୁଏ। କୈଳାସରେ ଚାଲିବା ହେଉଛି ସ୍ୱର୍ଗରେ ଚାଲିବା।

‘ପ୍ରତିବର୍ଷ କିଛି ଭାରତୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ କୈଳାସରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରନ୍ତି,’ ଛିରିଂ ସେଦିନ ଆମକୁ କହିଥିଲେ।

‘ସତରେ? ସେମାନେ କ’ଣ ପାଇଁ ମରିଯାଆନ୍ତି?’ ମୁଁ ପଚାରିଲି।

'କେତେକ ଲୋକ କୈଳାସରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ମରିଯାଆନ୍ତି। ଅନ୍ୟମାନେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଫେରିବାକୁ ମନା କରିବାରୁ ପର୍ବତରେ ମରିଯାଆନ୍ତି।'

‘ସେମାନେ କାହିଁକି ମନା କରନ୍ତି?’ ମୁଁ ଜିଦ୍ ଧରି ରହିଲି।

‘ସେମାନେ ପଛକୁ ଫେରିବା ଅପେକ୍ଷା ମରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିବେ। ସେମାନେ ଶିବଙ୍କ ସହିତ ପର୍ବତରେ ମରିବାକୁ ଖୁସି।’ ଛିରିଂ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା। ‘ବୁଝିପାରୁନାହିଁ, ବୁଝିପାରୁନାହିଁ।’

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପାରିବି ନାହିଁ। ଜଣେ ନାସ୍ତିକ, ଜଣେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଇଁ ମରିବାର ଇଚ୍ଛା ମୋତେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବିସ୍ମିତ କରୁଛି। ଯେତେବେଳେ ଛିରିଂ ଆମକୁ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଲେ, ମୁଁ ସମୟକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି, ସେହି ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କାନ୍ଧରେ ଧରି ହଲାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ଦାନ୍ତ ନଘଟିଲା। ସେମାନଙ୍କର ଭକ୍ତି କ'ଣ ଲାଭ କଲା? ସେମାନେ ଯେକୌଣସି ଭାବରେ ମରିଯାଇଥିଲେ। ଏହା କ'ଣ ମୂଲ୍ୟବାନ ଥିଲା? ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି, ଈଶ୍ୱର କ'ଣ ପାଇଁ ମରିବା ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ?
କାଠମାଣ୍ଡୁ ବିମାନବନ୍ଦର ଉପରେ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ମୁଁ ଦୁର୍ଘଟଣାଗ୍ରସ୍ତ ବୁଦ୍ଧ ଏୟାର ବିମାନ ବିଷୟରେ ଭାବିଲି। ମୁଁ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବା ବିମାନର ଭଗ୍ନାବଶେଷ ଏବଂ ଏହାର ଚାରିପାଖରେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପରିଚିତ, ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ କଳ୍ପନା କଲି: ମସଲା ବାଦାମି, ପାରିବାରିକ ଫଟୋ, ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ଦୁପଟା। ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହଜିଯାଇଥିବା ସ୍ୱପ୍ନ ପରି ମାଟିରେ ବିଛାଡ଼ି ହୋଇଥିବାର ଚିତ୍ର କଲି।
ସିମିକୋଟ ଯାଉଥିବା ଆମର ଛୋଟ ବିମାନଟି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଫେରି ପାଇଛି। ଇଞ୍ଜିନ ସମାନ ଭାବରେ ବଜୁଛି ଏବଂ ବିମାନଟି ଏକ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ଉଡ଼ାଣ ଜାରି ରଖିଛି। ତଳେ, ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ଆହୁରି ଦୂରତାରେ ରହିଛି। ପବନ ମୃଦୁ ଅଛି। ବିମାନଟି ଏକ ଢାଲ ଚାରିପାଖରେ ଧୀରେ ବଙ୍କା ହେଉଛି।
ଉପତ୍ୟକାଗୁଡ଼ିକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଛାଇଯୁକ୍ତ, ଏବଂ ନଦୀ ଏବଂ ଝରଣା ପଥର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ପଥ ଖୋଳିଥାଏ। ମେଘଗୁଡ଼ିକ - ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ଝିଣ୍ଟିକା ଲାଞ୍ଜ, କିଛି ଧଳା କପା - ପଥର ଏବଂ ଜଳପ୍ରପାତ ଏବଂ ପର୍ବତ ଢାଲରେ ଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରନ୍ତି। ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ଅବାସ୍ତବ ମନେହୁଏ, ପ୍ରାୟ ଯାଦୁକରୀ। ମୁଁ ଝରକା କାଚ ଉପରେ ମୋର ହାତ ରଖେ। ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ମୁଁ ଏଥିରେ ଚାଲିବି ଏବଂ ମେଘଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଛୁଇଁବ।
ଆମେ ଆମର ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ଆରମ୍ଭ କରୁ। ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଟିନ୍-ଟାପ୍ ଏବଂ ଲାଲ ଛାତ ବିଶିଷ୍ଟ କୋଠା ଦେଖାଯାଉଛି। ଆମକୁ କୁହାଯାଉଛି ଯେ ଏହା ସିମିକୋଟ। ବିମାନବନ୍ଦର କେଉଁଠି? ମୁଁ ଏପରି କିଛି ଦେଖୁଛି ଯାହା ଏକ ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପ୍ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି, କିନ୍ତୁ ଏହା ଅଧ କିଲୋମିଟରରୁ ଅଧିକ ଲମ୍ବା ହୋଇପାରେ ନାହିଁ। ଏହା ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପର୍ବତର ଧାର ପାଖରେ ଦେଖାଯାଉଛି। ଯଦି ଆମେ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଉ, ତେବେ ଆମେ ଶହ ଶହ ମିଟର ତଳେ, ସେହି ବୁଲାବୁଲି ନଦୀରେ ପହଞ୍ଚିଯିବୁ ଯାହାକୁ ମୁଁ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲି। ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପ୍ ର ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଏକ ଛୋଟ ବିମାନର ଭଙ୍ଗା ଖଣ୍ଡ ଅଛି, ଏହାର ଲାଞ୍ଜ ଉପରକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛି। ମୁଁ ଝରକା ଉପରେ ମୋର ନାକ ଚାପି ଦେଉଛି। ଏହା ଆମେ ଅବତରଣ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ବିମାନବନ୍ଦର କୋଠା କେଉଁଠି? ରନୱେ କେଉଁଠି? ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଭୁଲ ଅଛି। ମୁଁ ଝରକା ଉପରେ ମୋର ନାକକୁ ଜୋରରେ ଚାପି ଦେଉଛି।
ବିମାନଟି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ମାତ୍ରେ, ଏହାର ଇଞ୍ଜିନଗୁଡ଼ିକ ଶବ୍ଦ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ପାଇଲଟ୍ ତାଙ୍କ ପଛରେ ବସିଥିବା ଜେଫ୍ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିଗଲେ।
'ଚିନ୍ତା କରନାହିଁ,' ପାଇଲଟ୍ ଏକ ଆଶ୍ୱସ୍ତିକର ହସ ସହିତ କୁହନ୍ତି। 'କେହି ମରେ ନାହିଁ। କେହି ମରେ ନାହିଁ।'
ଏକ ଛୋଟ ଝଟକା, କିଛି ଧକ୍କା, ଏବଂ ବିମାନଟି ରନୱେରେ ଅଟକିଯାଏ। ପରେ, ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ବିମାନ ଅବତରଣ ହୁଏ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପ୍ ଖେଳ ପଡ଼ିଆ ଏବଂ କ୍ରିକେଟ୍ ପଡ଼ିଆ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ। ବିମାନ ଭିତରେ, ଲାଲ ଚାଇନିଜ୍ ତାଲିସନ୍ ସ୍ଥିର ଅଛି। ଆମେ ଆମର ସିଟ୍ ବେଲ୍ଟ ଖୋଲି ଆମର ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ ଧରିଥାଉ। ପାଇଲଟ୍ ଠିକ୍ କହିଥିଲେ। କେହି ମରି ନଥିଲେ।
ଲୋକମାନେ ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପ୍ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ କଣ୍ଟା ତାର ବାଡ଼ ପଛରୁ ଏକ ଭିଡ଼ ଦେଖୁଛି। ପର୍ବତ ଶିଖର ଏବଂ ପାଇନ୍ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ, ସିମିକୋଟ ଏକ ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ଏକ ଚିତ୍ର ହୋଇପାରେ। ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ହଜାର ଲୋକଙ୍କ ଏହି ସହରରେ ଏକ ସ୍କୁଲ, ଏକ ଛୋଟ ହସ୍ପିଟାଲ, ଏକ ମାଟି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ କିଛି ଦୋକାନ ଏବଂ ନିକଟରେ ଏକ ସେନା ଶିବିର ଅଛି। ସହରକୁ ରାସ୍ତା ଏବେ ବି ନିର୍ମାଣ ହେଉଛି। ଯଦିଓ ମୁଁ ଭାରତରେ ପରିଦର୍ଶନ କରିଥିବା ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ସହର ଅପେକ୍ଷା ଛୋଟ, ଏହା ହୁମଲାର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସହର ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଏବଂ ହୁମଲା ଅଞ୍ଚଳର ମୁଖ୍ୟାଳୟ।
କୁଲିମାନେ ଆମର ବ୍ୟାଗ ଧରି ନେଉଛନ୍ତି। ଆମେ ସହର ଦେଇ ଚାଲିବା ସମୟରେ ଦୋକାନୀ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧା ମହିଳାମାନେ ଆମକୁ କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି। ଛିରିଂ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର, ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାଉସୀ ଏବଂ ଭାଇମାନେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ହସ ଏବଂ କାନ୍ଧରେ ଥାପୁଡ଼ାଇ ସ୍ୱାଗତ କରୁଛନ୍ତି। ଆମେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଦଳକୁ ଭେଟୁଛୁ। ଜଣେ ଛୋଟ ଚଷମା ପିନ୍ଧା ବ୍ୟକ୍ତି - ଏକ ଗ୍ରାମ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ - ସହାୟକ-ଗାଇଡ୍ ହେବେ। ଜଣେ ଦୁର୍ବଳ ଯୁବକ

ରୋଷେଇଆ ରୋଷେଇଆ ଯାଞ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି। ଆମର କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ସହାୟକ ହେବାକୁ ଥିବା ତିନି ଜଣ ବଳିଷ୍ଠ ପୁରୁଷ, ଯେଉଁମାନେ ଆମର ତମ୍ବୁ ଏବଂ ପୋର୍ଟେବଲ୍ ଚେୟାର ଏବଂ ଟେବୁଲ ବହନ କରିବେ, ସେମାନେ ଖଚରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଥାନ୍ତି। କିଛି କୁକୁର ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଶୁଙ୍ଘୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ପିଲାମାନେ ଆମକୁ କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ହସୁଛନ୍ତି।
ହାଲୁକା ଭାତ, ଚିକେନ୍ ଏବଂ ଆମଲେଟ୍ ସହିତ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ, ଆମେ ଆମର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରୁ। ଆଗାମୀ ଛଅ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ କରନାଲି ଏବଂ ଏହାର ଶାଖା ନଦୀଗୁଡ଼ିକର ପଥ ଅନୁସରଣ କରି ତିବ୍ଦତ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚିବୁ। ଏହା ଆମର ଯାତ୍ରାର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ସମାପ୍ତ କରିବ। ତା'ପରେ ଆମେ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ଏବଂ କୈଳାସ ପର୍ବତକୁ ଗାଡ଼ି ଚଲାଇବୁ, ଯେଉଁଠାରୁ ଆମେ ଆମର ଯାତ୍ରାର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ କରିବୁ - ଉଚ୍ଚ କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ତିନି ଦିନ ଏବଂ ଦୁଇ ରାତି ପର୍ବତାରୋହଣ।
ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ। ଆମର ବ୍ୟାକପ୍ୟାକଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଜିନିଷରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାହା ଆମେ ପୂର୍ବରୁ କେବେ ବ୍ୟବହାର କରିନାହୁଁ: ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲ, ଧାତୁ-ଟିପ୍ ହୋଇଥିବା ବୁଟ୍ ଏବଂ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସିଟି। କପଡା ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ୍ ଛୋଟ ସ୍କ୍ରାଚ୍ ଏବଂ କଟା ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ 'ପ୍ରକୃତ' କ୍ଷତ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ଆଜିର ରାସ୍ତା ପ୍ରଥମେ ଉଚ୍ଚତା ଏବଂ ତା'ପରେ ଅଧିକାଂଶ ତଳକୁ ହେବ। ମୁଁ ଭାବୁଛି ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତା ଦୌଡ଼ିପାରିବି କିନ୍ତୁ ପଲ୍ଲୁ ଧୀରେ ଚାଲୁଛି, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଚାଲିବି, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁନାହିଁ ଯେ ଆମେ ଶେଷରେ ଏଠାରେ ଅଛୁ, ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତକୁ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ।
ଯେତେବେଳେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଯାତ୍ରାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲୁ, ଆମେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଏକ ବୋର୍ଡିଂ ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିଲୁ। ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲୁ ଯେ ଆମେ କିଛି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ହାସଲ କରିବୁ, ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଅଠର ବର୍ଷ ବୟସର ହୋଇଗଲୁ। କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ଆମକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରାସ୍ତାରେ ନେଇଗଲା। ଆମେ ଦୁହେଁ ବିବାହ କରି ଦୂରକୁ ଚାଲିଗଲୁ - ମୁଁ ଚିକାଗୋ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ନ୍ୟୁ ଜର୍ସି। ଆମେ କ୍ୟାରିଅର ଏବଂ ପରିବାର ଆରମ୍ଭ କଲୁ। ଶେଷରେ, ଆମେ ଦୁହେଁ ଆମ ବାପାମାଙ୍କ ନିକଟତର ହେବା ପାଇଁ ଭାରତକୁ ଫେରିଗଲୁ। ଆମେ ଏବେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ତିନି କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ରହୁଛୁ।
ଏହି ବର୍ଷ ପଲ୍ଲୁ ଚାଳିଶ ବର୍ଷର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ମୁଁ ଏକଚାଳିଶ ବର୍ଷର ହୋଇଗଲି। ଆମର ପାରିବାରିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଆମକୁ ଅନୁଭବ କରାଇଲା ଯେ ଯଦି ଆମେ କେବେ ଏହି ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ଯାଉ, ତେବେ ଆମକୁ ଏହି ବର୍ଷ ଏହା କରିବାକୁ ପଡିବ। ଗୋଟିଏ ସକାଳେ, ଆମେ ପଲ୍ଲୁଙ୍କ ଘରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସାମ୍ନାରେ ବସି କିଛି ଗଭୀର ନିଶ୍ୱାସ ନେଲୁ ଏବଂ ସର୍ଚ୍ଚ ଇଞ୍ଜିନରେ 'ମାନସରୋବର କୈଳାସକୁ ଯାତ୍ରା' ଶବ୍ଦ ଟାଇପ୍ କଲୁ। ଆମେ ଜାଣିଲୁ ଯେ ଆମେ ଅନେକ ରାସ୍ତା ନେଇପାରିବୁ। କିନ୍ତୁ କୌଣସି ହୁମଲା ସହିତ ମେଳ ଖାଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ। ଏହାର ସବୁଜ ଢାଲ, ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଉଚ୍ଚତା ଏବଂ ନିଷ୍କପଟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସହିତ, ଏହା ସମୟ ଦ୍ୱାରା ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଏବଂ ବିଶ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ମନେ ହେଉଥିଲା। ଏହା ହିଁ ଆମେ ସର୍ବଦା ଆମର ଯାତ୍ରା କଳ୍ପନା କରିଥିଲୁ। ଆମେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲୁ ଯେ ଏହି ବର୍ଷ ଆମେ ଶେଷରେ ଆମର ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ବାହାରିବୁ, ଏବଂ ହୁମଲା ହିଁ ଆମେ ନେବାର ରାସ୍ତା ହେବ।
ଉପରକୁ ଯିବା ବାଟରେ, ଆମେ ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପାର କରିଦେଲୁ ଯେଉଁମାନେ ଏକ ପ୍ରବାହିତ ପାଣି ପାଇପ୍ ପାଖରେ ଗାଧୋଇବା ସମୟରେ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରୁଥିଲେ। ଜଣେ ମହିଳା ମଣି ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧି ଆମକୁ ଦେଖୁଥିଲେ। ସେ ଏକ ବଡ଼ ଧଳା କପଡାରେ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ତା' ଭିତରୁ ଏକ ଶିଶୁର କୌତୁହଳୀ ମୁହଁ ବାହାରକୁ ଆସୁଛି। ପର୍ବତ, ବାୟୁ ଏବଂ ମେଘ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି ଏବଂ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁନାହିଁ। ମୁଁ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲି।
ମୁଁ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲି ମୋ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ରାସ୍ତାରେ ପାଦ ଦେଉଛି। ମୁଁ କ'ଣ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବି? ଏହା ଆମର ଯାତ୍ରା, ଆମେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏହାକୁ ଏକାଠି ଯୋଜନା କରିଛୁ। କିନ୍ତୁ କେଟି, ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ଆଗକୁ ଅଛନ୍ତି, ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ରହିବାର ରୋମାଞ୍ଚକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରୁନାହିଁ। ମୁଁ ପଲ୍ଲୁକୁ ହାତ ହଲାଇଲି।
ସେ ପଛକୁ ହାତ ହଲାଇ କହିଲା, 'ଚାଲିଯାଅ, କଭି!'

‘ଏହା କ’ଣ ବହୁତ ଭଲ ନୁହେଁ?’ ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରୁଛି। ମୋ ତଳେ, ସବୁଜ ପର୍ବତ ଶିଖରରେ ମେଘର ଛାଇ ଭାସୁଛି। ମୁଁ ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥର ଘରଗୁଡ଼ିକର ଛାତ ଦେଖିପାରୁଛି ଯାହାର ଛୋଟ ଛୋଟ ବଗିଚା ଏବଂ କମଳା ପର୍ବତ ଫୁଲର ସୁନ୍ଦର ରେଖା ଅଛି। ଉପରୁ, ଧୂସର ଲ୍ୟାଣ୍ଡିଂ ଷ୍ଟ୍ରିପ୍ କାହାର ବଡ଼ ଡ୍ରାଇଭୱେ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି।
ରାସ୍ତାଟି ତୀଖ ଏବଂ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ ବ୍ୟସ୍ତ। ଜଣେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ଜଣେ ମହିଳା ଦୁଇଟି ପର୍ବତ ଘୋଡାକୁ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲାଲ, ନୀଳ, କମଳା ଏବଂ କଳା ରଙ୍ଗର କାର୍ପେଟ ଏବଂ ଗାଲିଚା ଭର୍ତ୍ତି। ମହିଳାମାନେ ପିଆଜ ପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା ବଡ଼ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବ୍ୟାଗ ଧରି ଗଧମାନଙ୍କୁ ଚରାଉଛନ୍ତି। ଚାରି କିମ୍ବା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ଏକ ପିଲା ତାଙ୍କ ଗଧମାନଙ୍କୁ ରାସ୍ତାରେ ନେଇଯାଉଛି ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ତାଙ୍କ ଘୋଡାଗୁଡ଼ିକୁ ଉପରକୁ ପଥ ଦେଖାଇ ଯାଉଛନ୍ତି। ଦୁଇଟି ଝିଅ ସେମାନଙ୍କ ପିଠିରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ସଦ୍ୟ କଟା କାଠ କାଠ ଧରି ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ହସ ଅଧା କୌତୁହଳୀ, ଅଧା ଲାଜକୁଳା।
ମୁଁ ଜେଫ୍, କ୍ୟାଟି ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ସହିତ ତାଳ ଦେଇ ଚାଲେ, ଯେଉଁମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଆଗରେ ଅଛନ୍ତି। ମୋର ପାଦଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ପରି ନିଶ୍ଚିତ, ଦ୍ରୁତ ଏବଂ ସହଜ। ପାହାଡ଼ର କଡ଼ରେ, ମୁଁ ଗଭୀର ଉପତ୍ୟକାକୁ ଅଣଦେଖା କରୁଥିବା ଏକ ପଥର ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଛି। ଆକାଶ ନୀଳ ରଙ୍ଗର ଏକ ନରମ ଛାଇ, ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଏକାକୀ ପକ୍ଷୀ ମୋ ଆଗରେ ଉଡ଼ି ଆସୁଛି। ବାୟୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଏବଂ ଥଣ୍ଡା, ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତଥାପି କୋମଳ। ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ଦିନ, ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ, ଏବଂ ଆମର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ।

ରିଆଲିଟି ହିଟ୍ସ
ଧରାପୋରି, ହୁମଲା, ନେପାଳକୁ

ପ୍ରଥମେ ମୋ ଗୋଡ଼ ଥରି ଉଠିଲା। ସେମାନେ ଥରି ଉଠିଲେ, ଯେପରି ସ୍ନାୟୁ ଯୋଗୁଁ। ସିମିକୋଟ ବହୁତ ପଛରେ ନାହିଁ, ଏବଂ ଆଗକୁ, କେଟି, ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ଏକ ବକ୍ର ସହିତ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ।
ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର, କେବଳ ମୋ ଗୋଡ଼ ନୁହେଁ ବରଂ ମୋ ଅଣ୍ଟା ଏବଂ ବାହୁରେ ମଧ୍ୟ ଚାପ ଅନୁଭବ ହୁଏ। ମୁଁ ଗଛ ତଳେ ଏକ ପଥର ଉପରେ ବସିଛି। ମୋତେ କେବଳ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ପଡିବ।
ମୁଁ ମୋର ଚିନ୍ତା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଥାଏ। ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ଏହା କିଛି ନୁହେଁ। ମୋର କାହିଁକି କୌଣସି ସମସ୍ୟା ହେବ? ମୁଁ ଜଣେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଟ୍ରେକର। ମୁଁ ପାଣି ପିଏ ଏବଂ ମୁଁ କରିଥିବା ସମସ୍ତ ଟ୍ରେକିଂ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଯେଉଁ ପୁରୁଣା ବୋର୍ଡିଂ ସ୍କୁଲରେ ପଢିଥିଲୁ ସେଠାରେ ଟ୍ରେକିଂ ଥିଲା। ଅବଶ୍ୟ, ଏହା ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବର କଥା, ଏବଂ ସେଠାକାର ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ କୋମଳ ପାହାଡ଼ ଥିଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ, ମୁଁ ମୋ ଘର ପାଖରେ ମୋ ସାନ ପୁଅ ସହିତ ଟ୍ରେକିଂ କରିଛି। କିନ୍ତୁ ଏହି ଘଣ୍ଟା କିମ୍ବା ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ଥିଲା। ମୁଁ ଅଧିକ ପାଣି ପିଏ, ସତର୍କ ରୁହେ ଯେ ମୋର ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଯିବାକୁ ଅଛି ତେଣୁ ଅଧିକ ପାଣି ପିଏ ନାହିଁ। ଠିକ୍ ଅଛି। ମୁଁ ହୁଏତ ଅଧିକ ଟ୍ରେକିଂ କରିନଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଟ୍ରେକିଂ ହେଉଛି ମୋର ଜିନିଷ।
ମୁଁ ମୋର ପାଣି ରଖିଦେଲି - ଏହା ବାହାରିବାର ସମୟ। ମୁଁ ପଥର ଉପରୁ ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ିଲି, ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି ଯେ ମୋର ଗୋଡ଼ ଭଲ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ମୁଁ ଧ୍ୟାନ କେନ୍ଦ୍ରିତ। ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ଯଦି ମୁଁ ମୋର ଗତି ବଢ଼ାଇବି ତେବେ ମୁଁ କ୍ୟାଟି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିପାରିବି। କିନ୍ତୁ କିଛି ମିନିଟ୍ ପରେ, ମୋର ନିଶ୍ୱାସ କଷ୍ଟକର ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ମୋର ଗୋଡ଼ ପୁଣି ଥରିବା ଆରମ୍ଭ କରେ। ଏହା କୌଣସି ଲାଭ ନୁହେଁ। ମୋତେ ଅଟକିବାକୁ ପଡିବ। ମୁଁ ଏକ ଲମ୍ବା, ଗଭୀର ନିଶ୍ୱାସ ନେଇ ରାସ୍ତାରେ ପାଦ ରଖିଲି। ମୁଁ ଦୃଶ୍ୟରେ ଭିଜି ଯାଉଥିବାର ଅଭିନୟ କରୁଛି, ଯଦି ଆମ ଗୋଷ୍ଠୀର କେହି ମୋତେ ଦେଖେ ଏବଂ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଯେ ମୁଁ କାହିଁକି ଅଟକିଛି। କିନ୍ତୁ ମୁଁ କାହିଁକି ଅଭିନୟ କରୁଛି? କାହା ପାଇଁ? ମୁଁ ଏକା।
ହଠାତ୍ ମୋତେ ଏହା ଆଘାତ କରେ - ମୁଁ ପାହାଡ଼ରେ ଏକା। ମୁଁ କେଉଁଠି ଅଛି କିମ୍ବା କେଉଁଠାକୁ ଯିବା ଉଚିତ୍ ତାହା ମୁଁ ଜାଣିପାରୁନାହିଁ, ଏବଂ ମୋ ପାଖରେ କେବଳ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ଅଛି ଏବଂ ମୋ ପାଖରେ ଅଧିକ ପାଣି ନାହିଁ। ମୁଁ ରାସ୍ତାରେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଯାଉଥାଏ - ମୋତେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବାକୁ ପଡିବ। ମୋର ଜୋତା ରାସ୍ତାରେ ଶୁଖିଲା ବାଲି ଏବଂ ଖୋଲା ପଥର ଉପରେ ଖସି ପଡ଼େ। ମୁଁ ଅଟକିଯାଏ। ବାସ୍ତବତା ମୋତେ ଆଘାତ କରେ। କେଟି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବହୁତ ଆଗକୁ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଧରି ପାରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ ଫେରିଯିବା ଉଚିତ। ମୁଁ ପଛକୁ ବୁଲି ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ପୁଣି ଚଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କରେ। କିନ୍ତୁ ଉପରକୁ ଚାଲିବା କଷ୍ଟକର ଏବଂ ମୁଁ କ୍ଲାନ୍ତ ହେବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ; ଟ୍ରେକିଂରେ ବହୁତ ଘଣ୍ଟା ବାକି ଅଛି। ମୁଁ ନିକଟତମ ପଥର ପାଖକୁ ଯାଇ ବସିପଡ଼େ।
ମୋର ଏକ ଅଂଶ ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୁଏ। ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ, ଏକ କୋମଳ ନୀଳ ଆକାଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନାଟକୀୟ ଭାବରେ ଢାଲଗୁଡ଼ିକର ଅସୀମ ବିସ୍ତାର ଠିଆ ହୋଇଛି। ତଥାପି, ମୁଁ କୌଣସି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରୁନାହିଁ। ମୁଁ ଚାରିପାଖକୁ ଦେଖୁଛି। ମୁଁ କିପରି ଅଚଳ ରହିପାରିବି? ଯଦି ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଶ୍ୱାସ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପରେ ନିଜକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ ତେବେ ଯାତ୍ରାର ଅର୍ଥ କ'ଣ? ଶାନ୍ତ ହୁଅ, ମୁଁ ନିଜକୁ କୁହେ। ମୁଁ ଗଭୀର ଏବଂ ଧୀରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି। ମୁଁ ନିଜକୁ ସଚେତନ ରହିବାକୁ ବାଧ କରେ, ଯଦିଓ ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ଜାଣତନା, ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ପରି, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ରହିବାକୁ ବାଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ। ମୁଁ ଆଖି ଖୋଲି ଠିଆ ହୁଏ। ଏହା ସତ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାର ସମୟ। ମୋର ମନ ଶାନ୍ତ ନୁହେଁ; ମୁଁ ପର୍ବତରେ ଏକା ଅଛି; ଏବଂ, ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ, ଟ୍ରେକିଂ ମୋର କାମ ନୁହେଁ।
ଧୀରେ ଧୀରେ, ତା'ପରେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ମୋ ପାଖରେ ନପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିବି।

ମୁଁ ମୋର ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ ଉଠାଏ। ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ, ମୋର ବୁଟ୍, ମୋର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲ, ମୋର ଟ୍ରେକିଂ ପ୍ୟାଣ୍ଟ, ମୋର ସ୍ମାର୍ଟ ଉଲ୍ ପର୍ବତାରୋହଣ ମୋଜା, ଏବଂ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ପ୍ରାୟ ସବୁକିଛି। ମୁଁ କିଛି ମାସ ପୂର୍ବରୁ ଆମେରିକା ଯାତ୍ରାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କିଣିଥିଲି। ବାହାର ଗିଅର୍ ଦୋକାନରେ ଗ୍ରାହକ ସେବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଡାନ୍, ମୋତେ ସବୁକିଛି ବାଛିବାରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ବିତାଇଥିଲେ। ଡାନ୍ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ ସଜାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ। ସେ ମୋତେ ଫରାସୀ ବୁଟ୍, ଜର୍ମାନ ବୁଟ୍, ଆମେରିକୀୟ ବୁଟ୍ ପିନ୍ଧି ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ବାଧ କରିଥିଲେ। ସେ ମୋତେ ବୁଟ୍ ପିନ୍ଧି ଦୌଡ଼ିବାକୁ, ଚାଲିବାକୁ ଏବଂ ଡେଇଁବାକୁ ବାଧ କରିଥିଲେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଏକ ଯୋଡ଼ା ପାଇଲି ଯାହା ଠିକ୍ ଲାଗୁଥିଲା।

ମୁଁ ବୁଟ୍ ପିନ୍ଧି ଦୋକାନକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି କି ଏକ ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ କରିଥିଲି। ମୁଁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ସବୁଠାରୁ ମହଙ୍ଗା ଉପକରଣ ବାଛିଥିଲି, ତେଣୁ ମୋର ଟ୍ରେକିଂରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ। ଏବେ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ମୋ ଶରୀର।

ମୁଁ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଦେଖିଲି, ବଙ୍କା ରାସ୍ତାରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗକୁ ବଢୁଛନ୍ତି। ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ସେମାନଙ୍କର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ହାତ ହଲାଇଲେ। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କଲି। ସେମାନେ ମୋତେ ପଚାରନ୍ତି ନାହିଁ କ'ଣ ହୋଇଛି, ଏବଂ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କହୁନାହିଁ। ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆମେ ତିନିଜଣ ଏକାଠି ଚାଲୁଛୁ, ଆମର ପୋଲଗୁଡ଼ିକ ବାଲୁକା ରାସ୍ତାରେ ଖୋଳିବା ସମୟରେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଳି ଦେଉଛୁ। ପଛରେ ପାଖରୁ ୟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ଛିରିଙ୍ଗ୍ ଅଛନ୍ତି। ୟିଙ୍ଗ୍ର ମୁହଁ ଗମ୍ଭୀର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଖରାପ ଗୋଡ଼ ବହୁତ ଟାଣି ନେଉଛି।

ଗାଁ ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କ ଛେଳି ଚରାଇବା ପାଇଁ ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି। କିଛି ପିଲା ଆମକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମା'ମାନେ ପଛରେ ଆସନ୍ତି। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗୋଲାପୀ ଏବଂ ମୋଟା ହୋଇଯାଉଛି। ଆମ ତଳେ କରନାଲିର ପାଣି ଗର୍ଜନ କରୁଛି। ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଯାଦୁକରୀ ସ୍ଥାନ ଯାହାକୁ ମୁଁ ବିମାନ ଝରକାରୁ ଦେଖିଥିଲି। ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ସବୁକିଛି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଆଲୋକରେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେବଳ ଜାଣିଛି ଯେ ମୁଁ କେତେ ହାଡ଼ କ୍ଲାନ୍ତ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପ ସହିତ, ମୁଁ ମୋ ପାଦ କେଉଁଠାରେ ରଖିବି ଏବଂ ମୋର ସନ୍ତୁଳନ କିପରି ରକ୍ଷା କରିବି ସେ ବିଷୟରେ ଭାବୁଛି। ମୋର ମାଂସପେଶୀ ମୋତେ ଅଟକିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରେ। ବେଳେବେଳେ, ମୋତେ ଅଟକିବାକୁ ପଡ଼େ, ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ପଡ଼େ, ଏବଂ ମୋର ଭୟକୁ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ପଡ଼େ।

ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅନ୍ଧାର ପଡ଼ିଯାଏ। ଛିରିଂ ତାଙ୍କ ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ଜଳାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ମୋ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ ପାଇଁ ଖୋଜିଥାଏ। ଏହି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ମୁଁ ବାହାର ଦୋକାନରୁ ଦୁଇଟି ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ କିଣିଥିଲି। ଏକ ଇଲାଷ୍ଟିକ୍ ବ୍ୟାଣ୍ଡ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଛୋଟ ବର୍ଗାକାର ଆଲୋକ ମୁଣ୍ଡ ଚାରିପାଖରେ ପିନ୍ଧିବାକୁ ପଡିବ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ହାତଗୁଡ଼ିକୁ ମୁକ୍ତ ରଖାଯାଇପାରିବ। ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ଏକ ପତଳା ଆଲୋକ ଯେଉଁଥିରେ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ କାନ ଫୋଡ଼ିବା ସିଟି ମଧ୍ୟ ଅଛି। କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ମୋ ହାତ ମୋ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ ରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜୁଛି, ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ସେ ଦୁଇଟିକୁ ପ୍ୟାକ୍ କରିବାକୁ ଭୁଲିଯାଇଛି। ସେଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ମୋ ଡଫେଲ୍ ରେ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ୟାକ୍ ଦ୍ୱାରା ନିରାପଦରେ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ କୁ ନେଇଯାଇଛନ୍ତି।

'ପଲ୍ଲୁ, ତୁମର ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ଅଛି କି?' ମୁଁ ପଚାରୁଛି।

'ନା! ମୁଁ ଭାବୁଛି ମୁଁ ମୋରଟି ଡଫେଲ୍ ବ୍ୟାଗରେ ଛାଡି ଦେଇଛି।'

ପ୍ରାର୍ଥନା? ୟିଙ୍ଗ୍? କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ମହିଳାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କଥା ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି। ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡିବ। ସେ ଆମ ପାଇଁ ପଥ ଆଲୋକିତ କରି ଆଗକୁ ପଛକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି। ଆମେ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଆଲୋକ ପାଇଁ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଢାଲ ଦେଇ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଉ।

'ଆମେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ, ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ମୋ ଡେ ବ୍ୟାଗରେ ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ପ୍ୟାକ୍ କରିବି!' ପଲ୍ଲୁ କହେ।

ଆମେ କେବେ ପହଞ୍ଚିବୁ କିମ୍ବା ପହଞ୍ଚିବୁ କି ନାହିଁ? ମୁଁ ନିଜକୁ ପଚାରେ।

କିଛି ମିନିଟ୍ ପରେ, ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ଝଲସୁଛି। ସେ ବ୍ୟାଟେରୀ ବିଷୟରେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରି ଏହାକୁ ହଲାଇଲେ। ସେ କାଚ ଉପରେ ତାଙ୍କ ହାତର ପାପୁଲି ଚାପୁଡ଼ା ମାରିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହାର କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ; ଆଲୋକ ମରିଗଲା। ଆମର ଏବେ ଆଉ କୌଣସି ବିକଳ୍ପ ନାହିଁ - ଆମେ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ଆରମ୍ଭ କରୁଛୁ। ଦୂରରେ, କ୍ୟାମ୍ପ-ଲାଇଟ୍ଗୁଡ଼ିକ ମଳିନ ଭାବରେ ଝଲସୁଛି। କ୍ୟାମ୍ପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେ ଲମ୍ବା, ଲମ୍ବା ରାସ୍ତା!

ଯେତେବେଳେ ଆମର ଆଖି ଅନ୍ଧାର ସହିତ ଅଧିକ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ଆମେ ଟିକେ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ହୋଇଯାଉ। ଆମେ ନୀରବରେ ଚାଲିଥାଉ।
ଯଦି ଆମେ କେବଳ ଏହାକୁ ଜାରି ରଖିବା, ତେବେ ଆମେ ଏହା କରିପାରିବା, ମୁଁ ଭାବୁଛି।
ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ, ପାଣିର ଗୋଟିଏ ଟୋପା ମୋ ଗାଲ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା।
'ଏହା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ!' ପ୍ରାର୍ଥନା ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ କହୁଛି। କିଛି ସେକେଣ୍ଡ ପରେ, ବର୍ଷା ଠଲି ଠଲି ହୋଇ ପଡୁଛି।
'ଓଃ, ବନ୍ଧୁ!' ପଲ୍ଲୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା। ୟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହୁଛୁ।
ଛିରିଂ ଆମକୁ କେବଳ ଚାଲିବା ଜାରି ରଖିବାକୁ କୁହନ୍ତି।
କେହି ରେନକୋଟ୍ ବାହାର କରିବାକୁ ଅଟକି ନାହାଁନ୍ତି। ବର୍ଷାରେ ମାଟି ଖସିଯାଉଛି। ମୁଁ ଆମ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଏକ ଛୋଟ ପ୍ରାଣୀକୁ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଯାଉଥିବାର ଶୁଣିଲି। ଏକ ପାହାଡିଆ ମୂଷା? ଏକ ସାପ? ମୁଁ ଥରି ଉଠେ ଏବଂ ଇଚ୍ଛା କରେ ଯେ ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିପାରିବି। କାବୁଅ ରାସ୍ତାରେ ଏବଂ ବର୍ଷାରେ ଆମ ପଥକୁ ଆଲୋକିତ କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ତାରା ଥିବାରୁ, ମୁଁ ଚାରିପାଖରେ ଅନ୍ଧକାର, ପାହାଡିଆ ଢାଲ ଏବଂ ପାହାଡ଼ ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ନଦୀର ଗର୍ଜନ ବିଷୟରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଅବଗତ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାତ୍ରା

ଏହି ଯାତ୍ରା କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଆମର ତୃତୀୟ ପ୍ରୟାସ। ପ୍ରଥମ ପ୍ରୟାସ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଆମ ଗୋଷ୍ଠୀର ସମସ୍ତେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଛାଡିବା ପୂର୍ବରୁ ଛାଡି ଦେଇଥିଲେ। ରାଜନୀତି, ଇତିହାସ ଏବଂ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟର ମିଶ୍ରଣ ଯୋଗୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ବାତିଲ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ଆମେ କାଠମାଣ୍ଡୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିଥିଲୁ, ଯେଉଁଠାରେ ଆମର ଗାଇଡ୍, ସୋନମ ନାମକ ଜଣେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁରୁଷ, ଆମକୁ ଆମର ସହଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇଥିଲେ: ଦୁଇଜଣ ଭଦ୍ର ଅଷ୍ଟ୍ରିଆନ୍ ପୁରୁଷ, ଜଣେ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱିଡିସ୍ ମହିଳା ଏବଂ ଫିଜି ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ଜଣେ ଗମ୍ଭୀର, ମୋଟା ଭାରତୀୟ ଡାକ୍ତର ଯେଉଁମାନେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ଯାତ୍ରା ଯୋଜନା କରୁଥିଲେ। ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ, ଗରମ ଚା ପିଇ, ସୋନମ ଖବର ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତିବ୍ଦତକୁ ସମସ୍ତ ଅନୁମତିପତ୍ର ବାତିଲ କରିଦେଇଛନ୍ତି।

ସେହି ବର୍ଷ ତିବ୍ଦତର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ସପ୍ତଦଶ ପଏଣ୍ଟ ଚୁକ୍ତିନାମା ସ୍ୱାକ୍ଷରର 60 ତମ ବାର୍ଷିକୀ ଥିଲା। ଚୀନ୍ ସୈନ୍ୟମାନେ ତିବ୍ଦତ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ଏକ ବର୍ଷ ପରେ 1951 ମସିହାରେ ଏହି ସ୍ୱାକ୍ଷର ହୋଇଥିଲା। ଚୀନ୍ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ମୁକ୍ତି ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତିବ୍ଦତୀୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଦଖଲ ଥିଲା। ସ୍ୱାକ୍ଷରକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତିବ୍ଦତୀୟ ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ ଚୀନ୍ ଗଣରାଜ୍ୟର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ତିବ୍ଦତୀୟମାନେ ଚୁକ୍ତିନାମାର ବୈଧତାକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ, ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଅନଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାପରେ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିଲା। ତିବ୍ଦତ ଉପରେ ଚୀନ୍ ର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ଯଥାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ଚୁକ୍ତିନାମା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଥିଲା। ରାଜନୈତିକ ଉତ୍ତେଜନା ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ଚାଲୁଥିଲା, ଏବଂ 60 ତମ ବାର୍ଷିକୀ ସାଗା ଦାୱା ପର୍ବ ସହିତ ଏକକାଳୀନ ହୋଇଥିଲା।

ଆମେ କୈଳାସ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଥିବା ଏକ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ଦାର୍ପୋଚେରେ ସାଗା ଦାୱା ବିତାଇବାକୁ ଯାଉଥିଲୁ। ଚତୁର୍ଥ ତିବ୍ଦତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ପାଳିତ ହେଉଥିବା ସାଗା ଦାୱା ବୁଦ୍ଧ ଶାକ୍ୟମୁନିଙ୍କ ଜନ୍ମ, ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁକୁ ମନେ ପକାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହା ତିବ୍ଦତୀୟ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ସବୁଠାରୁ ପବିତ୍ର ଦିନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ। କୈଳାସର ଦାର୍ପୋଚେରେ ସାଗା ଦାୱା ଉତ୍ସବ ପ୍ରସିଦ୍ଧ। ଏଠାରେ ଉତ୍ସବ, ସଂକୀର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ ଭିକ୍ଷୁଙ୍କ ଧାଡି ଏବଂ ସମସ୍ତ ତିବ୍ଦତରୁ ଗହଳିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିଡ଼ ଅଛି - ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ ଏତେ ବଡ଼ ଭିଡ଼। ଏହି ଅନିଶ୍ଚିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କୌଣସି ବିଦେଶୀ ପରିଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ଛାଡିବେ ନାହିଁ। ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ଯେ କାଠମାଣ୍ଡୁରେ ଆମ ପରି ଅନେକ ଲୋକ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ।

ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଏହି ଖବର ଶୁଣିଲୁ, ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ। ସୋନମ ଆମକୁ କହିଲେ ଯେ ଆମ ପାଖରେ ଅନେକ ବିକଳ୍ପ ଅଛି: ଆମେ ଆମର ଯାତ୍ରା ବାତିଲ କରିପାରିବା, ନେପାଳରେ ଏକ ଭିନ୍ନ ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳ ବାଛିପାରିବା, କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଏକ ରାସ୍ତା ଦେଇ କୈଳାସ ଯାଇପାରିବା। କିନ୍ତୁ କୈଳାସ ଯିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଟୁର୍ କମ୍ପାନୀ ସଂଶୋଧିତ ତାରିଖ ସହିତ ନୂତନ ପରମିଟ୍ ପାଇଁ ପୁନଃ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଆମର ପାସପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ କାଠମାଣ୍ଡୁରେ ରଖିବ। ଏହି ପରମିଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ତାହାର କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ନଥିଲା, ଏବଂ ସେହି କିଛି ସପ୍ତାହ ପାଇଁ ଆମେ ପାସପୋର୍ଟ ବିନା ନେପାଳ ଦେଇ ଯାତ୍ରା କରିବୁ।

ଆମେ ଅନ୍ୟ ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲୁ। ମୁସ୍ତାଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ଅନ୍ନପୁରାଣ ସର୍କିଟ୍ ଥିଲା। କିନ୍ତୁ ଫିଜି ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ଡାକ୍ତର ଶେଷରେ କଥା ହେଲେ। ସେ ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ହାର ମାନିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ। ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଅନୁଭବ କଲେ। କିନ୍ତୁ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପାସପୋର୍ଟ କିମ୍ବା ପରମିଟ୍ ବିନା ଯାତ୍ରା କରିବାର ବିପଦ ନେବାକୁ ରାଜି ନଥିଲୁ। ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଅନ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବିପଦ ନେବେ, ଏବଂ ମୁଁ ଏବଂ ମୋର ଭାଇ ଘରକୁ ଯିବୁ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଚା ପିଉଥିଲି, ମୁଁ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ନିଜ ପାଇଁ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କଲି, ଏବଂ ଆମ ବିନା ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ବାଛିବା ପାଇଁ ଅଯଥାରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ପାର ହୋଇଗଲୁ।

ପରଦିନ, ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ଭାରତ ଫେରିବା ପାଇଁ ବିମାନରେ ବସିଲୁ। ଆମେ ଭାବିଲୁ ମାନସ - ଆମେ ଯାତ୍ରା ଏବଂ ହ୍ରଦ ଉଭୟକୁ ଯେଉଁ ଡାକନାମ ଦେଇଥିଲୁ - ଶେଷରେ ଏବଂ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆମ ପଛରେ ରହିଗଲା। ତଥାପି, ଆମର ନିରାଶା ସହିତ ଏକ ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇଗଲା।

କିଛି ସପ୍ତାହ ପରେ, ଅଗଷ୍ଟ ମାସର ଆରମ୍ଭରେ, ଯାତ୍ରା କମ୍ପାନୀ ପଲ୍ଲୁକୁ ଫୋନ୍ କଲା। ଆଉ ଏକ ଦଳ ହୁମଲା ଦେଇ କୈଳାସ ଏବଂ ମାନସରୋବର ଯାଉଥିଲା। ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ସମୟର ସୂଚନା ଥିଲା, ଏବଂ ପଞ୍ଜିକରଣ ବନ୍ଦ ହେବାକୁ ବସିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆମେ କ'ଣ ଆଗ୍ରହୀ? ଆମେ ତୁରନ୍ତ ନାମ ଲେଖାଇଲୁ।

ଆମ ତେଲୁଗୁ ସଂସ୍କୃତିରେ, ବୃଦ୍ଧମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ଏକ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନକୁ ଯାତ୍ରା କେବଳ ସେତେବେଳେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟ ଡାକରା ଦିଆଯାଏ। ସେହି ଡାକ ବିନା, କୌଣସି ଇଚ୍ଛା, ପ୍ରୟାସ କିମ୍ବା ଭାଗ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ। ଆମେ ପୁଣି ଥରେ ଆମର ବ୍ୟାଗ ପ୍ୟାକ୍ କରିବା ସମୟରେ, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଆଶାବାଦୀ ଥିଲୁ। ଏଥର, ଯାତ୍ରା ଆମକୁ ଡାକିଥିଲା।

ପ୍ରଥମ ଶିବିର
ଧାରାପୋରି, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ଉଚ୍ଚତା ~ ୨,୩୦୦ ମିଟର

ଧାରାପୋରୀ କ୍ୟାମ୍ପସଟି କରନାଲି ନଦୀ କୂଳରେ ଏକ ଉପତ୍ୟକାରେ ଅବସ୍ଥିତ। ପଥୁରିଆ ପାହାଡ଼ ପଥ ପରେ, ଯେତେବେଳେ ମୋର ଜୋତା ନଦୀକୂଳର ନରମ, ଘାସଯୁକ୍ତ ଭୂମିରେ ବୁଡ଼ିଯାଏ, ତାହା ଅଦ୍ଭୁତ ଅନୁଭବ ହୁଏ। ମୁଁ ପାଖରେ କରନାଲି ନଦୀର ଶବ୍ଦ ଶୁଣେ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ଧାରରେ ମୁଁ ପାଣି ଦେଖିପାରୁନାହିଁ। ବର୍ଷା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି। ତମ୍ବୁଗୁଡ଼ିକ ନୀଳ ତ୍ରିଭୁଜ ରଙ୍ଗର, ଯାହା ଆକାଶରେ ତାରା ସହିତ ହାଲୁକା ଭାବରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନ ତମ୍ବୁରେ ଫୋଲ୍ଡିଂ ଚେୟାରରେ ପଡ଼ିଯାଉ। ୟିଙ୍ଗ୍ ହସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତାହା ଚାପଗ୍ରସ୍ତ। କେହି ଜଣେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟର ଏକ ପ୍ଲେଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ଉତ୍ସାହ ବିନା ଖାଉ। ପ୍ରାର୍ଥନା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଆଗକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ। ଜେଫ୍, କେଟି ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ଆଗ୍ରହୀ, ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି।
‘ଏହା ପିଅ,’ ସ୍ପେରେଲୋ କୁହନ୍ତି, ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ଆଗରେ କିଛି ଏକ କପ୍ ରଖନ୍ତି। ‘ଏହା ତୁମକୁ ଭଲ ଅନୁଭବ କରାଇବ।’ ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣେ ଉତ୍ସାହୀ, ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତୀ ମହିଳା ଯାହାର ମୁହଁରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗୁଣ ଅଛି। ସେ ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କରିବା ତାଙ୍କ ଶାରୀରିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ସହିତ ଅସହଜ ମନେହୁଏ। ତଥାପି ତାଙ୍କର ଏକ ଦୁର୍ବଳତାର ଧାରା ଅଛି, ଯାହାକୁ ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଲୁଚାଇ ରଖନ୍ତି, ଯଦିଓ ସ୍ପେରେଲୋ ଏହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ଅନୁଭବ କରିସାରିଛନ୍ତି।
ମୁଁ ମୋ ସିଟ୍‌ରେ ଶୋଇ ପଡ଼ି ଗଭୀର ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି। କେହି ଆମକୁ କହି ନଥିଲେ। କେହି ଆମକୁ କହି ନଥିଲେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଚାଲିବ, ତୁମର ଶରୀର ତୁମେ ବହନ କରୁଥିବା ଜିନିଷ ହୋଇଯାଏ। ତୁମର ହାଡ଼ ତୁମକୁ ତଳକୁ ଟାଣି ନେଇଥାଏ, ତୁମର ମାଂସପେଶୀଗୁଡ଼ିକ ଟାଣି ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସଙ୍କୋଚିତ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା। ତୁମର ଶରୀର ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଯାଏ, ଅତ୍ୟଧିକ, ଅନ୍ୟ କିଛି ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଛାଡି ଦିଏ ନାହିଁ - ସ୍ଥାନର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ, ସାଥୀର ଆରାମ ନୁହେଁ, ନା ଯାତ୍ରାର ରୋମାଞ୍ଚ।
ଗଭୀର ଅନ୍ଧାରରେ ସବୁକିଛି ପ୍ରତିକୂଳ ଏବଂ ଭୟଙ୍କର ଦେଖାଯାଉଛି - ଖଚରମାନଙ୍କର ସ୍ଥିର ଚିତ୍ର, ଭୂମିରେ ବିସ୍ତାରିତ ଏକ ବଡ଼ କୁକୁରର ଆକୃତି, ତା'ର ସତର୍କ ଚମକଦାର ଆଖି ସହିତ, ନଦୀ ମଧ୍ୟ ଅବନ୍ଧୁରୀୟ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଉଛି, ଏହାର ଗର୍ଜନ ଏକ ବିରକ୍ତିକର ବିପଦ।
ମୁଁ ଏହି ଯାତ୍ରା ଜାରି ରଖିପାରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲି? ଆରମ୍ଭରୁ, ହରି ମୋର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଅସହଜ ଥିଲେ। ସେ ଜାଣିଥିଲେ କି ମୁଁ କେତେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ? ସେ ଅନୁମାନ କରିଥିଲେ କି ଏହା କେତେ କଷ୍ଟକର ହେବ? ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଏହି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ନାମ ଲେଖାଇଲୁ, ମୋର ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟ ଭୟଭୀତତା କିମ୍ବା ସନ୍ଦେହ ନଥିଲା। ମୋର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ମୋତେ ଯାତ୍ରାକୁ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହିତ ନେବାରୁ ବାଧା ଦେଇଥିଲା। କିନ୍ତୁ ଏବେ ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ କେତେ ଫିଟ୍ ନୁହେଁ। ଆମର ଓଜନ ଅଧିକ। ସିଡ଼ି ଚଢ଼ିବା ପରେ ଆମର ନିଶ୍ୱାସ କଷ୍ଟ ହେଉଛି। ମୁଁ ଚାଳିଶ ବର୍ଷର ଆରମ୍ଭରେ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପରେ ପୀଡିତ। ତଥାପି, ଆମ ମନରେ, ଆମେ ଦୁଃସାହସିକ ଥିଲୁ ଯେଉଁମାନେ ଝାଳ ନ ବୋହି ତିବ୍ବତର ପର୍ବତ ଚଢ଼ି ପାରିଥାନ୍ତୁ।
‘ମୁଁ ଭାବୁନାହିଁ ଆମେ ଏହା କରିପାରିବୁ, ପଲ୍ଲୁ,’ ଆମେ ଆମ ତମ୍ବୁ ଆଡ଼କୁ ଯିବା ସମୟରେ ମୁଁ କହେ।
‘ଆମେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏହା କରିପାରିବୁ ନାହିଁ!’ ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଆହୁରି କହିଲେ। ‘ଚାଲ ପୁଣି ସିମିକୋଟ ଯିବା। ଆମେ ସେଠାରେ ଅବତରଣ କରୁଥିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିମାନରେ ଫେରିପାରିବୁ।’
ଆମେ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କୁ ଖବର ଦେବା ପାଇଁ କ୍ରୁ ତମ୍ବୁକୁ ଯାଉଛୁ। ମୁଁ ନିଜକୁ ଗୀତ ଗାଇବା ଆରମ୍ଭ କରେ, ଆମେ ଘରକୁ ଯାଉଛୁ! ମୁଁ କଳ୍ପନା କରେ ଯେ ମୁଁ ମୋ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଗୁଡ଼ାଯାଇଥିବା ଗରମ, ନରମ କମ୍ବଳକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି।
ପଲ୍ଲୁ ଅଟକିଗଲା ଏବଂ କହିଲା, 'କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା ଅଛି।'
'କ'ଣ?

‘ତାହାର ଅର୍ଥ କାଲି ଆମକୁ ପୁଣି ଉପରକୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ପଡିବ।’
ମୁଁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି କଷ୍ଟକର ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତାରୋହଣ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ମାଂସପେଶୀଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ପନା କରେ। ମୋର ହୃଦୟ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଏ।
'ଆମେ କେବେବି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିପାରିବୁ ନାହିଁ। ଏହା ଅସମ୍ଭବ!'
କେବଳ ଗୋଟିଏ କାମ କରିବାକୁ ଅଛି।
ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଛିରିଂଙ୍କୁ ପାଇବୁ, ଆମେ ଦାବି କରୁ ଯେ ସେ ଆମକୁ ବିମାନରେ ସୁରକ୍ଷିତ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରାଇ ଆଣନ୍ତୁ।
‘ଜରୁରୀକାଳୀନ ସେବାକୁ କଲ୍ କର,’ ଆମେ ତାଙ୍କୁ କହିଲୁ।
ହୁମ୍ଲାର ଏହି ଦୂରଦୂରାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍ ସିଗନାଲ୍ ପାଉ ନଥିବାରୁ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଫୋନ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁ।
ଟିକିଏ କାନ୍ଧ ଉଠାଇ ଛିରିଙ୍ଗ କହିଲା ଯେ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଫୋନ୍ କାମ କରୁନାହିଁ।
"ଜରୁରୀକାଳୀନ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଫୋନ୍ କିପରି କାମ କରୁନାହିଁ? ଏହା ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ," ମୁଁ କହେ।
‘ଯଦି କିଛି ହୋଇଯାଏ ତେବେ କଣ ହେବ?’ ପଲ୍ଲୁ ପଚାରୁଛି।
‘କିଛି ହେବ ନାହିଁ,’ ଛିରିଙ୍ଗ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି, ଏକ ଶୀଘ୍ର ହସ ତାଙ୍କ ବଡ଼ ଗାଲ ହାଡ଼ ଉପରେ ଚର୍ମକୁ ବିସ୍ତାର କରେ। ତାଙ୍କର ଅବିଚଳିତ ଖୁସି, ଯାହା ଥରେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଉଥିଲା, ଏବେ ଭୟଙ୍କର ମନେହୁଏ।
‘ଯଦି କିଛି ଘଟେ? ଯଦି କୌଣସି ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ହୁଏ ତେବେ କଣ ହେବ?’ ପଲ୍ଲୁ ନିଜ ଜିଦ୍ ଧରି ରଖେ।
"ଏଠାରେ ଫୋନ କାମ କରେ ନାହିଁ। ପରେ, ଏହା କାମ କରିବ। କାଲି ଦେଖାଯାଉ," ସେ ରୋଷେଇଆଙ୍କ ସହ କଥା ହେବା ପାଇଁ ଶୀଘ୍ର ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କହିଲେ।
ଆମେ ଆମ ତମ୍ବୁକୁ ଯାଉ।
‘ଆସନ୍ତାକାଲି ଆମେ ହେଲିକପ୍ଟର ଡାକିବୁ,’ ମୁଁ ପଲ୍ଲୁକୁ କହିଲି, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ମୋ ଶୋଇବା ବ୍ୟାଗ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲି।
‘ଆମେ ଏହା କିପରି କରିପାରିବୁ ବୋଲି କେବେ ଭାବିଥିଲୁ?’ ସେ କୁହନ୍ତି।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ

ସାଲ୍ଲୀ ଖୋଲା, ହୁମଲା, ନେପାଳକୁ

ସକାଳର ଏହି କଥା - ସୂର୍ଯ୍ୟ ସବୁକିଛି ବଦଳାଇ ଦିଏ। ଗତକାଲି ରାତିରେ ଏତେ ଭୟଙ୍କର କୁକୁରଟି ଏବେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯାଉଛି ଏବଂ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ପାଇଁ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଛି। ଖଚରଗୁଡ଼ିକ ଛୋଟ ଦେଖାଯାଉଛି ଏବଂ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟକୁ ଆରାମରେ ଚୋବାଇ ଖାଆନ୍ତି। ନଦୀ ଜୀବନରେ ଗର୍ଜନ କରୁଛି। କରନାଲି ନେପାଳର ସବୁଠାରୁ ଲମ୍ବା ନଦୀ ଏବଂ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଶେଷରେ ଭାରତର ଗଙ୍ଗା ନଦୀ ସହିତ ମିଶିଯାଏ। କେତେବେଳେ ମଣି, କେତେବେଳେ ଫିରୋଜା, ଏହା ହୀରା ପରି ଚକଚକ କରେ। ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଦଳ ଏଣେତେଣେ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ନାସ୍ତା ସଜାଡୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଖଚରମାନଙ୍କ ଉପରେ ଜିନିଷ ଜମା କରୁଛନ୍ତି। ଏକ ନାଜୁକ, ସୁନ୍ଦର ଝିଅ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ଘରର ବାଲକୋନି ଉପରେ ଝୁଣ୍ଟି ପଡୁଛି। ଆମେ ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଫଟୋ ଉଠାଇବା ସମୟରେ ଚିଡୁଛୁ। ଏପରିକି ପୋରି ଏବଂ ଜାମର ନାସ୍ତା ମଧ୍ୟ ଭଲ ଲାଗେ। ପୂର୍ବ ରାତିର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ଭୟ ଧୋଇ ଯାଇଛି।

ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପୁଣି ଥରେ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଫୋନ୍ ବିଷୟରେ କହିବୁ ନାହିଁ। ଏହା କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ କାମ କରିବା ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲା? ହୁଏତ। କିମ୍ବା ହୁଏତ ଛିରିଂ ପୂର୍ବରୁ ଆମ ପରି ଟ୍ରେକରମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଆମକୁ କେବଳ ଏକ ନୂତନ ଦିନର ଆଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ପଡିବ।

ନିକଟରେ ଏକ ଜର୍ମାନ ଦମ୍ପତି କ୍ୟାମ୍ପିଂ କରୁଛନ୍ତି। ମାରିଏନ୍ ଏବଂ ଷ୍ଟିଫେନ୍ ମଧ୍ୟ କୈଳାସ ଏବଂ ମାନସରୋବର ଯାତ୍ରା କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର କ୍ୟାମ୍ପ ଆମ ଧାରରେ ଅଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପଥ ଆମ ପଥ ଅନୁସରଣ କରିବ। ଷ୍ଟିଫେନ୍ଙ୍କ ଚେହେରା କୋମଳ; ମାରିଏନ୍ଙ୍କ ଚେହେରା ଅଧିକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ। ସେମାନେ ପରସ୍ପରର ସାଥିରେ ରହିବାକୁ ଖୁସି ମନେହୁଏ। ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ଯେ ସେମାନେ ଜର୍ମାନ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଏକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ରାଞ୍ଚରେ କୁକୁର ପ୍ରଜନନ କରନ୍ତି। ସେମାନେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ କୁକୁରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଘର ପଶୁମାନଙ୍କରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଭାରତରେ ମୋ ଜନ୍ମସ୍ଥାନର ଗହଳିରୁ ଆସି, ଯେଉଁଠାରେ ଆମର ଦିନଗୁଡ଼ିକ ପାରିବାରିକ ରାତ୍ରୀଭୋଜନ, ବିବାହ ଏବଂ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଦୂର ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ରାଞ୍ଚରେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ କେବଳ ସାଥୀ ପାଇଁ ପଶୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାକୀ ଶାନ୍ତ ଏବଂ ଏକାକୀ ମନେହୁଏ। ସେମାନେ ଦୁହେଁ ସେମାନଙ୍କର ରୋଷେୟା ଏବଂ ସହାୟକଙ୍କ ସହିତ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଗଲେ।

ଆମେ ହୁମଲାର ଢାଲ ଉପରକୁ ଯିବା ଆରମ୍ଭ କରୁ। ଆମେ ଛୋଟ ଛୋଟ ବସ୍ତି ଦେଇ ଯାଉଛୁ ଯେଉଁଠାରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଛିଣ୍ଡିଯାଇଥିବା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ପିଲାମାନେ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ଆମ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି "ପେନ୍!" "ପେନ୍!" "ପେନ୍!" ଏଠାକାର ଲୋକମାନେ କ୍ଷୁବ୍ଧ, କ୍ଷୁବ୍ଧ ଚର୍ମ ସହିତ। କେତେକ ଆମକୁ ହସୁଛନ୍ତି, ଅନ୍ୟମାନେ ମାଟି ଏବଂ ପଥରର ଛୋଟ ଘାସ ଉପରେ ତିଆରି ଘରଗୁଡ଼ିକରୁ ସତର୍କ ଭାବରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି। ଛୋଟ କୁକୁର, କୁକୁଡ଼ା ଏବଂ ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ଛାତ ଉପରେ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି। ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପାହାଡିଆ ପବନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କର ଘର, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ଦୁର୍ବଳ ମନେହୁଏ।

କିଛି ମୋଟା ଯୁବକ ଆମକୁ ହାତ ହଲାଇ କହିଲେ, 'ଭାରତ? ଭାରତ?' ସେମାନେ ପଚାରନ୍ତି।

'ହଁ, ଭାରତ!' ମୁଁ ପଛକୁ ହଲାଇଲି।

'ଭାରତରେ କେଉଁଠି?' ସେମାନେ ହିନ୍ଦୀରେ ପଚାରନ୍ତି।

"ହାଇଦ୍ରାବାଦ," ମୁଁ କହୁଛି। ସେମାନେ ଏହା ଜାଣିପାରିବେ ନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ଲୋକମାନେ ଭାରତ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ପ୍ରଥମ କିମ୍ବା ପଞ୍ଚମ ସହର ନୁହେଁ ଯାହା ମନକୁ ଆସେ।

ସେମାନଙ୍କ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା। 'ମୁଁ ହାଇଦ୍ରାବାଦକୁ ଜାଣେ! ତୁମେ ତେଲୁଗୁ ଜାଣ?'

ମୁଁ କଣ କହିବି ଜାଣି ନ ପାରି ସେମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଲି।

ସେମାନେ ତେଲୁଗୁରେ ପଚାରନ୍ତି, 'ତୁମର ନାମ କ'ଣ?'
ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ବହୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି। ମୋ ଘରଠାରୁ ଶହ ଶହ ମାଇଲ ଦୂର ଏହି ସବୁଠାରୁ ଦୂରସ୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଜଣେ ଲୋକ ମୋ ଭାଷା କିପରି ଜାଣିବ?
ମୋର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ସେମାନେ ହସିଲେ। ସେମାନେ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ସେମାନେ ତେଲୁଗୁ ବନ୍ଦର ସହର ବିଶାଖାପାଟଣାରେ ଗୁର୍ଖା ଭାବରେ କାମ କରିଥିଲେ। ନେପାଳୀ ସୈନିକ ଥିବା ଗୁର୍ଖାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସାହସ ଏବଂ ଦକ୍ଷତାରେ ବ୍ରିଟିଶ ରାଜକୁ ଏତେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଭାରତୀୟ ସେନାରେ ନିଜର ରେଜିମେଣ୍ଟ ଥିଲା: ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୁର୍ଖା ରାଇଫଲ୍ସ। ନେପାଳୀ ପୁରୁଷମାନେ ଏବେ ବି ଭୟଙ୍କର ଗୁର୍ଖା ସୈନିକମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ ପ୍ରାୟତଃ ସୁରକ୍ଷା ରକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ। ଭାରତରେ, ମୁଁ ଅଗଣିତ ୟୁନିଫର୍ମ ପିନ୍ଧା ଗୁର୍ଖାମାନଙ୍କୁ ଚୁପଚାପ୍ ସପିଂ ମଲ୍ ଜଗି ରହୁଥିବା କିମ୍ବା ଘର ସାମ୍ନାରେ ଷ୍ଟୁଲରେ ବସିଥିବା ଦେଖିଛି।
ସେମାନେ ମୋ ସହିତ କିଛି ସମୟ ଚାଲିଥାନ୍ତି, ତା'ପରେ ଏକ ଲହରୀ ସହିତ ଦୁରେଇ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି - ପର୍ବତରେ ଘରେ ଥିବା ଯୁବକମାନେ। ଭାରତରେ, ହୁମଲାର ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ପୁରୁଷ ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଗୁର୍ଖାଙ୍କ ପରି ଥିଲେ - ନୀରବ, ବଶୀଭୂତ, ପ୍ରାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ। ଏଠାରେ, ସେମାନେ ପର୍ବତ ପୁରୁଷ, ପାହାଡ଼ ତଳକୁ ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି, ହସୁଛନ୍ତି, ଯଥାସମ୍ଭବ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସୀ।
ଆମେ କର୍ଣ୍ଣାଲି ନଦୀ ଉପରେ ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଷ୍ଟିଲ ପୋଲ ପାର ହୋଇ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱର ଢାଲ ଉପରକୁ ଯାଉ। ଆମେ ସବୁଜ ଘାସ ଏବଂ ଧାଡି ପାଇନ୍ ଗଛରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ପର୍ବତମାଳାର ଏକ ଅଂଶ ଦେଇ ଚାଲିଯାଉ। ମୁଁ ପରଦା ପରି ଝରି ପଡୁଥିବା ଖଡ଼ା ଜଳପ୍ରପାତର ଥଣ୍ଡା ପାଣି ମୋ ମୁହଁରେ ଛିଞ୍ଚି ଦେଉଛି।
ଆମର ପଥ ଏକ ପାହାଡ଼ର କଡ଼ରେ ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସୁଡ଼ଙ୍ଗରେ ପରିଣତ ହୁଏ, ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱ ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଧା ଭଳି ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଖୋଲିଯାଏ। ଏକ ଛୋଟ ସ୍କିଡ୍ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ମୃତ୍ୟୁ ଆଡ଼କୁ ନେଇଯିବ। ମୁଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ପାହାଡ଼ ପାଖକୁ ଚାଲିଯାଏ, ତଳକୁ ନ ଚାହିଁବାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏହି ଧାରୁଆ ପଥରୁ ବାହାରକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ, ଜେଫ୍ କୁହେ, 'ହସ!' ସେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଏ - କ୍ଲିକ୍, କ୍ଲିକ୍। ଜେଫ୍ ଦଳର ସବୁଠାରୁ ଚମତ୍କାର ସଦସ୍ୟ। ସେ ଆଗକୁ ପଛକୁ ଡରାଏ, ଫଟୋ ଉଠାଏ, ପଥର ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ କରେ, ଛୋଟ ଝରଣାରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଭିଜାଏ। ଏହି ଯାତ୍ରା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯେତିକି ସହଜ, ଆମ ପାଇଁ ସେତିକି କଷ୍ଟକର।
ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ କିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବେ ସେ ବିଷୟରେ ଅନେକ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲୁ। ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ ଆମକୁ କେବଳ ଶିବଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ପଡିବ। ଟ୍ରାଭେଲ୍ ଏଜେନ୍ସି ଆମକୁ ଶାରୀରିକ ଭାବରେ ସୁସ୍ଥ ରହିବାକୁ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ତାଲିମ ନେବା ଉଚିତ ବୋଲି କହିଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଆହୁରି କହିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚତା ସମସ୍ତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ତାଲିମ ଆମକୁ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବ ନାହିଁ। ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଆମକୁ ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ - ଏକ ମୂତ୍ରସାଧନ, ଯଦିଓ ସେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପ୍ରଦାନ କରିବ ନାହିଁ। କେହି ଜଣେ କହିଥିଲେ ଯେ ଯୋଗ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ତାଲିମ। ମୁଁ ମୋର ଯୋଗ ଡିଭିଡି ପପ୍ କରି ବିଭିନ୍ନ ଆସନରେ ନିଜକୁ ବିକୃତ କଲି। ତା'ପରେ, ପାହାଡ଼ରେ ଏହି ବିକୃତି ମୋତେ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ବୋଲି ନିଜକୁ ପଚାରିବା ପରେ, ମୁଁ ଡିଭିଡି ବାହାର କଲି। ଅନ୍ୟ କେହି ଜଣେ ଫୁସଫୁସ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଣାୟାମ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ। ଟ୍ରେକ୍ ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଫୁଲିବା ଏବଂ ଧୀର ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା।
ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ଚାଲିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲେ। ସପ୍ତାହରେ କିଛି ଦିନ, ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ମୁଁ ସ୍ଥାନୀୟ KBR ପାର୍କରେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବାକୁ ଯାଉଥିଲୁ। ଅନ୍ୟ ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ, ମୁଁ ଏକା ଚାଲିଯାଉଥିଲି। ବେଳେବେଳେ ମୋ ପୁଅମାନେ ମୋ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ। ପିଲାମାନେ ଏବଂ ମୁଁ ଆମ ରାସ୍ତାରେ ଥିବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲୁ। କମଳା ଫୁଲର ଲତା ସହିତ ଏକ ଲମ୍ବା ବାଡ଼ ଥିଲା ଫାଣ୍ଟା-କୋଲା ୱାଲ୍। ବର୍ଷା ଋତୁରେ ମୟୂରମାନେ ଯେଉଁ ହ୍ରଦରେ ନାଚୁଥିଲେ ତାହା ହେଉଛି ଆଫ୍ରିକୀୟ ସେରେଙ୍ଗେଟି। ଉପର ଦେଇ ଏକ ବଡ଼ କାକ୍ଟସ୍ ଗଛ ଥିବା ଏକ ପଥର ଥିଲା "ଦି ଜାଏଣ୍ଟ ଅପସାଇଡ୍-ଡାଉନ୍ ପାଇନାପଲ୍"। ସେଠାରେ ଏକ ଉଚ୍ଚ କ୍ଲିୟରିଂ ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ଲୁକ୍‌ଆଉଟ୍ ପଏଣ୍ଟ ଥିଲା, ଯାହା ଗୁପ୍ତ ପ୍ରେମୀ ଏବଂ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରେମୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରିୟ ଥିଲା। ଆଗକୁ ଏକ ଛୋଟ ଜଳାଶୟ ଥିଲା। ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଏବଂ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ବୋଲି କହିଥିଲୁ।

ଆମେ କେର୍ମି ଗାଁ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ କ୍ଲିଅରିଂ ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଅଟକିଛୁ। ମୁଁ ମୋର ଟ୍ରେକିଂ ଜୋତା କାଢି ପାଦ ଦବାଇ ଦେଉଛି। ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସ୍ଥାନଟି ସବୁଜ ଢାଲ ଏବଂ ନୀଳ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରିଛି। ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୋ ଗାଲରେ ଉଷ୍ମ। ସମସ୍ତେ ତାଜା, ଗରମ ଖାଦ୍ୟ ପାଇ ଖୁସି।
‘ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଆମର ସବୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ଏହିପରି ହେବ,’ ପଲ୍ଲୁ କୁହନ୍ତି।
ମୋ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଏହି ଯାତ୍ରାକୁ ନିଜ ପାଇଁ ସହଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି। ପାହାଡ଼ରେ, ଆମେ ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ସହିତ ମୁକାବିଲା କରୁ। ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କ ଗତିରେ ବିଚଳିତ ନୁହଁନ୍ତି; ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପ ସତର୍କତାର ସହିତ। ସେ କିପରି ନିଜକୁ ଏବଂ ଯାତ୍ରା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଆଶାକୁ ଏହି ଗ୍ରହଣ କରିପାରିଛନ୍ତି?
ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ତାକୁ ଜାଣିଛି, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାକୁ ଜାଣିନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତାକୁ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ଚାଲୁଥିବାର ଦେଖେ, ସେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ନୁହେଁ। ମୁଁ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଜାଣିଥିବା ସମୟରେ ସେ ଯେଉଁ ଯୁବତୀ ଥିଲା; ସେ ଏବେ ସେହି ମହିଳା; ଏବଂ ସେ ସବୁକିଛି।
ପଲ୍ଲୁର ବାପାମାଆ ଏକ ଛୋଟ ସହରରେ ରହୁଥିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ହାଇସ୍କୁଲର ଶେଷ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ, ସେ ହାଇଦ୍ରାବାଦକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ। ସେହି ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ, ସେ ମୋ ପରିବାର ସହିତ ରହୁଥିଲେ। ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା ଯେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣକାଳୀନ ଭଉଣୀ ପାଇଗଲି। ଆମେ ବିଳମ୍ବିତ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହସୁଥିଲୁ, ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ଭୋଜି ପାଇଁ ଫ୍ରିଜ୍ ଖୋଜୁଥିଲୁ, ଏବଂ ଓଉଜା ବୋର୍ଡରେ ଭୟଙ୍କର ଅଧିବେଶନ କରୁଥିଲୁ। ଆମେ ସ୍ଥାନୀୟ ଭୂତ ଘର ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିଲୁ ଏବଂ ପୁରୁଣା କୋଠାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିଲୁ। ଆମେ ପାର୍ଟି, ନାଟକ ଏବଂ କଲେଜ ମେଳାକୁ ଯାଉଥିଲୁ।
ଦୁଇ ବର୍ଷର ଝଡ଼ ଶେଷରେ, ପଲ୍ଲୁକୁ କଲେଜ ପାଇଁ ଚେନ୍ନାଇ ଯିବାକୁ ପଡିଲା। ଯେଉଁ ଦିନ ଅପରାହ୍ନରେ ସେ ଯିବାକୁ ଥିଲା, ଆମେ ଦୁହେଁ ଆମ ରୁମରେ ଶୋଇଥିଲୁ। ଅଧା ପ୍ୟାକ୍ ହୋଇଥିବା ସୁଟକେସ୍ ବିଛଣା ଉପରେ ଖୋଲା ପଡ଼ିଥିଲା। ତା ପାଖରେ ୱାର୍ଡରୋବରର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱ ଥିଲା ଏବଂ ମୋ ପାଖରେ ଡାହାଣ ପାର୍ଶ୍ୱ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏବେ ସବୁକିଛି କିପରି ଅଲଗା କରିବା? ସେ ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଟପ୍ କିଣିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହାକୁ ପିନ୍ଧିଥିଲି। ମୋର ଏକ ରେକର୍ଡ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେ ଏହା ଶୁଣିଥିଲା। କିଏ କ'ଣ ପାଇବ? ସେହି ଖାଲି ସୁଟକେସ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଶେଷତା ଏବଂ ଅନିଶ୍ଚିତତା ମୋତେ ଭାବୁଥିଲା ଯେ ଜୀବନ ଆମ ପାଇଁ କ'ଣ ରଖିଛି। ଆମେ ଯେଉଁ ସମୟକୁ ସେୟାର କରିଥିଲୁ ତାହାକୁ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ କିଛି ଉପାୟ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା।
‘ମାନସ ବିଷୟରେ କ’ଣ?’ ମୁଁ ପଚାରିଲି।
ପଲ୍ଲୁର ମୁହଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଗଲା। "ହଁ! ମାନସ। ଆମକୁ ଏହା କରିବାକୁ ପଡିବ।"
ଆମେ ଆମର ଟ୍ରେକ୍ ପାଇଁ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ଏକ ତାଲିକା ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କଲୁ।
‘ବୁଟ୍’, ମୁଁ କହିଲି।
‘ହଁ,’ ସେ କହିଲା, ‘ଏବଂ ଗ୍ଲୋଭସ୍।’ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲି, ମୋ ମୁହଁକୁ ସବୁବେଳେ ଅଧା ଘୋଡ଼ାଇ ରଖୁଥିବା ସିଧା କେଶକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲି।
ପଶମ କୋଟ୍, ଔଷଧ, ମୋଜା। ଏବଂ ସେଫ୍ଟି ପିନ୍। ସେହି ଛୋଟ ବିବରଣୀ - ସେଫ୍ଟି ପିନ୍ - ତାଲିକା ଏବଂ ଯାତ୍ରାକୁ ଗମ୍ଭୀରତା ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଆକର୍ଷିତ କରିଥିଲା। ମୁଁ ତାଲିକାଟିକୁ ମୋ ଆଲମାରୀରେ ଏକ ଡ୍ରୟରରେ ରଖିଥିଲି ଯେଉଁଠାରେ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କିଛି ଗୁପ୍ତ ଜିନିଷ ରଖିଥିଲି: ଟ୍ରିଙ୍କେଟ୍, ହରିଙ୍କ ଚିଠି (ଯଦିଓ ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଜାଣି ନଥିଲି ଯେ ମୁଁ କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବି), ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍, ଏକ ଡାଏରୀ। ବିଗତ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ, ମୁଁ ସେହି ତାଲିକାଟି ହଜିଗଲି। ଶେଷରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ମାନସଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ୟାକିଂ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି, ମୁଁ ଟ୍ରାଭେଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଇଥିବା ଏକ ନୂତନ ତାଲିକା ବ୍ୟବହାର କଲି। ଏଥିରେ ସେଫ୍ଟି ପିନ୍ ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କିଛି ପକାଇ ଦେଇଥିଲି।

ପାଠକମାନେ

ସାଲ୍ଲୀ ଖୋଲା, ହୁମଲା, ନେପାଳକୁ

ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ଜଣେ କଳାକାରଙ୍କ ଜଙ୍ଗଲୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତତାରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ପରି ଦେଖାଯାଉଛି। ଢାଲ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଲାଲ ଯବ ଏବଂ ହଳଦିଆ ସୋରିଷର ଟେରାସ୍ କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି, ଯାହା ଗାଢ଼ ସବୁଜ ବାଡ଼ ସହିତ ରେଖାଙ୍କିତ ହୋଇଛି। କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଏମ୍ବ୍ରୋଡେରୀ ସ୍କର୍ଟ ଉପରେ ଅର୍ଦ୍ଧ-ରିଙ୍ଗ୍ ଡିଜାଇନ୍ ଉପରେ ଓଭରଲେପ୍ କରିବା ପରି। ଏକ ଦୂର କ୍ଷେତରେ, ଯବକୁ କାଟି ଏକ ବଡ଼ ଚାଦର ଉପରେ ଗଦାରେ ସଜାଯାଇଛି। ଜଣେ ପୁରୁଷ ଚାଦରର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ବସିଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ମହିଳା ଏବଂ ପିଲା, ହୁଏତ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଝିଅ, ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ବସିଛନ୍ତି। ଝିଅଟି ଉପରକୁ ଚାହିଁଛି। ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଦେଖିପାରୁନାହିଁ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପଛରେ କୌତୁହଳ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଆମେ ସୂର୍ଯ୍ୟରେ ଚରୁଥିବା ପାହାଡିଆ ଛେଳିର ଏକ ପଲ ଏବଂ ଏକ ଗଛ ପାଖରେ କିଛି ଗଛକୁ ଟାଣି ନେଉଥିବା ଏକ ୟାକ୍ ପାର କରୁଛୁ। ଆହୁରି ଆଗକୁ, ଏକ ସ୍ଥାନ ପଥର ସହିତ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଛି, ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ଖମ୍ବ ପବନରେ ନାଚୁଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକାର ରଶି ବହନ କରୁଛି - ଏକ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନର ସୂଚନା। ମେଘଗୁଡ଼ିକ ଏକ ପାଉଡର ନୀଳ ଆକାଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିସ୍ତାରିତ ରେଖା ସୃଷ୍ଟି କରେ, ଏବଂ ଦୂରରେ ଧୂସର, ଘୋଡ଼ାଇ ବର୍ଷାରେ ମିଶିଯାଏ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲି, ମୁଁ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲି। ତାଙ୍କ କ୍ୟାମେରା ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ଘୁଞ୍ଚୁଛି ଏବଂ ଚାଲିବା ବାଡ଼ିଟି ମାଟି ଭିତରକୁ ପଶିଯାଉଛି। ତାଙ୍କ ଚାଲିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଧୀର। ସେ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ କାଠମାଣ୍ଡୁ ପରଠାରୁ ତାଙ୍କ ବାମ ଗୋଇଠି ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି।

'ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଚିନ୍ତିତ ହେଉଛ!' ମୁଁ କହେ।

'ହଁ,' ସେ କାନ୍ଧ ଉଠାଏ, ତାଙ୍କ ଚାଲିବା ପୋଲକୁ ଟିକିଏ ହଲାଇ ଦିଏ। 'ଏହା ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରେ।'

ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ଫ୍ଲାଭିଆ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଉ ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ ପଦଯାତ୍ରାରେ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ। ସେ ତାଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଫ୍ଲାଭିଆର ଯନ୍ତ୍ରଣା ବୋଲି ଭାବନ୍ତି। ସେ ତାଙ୍କ ଭଉଣୀର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ବହନ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବି ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କୁ ନିଜର ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ସହଜ ହୁଏ। ସେ ଆଶା କରନ୍ତି ଯେ କୈଳାସଙ୍କ ପାଖକୁ ସେମାନଙ୍କର ସହଭାଗୀ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଆଣି ଏହା ଦୂର ହୋଇଯିବ।

ତାଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଭଉଣୀ ଆନ୍ନା, ଏକ ଧଳା ଲଫାପାରେ ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ବାର୍ତ୍ତା ବହନ କରିଥିବା ଏକ କଳା ରିବନକୁ ଏକ ଧଳା ଲଫାପାରେ ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କୁ କୈଳାସର ଏକ ପଥର ତଳେ ଛାଡ଼ିବାକୁ କହିଛନ୍ତି। ସ୍ମୃତି ସ୍ୱରୂପ ସେ ପର୍ବତରୁ ଏକ ପଥର ଚାହାଁନ୍ତି। ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରୁ ଲୁଣ ଚାହାଁନ୍ତି ଯାହା ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ କାର୍ଲା ଏକ ଶାଲ ମାଗିଛନ୍ତି। ସ୍ପେରେଲୋ କୁହନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଆଶାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ।

'ଏ ପର୍ବତ କାହିଁକି?' ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଛି। 'ଭାରତରେ ସମସ୍ତେ କୈଳାସ ବିଷୟରେ ଜାଣନ୍ତି କାରଣ ଏହା ଶିବଙ୍କ ସ୍ଥାନ, କିନ୍ତୁ ଇଟାଲୀରେ ତୁମେ ଏବଂ ତୁମର ପରିବାର ଏହା ବିଷୟରେ କିପରି ଶୁଣିଲ?'

ସେ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ବିଷୟରେ ଏକ ପୁସ୍ତକ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଥିଲେ। ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଭଲ ପାଏ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହେ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହୁନାହିଁ ଯେ ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଜଣେ ଲୋଭୀ ପାଠକ ଥିଲି। ମୋ ଗାଡ଼ିରେ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକ ପଡ଼ି ରହୁଥିଲା। ଲାଲ ଆଲୋକରେ ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇବା ସମୟରେ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଏହାକୁ ଉଠାଇ ନେଉଥିଲି, ଯଦିଓ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇ ମିନିଟ୍ ପାଇଁ। ତା'ପରେ ସବୁଜ ଆଲୋକ ଚାଲିଯାଉଥିଲା ଏବଂ ମୋ ପଛରେ ଥିବା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ହର୍ଣ୍ଣ ବଜାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବ। ଆଉ ଏକ ପୁସ୍ତକ ବାଥରୁମ୍ ପାଇଁ ଥିଲା, ଏବଂ ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ମୋର ବେଡ୍ ସାଇଡ୍ ଟେବୁଲ୍ ପାଇଁ। ମୁଁ ମୋ ତାଲିକାରେ ଥିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରି ଗଳଗଳ କରି ପଢ଼ିଥିଲି।

ଗୋଟିଏ ଦିନ ମୁଁ ମୋ ବାଲକୋନିରେ ଉପର ମହଲାରେ ବସି ଗରମ ଚା' ପିଉଥିଲି ଏବଂ ଏକ ପୁସ୍ତକ ପଢୁଥିଲି। ସେ ଦିନ ଶୀତ ଦିନ ଥିଲା, ଥଣ୍ଡା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଯେପରି ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ଶୀତ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟତଃ ହୋଇଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏକ ଅଂଶ ପଢିଲି ଯେଉଁଥିରେ ଜଣେ ମହିଳା ତାଙ୍କ ବଗିଚାରେ ଚା' ପିଉଥିଲେ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ଚା' ଚା'

ଚାଖିପାରିଲି ଏବଂ ଏହା ମୋ ଚା' ଅପେକ୍ଷା ଭଲ ଲାଗିଲା। ମୁଁ ତାଙ୍କ ଚର୍ମରେ ପବନ ଅନୁଭବ କଲି, ଏବଂ ତାଙ୍କ ବଗିଚାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି। ତାଙ୍କ ଜୀବନ କେତେ ସଜୀବ ଲାଗୁଥିଲା! ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅନୁଭବ, ଚିନ୍ତାଧାରା ଏବଂ ଭାବନା ଏତେ ତୁରନ୍ତ ଲାଗୁଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ମୋର ଅନୁଭବ ନୀରସ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଲାଗୁଥିଲା।

ମୁଁ ବହିଟି ତଳେ ରଖିଲି। ଚା' ପିଇଲି ଏବଂ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି, ଜିଭରେ ଏହାର ଗରମ, କ୍ଷୀର ଭଳି ମିଠା ସ୍ୱାଦ ନେଉଥିଲି। ମୁଁ ବାଲକୋନିକୁ ଗଲି ଏବଂ ମୋର ନିଜ ବଗିଚାକୁ ଚାହିଁଲି। ବିଶାଳ, ପୁରୁଣା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଛାତ ତିଆରି କରିଥିଲେ, ବଡ଼ ବଡ଼ ପଥର ଚାରିପାଖରେ କାକ୍ଟସ୍ ଫୁଲ ଫୁଟିଥିଲା, ଏବଂ ବୁଗେନଭିଲିଆ ସୂର୍ଯ୍ୟରେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଗୋଲାପୀ କାଗଜ ପାଖୁଡ଼ା ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା। ମୋ ଦୁନିଆର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମୋତେ ଏଡ଼ାଇ ଦେଲା, ଯେତେବେଳେ ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୁନିଆର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମୋ ନିଜ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବାସ୍ତବ, ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର, ଅଧିକ ଜୀବନ୍ତ ମନେ ହେଉଥିଲା। ମୁଁ ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ହାତ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିଲି।

କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମୁଁ ପଢିବା ବନ୍ଦ କରିଦେଲି। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପୁଣି ଥରେ ଆରମ୍ଭ କଲି, ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁସ୍ତକକୁ ସମ୍ମାନର ସହିତ ବ୍ୟବହାର କଲି, ମନେ ରଖିଲି ଯେ କେହି ଜଣେ ଏହାକୁ ଲେଖିବାରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବିତାଇଛି, କ୍ରିୟା ଏବଂ ଅବାଧ ବାକ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଉଛି। କେହି ଜଣେ ନିଜକୁ କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ, ଉପହାସ ପାଇଁ ଖୋଲା। କେହି ଜଣେ ମୋ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସାହସ ଦେଖାଇଥିଲେ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁସ୍ତକ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମଦର ଏକ ଧୂପକାଠି ହୋଇଗଲା ଯାହାକୁ ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ନ ହୋଇ ସ୍ୱାଦ ନେଇଥିଲି। ଏବେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ମୁଁ ଏକ ପୁସ୍ତକ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ଏହାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ଏବଂ ମନେ ରଖିବି ଯେ ଜୀବିତ ଅଭିଜ୍ଞତା ସର୍ବଦା ପଢାଯାଉଥିବା କାହାଣୀ ଅପେକ୍ଷା ମହାନ।

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ଏହି ଯାତ୍ରା ଯୋଜନା କରୁଥିଲୁ, ମୁଁ ହୁମଲା ଏବଂ କୈଳାସ ଉପରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ସବୁକିଛି ପଢିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି। ମୁଁ କେବେ ନିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫଟୋ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି। ମୁଁ ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ ଉପରେ ଏକ ପୁସ୍ତକ ଆଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି ଏବଂ ମୋର ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଏହାକୁ ପଢିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି। କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ମୁଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲି ଯେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟି କରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ ଏହି ଯାତ୍ରାକୁ ନୂତନ ଆଖିରେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି। ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି ଯେ ଥଣ୍ଡା କେତେ ଥଣ୍ଡା ଥିଲା, ଏହା ବିଷୟରେ ପୂର୍ବରୁ ପଢି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ। ଆକାଶର ନୀଳ, ପାଣିର ଲହରୀ, ଘାସର କାକର ବିନ୍ଧୁ: ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି।

ଆମେ ଏକ ଉଚ୍ଚତାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପର୍ବତର ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ବୁଲିଯିବା। ପଥଟି ତଳକୁ ଢଳିଯାଏ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସନ୍ଦେହ କରୁଛି ଯେ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ପାଦରେ ଏହା ସହଜ ହେବ।

ପାଲୁ, ମାନସରୋଭର ହ୍ରଦ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଶିବିର | କ୍ୟାଟିଙ୍କ ଫଟୋ

କବିତା, ସିମିକୋଟ ବିମାନବନ୍ଦର ନିକଟରେ। ଫଟୋ ପଲ୍ଲୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ସଲ୍ଲୀ ଖୋଲା ଯିବା ବାଟରେ ପ୍ରଥା ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଫଟୋ

ରାକ୍ଷସ ତାଲରେ ୟିଙ୍ଗ୍, ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଭାବରେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ସହିତ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

ରାକ୍ଷସ ତାଲରେ ଜେଫ୍, ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଭାବରେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ସହିତ। ଫଟୋ ଜେଫ୍ ଦ୍ୱାରା

ସିମିକୋଟ ନିକଟସ୍ଥ ଢାଲ ଉପରକୁ ଟ୍ରେକିଂ କରୁଛନ୍ତି କେଟି। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ

କେଟି ସିମିକୋଟ ନିକଟରେ ଦୁଇଜଣ ମହିଳାଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଅଟକିଗଲେ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

କ୍ୟାମେରା-ପ୍ରସ୍ତୁତ ସ୍ପେରେଲୋ। ଫଟୋ ୟିଙ୍ଗ୍ ଦ୍ୱାରା

ରାକ୍ଷସ ତାଲରେ ଛିରିଂ ଏବଂ କ୍ରୁ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ସିମିକୋଟ ନିକଟରେ ଏକ ହସୁଥିବା ଝିଅ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ୟଲବାଙ୍ଗ ମଠରେ ଧର୍ମର ଚକ୍ର ଘୂରାଉଥିବା ଯୁବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

ନେପାଳଗଞ୍ଜ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ୟିଙ୍ଗ୍, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଟୋ ଖୋଜୁଛନ୍ତି। ଫଟୋ କବିତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ନେପାଳଗଞ୍ଜରୁ ସିମିକୋଟକୁ ଉଡ଼ାଣ। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ

ସାଲ୍ଲି ଖୋଲ୍ଲା ଏବଂ ଟୁମକୋଟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ପାର୍ବତ୍ୟ ଗାଁର ଏକ ପିଲା। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା।

ପ୍ରାଚୀନ ଲବଣାକ୍ତ ମାର୍ଗ ସହିତ: ୟାଲବାଙ୍ଗ ଚୌର ତୃଣଭୂମି। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

କର୍ଣ୍ଣାଲି ନଦୀ ସାଲ୍ଲି ଖୋଲ୍ଲା ଏବଂ ଡୁମକୋଟ ମଧ୍ୟରେ ପର୍ବତ ଚାରିପାଖରେ ପ୍ରବାହିତ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ତୁମକୋଟ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍‌ରେ ଲୁଣ କାରାଭାନ୍। ଜେଫ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଟୋ।

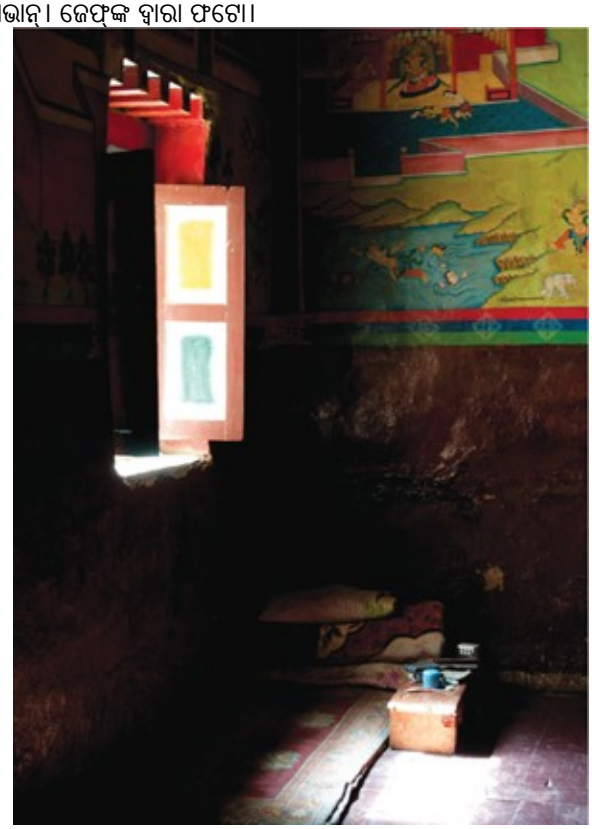

ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠରେ ଥିବା ସନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ତୁମକୋଟ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଏକ ପାର୍ବତ୍ୟ ଗାଁରେ ପିଲାମାନେ ଆମକୁ ସ୍ୱାଗତ କରୁଛନ୍ତି। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା।

ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠରେ ଯୁବ ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କୁ ଜେଫ୍ ତାଙ୍କର ଯାଦୁ କୌଶଳ ଦେଖାଉଛନ୍ତି। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ।

ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠର ଜଣେ ଜିଜ୍ଞାସୁ ସନ୍ୟାସୀ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ଛୋଟ ଭିକ୍ଷୁମାନେ ବିରତି ନେଉଛନ୍ତି, ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠ। ଫଟୋ ଜେଫ୍ ଦ୍ୱାରା

ତୁମକୋଟ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଏକ ପାର୍ବତ୍ୟ ଗ୍ରାମ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

ତୁମକୋଟ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଦୃଶ୍ୟ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ୟାଲବାଙ୍ଗ ଏବଂ ଚୁମକୋଟ ମଧ୍ୟରେ ତିନୋଟି ଚୋର୍ଟେନ। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା।

ଥରୋ ଚୁଙ୍ଗା ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଏକ ଗାଁରେ ଜଣେ ଝିଅ ତାଙ୍କର ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା।

ଛାତ ଉପରେ ଘାସ ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି ଗାଁ ଲୋକେ। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ

ଥାରୋ ଧୁଙ୍ଗା ଠାରେ ଆମର କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ | ୟିଙ୍ଗଙ୍କ ଫଟୋ

ହିଲସାରେ ଏକ ପୋଲ ପାର ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ରାକ୍ଷସ ତାଳକୁ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ନୈବେଦ୍ୟ ଭାବରେ ଯାକ ଶିଙ୍ଗ । ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ହିଲସା ଯିବା ରାସ୍ତାରେ । ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

କୈଳାସ ପର୍ବତର ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ରାକ୍ଷସ ତାଲରେ ବନ୍ଧୁତାର ଏକ କୈର୍ଣ୍ଣିକ। ପଲ୍‌ଲୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଟୋ

କବିତା ରାକ୍ଷସ ତାଲରେ ଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲେ | କ୍ୟାଟିଙ୍ଗ ଫଟୋ

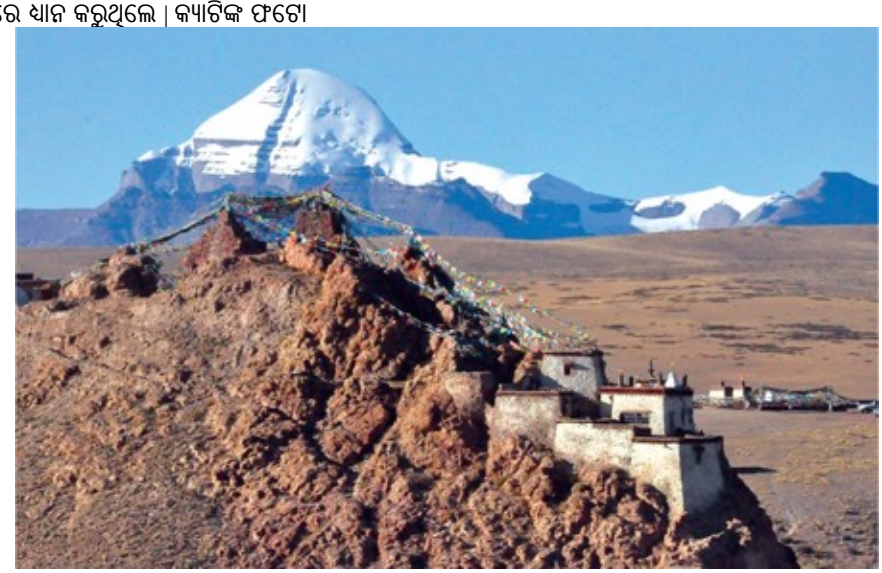

ଚିଉ ଗୋମ୍ପା ମଠରୁ ଦେଖାଯାଉଥିବା କୈଳାସ ପର୍ବତ। ଫଟୋ: ଷ୍ଟେରେଲୋ

କୈଳାସ ପର୍ବତକୁ ଯାଉଥିବା ଜଣେ ଯାତ୍ରୀ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍
‘ମୁଁ ଇଟାଲୀୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିନାହିଁ,’ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହେ। ‘ତୁମେ କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ସୁପାରିଶ କରିପାରିବ? କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନୁବାଦରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ।’
‘ଭଲ ଇଟାଲୀୟ ଲେଖକ। ହଁ, ଏତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଅନୁବାଦ, ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ,’ ସ୍ପେରେଲୋ କୁହନ୍ତି। ସେ ଭାବୁଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଧୀର ହୋଇଯାଏ।
ଶେଷରେ, ସେ ପଚାରିଲେ, 'ତୁମେ ବାରୋନ୍ ଇନ୍ ଦି ଟ୍ରିଜ୍ ପଢ଼ିଛ କି?'
'ନା। ଏହା କ'ଣ ବିଷୟରେ?'
'ଏହା ଜଣେ ବ୍ୟାରନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯିଏ ଗଛରେ ରହିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ। ଏହା ତାଙ୍କ ଜୀବନ ବିଷୟରେ।'
"ମୁଁ କହେ, "ଏହା ବହୁତ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଲାଗୁଛି।" ଏହା ବହୁତ ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଗୁଛି ଏବଂ ମୁଁ ଏହାକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁନାହିଁ। ତାଙ୍କ ସୁପାରିଶର ମୌଳିକତାରେ ମୁଁ ପ୍ରଭାବିତ।
‘ହଁ, ଏହା ବହୁତ ଭଲ।’ ସ୍ପେରେଲୋ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲେ। ‘ଏହା ପ୍ରସିଦ୍ଧ।’ ସେ ତାଙ୍କର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲକୁ ମାଟିରେ ଖୋଳି ଦିଅନ୍ତି। ‘ତୁମେ ଦାନ୍ତେଙ୍କ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଛ କି?’
'ତୁମେ କହୁଛ, ଡିଭାଇନ୍ କମେଡି ଦାନ୍ତେ?'
'ହଁ।'
‘ନିଶ୍ଚିତ!’
ସ୍ପେରେଲୋ ହସିଲା। 'ସେ ମୋର ପୂର୍ବପୁରୁଷ।'
ମୁଁ ଅଟକିଯାଇ ଚାହିଁଲି । ‘ଡାଣ୍ଟେ ଆଲିଘିଏରି ତୁମର ପୂର୍ବପୁରୁଷ କି?’
'ହଁ।'
‘ବାଃ!’
ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ସ୍ପେରେଲୋ ଜାଣନ୍ତି କି ଡିଭାଇନ୍ କମେଡିର ମୂଳ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ମୁମ୍ବାଇର ଏସିଆଟିକ୍ ସୋସାଇଟିରେ ଅଛି। ଏହି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ବମ୍ବେର ବ୍ରିଟିଶ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ମାଉଣ୍ଟଷ୍ଟୁଆର୍ଟ ଏଲଫିନଷ୍ଟୋନ ସମାଜକୁ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ। ମୁମ୍ବାଇରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ ଏସିଆଟିକ୍ ସୋସାଇଟି ଦେଇ ଯାଉଥିଲି ଏବଂ ଦାନ୍ତେ ଏବଂ ଇଟାଲୀରୁ ଭାରତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାରା ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରମଣ କରିଥିବା ପୁରୁଣା ପାଣ୍ଡୁଲିପି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲି। ମୁଁ ସ୍ପେରେଲୋକୁ ଦେଖି ହସିଲି। ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଜଡିତ।

କରନାଳୀ ନଦୀ କୂଳରେ
ସାଲ୍ଲୀ ଖୋଲା, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ଉଚ୍ଚତା ~ ୨,୮୦୦ ମିଟର

ମୁଁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଏଥିରେ ଅଛି। ପାଦ ଥାପ, ପାଦ ଥାପ, ପୋଲ ଖୋଳ, ପାଦ ଥାପ। ଗତ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ରାସ୍ତାଟି ଶୁଖିଲା ଏବଂ କଙ୍କଡ଼ା ଭଳି ହୋଇଗଲାଣି। ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଗଲାଣି ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏବେ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଯିବା ଉଚିତ। ମୁଁ କଳ୍ପନା କରୁଛି ଯେ ସ୍ପେରେଲୋ, କ୍ୟାଟି ଏବଂ ଜେଫ୍ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍‌ରେ ଚା ପିଇ ଆରାମ କରୁଛନ୍ତି। ସଫା କରିବା ବାଟ ଦେଇ ମୁଁ ନଦୀ ଦେଖିପାରୁଛି। ଏହା କରନାଲିର ଏକ ଶାଖା, ସାଲି ଖୋଲା, ଏବଂ ଏହା ଧୂସର ଦେଖାଯାଉଛି ଏବଂ ଧଳା ଫେଣ ବାହାର କରୁଛି। ମୁଁ ଏହାର ଗର୍ଜନ ଶୁଣିପାରୁଛି। ଏହା ପଛରେ, ଗଛ ଗଦା ଦ୍ୱାରା ଅଧା ଲୁଚି ରହିଛି, ଆମର କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍। ଏହା ବହୁତ ଦୂର ଦେଖାଯାଉନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଗତିରେ ଏହା ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ଲାଗିପାରେ।

ଆମ ଦଳର ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ମହିଳା, ତାଙ୍କ ଘୋଡାକୁ ତାଙ୍କ ପଛକୁ ଟାଣି ନେଉଛନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଖସିଯାଉଥିବା ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଛୁ, ମହିଳା ଜଣକ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି। ସେ କିଛି କୁହନ୍ତି, ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଆମକୁ ତାଙ୍କ ହାତ ଦିଅନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାଙ୍କ ହାତ ଧରିଥାଉ। ସେ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ଆମକୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ନେଇଯାଆନ୍ତି, ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଏବଂ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଧରିଥାନ୍ତି। ଆମେ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ ଏପରି ଏକ ଦୂରତା ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଛୁ ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆମକୁ ତିନି ଗୁଣ ଅଧିକ ସମୟ ନେଇଥାନ୍ତା। ହୁଏତ ସହଜ ଅବତରଣର ଚାବି ସେହି ମହିଳାଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା। ସେମାନେ ଆମକୁ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଆମର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦକ୍ଷେପ କେଉଁଠାରେ ରଖିବା ତାହା ଚିନ୍ତା କରିବାରୁ ମୁକ୍ତ କରିଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ନଦୀ କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିବା, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଦିନ ଆଲୋକ ଅଛି।

ଇଙ୍ଗିତ କରି, ମହିଳା ଜଣକ ଆମ ହାତ ଛାଡିଦେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଘୋଡାର ଲଗାମ ଟାଣିଲେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ସେତୁ ପାର ହୋଇ ସାଲି ଖୋଲାରେ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ ଯାଉଛୁ, ଯେଉଁଠାରେ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଦଳ ପୂର୍ବରୁ ତମ୍ବୁ ସ୍ଥାପନ କରିସାରିଛନ୍ତି। ମୁଁ ଏକ ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ିଲି। ବିସ୍କୁଟର ଏକ ପ୍ଲେଟ୍ ରଖାଯାଇଛି। ଆଲୁମିନିୟମ୍ ମଗ୍ ରେ ଗରମ ଚା ବାଷ୍ପ ବାଷ୍ପ ହେଉଛି।

‘ମୋତେ ଏହା ହିଁ ଦରକାର,’ ପଲ୍ଲୁ କହିଲା। ସେ ତାଙ୍କ ଟୋପି ତଳେ ରଖି ମିଠା ଚା’ ପିଇଲେ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ, ନଦୀର ପାଣି ପତ୍ରର ଆଲୋକ ଏବଂ ଛାଇରେ ଝଲସିଯାଏ। ମୁଁ ମୋ ହାତକୁ ମୋ ମଗ୍ ଚାରିପାଖରେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖେ, ଆଖି ବନ୍ଦ କରେ ଏବଂ ଗଭୀର ନିଶ୍ୱାସ ନିଏ, ଅନ୍ୟ କିଛି କରିବାର ଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରେ। ଯଦି ମୁଁ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିକୁ ଡାକି ପାରିଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ନଦୀ କୂଳରେ ବସି ମୋର ନିଶ୍ୱାସର ଅନ୍ତଃପ୍ରବାହ ଦେଖିଥାଏ ଏବଂ ମୋ ଚର୍ମରେ ପବନ ଅନୁଭବ କରିଥାଏ। ଘରେ, ମୁଁ ପ୍ରତିଦିନ ଧ୍ୟାନ କରିଥାଏ। କିନ୍ତୁ ଏହି ଯାତ୍ରାରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କୌଣସି ଅଧିବେଶନ ପାଇଁ ବସେ, ମୋର ଚିନ୍ତାଧାରା କୀଟପତଙ୍ଗ ପରି ପାଗଳ ଭାବରେ ଉଡ଼ିଯାଏ, ଏବଂ ମୋର ଶରୀର ଅସ୍ଥିର ଭାବରେ ବଦଳିଯାଏ। ଏକ ବିନ୍ଦୁ ପରେ, ମୁଁ ହାର ମାନିଯାଏ।

ଜେଫ୍ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଆମେ ପୂର୍ବ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟରେ ଭେଟିଥିବା ଜର୍ମାନ ମହିଳା ମାରିଏନ୍ ନଦୀ କୂଳରେ ବସି ଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲେ। ଏହା କ’ଣ ଅଦ୍ଭୁତ ଏବଂ ଟିକେ ଅଦ୍ଭୁତ ନଥିଲା, ସେ ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି। ମୁଁ ଜେଫ୍‌ଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ମୁଁ ଠିକ୍ ଏହା କରିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲି, ଏବଂ ହୁଏତ ଏହା ଅଦ୍ଭୁତ ଏବଂ ଅଦ୍ଭୁତ, ଏବଂ ଏଥିରେ କ’ଣ ଭୁଲ ଥିଲା? କିନ୍ତୁ ସେ ଚାଲିଗଲେ।

ମୁଁ ପୁଣି ଥରେ ନଦୀ କୂଳକୁ ବୁଲିବାକୁ ଯିବା କଥା ଭାବୁଛି କିନ୍ତୁ ଦୀର୍ଘ ଘଣ୍ଟା ଧରି ଚାଲିବାର ସ୍ମୃତି ଏବେ ବି ମୋ ହାଡ଼ରେ ରହିଛି, ମୋତେ ମୋ ସିଟ୍ ସହିତ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି। ମୁଁ ମୋ ତମ୍ବୁ ଭିତରକୁ ପଶିବାକୁ ଚାହୁଁଛି। କାଲି ମୁଁ କିପରି ଟ୍ରେକ୍ କରିବି?

ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏକ ସହଜ ଉପାୟ ବାଛିପାରିଥାନ୍ତେ। ଅନେକ ଭାରତୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପରି ଆମେ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ କ୍ରୁଜରରେ ଚଲାଇ ପାରିଥାନ୍ତୁ। ଆମେ ଜାଣିଥିବା କୌଣସି ଭାରତୀୟ ଯାତ୍ରୀ ହୁମଲା ରାସ୍ତା ଦେଇ ଯାଇନାହାଁନ୍ତି; ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ନିଆଲମ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସାରା ବିଶ୍ୱର ଅନ୍ୟ ଟ୍ରେକରମାନଙ୍କ ସହିତ ନିର୍ମଳ, ମନୋରମ ହୁମଲା ଦେଇ ଚାଲିପାରୁଛୁ, ସେତେବେଳେ ବ୍ୟସ୍ତ ନିଆଲମ, ଏହାର ନିର୍ମିତ ରାସ୍ତା ଏବଂ ଛୋଟ ଲଜ୍ ସହିତ ବବ୍ବୀ ଯାନରେ ଚଲାଇବାର ଅର୍ଥ କ'ଣ?

ଏହି ଯାତ୍ରା ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ଭିନ୍ନ ଅର୍ଥ ରଖେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋ ପାଇଁ, ଏହାର ଅର୍ଥ ଦୁଃସାହସିକତା ଏବଂ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ। ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ, ଦୁଃସାହସିକତା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଯାତ୍ରା ନିଜେ ଦେବତାଙ୍କ ଛାୟାରେ ଏକ ପଦଯାତ୍ରା।

ଦଶନ୍ଧି ଧରି, ଅଧିକାଂଶ ଭାରତୀୟଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା। ୧୯୬୨ ମସିହାରୁ କୈଳାସ ଅଞ୍ଚଳ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଏବଂ ପରିଦର୍ଶକଙ୍କ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ଥିଲା। ଏହି ନିଷେଧ ଭାରତ ଏବଂ ଚୀନ୍ ମଧ୍ୟରେ ଖରାପ ସମ୍ପର୍କକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଥିଲା। ୧୯୫୯ ମସିହାରେ, ଲାସାରେ ଏକ ହିଂସାତ୍ମକ ବିଦ୍ରୋହ ପରେ ସୀମା ପାର ହୋଇ ପଳାଇଯିବା ପରେ ଚୀନ୍ ସରକାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କୁ ଭାରତ ଦେଇଥିବା ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିଲେ। ତା'ପରେ, ୧୯୬୨ ମସିହାରୁ, ଭାରତ ଏବଂ ଚୀନ୍ ବିବାଦୀୟ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ସାମରିକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଭାରତ ପରାଜିତ ହୋଇଥିଲା। ଉତ୍ତେଜନା କମିବା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ, ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ଚୀନ୍ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍କାର ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ କୈଳାସ ଅଞ୍ଚଳ ପୁନଃ ଖୋଲାଯାଇଥିଲା। କିନ୍ତୁ ନିରନ୍ତର ତଦାରଖରେ କେବଳ ସୀମିତ ସଂଖ୍ୟକ ପୂର୍ବ-ପରୀକ୍ଷକଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା।

ତୀର୍ଥପଥ ପୁନଃ ଖୋଲିବା ପରେ ଏକ ଉନ୍ମାଦ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା। ଭାରତୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଦଳ 1981 ମସିହାରେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା, ସାରା ଦେଶ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ମହାନ ବିଦାୟ ଦେଇଥିଲା। ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଶୁଭେଚ୍ଛାର ସୁଅ ଛୁଟିଥିଲା ଏବଂ ଖବରକାଗଜ ଏବଂ ଟେଲିଭିଜନ କଭରେଜ୍ ଶୀର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା। ରାସ୍ତାରେ ଥିବା ଭାରତୀୟ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ 'ସ୍ୱାଗତ' (ସ୍ୱାଗତ) ଲେଖାଥିବା ସାଇନବୋର୍ଡ ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଥିଲେ।

ଏହା ଏକ ସହଜ ଯାତ୍ରା ନଥିଲା। ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନିଶ୍ଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ପଥ ବିପଜ୍ଜନକ ଥିଲା। ସବୁବେଳେ, ପରିଦର୍ଶକ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଚୀନ୍ ଏବଂ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଉଭୟ ଅଧିକାରୀମାନେ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ।

ପ୍ରଥମ ଅଭିଯାନର ନେତୃତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ ଦେବ ମୁଖାର୍ଜୀ, ଯିଏକି ଭାରତୀୟ ବୈଦେଶିକ ସେବାର ଜଣେ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ମୋ ବାପାଙ୍କ ଜଣେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ। ଦେବ ମୁଖାର୍ଜୀଙ୍କ ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ମୋ ବାପାଙ୍କ ବିବରଣୀରୁ ମୁଁ କୈଳାସ ଏବଂ ମାନସରୋବର ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଜାଣିଲି। ପରେ, ଯେତେବେଳେ ପଲ୍ଲୁ ଏହି ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଶୁଣିଲେ, ଆମେ ନିଜେ ସେଠାକୁ ଯିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଆରମ୍ଭ କଲୁ।

ଏହା ସଂଯୋଗ-ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକର କି ଅଜବ ଧାରା ଥିଲା। ଦେବ ମୁଖାର୍ଜୀଙ୍କ କାହାଣୀ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଥମ ଯାତ୍ରାର ଉତ୍ସାହ, ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ମୋର କଳ୍ପନାକୁ ଜାଗ୍ରତ କରିଥିଲା। ଯଦି ସେ ଆଫଗାନିସ୍ତାନର ହିନ୍ଦୁ-କୁଶ କିମ୍ବା ୟୁରୋପର ଆଲପ୍ସ ପର୍ବତମାଳାକୁ ପଦଯାତ୍ରା କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ କ'ଣ ମୁଁ ସେହି ପର୍ବତମାଳାରେ ଚାଲିଥାନ୍ତି?

ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନରେ, ଜେଫ୍ ଆମକୁ ଏକ ନୂତନ କୌଶଳ ଦେଖାଏ। ସେ ତାଙ୍କ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ କୁ ଭୂମିରେ ରଖେ ଏବଂ ଏହାର ପଟି ଉପରକୁ ମୁହଁ କରି ରଖେ। ସେ ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ଉଠାଇ ଏକ ଆର୍କରେ ବୁଲନ୍ତି। ଗୋଟିଏ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ, ପଟିଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ଥାଏ।

'ହେ! ମୋତେ ଶିଖାଅ,' ମୁଁ କହେ।

ବୋତଲ ଟୋପି ଖୋଲିବା ଏବଂ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ ଫିଟାଇବା କୌଶଳ ସହିତ, ମୁଁ ମୋ ପୁଅମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହିରୋ ହେବି। ମୁଁ ଭାବୁଛି ସେମାନେ କିପରି କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ ସାରିଲେଣି କି? ସେମାନେ ଭଲ ଖାଉଛନ୍ତି କି? ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ କୋଠରୀରେ କଳ୍ପନା କରେ, ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷୀ ଚିଲ ବିଛଣା ଉପରେ ଝୁଲୁଛି, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ରକ୍ ଷ୍ଟାର, ରେସ୍ କାର ଏବଂ ଗିଟାରର ପୋଷ୍ଟର। ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ବହୁତ ଛୋଟ ଥିଲେ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ କୋଠରୀ ସାରା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତାରା ଷ୍ଟିକର ଲଗାଇଥିଲି। ରାତିରେ,

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କାହାଣୀ କହିଥିଲି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଘରେ ରଖିଥିଲି, ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଷ୍ଟିକରଗୁଡ଼ିକ ଧଳା-ସବୁଜ ରଙ୍ଗରେ ଝଲସୁଥିଲା।
'ମହିଳାମାନେ, ଏଠାକୁ ଆସ, ମୁଁ ତୁମକୁ ତାରା ଦେଖାଇବି!' ସେହି ରାତି ପରେ ସ୍ପେରେଲୋ ଆମକୁ କହିଲେ।
ସେ ନକ୍ଷତ୍ରମଣ୍ଡଳଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚାଇ, ଦୂରତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଏବଂ ଗ୍ରହ ଏବଂ ଛାୟାପଥର ନାମକରଣ କରି ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଜ୍ଞାନୀ ଭାବନାରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଖସିଯିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ରହିଯାଏ, ମୋର ପାଦ ଭୂମିରେ ରଖାଯାଏ, ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଆକାଶକୁ ଉଠାଯାଏ। ଏହି ଉଚ୍ଚତାରେ, ସ୍ୱର୍ଗ ତଳକୁ ଭାସି ଯାଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ପ୍ରାୟ ପୃଥିବୀକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଛି। ପବନ ଥଣ୍ଡା। ନଦୀ ପଥର ଉପରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଗୁଞ୍ଜରିତ ହୁଏ। ଏହା ମୋ ଜୀବନରେ ମୁଁ ଦେଖିଥିବା ସବୁଠାରୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆକାଶ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚାହିଁଥାଏ, ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ ଯେ ମୁଁ ପଡ଼ିଯାଉଛି ଏବଂ ଉଡୁଛି, ଏବଂ ମୁଁ ଏହି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ତାରାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ସଚେତନ ହୁଏ ଯାହା ଏକ ମହାନ ଅନନ୍ତତାକୁ ଆଲୋକିତ କରୁଛି।

ଯେତେ ସମୟ ଲାଗିବ
ନେପାଳର ହୁମଲାର ତୁମକୋଟକୁ
ଉଚ୍ଚତା ~ ୨,୮୮୫ ମିଟର

ବିସ୍ତୃତ ଖୋଲା ସ୍ଥାନର ସତେଜ ପବନରେ ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ। ଆମେ କରନାଲି ନଦୀ କୂଳରେ ଫେରି ଆସିଛୁ, ଯାହା ୟାଲବାଙ୍ଗ ଚୌର ତୃଣରେ କୋମଳ ହୋଇଗଲାଣି। ମୁଁ ନଦୀର ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ମୋ ହାତ ଢାଳି ଦେଉଛି।
'ୟାଲବାଙ୍ଗ ଚୌର ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ବାଣିଜ୍ୟ ପୋଷ୍ଟ ଥିଲା, ଏହି ରାସ୍ତାରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଲୋକମାନେ ଏଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ୟାକ ଏବଂ ଜିନିଷପତ୍ର ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ପାଉଥିଲେ,' ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି।
ତାଙ୍କ କଥାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ପାଇଁ, ୟାଲବାଙ୍ଗ ଚୌର ହଠାତ୍ ଶହେଟି ଛେଳି ଏବଂ ୟାକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ - ଯଦିଓ ଏଗୁଡ଼ିକ ୟାକ ହେବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଲୋମଯୁକ୍ତ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ। ମୁଁ ପରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଡଜୋ, ୟାକ ଏବଂ ଗାଈ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସଂକର ପ୍ରଜାତି। ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗର କୋଟ୍ ପିନ୍ଧି ଲୋକମାନେ ପାହାଡ଼ ତଳେ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଚରାଉଥିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ଏହି ସ୍ଥାନଟିକୁ ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବର ପରି କଳ୍ପନା କରିପାରୁଛି, ଯାହା ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଖବର ଆଦାନପ୍ରଦାନ, ପଶୁପାଳନ, ଶସ୍ୟ, ଲୁଣ ଏବଂ କପଡା ପାଇଁ ବିନିମୟ ଏବଂ ହାଲ୍‌ଫେଲ୍ କରୁଥିବାର ସ୍ୱର ସହିତ ଗୁଞ୍ଜରିତ ହେଉଥିଲା।
ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଜଣେ ସହାୟକ ଆମ ପାଖ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଖଚରକୁ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି। ଯିବାର ସମୟ ହୋଇଗଲାଣି। ତୃଣଭୂମି ଉପରକୁ ଯିବାର ରାସ୍ତା ଜଙ୍ଗଲୀ ଆପ୍ରିକଟ୍ ଗଛରେ ସଜ୍ଜିତ। ଗଛଗୁଡ଼ିକ ପୁରୁଣା, ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଝୁଲି ରହିଥିବା ଛୋଟ, ଗୋଲାପୀ-ବାଦାମୀ ଆପ୍ରିକଟ୍ ଲାଲ ରଙ୍ଗର କଣ୍ଟା ପରି ଦେଖାଯାଉଛି।
'ଆଖରାପତ ଖାଇବା ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷିତ କି? ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଚାଖିପାରିବି କି?' ମୁଁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କୁ ପଚାରେ।
'ଏଠାରେ।' ସେ ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଟାଣି ଆଣେ।
ଆପ୍ରିକଟ୍ ଏତେ ଖଟା ଯେ ମୋ ଓଠକୁ ଫୁଙ୍କି ଦେଉଛି। ମୋ ମୁହଁର ଭାବ ଦେଖି ପଲ୍ଲୁ ହସିଲା। ମୁଁ ଛିରିଂକୁ ହସ ଲୁଚାଇ ଧରିଲି।
ଆମେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଛୁ ଯେଉଁଠାରେ ଛେଳିମାନେ ପର୍ବତ ଲୁଣର ଛୋଟ ସାଡେଲ-ବ୍ୟାଗ ଧରି ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଆନ୍ତି। ଏହିପରି ଛେଳିମାନଙ୍କର ଧାଡ଼ି ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଏହି ଯାତ୍ରା କରିଆସୁଛି ଏବଂ ସେମାନେ ଲୁଣ କାରାଭାନ। ସେମାନେ ବହନ କରୁଥିବା ଲୁଣ ତିବ୍ବତର ପର୍ବତମାଳାରେ ଥିବା ଲୁଣ ହ୍ରଦରୁ ଆସିଥାଏ। ଏହି ହ୍ରଦଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଚୀନ ଟେଥିସ୍ ସାଗରର ଅବଶେଷ, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଭାରତୀୟ ପ୍ଲେଟ୍ ୟୁରେସିଆନ୍ ପ୍ଲେଟ୍ ଆଡକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ବିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା। ସେମାନଙ୍କର ଭୌଗୋଳିକ ସଂଘର୍ଷ ତିବ୍ବତ ଗଠନ କରିଥିଲା। ଏବଂ ଏହା ଶେଷ ହୋଇନାହିଁ - ଆମେ ଯେଉଁ ଭୂମି ଉପରେ ଚାଲିଛୁ, ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ଅସୀମ ଭାବରେ ଉପରକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି।
ଆମେ ରାସ୍ତାରେ ଉପରକୁ ଚାଲିବା ସମୟରେ, ପଲ୍ଲୁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କୁ ପଚାରିଲା ଯେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବିରତି ପାଇଁ ଆଉ କେତେ ସମୟ ଅଛି।
'ଅଧିକ ସମୟ ନୁହେଁ,' ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି। ପୁଣି ଥରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ରହସ୍ୟମୟ ହସ।
'ଛିରିଂ, ତୁମ କମ୍ପାନୀ ଆମକୁ ଯେଉଁ ବ୍ରୋସର ପଠାଇଛି ସେଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରତିଦିନ କେବଳ ପାଞ୍ଚ ଘଣ୍ଟାର ଟ୍ରେକ୍ ହେଉଛି,' ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇଦେଲି।
'ହଁ। ପ୍ରତିଦିନ ଚାଲିବା ପାଞ୍ଚ ଘଣ୍ଟା,' ସେ ରାଜି ହେଲେ।
'କିନ୍ତୁ ଗତ କିଛି ଦିନ ହେଲା,' ମୁଁ ମୋର ସ୍ୱରକୁ ସମାନ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, 'ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ନଅ ଘଣ୍ଟା ଚାଲିଛୁ।'
'ହଁ। ତୁମେ ପ୍ରତିଦିନ ନଅ ଘଣ୍ଟା ଚାଲିଛ।'
'ପାଞ୍ଚ ଘଣ୍ଟା ନା ନଅ ଘଣ୍ଟା?'

‘କିଛି ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ଘଣ୍ଟା। ତୁମ ପାଇଁ, ନଅ ଘଣ୍ଟା।’ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ମୁହଁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ମୁଁ କହିପାରୁନାହିଁ ଯେ ଏହା ସତ୍ୟର ଏକ ବକ୍ତବ୍ୟ ନା ଏକ ମଜା।
ମୁଁ ପଲ୍ଲୁ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ କହେ, 'ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଏହା ଯେତେ ସମୟ ନେଇଥାଏ ସେତିକି ସମୟ ନେଇଥାଏ।'
ଆମେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଏକ ଆଲପାଇନ୍ ଜଙ୍ଗଲର ଏକ ଖାଲି ସ୍ଥାନରେ ଅଟକିଲୁ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଆମର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲଗୁଡ଼ିକୁ ବିଛାଇ ଦେଲୁ।
‘ଆମର ଏକ ଟ୍ରିଟ୍ ଅଛି,’ କେଟି ତାଙ୍କ ପ୍ଲେଟ୍ ଦେଖାଇ କହୁଛି। ‘ଡମ୍ପଲିଂ!’
ରୋଷେଇଆ ଏକ ଲାଲ ଗାମୁଛା ସହିତ ଏକ ଗୋଲ ଥାଳିରେ ଧଳା ଗୋଲାକାର ଅଟା ଏବଂ ମାଂସ ରଖେ।
‘ଛିରିଂ, ଏହା ଏକ ଭୋଜି!’ ମୁଁ ମୋ ପ୍ଲେଟ୍ ଆଡ଼କୁ ଇଙ୍ଗିତ କଲି।
‘ତୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କର?’
‘ହଁ। ମୁଁ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଖାଇଥିବା ଭଳି ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଭଲ।’ ମୁଁ ଧଳା ରୋଲ୍ କାମୁଡ଼ିଲି ଏବଂ ବାଷ୍ପ ବାହାରକୁ ଆସିଲା। ‘ଆଗକୁ ଭଲ, ପ୍ରକୃତରେ।’
ପ୍ରାର୍ଥନା ପୁଣି ଥରେ ତାଜା ଡମ୍ପଲିଂ ନେବା ସମୟରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି। ସ୍ପେରେଲୋ ତାକୁ ତା'ର ନାକ ବିଷୟରେ ଚିଡୁଛି। ଦୁହେଁ ପୂର୍ବରୁ ଭଲ ବନ୍ଧୁ।
କଣ୍ଟା ପାଇନ୍ ଗଛର ଏକ ଧାଡ଼ି ଦେଇ, ଶିବିରସ୍ଥଳର ଧାର ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ କରନାଲିର ଜଳରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଝଲସୁଛି। ଜଙ୍ଗଲଟି ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସବୁଜ। ପାଇନ୍ ଜଙ୍ଗଲର ଏହି ସବୁଜ ଉଷ୍ଣକଟିବନ୍ଧୀୟ ଜଙ୍ଗଲର ଘନ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସବୁଜ ନୁହେଁ; ଏହା ନରମ ଏବଂ ପବନ ଏବଂ ଆକାଶର ଖଣ୍ଡ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଅଛି।
ଉପରକୁ ଚାଲିବା ପରେ, ଆମେ କର୍ଣ୍ଣାଲିକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଦେଉଛୁ। ଜଙ୍ଗଲ ଧୂସର ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ୟାଲେଟ୍ ସୃଷ୍ଟି କରେ। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଷ୍ମ ଏବଂ ପବନ ଥଣ୍ଡା, ଏକ ନିଶାକର ମିଶ୍ରଣ। ପାଣିର ଏକ ଛୋଟ ଧାରା ତଳକୁ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ, ଢାଲ ଦେଇ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛ ପୁଷ୍କରିଣୀ ସୃଷ୍ଟି କରେ। ମୁଁ ମୋର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲଗୁଡ଼ିକୁ ତଳେ ରଖିଲି ଏବଂ ବରଫ ପାଣିରେ ମୋ ହାତ ଗପି ନଇଁ ପଡ଼ିଲି।
ଫିରିଙ୍ଗ କୁହନ୍ତି, 'ହସ, କାଭି!'
ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଉପରକୁ ଦେଖେ, ଛିରିଂ ତାଙ୍କ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍‌ରେ ଏକ ଫଟୋ ଉଠାଏ। ସେ ସାରା ଯାତ୍ରାରେ ଆମର ଫଟୋ ଉଠାଇଛନ୍ତି: ନେପାଳଗଞ୍ଜ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ଜେଫ୍, ପଥର ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା ସମୟରେ ୟିଙ୍ଗ୍।
‘ତୁମେ ମୋତେ ଫଟୋଟି ପଠାଇପାରିବ କି?’ ମୁଁ ମୋ ଗାଇଡକୁ ପଚାରେ।
‘ହଁ। ମୁଁ ଫେସବୁକ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଫଟୋ ପଠାଇବି।’
‘ତୁମେ ଫେସବୁକ୍ ବ୍ୟବହାର କର?’ ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ କାହିଁକି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି, ଛିରିଂ ଜଣେ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଯୁବକ।
'ହଁ। ହଁ। ମୁଁ ଫେସବୁକ୍ ବ୍ୟବହାର କରେ,' ସେ କୁହନ୍ତି।
ଆଜି ଛିରିଂ ବହୁତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି। ଆମେ କାଠମାଣ୍ଡୁ, ତିବ୍ଦତ, ତାଙ୍କର ଭାରତ ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କରୁ। ସେ ମୋତେ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ ଫୁଟବଲ୍ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେ ସମ୍ପ୍ରତି ଦେଖିଥିବା ଏକ ଖେଳ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି। ସେ ନେପାଳର ରାଜନୀତି ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଏସିଆର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନ ଦୁର୍ନୀତି ଦ୍ୱାରା ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁଭବ କରି ଆମେ ନୋଟ୍ ତୁଳନା କରୁ। ତା'ପରେ ସେ ମୋତେ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର, ବିଶେଷକରି ବଲିଉଡକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି। ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେ ହୁମଲାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଯିଏ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଠାରୁ ଦୂରରେ ସବୁଠାରୁ ଦୂର ପର୍ବତରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ବିତାଇଥାନ୍ତି।

ଦେବତାମାନେ

ତୁମକୋଟ, ହୁମଲା, ନେପାଳ

ଉଚ୍ଚତା ~ 3,100 ମିଟର

ଢାଲଗୁଡ଼ିକ ଆହୁରି ଉଚ୍ଚ ହୋଇଗଲାଣି ଏବଂ ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ମାଟିଆ ଧୂଳି ଏବଂ ଧୂସର ପଥରକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି। ଏହି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଏବଂ ଏକରଙ୍ଗ ଛାଇ ମଧ୍ୟରେ ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର ରହିଛି। ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରର ମାନସିକ ଲାଲ, ହଳଦିଆ ଏବଂ ନୀଳ ଚିତ୍ରକଳା ଏବଂ ସୁନା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ପଥର ପରିବେଶର କଠିନତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିସ୍ଫୋରଣ ହେବା ପରି ମନେ ହେଉଛି।

ଆମେ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ମାତ୍ରେ, ଆମେ ଛୋଟ ଛୋଟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଏକ ଗହଳି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ। ମୁଣ୍ଡ କାଟିଥିବା ଏବଂ କମଳା ଏବଂ ମାଟିଆ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ପିଲାମାନେ ପରିଦର୍ଶକଙ୍କ ଉପରେ ଉତ୍ସାହରେ ଫାଟି ପଡୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର ବୟସ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ। ଯେତେବେଳେ ଜେଫ୍ ତାଙ୍କର କାର୍ଡ ପ୍ୟାକେଟ ବାହାର କରନ୍ତି, ଛୋଟ ଛୋଟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ତାଙ୍କ ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରୁହନ୍ତି, ପରସ୍ପର ଉପରେ ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ିଥାନ୍ତି, ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଯାଏ, ବେକ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଯାଏ। ଜେଫ୍ କାର୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ଓଲଟାଇ ଦିଅନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ କରି ପୁନର୍ବାର ଦେଖାଦିଏ - ସେହି ସମାନ ଯାଦୁ କୌଶଳ ଯାହା ମୁଁ ନେପାଳଗଞ୍ଜ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ଦେଖିଥିଲି। ପିଲାମାନେ ହାସିଲ କରନ୍ତି, ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ହସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁ ଚମକଦାର ଏବଂ ସୁନ୍ଦର। ସେମାନେ ମୋତେ ମୋର ନିଜ ପୁଅମାନଙ୍କ କଥା ମନେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି। ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଏବଂ ପିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେ ଅଛି?

ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରରେ ଏକ ହାଲୁକା ସବୁଜ ଥାଙ୍କା ଝୁଲୁଛି। ଥାଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଜୀବନ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାକୁ ଚିତ୍ରିତ କରୁଥିବା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ରଙ୍ଗିତ କପଡ଼ା ଏବଂ ଘର କିମ୍ବା ମନ୍ଦିର ବାହାରେ ଝୁଲୁଥାଏ। ୟାଲବାଙ୍ଗ ଥାଙ୍କାରେ ଏକ ଲାଲ ଏବଂ ହଳଦିଆ ଚକ୍ର ଅଛି ଯେଉଁଥିରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଜୀବନ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାକୁ ଚିତ୍ରିତ କରୁଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ରହିଛି। ଚକ୍ରଟି ଏକ ରାକ୍ଷସ ଶରୀରରେ ଆବଦ୍ଧ - ହୁଏତ ମାରା, ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ଆସକ୍ତିର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି।

ବୌଦ୍ଧ ଜଗତରେ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ପଥ ହେଉଛି ଥେରବାଦ ପଥ ଏବଂ ମହାଯାନ ପଥ। ଥେରବାଦ ପଥ ଶ୍ରୀଲଙ୍କା, ବର୍ମା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣ ଏସୀୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଚଳିତ। ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଶିକ୍ଷାର ପାଲି ଧର୍ମ ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଥେରବାଦ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ କଠୋର ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ସଂସାର କିମ୍ବା ଭୌତିକ ଜଗତରୁ ମୁକ୍ତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରେ। ମହାଯାନ ପଥ ଚୀନ୍, ଜାପାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉତ୍ତର ଏସୀୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଚଳିତ। ପାଲି ତପ ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ସଂସ୍କୃତରେ ରଚିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୌଦ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ମଧ୍ୟ ଆହରଣ କରେ। ମହାୟାନ ବୋଧିସତ୍ୱ ଅବସ୍ଥାର ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରେ। ବୋଧିସତ୍ୱମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟାଳୁ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବରେ ବିକଶିତ ପ୍ରାଣୀ ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତିକୁ ବିଳମ୍ବ କରନ୍ତି। ବଜ୍ରୟାନ ପଥ, ମହାଯାନର ଏକ ପ୍ରକାର ଯାହା ତାନ୍ତ୍ରିକ ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରେ, ତିବ୍ଦତ ଏବଂ ହିମାଳୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚଳିତ। ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠ ନ୍ୟିଙ୍ଗ୍ମା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର, ଯାହା ବଜ୍ରୟାନ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ।

ୟାଲବାଙ୍ଗ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଦୁଇଟି ସମତୁଲ ବଡ଼ ସ୍ତମ୍ଭ ରେଖା ସହିତ ଏକ ଅନ୍ଧାର କକ୍ଷ ଅଛି। ସାମ୍ନାରେ ଏକ ବେଦୀରେ ବସିଥିବା ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଏକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଅଛି। ବୁଦ୍ଧ ତଳେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କ ଏକ ଚିତ୍ର ଅଛି ଏବଂ ଏହା ତାଙ୍କର ଶେଷ ପ୍ରତିଛବି ହୋଇପାରେ ଯାହାକୁ ଆମେ ଅନେକ ଦିନ ପାଇଁ ଦେଖିବୁ। ବେଦୀରେ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସର ଏକ ଗୋଲ ମୁହଁ ବିଶିଷ୍ଟ ପୁରୁଷଙ୍କ ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ଅଛି। ଛିରିଂ ଏହାକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରି କୁହନ୍ତି, 'ଏହା ଲାମା ପେମା ରିକ୍ସାଲ୍। ଆମେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଲାମା ପେମା ରିକ୍ସାଲ୍ ଏବଂ ଗୁରୁ ରିନପୋଚେଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁ।'

ଜଣେ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ସିଦ୍ଧ କିମ୍ବା ବିଦ୍ୱାନ ଗୁରୁଙ୍କ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା ଲାମା ପେମା ରିକ୍ସଲ ହେଉଛନ୍ତି ଛିରିଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନେତା ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁଖ୍ୟ, ଯାହା ନ୍ୟିଙ୍ଗ୍ମା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଉପ-ସମ୍ପ୍ରଦାୟ।

ନିଙ୍ଗ୍ମା ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ହେଉଛନ୍ତି ଗୁରୁ ରିନପୋଚେ, ଯାହାଙ୍କୁ ପଦ୍ମସମ୍ଭବ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ। ପଦ୍ମସମ୍ଭବର ଅର୍ଥ ହେଉଛି 'କମଳ ଜନ୍ମ', କାରଣ ସେ ଏକ ହ୍ରଦରେ ଭାସୁଥିବା ଏକ ଛୋଟ ପିଲା ସମୟରେ ପାଇଥିଲେ (ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଧୁନିକ ଆଫଗାନିସ୍ତାନ ହୋଇପାରେ)। ୫ମ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଗୁରୁ, ତାଙ୍କୁ ଭାରତରେ ତାଲିମ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କର ଯାଦୁକରୀ ଶକ୍ତି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ହୋଇଗଲା। ସେ ବୌଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଲହର ସହିତ ତିବ୍ଦତ ଆସିଥିଲେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ବିହାରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାଳନ୍ଦା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମଠାଧୀଶ ସନ୍ତରକ୍ଷିତ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ ଥିଲେ। ତିବ୍ଦତ ଲୋକଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଥିବା ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜା ତ୍ରିସୋଙ୍ଗ ଡୁଏଟସେନ ପଦ୍ମସମ୍ଭବଙ୍କୁ ଡକାଯାଇଥିଲେ। ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପଦ୍ମସମ୍ଭବ ତିବ୍ଦତରେ ବୁଲୁଥିଲେ, ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ।

ବେଦୀର ଡାହାଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଦୁଇଟି ଦେବତା, ଜଣେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ଜଣେ ମହିଳା, ଯୌନ ମିଳନରେ ଜଡିତ ଏକ ପ୍ରତିମା ରହିଛି। ଏକ ପତଳା ଧଳା କପଡା ସେମାନଙ୍କ ଜଙ୍ଘକୁ ଘୋଡାଇ ରଖିଛି, ହୁଏତ ବିନୟ ପାଇଁ। ପୁରୁଷ ଦେବତା ହେଉଛନ୍ତି ବୁଦ୍ଧ ଡେମଚୋକ କିମ୍ବା ଚକ୍ରସମ୍ବର, କୈଳାସରେ ବାସ କରୁଥିବା ତିବ୍ଦତୀ ତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେବତା। ମହିଳା ଦେବତା ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ବଜ୍ରବରାହୀ। ସେ ସିଧା, ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଭାବରେ ବସିଛନ୍ତି; ସେ ତାଙ୍କ ଚାରିପାଖରେ ଏକ ଲତା ପରି ଘୋଡାଇ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ସେ କରୁଣାକୁ ସୂଚିତ କରନ୍ତି; ସେ, ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି। ସେମାନଙ୍କର ମିଳନ ଦୁଇଟି ଗୁଣ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଏବଂ ଶିବ ଏବଂ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଚିତ୍ରଣ ସହିତ ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ସାଦୃଶ୍ୟ ବହନ କରେ। ଶିବଙ୍କ ଉପାସନାର ସାଧାରଣ ପ୍ରତୀକ ହେଉଛି ଲିଙ୍ଗମ୍ (ଯାହାକୁ କେତେକ ଶିବଙ୍କ ଲିଙ୍ଗ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟମାନେ ଏହାକୁ ଆଲୋକର ଏକ ଧାର କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ମହାଜାଗତିକ ଶକ୍ତିର ପ୍ରକାଶ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି)। ପାର୍ବତୀଙ୍କୁ ଯୋନି (କିମ୍ବା ଏକ ଗର୍ଭ, ଉଭୟ ଶାରୀରିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ) ଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇଛି। ସେମାନଙ୍କର ମିଳନକୁ ସୃଜନଶୀଳ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ।

‘ମନ୍ଦିରଟି ଏତେ ପୁରୁଣା ଦେଖାଯାଉନାହିଁ,’ ମୁଁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କୁ କହେ।

‘ପ୍ରକୃତ ମଠଟି ବହୁତ ପୁରୁଣା। ଏହି ମଠଟି, ଏତେ ପୁରୁଣା ନୁହେଁ।’ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ସ୍ୱର ସମାନ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଓଠ ଟାଣ ହୋଇଯାଏ।

ତିବ୍ଦତର ପୁରୁଣା ନାମଖା କ୍ୟୁଙ୍ଗ୍ ଜ୍ନୋଙ୍ଗ୍ ମଠ ୧୯୫୯ ମସିହାରେ ଚୀନ୍ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୱଂସ ପାଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ୧୯୮୦ ଦଶକର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ୟାଲବାଙ୍ଗ୍ ରେ ପୁନଃନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା। ତଥାପି, ଏହି ଦୁଃଖଦ ଅତୀତ ଏଠାରେ ସହଜରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ। ୟାଲବାଙ୍ଗ୍ ମଠରେ ଶାନ୍ତିର ଏକ ଭାବନା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଏ, ଏବଂ କୋଠାର କଳାକୃତିର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗ, ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କ ଉତ୍ସାହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଏବଂ ଏହାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଫୁଲ ଏବଂ ଧୂଆଁଯୁକ୍ତ ଧୂପ ସହିତ ବେଦୀ ସ୍ଥାନଟିକୁ ପ୍ରାଣବନ୍ତରେ ଆକର୍ଷିତ କରିଥାଏ।

ମୂଳ ମନ୍ଦିର ଧ୍ୱଂସ ହେବା, ସନ୍ୟାସୀମାନେ ସ୍କ୍ରୋଲ୍ ଏବଂ ପ୍ରତିମା ସହିତ ପଳାୟନ କରୁଥିବା, ଅଗ୍ନି ଏବଂ ଭଗ୍ନାବଶେଷ ଥରେ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଚଳିତକର। କିନ୍ତୁ ସେହି ସ୍କ୍ରୋଲ୍ ଏବଂ ପ୍ରତିମାଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ବସ୍ତୁ ଥିଲା। ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିର କେବଳ ଏକ ପଥର କୋଠା ଥିଲା। ବସ୍ତୁ ଏବଂ କୋଠା ଧ୍ୱଂସ ହେବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏତେ ବିଚଳିତ କାହିଁକି? ସର୍ବପରି, ପେନସିଲ୍ କିମ୍ବା ଚେୟାର ଭଳି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜିନିଷ ଭାଙ୍ଗିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏତେ ବିଚଳିତ ନହେବି। କିମ୍ବା ଦୋକାନ କିମ୍ବା ସିନେମା ହଲ ଭଳି ଅନ୍ୟ କୌଣସି କୋଠା ଧ୍ୱଂସ ହେବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏତେ ବିଚଳିତ ନହେବି।

ମୋର ଦୁଃଖ କିଛି ଗଭୀରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ। ଏକ ବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରାୟତଃ ଏକ ଭାବନା କିମ୍ବା ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ଏକ କାହାଣୀ କିମ୍ବା ବିଶ୍ୱାସ କିମ୍ବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଏକ ଧାରଣା ସହିତ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଏ, ଯାହା ଏହାର ସାର। ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାତା, ପ୍ରତିମାର ମୂର୍ତ୍ତିକାର, ପୂଜାରୀ କିମ୍ବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବିଦଙ୍କ ପାଇଁ, ପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ ଏବଂ ଏହାର ସାର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଏବଂ ସେମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଚୟର ଭଣ୍ଡାର। ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିରରେ, ପଥର କିମ୍ବା ଧାତୁକୁ ଟାର୍ଗେଟ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ବରଂ ତିବ୍ଦତୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଆତ୍ମବୋଧ, ସେମାନଙ୍କ ଆତ୍ମା, ସଂସ୍କୃତି, ଆଶା ଏବଂ ଶକ୍ତିକୁ ଟାର୍ଗେଟ କରାଯାଇଥିଲା। ଏହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିଶୁଣି ଟାର୍ଗେଟ କରିବାର ନିହିତ ଦୁଷ୍ଟତା ଏପରି ଭାବରେ ମାନସିକ ଭାବରେ ବିବ୍ରତକାରୀ ଯେ ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଅନିଚ୍ଛାକୃତ ବିନାଶ ନୁହେଁ। ମୋ ଭିତରେ ଥିବା ନାସ୍ତିକ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରିବେ ଯେ ଛିରିଂ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଲୋକମାନେ କେତେ ଗଭୀର କ୍ଷତି ଅନୁଭବ କରିବେ।

ତଥାପି, ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ବିଡ଼ମ୍ବନା ଅଛି। ବୁଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ସାର ହେଉଛି ମାୟାର ଏକ ପ୍ରକାର - ଭ୍ରମ ଯାହା ତୃଷ୍ଣା, ଆସକ୍ତି ଏବଂ ଦୁଃଖ ସୃଷ୍ଟି କରେ। ବୁଦ୍ଧ ସମସ୍ତ ଜିନିଷର ଅନିଶ୍ୱସ୍ତିତାର ସତ୍ୟ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିଥିଲେ। ଅନୁମାନ କରାଯାଉଛି, ଏଥିରେ ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ପ୍ରତିମା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ।
ମନ୍ଦିର ଛାଡିବା ପୂର୍ବରୁ, ମୁଁ ବେଦୀରେ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କ ଫଟୋଗ୍ରାଫକୁ ଚାହିଁଲି। ତାଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ଶାନ୍ତତା, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ଏବଂ ଆଶାର ଏକ ଚିତ୍ର ରହିଛି। ମୁଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛି ଯେ, ଏହି ନୂତନ ମନ୍ଦିର ହେଉଛି ଆଶାର ଏକ ସଙ୍କେତ। ଏହାର ଅପବିତ୍ରକାରୀଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ବିରୋଧରେ, ପୁରୁଣା ମଠ ମରିବାକୁ ମନା କରିଛି; ଏହା କେବଳ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି।
ଯଦିଓ ଏହା ଅନୁଭବ ହେଉଛି ଯେପରି ମୁଁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଚାଲି ଆସୁଛି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆକାଶରେ ବହୁତ ଦୂରକୁ ଯାଇନାହିଁ। ମୁଁ କ୍ଲାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ତଥାପି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ ସଚେତନ। ପବନ ସତେଜ ଏବଂ ସବୁକିଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ଯେପରି କେହି ଜଣେ ସାବୁନର ଏକ ଖଣ୍ଡ ନେଇ ପୃଥିବୀ ଏବଂ ଆକାଶକୁ ଧୋଇ ଦେଇଛି ଏବଂ ସମସ୍ତ ରଙ୍ଗକୁ ପୁନଃସ୍ପର୍ଶ କରିଛି। ମୁଁ ପବନର ସତେଜତା ବିଷୟରେ ସଚେତନ, ଏବଂ ମୋର କ୍ଲାନ୍ତି ବିଷୟରେ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ସଚେତନ।
ଏକ ଛୋଟ ବିରତି ପାଇଁ ସମୟ ଆସିଛି। ପ୍ରାର୍ଥନା, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏକ ପଥର ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଛୁ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ଆମର ବ୍ୟାଗ ଭିତରକୁ ଖୋଲୁଛୁ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ବାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ଏକ ମସଲାଦାର, ଭଜା ଲଙ୍କା ମିଶ୍ରଣ ଆଣିଛନ୍ତି। ମୁଁ କିଛି ସୁସ୍ଥ ଫଳ ଏବଂ ବାଦାମ ବାର୍ ଆଣିଛି, ଯାହାକୁ କେହି ବାଣ୍ଟିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହାଁନ୍ତି।
ୟିଙ୍ଗ୍ ମୋଡ଼ ବୁଲାଇ ତାଙ୍କ ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲଗୁଡ଼ିକୁ ମାଟିରେ ଖୋଳି ନିଜକୁ ଆଗକୁ ଠେଲି ଦେଉଛନ୍ତି।
‘ୟିଙ୍ଗ୍!’ ପ୍ରାର୍ଥନା ଡାକିଲା। ‘ଆସ ଆମ ସହିତ ଟିକେ ବିରତି ନିଅ।’
"ମୁଁ ବସିପାରୁନାହିଁ," ସେ କୁହନ୍ତି, ତାଙ୍କ ମୁହଁ ମଳିନ ପଡ଼ିଯାଇଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ରଙ୍ଗୀନ ବାଣ୍ଡ ତଳେ ଶୋଇଯାଇଛି। "ଯଦି ମୁଁ ବସିଯାଏ, ଗୋଟିଏ ସେକେଣ୍ଡ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ଉଠି ପାରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ ଅଟକି ପାରିବି ନାହିଁ।"
ଛିରିଂ ଆମକୁ କହିଥିଲେ ଯେ ଟ୍ରେକ୍ ଶେଷ କରିବାର ଚାବିକାଠି ଶକ୍ତି କିମ୍ବା ଗତି ନୁହେଁ। ‘ନବେ ପ୍ରତିଶତ ମନରେ ଅଛି। ତୁମକୁ ମାନସିକ ଭାବରେ ଦୃଢ଼ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ।’ ଏହି ମାପଦଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ, ୟିଙ୍ଗ୍ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏହା ହାସଲ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ। ଆମେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଚାଲିବା ଆରମ୍ଭ କରୁ। ଆମର ପାଦଗୁଡ଼ିକର ତାଳ ମାଧ୍ୟମରେ, ଆମେ କରନାଲି ନଦୀର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରୁ।
ଆମ ଶିବିର ନିକଟରେ ଦୁଇଜଣ ନେପାଳୀ ସୁରକ୍ଷାକର୍ମୀ ଏକ ଛୋଟ ସରକାରୀ ଆଉଟପୋଷ୍ଟରେ ଅଛନ୍ତି। ସେମାନେ ଆମର ଅନୁମତିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କରି ଛିରିଂଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ ଆଜି ବିଳମ୍ବିତ ସକାଳେ ଭୂମିକମ୍ପ ହୋଇଛି। 'ଭୂମିକମ୍ପ? କେଉଁଠି?' ଆମେ ପଚାରୁ। ଏହା ଆମେ ନେଇଥିବା ଏକ ରାସ୍ତା ନିକଟରେ ଘଟିଥିଲା, ଯେଉଁ ରାସ୍ତାଟି ତୃଣଭୂମିରୁ ମଠକୁ ନେଇଯାଇଥିଲା। ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହା ଏକ ଛୋଟ ଭୂମିକମ୍ପ ଥିଲା। ତଥାପି, ଏହା ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ ଆମ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କିଛି ଅନୁଭବ କରିନଥିଲେ।
ପଲ୍ଲୁ କୁହନ୍ତି, ‘ଆଶା କରୁଛି ଆମ ସ୍ୱାମୀମାନେ ଭୂମିକମ୍ପ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ।’
ମୁଁ ଜାଣିଛି ତାଙ୍କର ଅର୍ଥ କ’ଣ।
"ଭାବ, କଭି। ଆମେ ଭୂମିକମ୍ପ ଦେଇ ଚାଲିଗଲୁ," ସେ ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି।
'ଆମେ ଏହାକୁ ତାଲିକାରେ ଯୋଡିବା ଉଚିତ। ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ପରମିଟ, ଭୂମିକମ୍ପ - ପରବର୍ତ୍ତୀ କଣ?'
‘ତୁଟପାଣି?’ ଆମେ ପାହାଡ଼ ତଳକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ପଲ୍ଲୁ କହିଲା।
'ବଜ୍ରପାତ?'
ଝଡ଼, ଭୂସ୍ଖଳନ, ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ, ତୁଷାର ଚିତାବାଘ, ସାପ କାମୁଡ଼ା - ଆମେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ତୁମକୋଟ କ୍ୟାମ୍ପରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ହସୁଥିଲୁ।
ଯେତେବେଳେ ଆମେ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟରେ ବସତି ସ୍ଥାପନ କରୁଛୁ, ସେତେବେଳେ ମଝି ଆଲୋକରେ ମୁଁ ଅସହଜ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଅଞ୍ଚଳ ଚାରିପାଖରେ କିଛି ତମ୍ବୁ ବିଚ୍ଛାଡ଼ି ହୋଇଛି। କ୍ୟାମ୍ପରମାନେ ଯାଯାବର ପରି ମନେହୁଏ। ଆମର ଯାତ୍ରା ସମୟରେ, ଆମେ ଯେଉଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଛୁ ସେମାନେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହାତ ଲହରୀ କିମ୍ବା ଖୋଲା କୌତୁହଳ ସହିତ ଆମକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଛନ୍ତି। କେତେକ ଉଦାସୀନ ଦେଖାଯାଇଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଏହି ଲୋକମାନେ ଶତ୍ରୁ ପରି ମନେ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ଥଣ୍ଡା, ସେମାନଙ୍କର ପାଟି ସ୍ଥିର।

ଛିରିଂ ମୋର ଅସ୍ଥିରତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି। 'ସେମାନଙ୍କର ବହୁତ କମ୍ ଅଛି,' ସେ କୁହନ୍ତି। 'ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ କଷ୍ଟକର। କେବଳ ତୁମର ଜିନିଷପତ୍ର ପ୍ରତି ସାବଧାନ ରୁହ। ଜିନିଷପତ୍ର ପଡ଼ିରହି ଦିଅ ନାହିଁ।'
ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ମୋ ତମ୍ବୁକୁ ଶୀଘ୍ର ଯାଉଥାଏ, ଜଣେ ସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋତେ ଘୃଣା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି। ଭିତରକୁ ପଶିବା ପରେ, ମୁଁ ମୋ ତମ୍ବୁର ଫ୍ଲାପ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଜିପ୍ କରେ। ମୁଁ ମୋର ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ କାନ୍ଧରେ ପକେଇ ଦିଏ। ଏଥିରେ ପୋଷାକ, ଖାଦ୍ୟ, ଗୋଟିଏ ଓଟ ପାଣି ପ୍ୟାକ୍, ଗୋଟିଏ ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍, ଟୋପି, ତିନି ଯୋଡ଼ା ଗ୍ଲୋଭ୍ସ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆକସ୍ମିକ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଔଷଧ ଭର୍ତ୍ତି ଥାଏ। ମୋର ବଡ଼ ଡଫେଲ୍ ବ୍ୟାଗ୍, ଯାହାକୁ ୟାକ୍ ବହନ କରିଆସୁଛି, ଅତିରିକ୍ତ ପୋଷାକ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ସିମ୍‌ରେ ଫାଟିଯାଏ। ଏହି ଛୋଟ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ମୁଁ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିଛି ତାହା ଯାଯାବରମାନେ ସାରା ବର୍ଷ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଆଣିଥିବା ଜିନିଷଠାରୁ ବହୁତ ଅଧିକ ମନେହୁଏ। ଯେପରି ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ କମ୍ ଅଛି ଏବଂ ସେମାନେ ଏତେ କଷ୍ଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି, ଆମର ଅତ୍ୟଧିକ ଭରପୂର ଜୀବନ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଅସନ୍ତୋଷ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ। ମୋ ପରି ଜଣେ ଯାତ୍ରୀ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଆୟ ଆଣିଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମ ମଧ୍ୟରେ ଭୌତିକ ବୈଷମ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀବ୍ର। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆମର ପାରସ୍ପରିକ କ୍ରିୟା ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବୁଝାମଣା ଆଣିବ ନା ଅଧିକ ଘର୍ଷା ଏବଂ ଅସନ୍ତୋଷ ଆଣିବ।
ଆମେ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ, ପଲ୍ଲୁ ମୋର ପୋର୍ଟେବଲ୍ ମେସିନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ମୋର ରକ୍ତଚାପ ଯାଞ୍ଚ କରେ। ରିଡିଂ ସାଧାରଣ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ। ମୋ ଡାକ୍ତର କହିଛନ୍ତି ଯେ ଉଚ୍ଚତା ସହିତ ରକ୍ତଚାପ ସ୍ତର ବୃଦ୍ଧି ପାଏ ଏବଂ ଏହା ଟ୍ରେକିଂକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ନାହିଁ।
‘ମୁଁ ତୁମର ରକ୍ତଚାପ ଯାଞ୍ଚ କରିବି,’ ମୁଁ ପଲ୍ଲୁକୁ କହେ। ତା’ର ରକ୍ତଚାପ ସ୍ତର ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱାଭାବିକ, ତେଣୁ ତା’ର ପଢ଼ିବା ମୋର ମାନଦଣ୍ଡ ହେବ।
ତାଙ୍କ ପାଠପଢ଼ା ମୋ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ।
‘ସତ୍ୟରେ?’ ସେ କୁହନ୍ତି।
‘କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯେତେ ଉପରକୁ ଯାଉଛ, ବିପି ରିଡିଂ ସେତିକି ଅଧିକ ହୁଏ।’ ମୁଁ ମେସିନଟିକୁ ମୋ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକରେ ଜିପ୍ କରେ।
‘ମୁଁ ଚିନ୍ତିତ ହେବା ଉଚିତ୍ କି?’ ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କ ସ୍ଲିପିଂ ବ୍ୟାଗ ଭିତରକୁ ପଶିବା ସମୟରେ ପଚାରିଲା।
"ମୁଁ ସେପରି ଭାବୁନାହିଁ। ଏବଂ ଯେହେତୁ ମୋରଗୁଡ଼ିକ କମ, ମୁଁ ଭାବୁଛି ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ।"
କିଛି ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ, ପଲ୍ଲୁ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ ପଡ଼ିଯାଏ। ମୁଁ ଫୋପାଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏ। ଏହି କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ ବିଷୟରେ ଏପରି କିଛି ଅଛି ଯାହା ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ, ଯଦିଓ ମୁଁ ଏଥିରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ରଖିପାରୁନାହିଁ। ହୁଏତ ଯାଯାବରଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ମୋତେ ଚିନ୍ତିତ କରୁଛି। ହୁଏତ ଆମକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ମୁଁ ଅସ୍ଥିର। କିମ୍ବା ହୁଏତ ମୁଁ ମୋର ରକ୍ତଚାପ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ। ନିଦ ଆସୁନାହିଁ, ଏବଂ ମୁଁ ଜାଣେ ମୋତେ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିବ। ଛିରିଂ ଆମକୁ କହିଛନ୍ତି ଯେ କାଲିର ପାଦ ହମ୍ମା ଦେଇ ଯାତ୍ରାର ସବୁଠାରୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜିଂ ଅଂଶ ହେବ।

ରେଖା ଅତିକ୍ରମ କରିବା

ଥରୋ ଛୁଙ୍ଗା, ହୁମଲା, ନେପାଳ,
ଉଚ୍ଚତା ~ 4,000 ମିଟର

ତିବ୍ବତୀୟ କୁକୁରଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ଦେଖିଥିବା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼, ସେମାନଙ୍କର ଲୋମ ସିଂହର ମାଣ ପରି। ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ଉପରକୁ ଚାଲିବା ସମୟରେ, ଦୁଇଟି ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗର କୁକୁର ତଳକୁ ଚାଲି ଆସୁଛନ୍ତି, ଲାଲ ଆଖିରେ ଆମକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି।

‘ସାବଧାନ ରୁହ,’ ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି। ‘ଯଦି ତୁମେ ଏକା ଅଛ, ସେମାନେ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି। ସେମାନେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଖାଆନ୍ତି।’ ଆମେ କୈଳାସ-ମାନସରୋବର କ୍ଷେତ୍ରର ଯେତେ ନିକଟତର ହେଉ, ଆମେ ଏହି ଚେତାବନୀ ସେତେ ଅଧିକ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉ। ଏଠାକାର କୁକୁରମାନେ ଆକାଶ କବରସ୍ଥାନରେ ମଣିଷ ମାଂସ ଚାଖିଛନ୍ତି, ଯାହା ଏବେ ବି ତିବ୍ବତ ଏବଂ ଭାରତ ଏବଂ ନେପାଳର କିଛି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଚଳିତ।

ଆକାଶ ସମାଧି ହେଉଛି ଏକ ଉତ୍ସବ ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ଶବକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ଏକ ଉଚ୍ଚ, ଖୋଲା ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ଛାଡି ଦିଆଯାଏ, ଯାହାକୁ ଗୀଘରମାନେ ଅଲଗା କରିଦିଅନ୍ତି। କେବଳ ଏକ ପୂଜାପାଠ ଅପେକ୍ଷା, ଏହା ବୌଦ୍ଧ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଏକ ଦୃଢ଼ ପ୍ରମାଣ (ଶରୀର ଅସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ କେବଳ ଏକ ଖାଲି ପାତ୍ର) ଏବଂ କରୁଣା (ଦାନଶୀଳତାର ଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ମାଂସ ଅର୍ପଣ କରାଯାଏ)। ଏହି ଉତ୍ସବ ବ୍ୟବହାରିକତାରୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି; ଭୂମି ପଥରଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ବିରଳ, ଯାହା କବର ଏବଂ ଶବଦାହକୁ କଷ୍ଟକର କରିଥାଏ। କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ, ଗୀଘରଗୁଡ଼ିକ ରହସ୍ୟମୟ ଭାବରେ ମରି ଯାଉଛନ୍ତି, ଏବଂ ଏବେ କୁକୁରମାନେ ଶବ-ମାଂସକୁ ଖାଇଯାଆନ୍ତି। ଏହା ମନେହୁଏ ଯେ ସେମାନେ ଏହାର ସ୍ୱାଦ ପାଇଛନ୍ତି। ଆମର ବାକି ଯାତ୍ରା ସମୟରେ, ଆମେ ଶିବିରସ୍ଥଳଗୁଡ଼ିକର କଡ଼ରେ କୁକୁରମାନଙ୍କୁ ଉଡୁଥିବାର ଦେଖୁ।

ଛୋଟ ଛୋଟ ଯାକ ଦଳକୁ ଚରାଇବାକୁ ଯାଉଅଛି। ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଆରାମ ପାଇଁ ବହୁତ ନିକଟତର, ତେଣୁ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପାହାଡ଼ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଚାପି ଦେଉଛୁ ଯେତେବେଳେ ଯାକମାନେ ଅତିକ୍ରମ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଖୁର ପଥର ଉପରେ କୁଞ୍ଚୁକୁଞ୍ଚୁ ହୋଇଯାଏ। ଏକ ବିରାଟ କୁକୁର ସେମାନଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଏ। ସେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ନାଲି ଆଖିରେ ଚାହିଁଥାଏ।

‘ସେଗୁଡ଼ିକ କିଛି ଖରାପ ଦେଖାଯାଉଥିବା କୁକୁର,’ ମୁଁ କହେ।

‘ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ କୁକୁର ଛୁଆ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନେ ସୁନ୍ଦର ହୁଅନ୍ତି,’ ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି।

ସେ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ସେ ଥରେ ଏକ ଅନାଥ ତିବ୍ବତୀୟ କୁକୁର ଛୁଆକୁ କାଠମାଣ୍ଡୁ ଫେରାଇ ଆଣିଥିଲେ। ପାଗ ଗରମ ହେବା ସହିତ ଛିରିଙ୍ଗ କୁକୁର ଛୁଆଟିକୁ ଥଣ୍ଡା ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରବଳ ଗରମ ଯୋଗୁଁ ଏହା କଷ୍ଟ ପାଇବା ଆରମ୍ଭ କଲା। ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା, କୁକୁରଟି ମରିଗଲା।

‘ତା’ପରେ ମୁଁ କେବେ କୌଣସି କୁକୁର ନେଇନାହିଁ,’ ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି।

ପ୍ରତି କିଛି ମିନିଟ୍‌ରେ, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଛୁ। ଯାତ୍ରାର ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ଆଜିର ଚଢ଼ିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ହେବ। ଛିରିଂ ଆମକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯିବାକୁ କହିଛନ୍ତି। ଟିକେ ଚାଲନ୍ତୁ, ଟିକେ ଅଟକି ଯାଆନ୍ତୁ। ଆମ ତଳେ ଥିବା ନଦୀ ଏବେ ଆଉ ଏକ କରନାଳୀ ଉପନଦୀ, ବୁମାଚିୟା ଖୋଲା। ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଏହାଠାରୁ ବହୁତ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ସାରିଛୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏହାର ଗର୍ଜନ ଶୁଣିପାରୁନାହିଁ। ଆମେ ଆମର ସମୟ ନେଉଛୁ, କିନ୍ତୁ ଚଢ଼ିବାର ଶୀର୍ଷରେ, ମୁଁ କେତେ କମ୍ ଚାପ ଅନୁଭବ କରିଛି ତାହା ଦେଖି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଏ। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଏବଂ ପବନ ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡା। ମୁଁ ଏତେ ଦୂର ପହଞ୍ଚି ପାରିଥିବାରୁ ଆନନ୍ଦିତ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ପଥରର ଏକ ବଡ଼ କେୟାରନ୍ ଠିଆ ହୋଇଛି, ଯାହା ଉପରେ ହଳଦିଆ, ନୀଳ ଏବଂ ଧଳା ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକା ଲାଗିଛି। ଶୁଭ ନୈବେଦ୍ୟ ଭାବରେ ପଥର ଉପରେ ଯାକ ଶିଙ୍ଗ ବିଛାଯାଇଛି।

‘ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ କିଛି ପଥର ଯୋଡ଼,’ ପ୍ରାର୍ଥନା କହିଲା, ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ମାତ୍ରେ।

ୟିଙ୍ଗ୍ ପୂର୍ବରୁ କେର୍ନରେ ତାଙ୍କର ପଥର ଯୋଡ଼ି ସାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଛନ୍ତି।
ମୁଁ ଢାଲ ପାଖରେ ଏକ ମସୃଣ, ସମତଳ ପଥର ପାଉଛି। କେର୍ନଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ମନେହୁଏ ଯେପରି ଏକ ପିଲା ତିଆରି କରିବ, ଯେପରି ବେଳାଭୂମିରେ ବାଲି ଦୁର୍ଗ। କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ଗମ୍ଭୀର ଜିନିଷ। ଏହାର ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକା ଏବଂ ନୈବେଦ୍ୟ ଆତ୍ମାଠାରୁ ମହାନ କିଛି ପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷାର ପ୍ରକାଶ। ମୁଁ ଚାହେଁ ଯେ କେର୍ନରେ ଯୋଡିବାର ମୋର କାର୍ଯ୍ୟର ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥ ରହୁ।
ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପଥରଟି ରଖେ, ମୁଁ ଏହାକୁ କୃତଜ୍ଞତା ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରେ। କୃତଜ୍ଞତା କାରଣ ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା କରିପାରିଛୁ। ଆଜିର ଚଢ଼ିବାର ସହଜତା ପାଇଁ କୃତଜ୍ଞତା। ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆକାଶ ଏବଂ ଆମର ଜିନିଷପତ୍ର ବହନ କରୁଥିବା ଖଚରମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୃତଜ୍ଞତା। ମୋ ପୂର୍ବରୁ ଏଠାକୁ ଆସିଥିବା ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ, ମୋ ପରେ ଆସୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଯାତ୍ରା କରିବା ପାଇଁ ନିଜସ୍ୱ କାରଣ ବହନ କରି ଏହି କେୟାର୍ନକୁ ନିଜ ପଥରରେ ନିର୍ମାଣ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୃତଜ୍ଞତା।
ପଲ୍ଲୁ ଦୁଇଟି ପଥର ସଂଗ୍ରହ କରି କୈର୍ଘ୍ୟ ଉପରେ ରଖେ। ତା'ର କେଶ ଉଡୁଛି ଏବଂ ସେ ଏକ ବଡ଼ ହସ ପିନ୍ଧୁଛି। 'ଯାହା, ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ତାହା ଅପେକ୍ଷା ସହଜ ଥିଲା!' ସେ କୁହନ୍ତି। ତାଙ୍କର ସ୍ୱର କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସୀ ଶୁଣାଯାଉଛି।
ଏହି ଯାତ୍ରା ପଲ୍ଲୁ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ସେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାଧାରା ଏବଂ ବଡ଼ ବଡ଼ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାହା ପ୍ରାୟତଃ ଅସାଧ ହୋଇଯାଏ। ଯେତେବେଳେ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ଏହା ବିଷୟରେ ଚିଡ଼ାନ୍ତି, ସେ ହସେ। ସେ ମଜାକୁ ଆପତ୍ତି କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତଥାପି ତାଙ୍କର ଏକ ଅଂଶ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି। ଏହି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କ ଭାଇ ସହିତ ଏକ ବାଜି ଲଗାଇଥିଲେ। ଯଦି ସେ ଯାତ୍ରା ସମାପ୍ତ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ତାଙ୍କୁ ଘରେ ତିଆରି ବିରିୟାନି ରାତ୍ରୀଭୋଜନରେ ପରିବେଷଣ କରିବେ।
'ତୁମେ ଏହାକୁ ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ କରିବା ଭଲ,' ସେ ସବୁବେଳେ ପରି ଉଗ୍ର ଭାବରେ କହିଥିଲା।
ଭୂମି ସମାନ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଆମେ ଏକ ମନ୍ଦିର ଦେଖୁ, ଯାହା ଏକ ବଡ଼ ପୁତୁଳା ଘରଠାରୁ ବଡ଼ ନୁହେଁ। ଏହାର ସାମ୍ନାରେ କଠିନ ପଥରରେ ଏକ ଛିଣ୍ଡିଯାଇଥିବା ପାଦଚିହ୍ନ ଅଛି। ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି ଯେ ଏହା ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଥିଲା, ଯିଏ ଏହି ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ଚାଲିଥିଲେ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ପାଦଚିହ୍ନ ଚାରିପାଖରେ ନୈବେଦ୍ୟ ଏବଂ ମଣି ପଥରଗୁଡ଼ିକୁ ସତର୍କତାର ସହିତ ରଖାଯାଇଛି।
ମଣି ପଥରଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ର 'ଓମ୍ ମଣି ପଦେ ହମ୍' ଖୋଦିତ ପଥର।
ମହାଯାନ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ, ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷାର ସାରକୁ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି। ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ଓମ୍ ମଣି ପଦେ ହମ୍ 'ଏକ ପଥ ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଯାହା ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ଏକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ମିଶ୍ରଣ; ଆପଣ ଆପଣଙ୍କର ଅଶୁଦ୍ଧ ଶରୀର, ବାଣୀ ଏବଂ ମନକୁ ଏକ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପବିତ୍ର ଉଚ୍ଚ ଶରୀର, ବାଣୀ ଏବଂ ମନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରିବେ' ବୋଲି ସୂଚାଇଛନ୍ତି।
ଦଲାଇ ଲାମା ହେଉଛନ୍ତି ଗେଲୁପା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ମୁଖ୍ୟ, ତିବ୍ଦତର ସବୁଠାରୁ କନିଷ୍ଠ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ। ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କୁ ବୋଧିସତ୍ୱ ଅବଲୋକିତେଶ୍ୱରଙ୍କ ଜୀବନ୍ତ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଏବଂ କରୁଣାର ଶାରୀରିକ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ଭାବନ୍ତି ଯେ ଦଲାଇ ଲାମା ହେଉଛନ୍ତି ତିବ୍ଦତୀୟ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ଏକମାତ୍ର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ନେତା; ସେ ନୁହଁନ୍ତି। ତଥାପି, ସେ ଏହାର ସବୁଠାରୁ ପୂଜ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରିୟ ନେତା। ତାଙ୍କର ଗେଲୁପା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ତିବ୍ଦତରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଏବଂ ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତି ପଥରେ ମଠ ଜୀବନର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରେ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନିଜସ୍ୱ ଧାର୍ମିକ ମୁଖ୍ୟ ଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଏକ ଭିନ୍ନ ଅଭ୍ୟାସକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ। କାଗ୍ୟୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଗୃହକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଏବଂ ସେ ସଂସାରରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ। (କର୍ମପା ଲାମା କାଗ୍ୟୁଙ୍କ ସର୍ବବୃହତ ବିଦ୍ୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ।) ଶାକ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପୂର୍ବ ତିବ୍ଦତରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଖୋନ୍ ପରିବାରର ଜଣେ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଏ। ବିଡ଼ମ୍ବନାର ଏକ ମୋଡ଼ରେ, ରାଇମ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ।
ସମସ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ (ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବ୍ୟତୀତ) ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ଧମ୍ମକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି, ଯାହା ଦୁଃଖର ନିବାରଣ ପାଇଁ ଦୟା ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ଦୁଇଟି ଗୁଣକୁ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ। ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ନେତା ବୁଦ୍ଧଙ୍କୁ ଜଣେ ଦେବତା ଭାବରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଅନନ୍ତ କରୁଣା ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ଜଣେ ଜ୍ଞାନୀ ପୁରୁଷ ଭାବରେ ପୂଜା କରନ୍ତି।

ମୁଁ ପଥରରେ ଥିବା ପାଦଚିହ୍ନର ଏକ ଫଟୋ ଉଠାଏ (ଯଦିଓ ମୋର ଦୃଶ୍ୟଦର୍ଶକ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ଦେଖାଯାଏ)। ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ପାଦଚିହ୍ନ ପାଖରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ପାଦଚିହ୍ନ ପୂର୍ବରୁ ଜଣେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆଶା କରୁଥିବା ଆଭାସ ବିସ୍ମୟ ବିନା। ଭାରତରେ, ଏକ ପ୍ରମୁଖ ହିନ୍ଦୁ ଦେବତାଙ୍କ ପାଦଚିହ୍ନ ଆବିଷ୍କାର ଏକ ବିଶାଳ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଦେବ। ସେଠାରେ ପୁରୋହିତ ରହିବେ, ଏବଂ ଲୋକମାନେ ପବିତ୍ର ପାଦଚିହ୍ନ ଦର୍ଶନ (ଦର୍ଶନ) ପାଇବା ପାଇଁ ଚିତ୍କାର କରିବେ। ଏଠାରେ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପାଦଚିହ୍ନର ମନ୍ଦିର ଏତେ ଛୋଟ ଏବଂ ଏହା ଚାରିପାଖରେ ଏତେ କମ୍ ବଳିଦାନ ଅଛି ଯେ, ଯଦି ଛିରିଂ ଏହାକୁ ଦର୍ଶାଇ ନ ଥାଆନ୍ତେ ତେବେ ମୁଁ ଏହାକୁ ହରାଇଥାନ୍ତି।
ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ତଳକୁ ଆସୁଛନ୍ତି। ଛିରିଂ ଏବଂ ସେହି ଲୋକମାନେ ନେପାଳୀ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି, ଆମ ରାସ୍ତାରେ ଆଉ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛନ୍ତି। ଛିରିଂ ଚିନ୍ତିତ ଦେଖାଯାଉଛି। ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି, ସେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଭୂସ୍ଖଳନ ହୋଇଛି, ତେଣୁ ଆମର ରାସ୍ତା ଅବରୋଧ ହୋଇଛି। ଆମକୁ ଏକ ଭିନ୍ନ, ଲମ୍ବା ରାସ୍ତା ନେବାକୁ ପଡିବ।
ମୁଁ ଭୂସ୍ଖଳନର କୌଣସି ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଦେଖିପାରୁନାହିଁ। ଧୂଳି ପୂର୍ବରୁ ଜମିଯାଇଥିବ। ଉପରକୁ ଚାହିଁଲେ, ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି ଯେ ମାଟି ଆମ ଉପରେ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଝୁଲୁଛି।
‘ତୁମର କ’ଣ ବହୁତ ଭୂସ୍ଖଳନ ହୋଇଛି?’ ମୁଁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କୁ ପଚାରୁଛି।
'ଭୂସ୍ଖଳନ ଅଧିକ ସାଧାରଣ। ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁତ ଖଣି ଖନନ ହେଉଛି। ମାଟି ଢିଲା ହେଉଛି।'
‘ସେମାନେ କ’ଣ ପାଇଁ ଖଣି କାଟନ୍ତି?’
'ସୁନା,' ସେ କୁହନ୍ତି। 'ଲୋକେ କୁହନ୍ତି ଏଠାରେ, ଏହି ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକରେ ସୁନା ଅଛି।'
‘ଏହା ସତ୍ୟ କି?’ ମୁଁ ପଚାରୁଛି।
'ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ବହୁତ ଖଣି ଖନନ ହେଉଛି। ଏହା ପର୍ବତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖରାପ।'
ଆମେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନୀରବରେ ଚାଲିବା। ଧୀରେ ଧୀରେ, ଆମେ ଢାଲ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା। ମୁଁ ଏକ ଛୋଟ, ଗୋଲାକାର ପଥର ଉଠାଏ ଯାହା ଟିକିଏ କଳା ଏବଂ ଚମକଦାର। ଏହା କ'ଣ ସୁନା ହୋଇପାରେ? ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଏହା ଏଠାରେ ପାହାଡ଼ରେ ଅଛି। ମୁଁ ଏହାକୁ ମୋ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଦେଲି।
‘ଆମେ ଗଛ ରେଖା ପାର କରୁଛୁ।’ ପଲ୍ଲୁ ଏହାକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରେ, ଯେପରି ଏହା ଏକ ଐତିହାସିକ ଚିହ୍ନ।
ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଢାଲ ଦେଇ ତଳକୁ ଚାହିଁଲି, ମୁଁ ଗଛ ଏବଂ ଶୂନ୍ୟ ମାଟି ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବିଭାଜନ ଦେଖିଲି। ଏହା ଏପରି ମନେହୁଏ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ପିଲା ଏକ କ୍ରାୟନ୍ ଉଠାଇ ପର୍ବତ ଉପରେ ଏକ ଡ୍ୟାସ୍ ଟାଣିଲା, ଏବଂ ତା'ପରେ କୌଣସି ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଅନୁମତି ନାହିଁ। ଏହି ରେଖା ଅତିକ୍ରମ କରି, ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୁନିଆରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି।
ଆଖି ଯେତେ ଦୂର ଦେଖିପାରିବ, ପଥରଗୁଡ଼ିକ ଖାଲି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ବିସ୍ତାରିତ। ଗଛ ନଥିବା ହେତୁ, ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ପବନ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଧୂଳି ଏବଂ ତୁଷାରପାତ ପାଇଁ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି। ଯେଉଁଠାରେ ଗଛ ରହିପାରେ ନାହିଁ ସେଠାରେ ଚାଲିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ଅସୁରକ୍ଷିତ ଏବଂ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ହତାଶ ଅନୁଭବ କରେ।
ପାଲବାଙ୍ଗରେ ଆଜିର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସ୍ଥାନ ହେଉଛି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଦେଖିଥିବା ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ। ଆମେ ଏକ ପାହାଡ଼ର କଡ଼ରେ ଥିବା ଏକ ସଫା ସ୍ଥାନରେ ନିଜକୁ ପାଇଲୁ। ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ପାହାଡ଼ର ଗଭୀର ଘାଟି, ଉପର ଢାଲ, ମାଟି ପରି ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଖଣ୍ଡ, ତଳ ଢାଲ ସବୁଜ ଗଛ ଏବଂ ବୁଦାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାହା ଭୁଲିଯାଇଥିବା ସ୍ମୃତି ପରି ବଢ଼ିଛି। ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ, ଚମତ୍କାର ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ କାଦୁଆ ଏବଂ ପଥରର ଏକକ ପଥର ଭାବରେ ଆକାଶକୁ ଉଠିଛି।
ଆମର ଦଳ ଏକ ବୃତ୍ତରେ ବସି ଗରମ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ସୁପ୍ ପିଉଛନ୍ତି। ଆମର ଜ୍ୟାକେଟ୍ ଖୋଲିଯାଇଛି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆମକୁ ଉଷ୍ମ କରୁଛି। କିଛି ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ, ପାହାଡ଼ର ପବନ ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡା ହୋଇପାରେ। ସିମିକୋଟରେ ପ୍ରଥମ ଦିନ ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ କୌଣସି ବର୍ଷା ଦେଖିନାହୁଁ। ଏହି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଆମର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରୟାସରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଦଳ ସହିତ ବାହାରିବାକୁ ଆଶା କରିଥିଲୁ ତାହା ମୋତେ ମନେ ଅଛି। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ହୁମ୍ଲା ଟ୍ରେକର ଅନେକ ଦିନ ଅବିରତ ବର୍ଷା ମଧ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା କରି ବିତାଇଲେ।

ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଆମ ବିନା ଚାଲିଗଲେ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଦଳ ସେମାନଙ୍କର କୈଳାସ ପରମିଟ୍ ପାଇବ ବୋଲି କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ନଥିଲା। ଗାଇଡ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଅତି କମରେ ଏପରି ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଯିବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଯେଉଁଠାରୁ ସେମାନେ ଦୂରରୁ କୈଳାସ ପର୍ବତକୁ ଦେଖିପାରିବେ। ଦିନ ଧରି ସେମାନେ ବର୍ଷା ଏବଂ ଓଦା କାଦୁଅ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଚାଲିଥିଲେ, ପର୍ବତର ଏକ ଝଲକ ଦେଖିବାର ସମ୍ଭାବନା ଯୋଗୁଁ। ଶେଷରେ, ତିବ୍ଦତ ଏବଂ କୈଳାସ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ପରମିଟ୍ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା। ଏକ ଜିପ୍ ପରମିଟ୍ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେଇ ଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ।
ଯାତ୍ରାର ଅନିଶ୍ଚିତତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅଦମ୍ୟ ଦୃଢ଼ ନିଷ୍ଠା ପରେ ସେହି ସୀମା ପାର କରିବା ସମୟରେ ସେମାନେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ତାହା ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିପାରିବି। ଶେଷରେ ସେମାନଙ୍କର ବିଜୟ ଏବଂ ସତ୍ୟତା ଅନୁଭବ କରିବାର ଅନୁଭବ ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିପାରିବି। ମୁଁ କେତେବେଳେ ଭାବୁଛି ଯେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ବହୁତ ସହଜରେ ଛାଡି ଦେଇଥିଲୁ କି? ଆମର ବୃଦ୍ଧମାନେ ଏହାକୁ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖିଥାନ୍ତେ। ସେମାନେ କହିଥାନ୍ତେ ଯେ ପୁରୁଣା ଦଳକୁ ଅନ୍ୟ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଡକାଯାଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଏହି ଯାତ୍ରା ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋତେ ଡାକିଥିଲା। ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରେ, ଯେତେବେଳେ ମୋର ଗୋଡ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହୁଏ ଏବଂ ମୋ ପିଠି ଯନ୍ତ୍ରଣା ହୁଏ ଏବଂ ଶିବିର ସ୍ଥାନଟି ବହୁତ ଦୂର ମନେହୁଏ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଭାବନା ମୋତେ ବହନ କରେ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରେ, ହାତ ହଲାଇ ଏବଂ ଜୋରରେ ଉତ୍ସାହ ଦେଇ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଆମର ସହାୟକ ଗାଇଡକୁ ଏକ କ୍ଷୀଣ ପିକ୍-ଅପ୍ ଟ୍ରକ୍ କୁ ଅଟକାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଚଢ଼ିଯାଏ। ୟିଙ୍ଗ୍ ସଂକୋଚ କରେ, ଏବଂ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଦ୍ୱିଧା ଅନୁଭବ କରେ। ଆମେ ଟ୍ରେକର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପ୍ରାୟ ସମାପ୍ତ କରିସାରିଛୁ, ଏବଂ ସାରା ରାସ୍ତା ଚାଲିବା ଦ୍ୱାରା ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ ଅନୁଭବ ହେବ। କିନ୍ତୁ ଆରାମଦାୟକ ସିଟ୍ ଲୋଭନୀୟ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ବହୁତ କ୍ଲାନ୍ତ। ୟିଙ୍ଗ୍ ଶେଷରେ ଆମ ସହିତ ବସିଯାଏ। ଆମେ ଥରୋ ଧୁଙ୍ଗାକୁ ଯାତ୍ରା କଲୁ, ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ରାତି ପାଇଁ ଶିବିର ସ୍ଥାପନ କରିବୁ।
ଥରୋ ଛୁଙ୍ଗା ଏକ ଛୋଟ ବସ୍ତି। ଘରଗୁଡ଼ିକ ପର୍ବତ ଶିଖର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ, ଯେଉଁଠାରେ ଚମତ୍କାର ପତଳା ଝଡ଼ ଝଡ଼ ହେଉଛି, ଯେଉଁଠାରେ ପାଇନ୍ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ପତଳା ପବନରେ ସଂଘର୍ଷ କରୁଛନ୍ତି। ମହିଳାମାନେ ନୀଳ ଏବଂ ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି, ନୀଳ ଏବଂ ସୁନାର ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଆଖିରେ ଆମକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି, ଧୂଳିର ଆବରଣ ତଳେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଲ ଗାଲ ଗୋଲାପୀ। ସେମାନେ ଆମ ସହିତ କଥା ନ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ମା'ଙ୍କ କକ୍ଷପଥ ଚାରିପାଖରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି, ଆମକୁ ଆଗ୍ରହୀ ଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ସ୍ଥିର କରନ୍ତି, ଜିଜ୍ଞାସୁ କିମ୍ବା ଲଜ୍ଜିତ ନୁହଁନ୍ତି। ଘରର ପିଲାମାନଙ୍କ ପରି - ସହରର ପିଲାମାନେ - ଏହି ପିଲାମାନେ କେବେ ବିରକ୍ତ ମନେ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ।
ମହିଳାମାନେ ଆମକୁ ସଫା ରସୁଣ ସୁପ୍ ବାଷ୍ପୀ କପ୍ ପରିବେଷଣ କରନ୍ତି। ଆମକୁ କୁହାଯାଏ ଯେ ଏହା ଉଚ୍ଚତା ପାଇଁ ଭଲ। ପ୍ରାର୍ଥନା ସୁପ୍ ଖାଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ସେ ବିରକ୍ତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି। ସେ ହଠାତ୍ ଦୁର୍ବଳ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି। ଛିରିଂ ତାଙ୍କ ନାଡ଼ି ଏବଂ ମୁହଁ ଯାଞ୍ଚ କରନ୍ତି। ସେ ତାଙ୍କୁ କିଛି ଔଷଧ ଦିଅନ୍ତି, ଏବଂ ନିରନ୍ତର ତାଙ୍କ ଉପରେ ନଜର ରଖନ୍ତି।
‘ତୁମେ ଠିକ୍ ଅଛ କି?’ ସ୍ପେରେଲୋ ତାକୁ ପଚାରିଲା।
ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଅନିଶ୍ଚିତତା ଦେଖାଗଲା। ଛିରିଂ ଆମକୁ କହିଲେ ଯେ ଏହା ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତାର ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ।
'ଜାଗି ରୁହ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଆଜି ରାତିରେ ଶୋଇପାରିବ,' ସ୍ପେରେଲୋ ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି।
ରାତ୍ରୀ ଭୋଜନ ପରେ, ପଲ୍ଲୁ ପ୍ରାର୍ଥନାର ତମ୍ବୁକୁ ଯାଏ। ଏହା ପ୍ରଥମ ଥର ନୁହେଁ, ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ପଲ୍ଲୁ ମୋ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଆସିଥିବା ବନ୍ଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଟାଣି ହୋଇ ରହିଛି କି?
‘ସେ ବହୁତ ଭଲ ଦେଖାଯାଉଛି,’ ପଲ୍ଲୁ ଫେରିବା ପରେ କହିଲା। ‘ସେ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ଚାହୁଁଛି।’
‘ତୁମେ ଆଜି ରାତିରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବା ଉଚିତ କି?’
‘ନା।’ ପଲ୍ଲୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲା, ‘ସେ କହୁଛି ସେ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବେ।’
'ଆଚ୍ଛା। କି ଆଶ୍ୱସ୍ତି! କିନ୍ତୁ କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଏହା ହୋଇପାରେ? ମୁଁ କହୁଛି, ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ଏହା ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଏହା ଆମ ସହିତ ହୋଇପାରେ?'

ମୁଁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ, ହରି ମୋତେ ପଚାରିଥିଲା, 'ତୁମେ ଏହି ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ କାହିଁକି ଯିବ?'
‘ଏହି ଯାତ୍ରା ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଯେକୌଣସି ଯାତ୍ରା ପରି ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ,’ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲି। ‘ପ୍ରତିବର୍ଷ ଶହ ଶହ ଲୋକ ଏହାକୁ ସମାପ୍ତ କରନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ବୟସ୍କ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ ଅଛନ୍ତି। ଚିନ୍ତା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ।’
'ପ୍ରତିବର୍ଷ, ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକରେ ବହୁତ ଲୋକ ମରେ। ଚିନ୍ତା କରିବାର ଅନେକ କାରଣ ଅଛି।'
‘ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ଅଧିକାଂଶ ଭାରତୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ’, ମୁଁ କହିଥିଲି। ‘ସେମାନେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଅସାଜ୍ଜିତ। ସେମାନେ ଆମେ ନୁହଁନ୍ତି।’
'ତୁମ ପରି, ସେମାନେ ଭାବିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ଏଥିରେ ସଫଳ ହେବେ।'
'ଆମେ ଭଲ ହୋଇଯିବୁ, ହରି। ଆମର କିଛି ହେବ ନାହିଁ।'
ସେ ରାତିରେ ଆମ ତମ୍ବୁରେ, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଉପାଖ୍ୟାନଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଥିଲୁ, ଯେପରି ସେଗୁଡ଼ିକ ଲିଟାନି।
'ତୁମେ ଶୁଣିଛ କି,' ଆମ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଆରମ୍ଭ କରେ, 'କୈଳାସକୁ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଏକ ଦଳ ସହିତ ଯାଇଥିବା ଯୋଗୀଙ୍କ ବିଷୟରେ? ଯୋଗୀ ସୁସ୍ଥ ଥିଲେ - ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଆସନ, ପ୍ରାଣାୟାମ, ଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲେ। ଦିନରେ ଅନେକ ଥର। ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉପହାସ କରୁଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ କଷ୍ଟରେ ନିଜ ପାଦକୁ ଛୁଇଁ ପାରୁଥିଲେ। ସେ ତାଙ୍କ ଫୁସଫୁସ କ୍ଷମତା, ତାଙ୍କ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ଶକ୍ତି, ତାଙ୍କର ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ଗର୍ବ କରୁଥିଲେ। କୈଳାସ ଯାତ୍ରାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ କଷ୍ଟକର ଦିନରେ, ସେ ଦଳଠାରୁ ଆଗରେ ଦୌଡ଼ିଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଧରିଲେ, ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ପଥୁରିଆ ପଥରେ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ହୋଇଥିବା ଦେଖିଲେ। ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତା। ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରୁ, ସେ ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଯିଏ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ।'
‘ଅପେକ୍ଷା କର - ଏହା ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର! କୈଳାସରେ ପ୍ରଥମ ଦିନ ଶିବିର ସ୍ଥାନରେ, ଜଣେ ଭାରତୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ, ତାଙ୍କ ବୟସ ତିରିଶ ବର୍ଷ ବୟସର ଜଣେ ମହିଳା, ରାତିରେ ଶୌଚାଳୟ ତମ୍ବୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଉଠିଥିଲେ। ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେ ଏହା ଜାଣି ନଥିଲେ। ସକାଳେ, ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଶୌଚାଳୟ ତମ୍ବୁରେ ମୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ପାଇଲେ।’
‘ମୁଁ କ’ଣ ତୁମକୁ କୁକୁରମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଥିଲି? ଜଣେ ଜାପାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ଶିବିର ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ। ଋତୁ ନ ଥିଲା, ତେଣୁ ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ କେହି ନଥିଲେ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ତାଙ୍କ ଗାଇଡ୍ ବିନା ଏକା ହ୍ରଦ କୂଳରେ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ। ଗାଇଡ୍ ଦୂରରୁ ଚିତ୍କାର ଶୁଣିଲେ। ସେ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ କେୟାରଟେକର୍ ସହିତ ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ଦୌଡ଼ିଗଲେ। ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ଯେ ବିଶାଳ ତିବ୍ବତୀୟ କୁକୁରମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଚିରି ଦେଇଛନ୍ତି। ତାଙ୍କ ଛିଣ୍ଡା ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ହାତ ତାଙ୍କ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍ ଧରିଥିଲା। ସେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଡାଏଲ୍ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ।’
ଯଦିଓ ଏହି ଉପାଖ୍ୟାନଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ଥରହର କରାଏ, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କହିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ବାସ୍ତବତାଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଏ। ଏଗୁଡ଼ିକ ପିଲାମାନଙ୍କ ପୁସ୍ତକରେ ପରୀ କାହାଣୀ କିମ୍ବା ସୁରକ୍ଷିତ ପରଦା ପଛରେ ଚାଲିଥିବା ଆମର ପ୍ରିୟ ହରର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୁଏ।

ସୈନିକମାନେ
ପୁରାଙ୍ଗ, ତିବ୍ବତ
ଉଚ୍ଚତା ~ 4,000 ମିଟର

୪,୬୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତାରେ, ନାରା ଲା ପାସ୍ ହେଉଛି ଆମ ଟ୍ରେକର ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ। କେବଳ ୫,୫୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତାରେ ଥିବା କୈଳାସର ଡୋଲମା ଲା ପାସ୍ ହିଁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ହେବ। ମୁଁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନାରା ଲା ଦେଇ ଟ୍ରେକିଂ କରିବାର ଧାରଣା ସହିତ ଖେଳୁଥିଲି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହାକୁ ବିରୋଧ କରୁଛି। ଜିପ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପରେ ମୁଁ ଏବେ ସମଗ୍ର ରାସ୍ତା ଟ୍ରେକିଂ କରିବାକୁ କମ୍ ଉତ୍ସାହିତ। ସ୍ପେରେଲୋ ଏବଂ ଜେଫ୍ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କିନ୍ତୁ କେଟି କମ୍ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସୀ। ସେ ଏହା ପାର ହୋଇଯିବେ କି ନାହିଁ ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଜଣ ସକାଳୁ ଛିରିଂ ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି।
ୟିଙ୍ଗ୍, ପ୍ରାର୍ଥନା, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ସହାୟକ ଗାଇଡ୍ ସହିତ ଏକ ଜିପ୍ ରେ ବସିଲୁ। ପରିବେଶ ଉତ୍ସବମୁଖୀ। ସାଉଣ୍ଡ ସିଷ୍ଟମ୍ ରୁ ଜୋରରେ ବଲିଉଡ୍ ଗୀତ ଶୁଭୁଛି। ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଏକ ତୀଖ, ଘୋଡ଼ା ଉପତ୍ୟକା ଦେଇ ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି। ମୁଁ ତୁରନ୍ତ ଜାଣିପାରିଲି ଯେ ସେମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ନୁହଁନ୍ତି। ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଧିକ ଜିନିଷ ଜଡିତ ଥାଏ। ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଉଚ୍ଚ ଏବଂ ଚଉଡା। ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ୟାକେଟ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଏବଂ ସେମାନେ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଚାଲନ୍ତି। ସେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରୟାସ ସହିତ ଭୂଦୃଶ୍ୟକୁ ନେଭିଗେଟ୍ କରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ପଛପଟ ବଗିଚା ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିବା ପରି ଏହା ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି। ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ଆମେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଯେପରି ବିଦେଶୀ ହେବା ଉଚିତ, ସେମାନେ ଆମ ପାଇଁ।
ଆମର ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଆମେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଫଟୋ ଉଠାଇ ଚାଲିଛୁ। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଆମକୁ ଦେଖି ହସୁଛନ୍ତି, କେତେକ ଉଦାସୀନ, ଏବଂ କିଛି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମୁହଁ ଫେରାଇ ନେଉଛନ୍ତି। ଅଧିକାଂଶ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି - ସେମାନଙ୍କ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଳଙ୍କାର, କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ଛେଳି ପଲ, କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ଧୂଳି ଗାଲ ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଖି ବିଷୟରେ ଏତେ ଅଦ୍ଭୁତ କ'ଣ?
ମୁଁ ମନେ ରଖିଛି ନେପାଳଗଞ୍ଜ ବିମାନବନ୍ଦରରେ, ବଗିଚାର ଏକ କୋଣରେ ଏକ ଧୂସର ବ୍ୟବସାୟିକ ସୁଟ୍ ପିନ୍ଧିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ। ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏକ ଗୋଲାପୀ ଟୋପି, ଏକ ଟୋପି ଏବଂ ଲମ୍ବା ଘାସ, ମଣି ଏବଂ ସୁନା ମୁଦ୍ରାରେ ତିଆରି ଏକ ଛାତି ଖଣ୍ଡ ଥିଲା। ସେ ଏକ ବିଶେଷ ଅବସର ପାଇଁ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିଲେ; ହୁଏତ ସେ ଜଣେ ବର ଥିଲେ। କ୍ଲିକ୍, କ୍ଲିକ୍, କ୍ଲିକ୍, ଆମେ ତାଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲୁ। ତାଙ୍କର ହାତ ପକେଟରେ, ମୁଣ୍ଡ ବିଭିନ୍ନ ଚାଟୁକାର ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ଆଡ଼କୁ ବୁଲୁଥିବା - ଆମକୁ କହିଲା ଯେ ସେ ଆମର ଫଟୋଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କିଛିଟା ବିସ୍ମିତ ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା: ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଏତେ ଆଗ୍ରହୀ କାହିଁକି? ଏହା ଫଟୋଗ୍ରାଫର ଏବଂ ଫଟୋଗ୍ରାଫର ଉଭୟଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ, ବିଡ଼ମ୍ବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଥିଲା। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ, ନେକପିସ୍ ଏବଂ ଟୋପି ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ପୁରୁଣା ଅବଶେଷ ଥିଲା ଯାହା ତାଙ୍କ ଲୋକମାନେ ପିଢ଼ି ପିଢ଼ି ଧରି ପିନ୍ଧୁଥିଲେ; ଏହା ଆଧୁନିକ ସୁଟ୍ ଥିଲା ଯାହା ଫଟୋ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା। ଆମ ପାଇଁ, ପଶ୍ଚିମ ସୁଟ୍ କେବଳ ତାଙ୍କର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ନେକପିସ୍ ଏବଂ ଟୋପିର ବିପରୀତ ଭାବରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଥିଲା। ଯଦି ମୁଁ ଏକ ଭାରତୀୟ ବିବାହ ପାଇଁ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗର ବୁଣା ସିଲ୍କ ଶାଢ଼ୀ, ଏକ ପାରମ୍ପରିକ ସୁନା ହାର ଏବଂ ମୋ କପାଳରେ ଏକ ସାଜସଜ୍ଜା ବିନ୍ଦି ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି, ତେବେ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ କ'ଣ ମୋର ଫଟୋ ଉଠାଇଥାନ୍ତେ? ସେମାନେ କ'ଣ ଏହାକୁ ସୋସିଆଲ ମିଡିଆରେ ସେମାନଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ପୋଷ୍ଟ କରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ନ୍ୟାସନାଲ ଜିଓଗ୍ରାଫିକ୍ ଶୈଳୀର ମନ୍ତବ୍ୟ ରହିବ: 'ପାରମ୍ପରିକ ବିବାହ ପୋଷାକରେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ମହିଳା'? ମୁଁ ମଧ୍ୟ 'ବିଦେଶୀ' ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଭାବି ମୁଁ କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ବିଚଳିତ ହୋଇଗଲି।
ଆମେ ନଦୀ କୂଳରେ ଏକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ ହିଲସା ନାମକ ଏକ ଛୋଟ ସହରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ। ଏହା ହେଉଛି କରନାଲି ନଦୀ, ଯାହା ଟୁମକୋଟ ନିକଟରେ ଆମର ପଥରୁ ଅଲଗା ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ,

ହିଲସାରେ, ଆମେ ଏହା ସହିତ ପୁନଃମିଳନ ହୋଇଛୁ। କିନ୍ତୁ କରନାଲି ଏଠାରେ ଭିନ୍ନ ଦେଖାଯାଉଛି। ଏହା ପ୍ରଶସ୍ତ ଦେଖାଯାଉଛି। କୂଳରେ ପୋଷାକ ଏବଂ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଗଦା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି। ଏକ ବଡ଼ ଷ୍ଟିଲ୍ ସେତୁ ଅଛି। ଏହା ହେଉଛି ସେହି ସେତୁ ଯାହା ହିଲସାକୁ ତିବ୍ବତ ସହିତ ସଂଯୋଗ କରେ। ସୀମା ପାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ହେଉଛି ନେପାଳରେ ଆମେ ଶେଷ ସହର ପରିଦର୍ଶନ କରିବୁ। ହିଲସାରେ, ଆମେ କେଟି, ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁ।
ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଚାଲି ଆମେ ଏକ ହାତ ପାଣି ପମ୍ପ ପାଖରେ ଖେଳୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ଏକ ଦଳ ପାର ହୋଇଗଲୁ। ଦଶ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ବୟସର ଏକ ଛୋଟ କେଶଯୁକ୍ତ ପିଲା, ତା'ର ପିଠିରେ ଏକ ସ୍ଲିଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁକୁ ବୋହି ନେଉଛି। ଆମେ ମଝିରେ ଏକ ବଡ଼ ଚୁଲି ଥିବା ଏକ ଛୋଟ ଘରେ ଅଟକିଗଲୁ। ଜଣେ ମହିଳା ତା' ଆଗରେ ବସି ନିଆଁ ଜାଳି ନିଆଁରେ ଠେଲି ବସିଛନ୍ତି। ଆମେ ପରିବାର କୋଠରୀରେ ଅଛୁ ଯାହା ଲମ୍ବା ଟେବୁଲ ସହିତ ଏକ ଛୋଟ କାଫେ ଭାବରେ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ହୁଏ। ପଛରେ ପରିବାର ପାଇଁ କୋଠରୀ ଅଛି। ଚୁଲିରେ ଥିବା ମହିଳା ଆମକୁ ଗରମ ଚା ଦେଉଛନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଏବଂ ମୁଁ କାଠ ବେଞ୍ଚ ତଳେ ଗୋଡ଼ ବିସ୍ତାର କରି ବାଷ୍ପ କପ୍ ଚାରିପାଖରେ ହାତ ଗରମ କରୁ। ୟିଙ୍ଗ୍ ସହରର ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି। ସେ ତାଙ୍କ କ୍ୟାମେରାକୁ ତାଙ୍କ କହୁଣୀର କଣ୍ଟାରେ ଧରି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି।
ପ୍ରାର୍ଥନା ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ନିକଟରେ ହୋଇଛି। ପଲ୍ଲୁ ପରିବାରକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି।
'ମୁଁ ଟିକେ ବାହାରକୁ ଯିବି,' ମୁଁ କହେ। ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ କଥା ହେବାକୁ ଦେବାର ସମୟ ଆସିଛି।
'କେଉଁଠି?' ପଲ୍ଲୁ ପଚାରୁଛି।
'ଦର୍ଶନ,' ମୁଁ କହେ।
ସେମାନେ ଦୁହେଁ ହସିଲେ।
ବାହାରେ, ଜଣେ ମହିଳା ସବୁଜ, ଲାଲ ଏବଂ ଧଳା ୟାକ ପଶମରୁ ଏକ ଶାଲ ବୁଣୁଛନ୍ତି। ଏହା ଏକ ଧୀର ପ୍ରକ୍ରିୟା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପ ପ୍ରାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାବରେ ଶାଲକୁ ବଢୁଛି। ମୁଁ ଭାରତ ଫେରିବା ବାଟରେ ଉପହାର କିଣିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶାଲ ବୁଣିବାରେ ବିତାଇଥିବା ପରିଶ୍ରମର ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରି, ମୁଁ ସାମାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟରେ ହଙ୍ଗାମା ନକରିବାକୁ ସଂକଳ୍ପ କରୁଛି। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଫଟୋ ଉଠାଉଛି, ମହିଳା ଜଣକ ତାଙ୍କ କାମରୁ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ନାହାଁନ୍ତି। ତାଙ୍କ ହାତ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ତାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗତି କରେ, ଏବଂ କାଠ ବୁଣା ମେସିନ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଗୋଟିଏ ରାଉଣ୍ଡ ଶେଷ କରିବା ସମୟରେ ଏକ ଜୋରରେ କ୍ଲିକ୍ ଶବ୍ଦ କରେ।
ଏହି ସହର ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରୁଥିବା ଭାରୀ ଧାତୁ ସେତୁଟି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ ବଡ଼। ଏହା ଦୃଢ଼ ଏବଂ ଭଲ ଭାବରେ ନିର୍ମିତ - ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱର ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଘଟଣା, ଏହି ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ଭୂଦୃଶ୍ୟରେ ଅସଙ୍ଗତ। ଏହି ସେତୁଟି ବଡ଼ ଯାନବାହାନ ପରିବହନ ପାଇଁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ଆମେ ନେପାଳରେ ପାର ହୋଇଥିବା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ, ଦୋଳୁଥିବା ସେତୁଗୁଡ଼ିକ ଛେଳି ଏବଂ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା। ସେତୁ ନିର୍ମାଣ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ଲଜିଷ୍ଟିକ୍ ସଫଳତା ହୋଇଥିବ, ଯେଉଁଥିରେ ଅସମ୍ଭବ ଭୂମି ଦେଇ ଇସ୍ପାତ, କଞ୍ଚାମାଲ, ମେସିନ୍ ଏବଂ ମାନବଶକ୍ତି ପରିବହନ ଜଡିତ। କିନ୍ତୁ ଏତେ ବିପୁଳ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ପ୍ରୟାସ କାହିଁକି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ? ହୁଏତ ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ସେତୁକୁ କେବଳ ଏକ ସୁବିଧା ଭାବରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଶକ୍ତିର ପ୍ରକାଶନ ଭାବରେ ଦେଖନ୍ତି। ଏହା ତିବ୍ବତୀୟ ଭୂଦୃଶ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ମୋହର।
ଯେତେବେଳେ କେଟି, ସ୍ପେରେଲୋ ଏବଂ ଜେଫ୍ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଲାଲ ଏବଂ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇଗଲା। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇସାରିଛନ୍ତି। ସେମାନେ ନାରୁ ଲା ପାସର ଉଚ୍ଚତା ଚଢ଼ି ସାରିଛନ୍ତି।
'ମୁଁ ନର୍ଭସ ଥିଲି,' କେଟି କୁହନ୍ତି, ତାଙ୍କର ହସ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଏବଂ ବିସ୍ତୃତ। 'କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସଫଳ ହୋଇଗଲି'।
ଦଳଟି ଏକାଠି ହୁଏ ଏବଂ ଫଟୋ ପାଇଁ ପୋଜ୍ ଦିଏ। ସହାୟକ ଗାଇଡ୍, ତିନି ଜଣ କ୍ରୁ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହିତ, ଆମକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି। ସୀମାର ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆମର ଅନ୍ୟ ସହାୟକ ରହିବେ। ଖଚରମାନେ ୟାକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବଦଳାଯିବେ। ଛିରିଂ ଆମକୁ ଚେତାବନୀ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଆମେ ଆଉଟପୋଷ୍ଟ ନିକଟରେ ଫଟୋ ଉଠାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ। ଆମେ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କ କୌଣସି ଫଟୋ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର କୌଣସି ଲେଖା ବହନ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ, ଏବଂ ଆମେ ତାଙ୍କ ନାମ କହିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ।

ଛିରିଂ ଏବଂ ରୋଷେୟା ଆମକୁ କରନାଲି ଉପରେ ଥିବା ଇସ୍ପାତ ସେତୁ ପାର କରାଇଲେ। ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିବ୍ଦତରେ ଅଛୁ। ତିବ୍ଦତ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱର ଛାତ, ଏବଂ ନଗାରି ପ୍ରଦେଶ, ଯେଉଁ ଦେଇ ଆମେ ଏଥିରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛୁ, ତାହାର ଉଚ୍ଚତା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱର ଛାତର ଛାତ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା।
ଫାଟକରେ, ଗମ୍ଭୀର କେଶ କାଟି ପଥର ମୁହଁରେ ଯୁବ ଚୀନ୍ ସୈନିକମାନେ ଆମର ସାମଗ୍ରୀ ଖୋଜୁଛନ୍ତି। ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟାଗ ଖୋଲିବେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁସ୍ତକ ଖୋଲୁବେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲିପ୍ ବାମ୍ ଖୋଲିବେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ରା ଏବଂ ଅନ୍ତଃବସ୍ତ୍ର ଏବଂ ସାନିଟାରୀ ଉତ୍ପାଦ ବାହାର କରିବେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଦୃଷ୍ଟି ଆଦାନପ୍ରଦାନ କରିବୁ। ବିମାନବନ୍ଦର ସୁରକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଏହି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯାଞ୍ଚ ତୁଳନାରେ ସହଜ ମନେହୁଏ ଯାହା ସନ୍ଧାନ ପରି କମ୍ ଏବଂ ଉଲ୍ଲଂଘନ ପରି ଅଧିକ ଅନୁଭବ କରେ। ମୁଁ ମୋର ଜ୍ୟାକେଟ୍ ମୋ କାନ୍ଧରେ ଆହୁରି କଡ଼ାକଡ଼ି ଟାଣିବି।
ଆମେ ଆମର ନୂତନ ଗାଇଡଙ୍କୁ ଭେଟିଲୁ, ଯିଏ ଚୀନ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ତିବ୍ଦତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି। ତାଙ୍କ ନାମ ହେଉଛି ନ୍ୟାଇମା। ସେ ଚମଡା, ପ୍ରାୟ ମୋଟା। ତାଙ୍କର ଚର୍ମ ଚିରିଂଙ୍କ ପରି ମସୃଣ, ଯାହା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ପାହାଡିଆ ପବନ ଦ୍ୱାରା ଅକାଳରେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ସୈନିକମାନେ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କ କୌଣସି ଚିହ୍ନ ଖୋଜୁଥିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାଇମା ଚାହିଁ ରହିଲେ। ଆମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛୁ ଯେ ଏହି ତିବ୍ଦତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ଗୁପ୍ତଚର, ତାଙ୍କ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକ କି? କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାଇମା ଯଥେଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଏ ଏବଂ ଆମକୁ ଏକ କାମ କରୁଥିବା ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍ ଦିଅନ୍ତି। କିଛି ଦିନ ଯୋଗାଯୋଗ ବିନା, ଆମେ ଶେଷରେ ଆମ ପରିବାର ସହିତ କଥା ହୋଇପାରୁଛୁ। ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛୁ, ଯଦିଓ ଏହା ଏହି ଶାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ସନ୍ଦେହକୁ ହ୍ରାସ କରେ ନାହିଁ।
ପଲ୍ଲୁ ଯେତେବେଳେ ନାଇମାଙ୍କ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍‌ରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବା ସମୟରେ ମାଟି ଉପରେ ଗତି କରୁଥିଲା, ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠିଲା। 'ତୁମେ କିପରି ଅଛ? ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ? ମୁଁ ଯିବା ପରଠାରୁ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି କି?'
ତାଙ୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣି ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ଅଶୋକ ନିଶ୍ଚୟ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେବେ। ହରି ପରି, ଅଶୋକ ଚିନ୍ତିତ। ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କ ମାଆଙ୍କ ସହ କଥା ହୁଅନ୍ତି, ଯିଏ ପିଲାମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେଉଛନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁଙ୍କ ମେଳାପୀ, ମିଳିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଘରକୁ ସଜୀବ କରିଥାଏ ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ପରିବାରର ଭାବପ୍ରବଣ ଆଧାର।
‘ସମସ୍ତେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି! ମୁଁ ଭାବୁଛି ସେମାନେ ଶେଷରେ ମୋତେ ମିସ୍ କରୁଛନ୍ତି,’ ସେ ମୋତେ ଫୋନ୍ ଦେଇ କହିଲେ। ‘ହୁଏତ ମୋତେ ଆହୁରି ଥର ଯିବା ଉଚିତ।’
ସେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ମନେ ପକାଉଛି। ଆମେ ଘରୁ ବାହାରିବା କେତେ ଦିନ ହୋଇଗଲା!
ମୁଁ ଡାଏଲ୍ କରିବା ମାତ୍ରେ ହରି ଫୋନ୍ ଉଠାଇଥାଏ। ‘ସବୁକିଛି କୁହ,’ ସେ କୁହନ୍ତି।
ମୁଁ କେଉଁଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବି ଜାଣିପାରୁନାହିଁ, ତେଣୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଛି ଯେ ଘରେ କ'ଣ ହେଉଛି ଏବଂ ପିଲାମାନେ କିପରି ଅଛନ୍ତି। ତାଙ୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣିବା ଏବଂ ଘର ବିଷୟରେ ଶୁଣିବା ଏତେ ଭଲ ଲାଗୁଛି ଯେ ମୁଁ ପାଖରେ ଥିବା ସୈନିକଙ୍କୁ ଭୁଲିଯାଏ, ଶବ୍ଦହୀନ ଭାବରେ ମୋର ସବୁଠାରୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖୁଥାଏ।
ପରେ ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ଇଟାଲୀୟ ଭାଷାରେ କଥା ହେଉଛନ୍ତି।
ମୋ ପଛରେ ଉତ୍ସାହିତ ସ୍ୱର। ୟିଙ୍ଗ୍ କିଛି ସୈନିକଙ୍କ ସହ କଥା ହେଉଛନ୍ତି। ସେମାନେ ଘରୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେ ମୋତେ କହିଲେ, ତାଙ୍କ ଆଖି ଜଳୁଛି। ସୈନିକମାନେ, ତାଙ୍କର ଅର୍ଥ ବୁଝି ଆମକୁ ହସି ହସି ସହମତିରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ। ୟିଙ୍ଗ୍ ତିବ୍ଦତ ସୀମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ସହରରେ ଚୀନର ସିଚୁଆନ୍ ପ୍ରଦେଶରେ ବଢ଼ିଥିଲେ। ଏହି ସୈନିକମାନେ ତାଙ୍କ ସହରର। ଚୀନ୍ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଯୁବକମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ସେନା ଏକ ଉନ୍ନତ ଜୀବନ ପାଇଁ ଟିକେଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରେ, ଏବଂ ଏହି ସାମରିକ ଶିବିରରୁ ଅନେକ ସୈନିକଙ୍କୁ ଚୀନ୍ ଏବଂ ତିବ୍ଦତର ସୀମାକୁ ପଠାଯାଏ। ସେମାନଙ୍କୁ ଘରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ରଖାଯାଇଛି, ଏବଂ ଏକ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହଁ ଦେଖି ସେମାନେ ହସି ହସି ହସି ହସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି।
ୟିଙ୍ଗ୍ ମୋତେ ପରେ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ 'ସୀମା' ଶବ୍ଦ ବିଷୟରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି। ଏହା ପୃଥକୀକରଣର ଏତେ ଦୃଢ଼ ଅର୍ଥ ବହନ କରେ। କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଆପଣ ସୀମା ରେଖାରେ ଥାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଅର୍ଥ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଏ। ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ କେବଳ ପୃଥିବୀ ଥାଏ। ହୁଏତ, ୟିଙ୍ଗ୍ କୁହନ୍ତି, ଏହି ସୈନିକମାନେ ସୀମାକୁ ଏତେ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହିତ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ଏକ ସ୍ଥାନ ଅଛି, ଏବଂ ସୈନିକମାନଙ୍କୁ ଏହାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, ଏବଂ ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କେବଳ ଏତିକି। ଯେତେବେଳେ ସୈନିକମାନେ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା

କରନ୍ତି, ସେମାନେ ୟିଙ୍ଗ୍ ଯେପରି ଦେଖନ୍ତି ସେହିପରି: ଦୂର ସ୍ଥାନରେ ଡ୍ୟୁଟିରେ ଥିବା ଯୁବକମାନେ ଯେଉଁମାନେ ପଛରେ ଏକ ମା, ଏକ ଭାଇ, ଏକ ପ୍ରିୟତମ, ଏକ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଛାଡି ଆସିଛନ୍ତି।
ଆମକୁ ଏକ କୋଠାର ଏକ ଛୋଟ, ନିରାଶାଜନକ ସିମେଣ୍ଟ ବାକ୍ସକୁ ନିଆଯାଇଥାଏ ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ, କାଗଜପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ, ଅଧିକ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରୁ। ଆମେ ଆମର ଘଣ୍ଟାକୁ ସଜାଡୁ; ଚୀନ୍ ନେପାଳଠାରୁ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ଆଗରେ।
ତା'ପରେ, ଆମକୁ ପୁରାଙ୍ଗକୁ ନିଆଯାଇଛି, ଯାହା ଚୀନ୍ ସୈନିକ, ଅଧିକାରୀ, ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଏବଂ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ସେବା ଯୋଗାଇଥାଏ। ଏହା ହେଉଛି ତିବ୍ଦତରେ ଆମେ ଦେଖିବୁ ପ୍ରଥମ ଏବଂ ବୃହତ୍ତମ ସହର। ଏହି ସହର କେବଳ ଏହାର ଅସ୍ଥିରତାରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ। ସିମେଣ୍ଟର ଛୋଟ, ବାକ୍ସୀ କୋଠାଗୁଡ଼ିକ ମଶା ପରି ଗଢ଼ି ଉଠିଛି। ପୁରାଙ୍ଗ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ଛୋଟ ସ୍ଥାନ ପରି ଯାହା ଏତେ ଶୀଘ୍ର ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଭାବନା ନାହିଁ। ଏହା କାଠମାଣ୍ଡୁ ଉଭୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ, ଏହାର କୋଳାହଳପୂର୍ଣ୍ଣ କୋଳାହଳ ସହିତ, ଏବଂ ଆମେ ଆମର ଯାତ୍ରାରେ ପାର କରିଥିବା ପର୍ବତୀୟ ବସତି, ସେମାନଙ୍କର ନୀରବ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସହିତ। ହୁମଲାର ସ୍ପନ୍ଦନଶୀଳ ଭେଷ୍ଟ ଏବଂ ରଙ୍ଗୀନ ସାର୍ଟ ଏବଂ ଅଳଙ୍କାର ବହୁ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ପାଦିତ, ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୋଷାକକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି। ଲୋକମାନେ କମ୍ ଶାନ୍ତ, ଅଧିକ ସତର୍କ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି। ମୁଁ ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଛି। ମୁଁ ହୁମଲାରେ ଜୀବନକୁ ରୋମାଣ୍ଟିକ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ। ଏହା ପଙ୍ଗୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଏକ, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ହସ୍ପିଟାଲ ଏବଂ ସ୍କୁଲର ଅଭାବ। ତଥାପି ଆମେ ଯେଉଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଇ ଗତି କରିଛୁ ତାହା ତୁଳନାରେ ପୁରାଙ୍ଗର ଆତ୍ମାହୀନତା ଦୁଃଖଦ ମନେହୁଏ।
ପୁରାଙ୍ଗରେ ଏକ ATM ମେସିନ୍ ଅଛି, କାଠମାଣ୍ଡୁ ପରେ ଆମେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଦେଖିଛୁ। ସେଠାରେ ଟୁଥପେଷ୍ଟ ଏବଂ କଙ୍ଘା ସହିତ କିରାଣା ଦୋକାନ ଅଛି ଏବଂ ମୁଁ ଯାହା ଚାହୁଁଥିଲି ତାହା ସବୁ ଅଛି। ମୁଁ ଏହି ଛୋଟ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଖୁସି। ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ଏତେ ଖୁସି ନ ଥାନ୍ତି - ସର୍ବପରି, ଏଗୁଡ଼ିକ ଏକ ନୀରସ କୋଠା ଏବଂ ଆଧୁନିକତାର ଦୁନିଆର ଅଂଶ ଯାହା ଏହି ଭୂଦୃଶ୍ୟରେ ଥୋଇ ଦିଆଯାଇଛି।
ଛିରିଂ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଏଠାରେ ଆମେ ସେଲ୍ ଫୋନ୍ ସିଗନାଲ ପାଇପାରିବୁ ଏବଂ ଏକ ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ଥିବା ମିନି-ମଲ୍‌ରେ ଥିବା ଏକ ମୋବାଇଲ୍ ଷ୍ଟୋରକୁ ଆମକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ସିମ୍ କାର୍ଡ ବିକ୍ରି ହୁଏ। ମୋବାଇଲ୍ ଷ୍ଟୋରଟି ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍‌ରେ ଗୁଡ଼ାଯାଇଥିବା ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସାମଗ୍ରୀରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏଠାକୁ ବୁଲୁ। ଅଧିକାଂଶ ସାଇନବୋର୍ଡ ଚୀନ୍ ଭାଷାରେ ଅଛି। କାଉଣ୍ଟରରେ ଥିବା ଯୁବକ ଜଣକ କଠୋର ଭାବରେ ଷ୍ଟାଇଲ୍ ହୋଇଥିବା କେଶ ସହିତ ପତଳା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ସେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ତାଙ୍କ ପଛରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସ୍କ୍ରିନରେ ଅତ୍ୟଧିକ ମେକଅପ୍ ପିନ୍ଧିଥିବା ଏକ ଯୁବତୀ ଅଛନ୍ତି। କ୍ଲର୍କ ଅନଲାଇନ୍ ଥିବା ତାଙ୍କ ପ୍ରେମିକା ସହିତ ପୁଣି ଥରେ ଆନିମେଟେଡ୍ ଫ୍ଲର୍ଟାଟିଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ବିରକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାଗ୍ରହ ସହିତ ବିଲ୍ କରନ୍ତି। ଦମ୍ପତି ହସି ହସି ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଚୀନ୍ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି। ଏହା ଅବାସ୍ତବ ମନେହୁଏ ଯେ ଏଠାରୁ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ଦୂରରେ ଯାଯାବର ଏବଂ ଆଦିବାସୀମାନେ ତମ୍ବୁରେ ରହୁଛନ୍ତି, ପଶୁପାଳନ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ କାଳରୁ ଯେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛନ୍ତି।
ଆମର ହୋଟେଲ୍ ହେଉଛି ଆଉ ଏକ ଅପରିଚିତ ପୁରଙ୍ଗ ସିମେଣ୍ଟ ବାକ୍ସ। ଭିତରଟି ମୌଳିକ କିନ୍ତୁ ସଫା ଦେଖାଯାଉଛି। ଲବି କରିଡରର ଗୋଟିଏ କାନ୍ଥରେ କୈଳାସ ପର୍ବତର ଫ୍ରେମ୍ ହୋଇଥିବା ଫଟୋ ରହିଛି, ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ଋତୁରେ ବିଭିନ୍ନ କୋଣରୁ ନିଆଯାଇଛି। ଏହା ମୋତେ ମନେ ପକାଇ ଦିଏ ଯେ ଆମର ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳ ଆଉ ଦୂର ନୁହେଁ - କୈଳାସ ମାତ୍ର ଘଣ୍ଟା ଦୂରରେ। ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଏବଂ ମୁଁ ଏକ ବଡ଼ କୋଠରୀରେ ସେୟାର କରୁଛୁ ଯାହା ଆମ ତମ୍ବୁ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ ମନେହୁଏ। ଏନ-ସୁଟ୍ ପଶ୍ଚିମ ଶୈଳୀର ବାଥରୁମରେ, ପାଣି ଗରମ ହେଉଛି। ମୁଁ ଗାଧୋଇବାର ଅନେକ ଦିନ ହେଲାଣି। ଏହି ବାଷ୍ପୀୟ ବାଥରୁମ ସହିତ, ମୁଁ ବିଳାସରେ ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି ଯେପରି ଜଣେ ମହାରାଣୀ ଫୁଲ, ଗାଧୋଇ ତେଲ ଏବଂ ଗୋଲାପ ସୁଗନ୍ଧିତ ପାଣିରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କ ମାର୍ବଲ୍ ଟବ୍ ରେ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ହୋଟେଲରେ ପାଣି ସରିଗଲାଣି ଏବଂ ଶୌଚାଳୟ ଫ୍ଲସ୍ ହେଉନାହିଁ। ଆମ କୋଠରୀରେ ଏକ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବ୍ୟାପିଗଲା। ଆମେ ଛିରିଂଙ୍କୁ ହଲୱେରେ ବୁଲାଇ ଅସହ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଗାଳିଗୁଲଜ କରୁଥିଲୁ ଏବଂ ସେହି ରାତିରେ, ଆମ ପାଖରେ ଫ୍ଲସ୍ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣି ଅଛି। ବହୁତ ସମୟ ପରେ ମୋତେ ଆମର

କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍‌ଗୁଡ଼ିକରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା ମାଟିରେ ତିଆରି ଟେଣ୍ଟ ବାଥରୁମ୍ ମନେ ପଡ଼ିଲା। ସେତେବେଳେ ଆମେ କେହି କିଛି କହି ନଥିଲୁ।

ଆମେ ଗାଇଡବୁକରେ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଚାଇନିଜ୍ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ଦି ପିକକ୍ ରେ ରାତ୍ରୀଭୋଜନ କରୁଛୁ। ମୁଁ ସନ୍ଦେହ କରୁଛି। ଏହିଭଳି ଏକ ଛୋଟ ସ୍ଥାନରେ, ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ କେତେ ଭଲ ହୋଇପାରେ? ତା'ଛଡା, ଚାଇନିଜ୍ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ଦି ପିକକ୍ କିଏ ନାମ ଦେବ? ନେପାଳଗଞ୍ଜର ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ପରି, ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ (ଏବଂ ଖୁସିର ସହିତ) ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି। ଏକ ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ଧଳା ଗ୍ରେଭିରେ ଚିକେନ୍ ଏବଂ ସବୁଜ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଦଯୁକ୍ତ ନୁଡୁଲ୍ସ; ତାଜା, କୁରକୁରା ପନିପରିବା - ଖାଦ୍ୟ ଏତେ ଭଲ ଯେ କେଟି ଏବଂ ୟିଙ୍ଗ୍, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାମାଣିକ ଚାଇନିଜ୍ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ବଡ଼ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦନର ଇଙ୍ଗ୍ ସହିତ ଖାଦ୍ୟ ଶେଷ କରନ୍ତି।

ପରଦିନ ସକାଳେ, ଆମର ସାମଗ୍ରୀ ଗାଡ଼ିରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଭିତରକୁ ଚଢ଼ିଯାଆନ୍ତି। ସହର ବାହାରକୁ ଯିବା ସମୟରେ, ଆମେ ବୋତଲ ପାଣି, ବିସ୍କୁଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ନେବା ପାଇଁ ଏକ ଖରାପ ବାୟୁଚଳନ ଯୁକ୍ତ କିରାଣା ଦୋକାନରେ ଅଟକିଥାଉ। ପୂର୍ବ ରାତିର ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ରାତ୍ରୀଭୋଜନ ସତ୍ତ୍ୱେ, ପୁରଙ୍ଗର ଏହି ଧୂଳିପୂର୍ଣ୍ଣ, ସିମେଣ୍ଟ ବାକ୍ସ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ସ୍ଥାନ ଛାଡିବା କେତେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି!

ପରେ, ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ମୟୂର ନଦୀର ନାମକରଣ ଉପଯୁକ୍ତ ଥିଲା। କରନାଲିକୁ ମୟୂର ନଦୀ କୁହାଯାଏ, ଏବଂ ପୁରଙ୍ଗଠାରୁ 30 କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଏହାର ଉତ୍ସକୁ ତିବ୍ବତୀୟ ଭାଷାରେ ମୟୂରଙ୍କ ମୁଖ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା। ପୁରଙ୍ଗ ତିବ୍ବତୀୟ ପୁରଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜଧାନୀ ଥିଲା, ଏବଂ ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅବତାର ସୁଧାନ ବୁଦ୍ଧ ସେଠାରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଅ ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ମଠ, ସେଗୁ ଗୋମ୍ପାର ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ନିକଟସ୍ଥ ଏକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି। ସ୍ଥାନୀୟ କୋରଚାଙ୍ଗ ଗୋମ୍ପା ମନ୍ଦିରରେ ଜୋଓ - କରୁଣାର ପ୍ରଭୁ - ଙ୍କ ପ୍ରତିଛବି ଅଛି - ତିବ୍ବତର ତିନୋଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରତିଛବି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ। ଯଦିଓ ପୁରଙ୍ଗର ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ଇତିହାସ ଅଛି, ମୁଁ ଏହାର ATM, SIM କାର୍ଡ ଏବଂ ହୋଟେଲ ପ୍ଲମ୍ବିଂ ଦ୍ୱାରା ଏତେ ମଗ୍ନ ହୋଇଗଲି ଯେ ମୁଁ ଏହି ସ୍ଥାନର ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ, ଲୁକ୍କାୟିତ ସମୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ଅନ୍ଧ ହୋଇଗଲି।

ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ
ରାକ୍ଷସ ତାଲ, ତିବ୍ବତ
ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କୈଳାସରେ ପହଞ୍ଚିବା ନାହିଁ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ତିବ୍ବତର ନିଷିଦ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସାଥୀ ବିନା ବୁଲିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ। ଆମର ନିଯୁକ୍ତ ଗାଇଡ୍, ଅବିଚଳିତ ନ୍ୟାଇମାଙ୍କ ନିରନ୍ତର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଆମକୁ ସବୁଠି ଚାଳିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଆମର ଯୋଜନାରୁ ଯେକୌଣସି ବିଚ୍ୟୁତି ପ୍ରଥମେ ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଏହି କଠୋର ଆଦେଶନାମାକୁ ମନେ ରଖି, ଆମେ ଦିନଟି ପାଇଁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ।
ଯେତେବେଳେ ଧଳା ଲ୍ୟାଣ୍ଡ କ୍ରୁଜର କଳା ପବନ ରାସ୍ତାରେ ଗତି କରେ, ମୁଁ ଝରକା ଦେଇ ବାହାରକୁ ଚାହିଁଥାଏ, ମୋ ଥଣ୍ଟକୁ ମୋ ମୁଠା ଉପରେ ରଖିଥାଏ। ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଭୂଦୃଶ୍ୟ ଦେଇ କାଟି ଦିଆଯାଇଛି ଯାହା ବାଲିହୀନ, ପଥୁରିଆ ମରୁଭୂମି ପରି ଦେଖାଯାଏ। ଯଦିଓ ଏଠାରେ କିଛି ବଢ଼ିବା ଅସମ୍ଭବ ମନେହୁଏ, ପ୍ରାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ ବୁଦା ଢାଲ ଉପରେ ବିନ୍ଦୁ ପକାଇଥାଏ, ଏବଂ କିଛି ଛୋଟ ହରିଣ ଏବଂ ପାହାଡିଆ ଛେଳି ସେମାନଙ୍କୁ ଟାଣି ଆଣେ। ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି, ଯାଯାବର ଲୋକମାନେ ଯବ ଏବଂ ଗହମ ଚାଷ କରିଆସୁଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ସେମାନେ ସମତଳ ଭୂମିରେ ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି। ବାଟରେ ସେମାନେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ପାର ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଅଟକି ଯାଆନ୍ତି: ପୁରାଙ୍ଗ ଏବଂ ୟାଲବାଙ୍ଗ ଚୌର ତୃଣଭୂମି।
ମୋ ପାଖରେ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଚିତ୍କାର କରି ଝରକା ବାହାରକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରେ। 'ଦେଖ, ଦେଖ!' ସେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହୁଛି। ଦୂରରେ, ଦିଗବଳୟ ନିକଟରେ, କୈଳାସ ପର୍ବତ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନୀଳ ଆକାଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ରେଖାଙ୍କିତ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଛି।
ତିବ୍ବତୀୟମାନେ କୈଳାସ ଗାଙ୍ଗ ରିନପୋଚେ (ମୂଲ୍ୟବାନ ତୁଷାର ପର୍ବତ) ବୋଲି କୁହନ୍ତି। ଏହି ଦୂରତାରୁ ମଧ୍ୟ, କୈଳାସ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ। ଏହା ଅନ୍ୟ ପର୍ବତଠାରୁ ଭୌତିକ ଭାବରେ ଦୂରରେ ଏବଂ ଗଠନଗତ ଭାବରେ ଅନନ୍ୟ, ଏହାର ପ୍ରଶସ୍ତ ତ୍ରିକୋଣୀୟ ଆକୃତି ସହିତ। ପଥରର ଅନ୍ଧକାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୁଷାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭାବରେ ଚମକୁଥିବାରୁ ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ। ତୃତୀୟ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ଯୁଗର ରୂପାନ୍ତରିତ ପଥରରୁ ଗଠିତ, କୈଳାସ ପଥରରେ ତିଆରି ଯାହା ଚାରିପାଖର ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକର ପଥର ଅପେକ୍ଷା ଗାଢ଼, ଘନ ଏବଂ ପୁରୁଣା। କୈଳାସ, ଯାହା ଟେଥିସ୍ ସାଗର ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା, ବିଶ୍ୱରେ ଏହି ପ୍ରକାରର ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚତମ ଭୌତିକ ଭଣ୍ଡାର।
ମୁଁ ପର୍ବତର ଅନେକ ଫଟୋ ଦେଖିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖିବା ସହିତ ଅନ୍ୟ କିଛି ତୁଳନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏହାର ଶିଖର ଅନ୍ୟ ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ। ସେଠାରେ ଅଛି, କୈଳାସ ପର୍ବତ, ଏକ ପିରାମିଡ୍ ଆକୃତି, ଏକ ଲିଙ୍ଗମ, ଜଣେ ପୁରୁଷ ବସିଛନ୍ତି, ଏକ ମୁହଁ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ବାହାରକୁ ଚଢ଼ି ଫଟୋ ପରେ ଫଟୋ ଉଠାଉ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଯେଉଁ ମୌଳିକ କ୍ୟାମେରା ଆଣିଛୁ ତାହା ପର୍ବତର ମହିମାକୁ କଏଦ କରିପାରିବ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ କିଛି ଏହାକୁ ନ୍ୟାୟ ଦେଇପାରିବ କି? ଏକ ଫଟୋ, ଯେତେ ସତର୍କତାର ସହିତ ପ୍ରସ୍ତୁତ, ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନର ଆନନ୍ଦକୁ କଏଦ କରିପାରିବ କି?
ଆମେ ଜିପ୍‌ରେ ଫେରିଯାଉ। ଆମର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୈଳାସ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନାହିଁ। ଆଜି ଆମର ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ। ରାସ୍ତାରେ, ଆମେ ଅସୁରମାନଙ୍କ (ଦେବତା ବିରୋଧୀ) ହ୍ରଦ ରାକ୍ଷସ ତାଳ ହ୍ରଦରେ ଅଟକିବୁ। ଦେବତାମାନଙ୍କ ହ୍ରଦ ମାନସରୋବର ପବିତ୍ର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ରାକ୍ଷସ ତାଳର ଜଳ ବିଷାକ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ମାନସରୋବରକୁ ଏକ ବୃତ୍ତାକାର ସୂର୍ଯ୍ୟ-ହ୍ରଦ ଭାବରେ ଏବଂ ରାକ୍ଷସ ତାଳକୁ ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧ-ବୃତ୍ତାକାର ଚନ୍ଦ୍ର-ହ୍ରଦ ଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇଛି। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର, ଦେବତା ଏବଂ ରାକ୍ଷସ, ପବିତ୍ର ଏବଂ ବିଷାକ୍ତ, କୈଳାସ ପର୍ବତର ଛାଇରେ ଏକ ପାଖରେ ବସିଛନ୍ତି।
ରାକ୍ଷସ ତାଲରେ ମୁଁ ଅନ୍ଧାର ଏବଂ ଧୂସର ପାଣି ପାଇବାର ଆଶା କରୁଛି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭୁଲ କରୁଛି। ହ୍ରଦଟି ମନମୋହକ। ଏହାର ଲୁଣିଆ ପାଣି ଏତେ ନୀଳ ଯେ ଏହା ପ୍ରାୟ ଅପ୍ରାକୃତିକ ମନେହୁଏ। ଆମ ଡାହାଣ ପଟେ କୈଳାସ ପର୍ବତର

ଦକ୍ଷିଣ ମୁହାଁ, ମଝିରେ ଏକ ଖାଲ କାଟି ଏକ ଗାଢ଼ ମନୋଲିଥ୍ ଅଛି। ଖାଲଟି ଏକ ବିରାଟ ସିଡ଼ି ପରି ଦେଖାଯାଉଛି। ସମସ୍ତେ ଫଟୋ ଉଠାନ୍ତି, ଏବଂ ଛିରିଂ ଖାଦ୍ୟ ବାହାର କରନ୍ତି। ପ୍ରାର୍ଥନା ଗାଡ଼ିରେ ରହିଯାଏ ଯେତେବେଳେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପାଣି ପାଖକୁ ଯିବୁ।

ରାକ୍ଷସ ତାଳ ହେଉଛି ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁମୟୀ ଜଳର ଏକ ବିସ୍ତୃତ ବିସ୍ତାର। ଏହାର କୂଳ ପଥରଯୁକ୍ତ, ଏବଂ ଏହାର ନରମ ତରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଭାସମାନ ମୁଠା ପରି ଛୋଟ ଛୋଟ ଦ୍ୱୀପ ରହିଛି। ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି ଯେ କମ୍ ଜଳ ସ୍ଥାନରେ, ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଯାକମାନଙ୍କୁ ଚରିବା ପାଇଁ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜକୁ ନେଇଯାଆନ୍ତି। ଏହି ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ନୀରବ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ! ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରେ ଯେ ମୁଁ ଏହି କୋମଳ ନୀଳ ମଧ୍ୟରେ ଧ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଦ୍ୱୀପକୁ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବି। ଛିରିଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି ତାହା ସୂଚିତ କରେ। ହିନ୍ଦୁ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀରେ, ଏହିଠାରେ ରାବଣ ବସି ଶିବଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ। ରାବଣ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିବ କୈଳାସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଏକ ବର ଦେଇଥିଲେ। ଶିବଙ୍କ ଜଣେ ମହାନ ଭକ୍ତ ରାବଣ ହେଉଛନ୍ତି ମହାନ ହିନ୍ଦୁ ମହାକାବ୍ୟ ରାମାୟଣର ଖଳନାୟକ, ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ ଯେ ସେ କିପରି ରାମଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସୀତାଙ୍କୁ ହରଣ କରି ନେଇଥିଲେ, ଏହା ଦ୍ୱାରା ଏକ ମହାନ ଯୁଦ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା। ରାବଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ରାକ୍ଷସ ତାଳର ଜଳକୁ ବିଷାକ୍ତ କରିଦେଇଥିଲା।

କିଛୁ ପାଣି କେତେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଦେଖାଯାଉଛି, କେତେ ସ୍ୱଚ୍ଛ, ତରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ କେତେ ଧୀରେ ଉପରକୁ ଉଠି ପଡୁଛି! ରାକ୍ଷସ ତାଳ ବିଷାକ୍ତ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଅସମ୍ଭବ ମନେହୁଏ। ମୁଁ ମୋର ହାତ କପ୍ କରେ ଏବଂ ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ, ଯଦି ପଲ୍ଲୁ କିମ୍ବା ଛିରିଂ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କେହି ଦେଖୁଛନ୍ତି, ମୋତେ ଅଟକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ଏକ ଛୋଟ ଛୁଙ୍କ ପିଏ। ଏହାର ସ୍ୱାଦ ଠିକ୍ ସେହିପରି: ଥଣ୍ଡା, ମିଠା, ଟିକିଏ ଲୁଣିଆ ପାଣି।

‘ତୁମେ ଏପରି କାହିଁକି କଲ?’ ମୁଁ ପରେ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଏହା ବିଷୟରେ କହିଲି, ପଲ୍ଲୁ ପଚାରିଲା।

'ବିଷ ଜିନିଷଟି କେବଳ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ।'

'କାହାକୁ ପ୍ରମାଣ କର?'

‘ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। ହୁଏତ ସମସ୍ତେ। ହୁଏତ ମୁଁ। ଯାହାହେଉ, ମୁଁ ରାକ୍ଷସ ତାଳ ପାଣି ପିଇଲି ଏବଂ ମୁଁ ବଞ୍ଚିଗଲି। ଦେଖିଲ? ବିଷ ନାହିଁ!’ ମୁଁ କାନ୍ଧ କୁଞ୍ଚାଇଲି।

ପଲ୍ଲୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହେ, 'କିଛି ଦରକାର?'

କେଟି କୂଳରେ ଅଛି, ପଥର ସହିତ ଏକ କେୟାର୍ନ ତିଆରି କରୁଛି। ସେ ଆମକୁ ଡାକୁଛି। ଯଦିଓ ଆମେ ତାଙ୍କୁ କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଭେଟିଛୁ, ସେ ଜଣେ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ ପରି ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ସେ ହସେ, ତାଙ୍କ ମୁହଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ, ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଲୋକିତ ହୁଏ; ତାଙ୍କ ନାଜୁକ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଫାଙ୍କ ବିସ୍ତାରିତ ହୁଏ।

କେଟି ଗୋଟିଏ ପଥର ଯୋଡେ, ତା’ପରେ ପଲ୍ଲୁ କରେ, ତା’ପରେ ମୁଁ। ରାକ୍ଷସ ତାଲର ପାଣି କୂଳ ପାଖରେ ପଥର ସହିତ ଆଘାତ ପାଇବା ସମୟରେ ଏକ ମୃଦୁ ଶବ୍ଦ କରେ। ଆମେ ଆମର ଯାତ୍ରା, ହ୍ରଦ, ଆମ ଚାରିପାଖର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କୈଳାସ ବିଷୟରେ କଥା ହେଉ। ମୁଁ ଆମର କୈର୍ଣର ଏକ ଫଟୋ ଉଠାଏ ଏବଂ ମୁଁ କୈର୍ଣକୁ ବନ୍ଧୁତା ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଜଳ ଏବଂ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ ଦେଖୁ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଧ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ହ୍ରଦର ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପକୁ ଚାଲିଯିବାର ମୋର କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଚିନ୍ତାଧାରା ବାଣ୍ଟିଥାଏ।

‘ତୁମେ ଧ୍ୟାନ କର?’ କେଟି ପଚାରିଲା। ସେ ମଧ୍ୟ କରେ ବୋଲି କହିଲା, ଏବଂ ପଚାରୁଛି ଯେ ଆମେ ଏକାଠି ଧ୍ୟାନ କରିପାରିବା କି?

ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହ୍ରଦ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି ଏକ ସ୍ଥାନ ବାଛୁ, ଏବଂ ସେଠାରେ ନୀରବ ଧ୍ୟାନରେ ବସିଥାଉ। ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ, ଈଶ୍ୱର-ବିରୋଧୀ ହ୍ରଦରେ, ମୁଁ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ନରମ ହେଉଥିବା ଅନୁଭବ କରୁଛି।

ଆମେ କାହିଁକି ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁ
ଆମେ ପୂଜା କରୁ

ବର୍ଷ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଆମେରିକାରେ ରହୁଥିଲି, ମୁଁ ଏବଂ ମୋର ସହକର୍ମୀମାନେ ଥରେ ଆଲାବାମାର ଜଣେ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଭିଏତନାମିଜ୍ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିଥିଲୁ। ଭୋଜନର ମଧ୍ୟଭାଗରେ, ଗ୍ରାହକ ମୋତେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ। ସେ ପଚାରିଲେ ଯେ ଆମେ ହିନ୍ଦୁମାନେ କିପରି ଏକ ହାତୀ ଦେବତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିପାରିବା। (ଶିବ ଏବଂ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପୁତ୍ର ଗଣେଶଙ୍କର ଏକ ହାତୀ ମୁଣ୍ଡ ଅଛି।)

‘ମୁଁ କହୁଛି, ଏହା ଏକ ହାତୀ!’ ସେ କହିଲେ, ଅବିଶ୍ୱାସରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା, ତାଙ୍କ ହାତ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା। ‘ହାତୀକୁ କିଏ ପୂଜା କରେ?’

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ମୋତେ ବିଚଳିତ କରିଦେଲା। ଆମେ କାହିଁକି ଏହି ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥିଲୁ? ଭାରତରେ, ଆମେ ଏପରି ଏକ ସଂସ୍କୃତିରେ ବଢ଼ିଛୁ ଯାହା ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରେ, ଯାହା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କଲେ, ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପ୍ରକୃତରେ କଷ୍ଟକର। ଆମର କେବଳ ହାତୀ ଦେବତା ନୁହେଁ, ଆମର ଜଣେ ବାନର ଦେବତା, ସର୍ପ ଦେବତା, ଗଛ ଆତ୍ମା ଏବଂ ଅଗଣିତ ଅନ୍ୟ ଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ସଂଘର୍ଷ କରୁଥିଲି, ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ଯେ ବହୁତ କିଛି ବିପଦରେ ଅଛି। ଏହା ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେପରି ଅନାଦି କାଳରୁ ସମସ୍ତ ହିନ୍ଦୁ ମୋ କାନ୍ଧ ଉପରେ ନଜର ରଖି ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଥିଲି। ପ୍ରଥମତଃ, ମୋର କୌଣସି ଧାର୍ମିକ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ଥିଲା; ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କେବେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଚିନ୍ତା କରି ନଥିଲି।

ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାକୁ ଭୟ କରେ ନାହିଁ। ଏକ ମନ୍ଦିରରେ, ମୁଁ ଥରେ ଜଣେ ପୂଜାରୀ (ପୂଜକ)ଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଘନିଷ୍ଠ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲି ଯେଉଁ ସମୟରେ ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲି ଯେ ପୂଜାପାଠ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ କି ନାହିଁ, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ମାୟା (ଭ୍ରମ) ଦୂର କରିବା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସତ୍ୟକୁ ବୁଝିବା। ଯେତେବେଳେ ମୋ ପରିବାର ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ପୂଜାପାଠ କରିବାରେ ମଗ୍ନ ଥିଲା, ଆମେ ଏହି ଆଲୋଚନା କରିଥିଲୁ। ଯଦିଓ ମୁଁ ଅନେକ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲି, ମୁଁ କେବେ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ନଥିଲି ଯେ ଆମେ ହିନ୍ଦୁମାନେ କାହିଁକି ଆମର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁ।

ହୁଏତ ଏହା ଏଥିପାଇଁ କାରଣ ଆମ ସଂସ୍କୃତିରେ ଦେବତାମାନେ ଏତେ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ୱଚିତ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି। ଆମର ସଙ୍ଗୀତ ଏବଂ ନୃତ୍ୟ ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆମର କଳା ଆମର ଦେବତା ଏବଂ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀକୁ ଚିତ୍ରଣ କରେ, ଏବଂ ଆମର ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରିୟ କାହାଣୀ ଆମ ଦେବତାମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ। ରାସ୍ତା ପାର୍ଶ୍ୱ ଦୋକାନଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇଛି; ଆପଣଙ୍କର ଏକ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ଟିଫିନ୍ ହାଉସ୍, ଏକ ସାଇ ବାବା ନାପିତ ଦୋକାନ ଏବଂ, ନୈତିକ କଳାକୃତିର ଏକ ମୋଡ଼ରେ, ଏକ ଗଣେଶ ମଦ ଦୋକାନ ରହିବ। ଭାରତରେ, ଆମର ଦେବତାମାନେ ସବୁଠି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସବୁକିଛିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି।

ଛୋଟ ଝିଅଟି ଥିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ଅନେକ ଦେବତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି। ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି ଯେ ସେମାନେ ମୋ ମାଆଙ୍କ ପୂଜା ଘରେ ଥିବା ବହୁରଙ୍ଗୀ ଫ୍ରେମ୍ ଚିତ୍ରରେ ଥିବା ଦେବତାଙ୍କ ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ, ଏବଂ ମୁଁ ମୋ ଜେଜେମା ମୋତେ କହିଥିବା ସମସ୍ତ ଈଶ୍ୱରୀୟ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ ଏବଂ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ବିନା ପ୍ରଶ୍ନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି। ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ କି କାହାଣୀ ଥିଲା! ରଙ୍ଗ ଏବଂ ନାଟକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, ସେମାନଙ୍କର କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ କେଶ ପିନ୍ ବଙ୍କା ପରି ମୋଡ଼ି ହୋଇଯାଏ। ଆମର ନାୟକ ଏବଂ ଦେବତାମାନେ ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ନ୍ତି, ପ୍ରେମ କରନ୍ତି, ଅତ୍ୟଧିକ ଖାଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କ୍ରୋଧ ହରାନ୍ତି। ମଣିଷ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ। ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନୁଭବ କରୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରେମ କରୁ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ପରିବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ। ମୋ ମାମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ ଧନର ଦେବୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଗାଲକୁ ଛୁଇଁବେ

ଏବଂ ତାଙ୍କୁ, ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟକୁ, ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବେ। 'ସେ ଭଗବାନ ଶିବଙ୍କ କ'ଣ ହୋଇଛି?' ପୌରାଣିକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସମୟରେ ମୋ ମାଉସୀ କହିବେ। 'ସେ ଏତେ ସହଜରେ ଠକାମିରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କୁ ବରଦାନ ଦିଅନ୍ତି!'
ମୋ ବାପାମାଆଙ୍କ ଘରେ, ମୋ ମାଆ ମୁଖ୍ୟତଃ ସଂରକ୍ଷଣର ଦେବତା ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଅବତାର ପୂଜା କରୁଥିଲେ। ପିଲାବେଳେ, ମୁଁ ଶିବଙ୍କୁ ଦେଖି କିଛିଟା ଭୟଭୀତ ହେଉଥିଲି। କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ବଡ଼ ହେଲି, ମୁଁ ଶିବଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଦେବତା ବୋଲି ପାଇଲି।
ଶିବଙ୍କ ପ୍ରତିମାଟି ସ୍ପନ୍ଦନଶୀଳ, କାରଣ ଏହା ମୌଳିକତାକୁ ଗୁପ୍ତ ସହିତ ମିଶ୍ରଣ କରେ, ଯାହା ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରେ। ସାପଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନ୍ତ, ବିଷାକ୍ତ ଅଳଙ୍କାର ଭାବରେ ଶିବଙ୍କ ବେକରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇ ଘୁରି ବୁଲନ୍ତି। ଅନ୍ୟ ହିନ୍ଦୁ ଦେବତାମାନେ ରେଶମ ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ଶିବ ବାଘ ଚମଡ଼ା ପିନ୍ଧନ୍ତି। ବିଷ୍ଣୁ ପରି ଏକ ସୁନ୍ଦର, ମଣିଖଚିତ ମୁକୁଟ ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଶିବଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ଏକ ଗଦା କେଶ ସଜ୍ଜିତ, ଯେଉଁଥିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ହୀରା ପରି ଝଲସୁଛି। ସେ ତାଙ୍କ କପାଳରେ ପାଉଁଶ ରେଖା ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି। ତାଙ୍କର ତିନୋଟି ଆଖି ଅଛି, ଏବଂ ତୃତୀୟଟି ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଯେ, ଖୋଲାଗଲେ, ଏହା ଯାହା ଦେଖୁଛି ତାହା ଜାଳି ଦିଏ। ଯଦିଓ ଏହି ଚିତ୍ରଣଗୁଡ଼ିକ ଅଧାର୍ମିକ ମନେହୁଏ, ସବୁକିଛି ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ। ତୃତୀୟ ଆଖି ସ୍ଥାନ ଏବଂ ସମୟ ବାହାରେ ଦେଖିବାର କ୍ଷମତାକୁ ଦର୍ଶାଏ। କପାଳରେ ପାଉଁଶ ରେଖା ମାନବ ଚେତନାର ବିବର୍ତ୍ତନର ବିଭିନ୍ନ ମାନସିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଦର୍ଶାଏ। ଚନ୍ଦ୍ର କରୁଣାକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ।
ଶିବଙ୍କର ଅନେକ ଦିଗ ଅଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୁଣ କିମ୍ବା ମନୋଭାବକୁ ସୂଚିତ କରେ। ସଦାଶିବ ଭାବରେ, ତାଙ୍କର ନୃତ୍ୟ ମଙ୍ଗଳକାରୀ ଏବଂ ଭ୍ରମକୁ ନଷ୍ଟ କରେ, ତେଣୁ ସତ୍ୟକୁ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରିବ। ନୀଳକଣ୍ଠ ଭାବରେ, ସେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା, ଯାହାଙ୍କ କଣ୍ଠ ବିଶ୍ୱକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସମୁଦ୍ରରୁ ପିଇଥିବା ବିଷ ଦ୍ୱାରା ନୀଳ ହୋଇଯାଇଛି। ପ୍ରାଚୀନ, ପ୍ରାଚୀନ, ପ୍ରାକ-ଆର୍ଯ୍ୟ ରୁଦ୍ର ଭାବରେ, ସେ ରାଜା ଏବଂ ଚୋରଙ୍କ ଭଲ ଏବଂ ମନ୍ଦର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ। ଭୟଙ୍କର କାଳ ଭୈରବ ଭାବରେ, ସେ ଶ୍ମଶାନ ଭୂମିରେ ଘୁରି ବୁଲୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ମୃତକଙ୍କ ଭସ୍ମରେ ନିଜକୁ ଲେପନ କରନ୍ତି ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ନୀଳ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଉନ୍ମାଦ ଏବଂ ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଭାବରେ ନାଚିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ସବୁକିଛି ପୋଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଜିନିଷ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ। କାଳ ଭୈରବ ଭାବରେ, ସେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିନାଶକ, କାଳ (ସମୟ) କୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଂହାରକାରୀ। (କିଛି ସଂସ୍କରଣରେ, କୈଳାସର ବୁଦ୍ଧ ଡେମଚୋକଙ୍କୁ କାଳ ଭୈରବର ବୌଦ୍ଧ ସଂସ୍କରଣ କୁହାଯାଏ।) ଏହି ସମସ୍ତ କାହାଣୀରେ, ଶିବ ପ୍ରାଣୀବାଦୀ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ଏବଂ ମହାନ ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି - ଏକ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରାୟତଃ ଏଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଏବଂ ସମାନ। ଶିବଙ୍କ ବିବିଧ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେକ ସ୍ଥାନୀୟ ଦେବତାଙ୍କ ମିଶ୍ରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ଯେଉଁମାନେ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଶିବଙ୍କ ଏକ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଧାରଣାରେ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଥିଲେ।
ହୁଏତ ଆମର ସମାନ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅନେକ ସଂସ୍କରଣ ଏବଂ ଆମର ଅନେକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେବତାଙ୍କ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ସମନ୍ୱୟବାଦୀ। ଏହା ବିଭିନ୍ନ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ମିଶ୍ରଣ କରି ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଏକ ଟେପେଷ୍ଟ୍ରି ଗଠନ କରିଥାଏ। ହୁଏତ ଏହିପରି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ, କିମ୍ବା ଏହାର ସଂସ୍କରଣ, ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ବଞ୍ଚି ରହିପାରିଲା। ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପଦ୍ଧତିର କିଛି ଦିଗ ଅଛି। ତିବ୍ଦତୀୟ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ, ଭାରତୀୟ ସନ୍ଥ, ପଦ୍ମସମ୍ଭବଙ୍କୁ ତିବ୍ଦତର ରାଜା ସ୍ଥାନୀୟ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ଡାକିଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ଧର୍ମର ଦେବତା ଥିଲେ। ହତ୍ୟା ଏକ ପ୍ରକାର ବିଜୟ, କିନ୍ତୁ, ସହ-ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ବିଜୟର ଏକ ମହାନ ଷ୍ଟ୍ରୋକରେ, ପଦ୍ମସମ୍ଭବ ତାଙ୍କର ଅସାଧାରଣ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରି ତିବ୍ଦତରେ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ରକ୍ଷକ ହେବା ପାଇଁ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ ରାଜି କରାଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ବୌଦ୍ଧ ଦେବତାମାନଙ୍କ ମିଶ୍ରଣରେ ଯୋଡିଥିଲେ ଯେଉଁମାନେ ପୁରୁଣା ଦେବତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଡିତ ସାଂସ୍କୃତିକ ସ୍ମୃତିକୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ସେବା କରିଥିଲେ। ହୁଏତ ହିନ୍ଦୁ ପୂଜାରେ ଏହା ଘଟିଥିଲା, କାରଣ ସ୍ଥାନୀୟ ଆଦିବାସୀ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟମାନ ହିନ୍ଦୁ ଦେବତାମାନଙ୍କର ସଂସ୍କରଣ ହେବା ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା।
କିନ୍ତୁ ଶିବ ଯେ ବିନାଶର ଦେବତା, ଏହା କିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବ? ବିନାଶକୁ କିଏ ପୂଜା କରେ? ମୋର ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ବନ୍ଧୁମାନେ ଜଣେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ବେଳେ, ଆମର ଜଣେ ବିନାଶକାରୀ ପରମେଶ୍ୱର ଅଛନ୍ତି, ଏବଂ ଆମର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ପରମେଶ୍ୱର, ବ୍ରହ୍ମା, ପୂଜା ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ।

ସେହି ଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କ୍ଲାଏଣ୍ଟଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲି, ମୁଁ ପ୍ରତୀକବାଦ ଏବଂ ରୂପ (ସଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମ) ମଧ୍ୟରେ ନିରାକାର (ନିର୍ଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମ) ପୂଜା କରିବାର ଧାରଣା ବିଷୟରେ କିଛି କହିଲି, କିନ୍ତୁ ଏହା ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ, ସବୁଠାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ। ମୁଁ ଏହି ଧାରଣାକୁ କିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବି ଯେ ଜଣେ ଅନେକ ହୋଇପାରେ, ଏବଂ ଅନେକ ଏକ ହୋଇପାରେ, ଏବଂ ଉଭୟ ଏକ ସତ୍ୟର ସମାନ ଭାବରେ ବୈଧ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିପାରିବେ? ଏବଂ ତଥାପି, ଏହା ବୋଧହୁଏ ଯେକୌଣସି ଉତ୍ତର ପରି ଭଲ ଥିଲା। ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ହୁଏତ ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତର ଥିଲା ଯାହା ଏକ ଏକେଶ୍ୱରବାଦୀ ବିଶ୍ୱଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସହିତ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇପାରେ। ଅନେକ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପାଇଁ, ଅନେକ ଦେବତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଏକ ନିରାକାର ଚେତନାରେ ବିଶ୍ୱାସକୁ ବାରଣ କରେ ନାହିଁ। ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ଭାବରେ, ଆପଣ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅନେକ ଦେବତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିବେ, କିମ୍ବା ଆପଣ ଗୋଟିଏ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଚେତନାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିବେ। କିମ୍ବା ଉଭୟ। କିମ୍ବା କୌଣସିଟି ନୁହେଁ। ପ୍ରକୃତରେ, ଆପଣ ସବୁକିଛି ପାଇପାରିବେ।

ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରେ ଯେ ମୁଁ କ୍ଲାଏଣ୍ଟଙ୍କୁ କହିଥାନ୍ତି ଯେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାରଣ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି। ସେମାନେ ଶିବଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ ପରି ବିନାଶ ଜୀବନ ଚକ୍ରର ଏକ ଅଂଶ ଏବଂ ଉପାସନା ଯୋଗ୍ୟ। ଯେହେତୁ ପୁରୁଣା ମୃତ୍ୟୁ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ନୂତନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଶିବ ପ୍ରତୀକ କରନ୍ତି ଯେ ସମସ୍ତ ଜିନିଷର କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀତା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଭଲ। ହିନ୍ଦୁମାନେ ଶିବଙ୍କ ପୁତ୍ର, ହାତୀ ଦେବତା ଗଣେଶଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି କାରଣ ସେ ବିଚକ୍ଷଣତା ଏବଂ ସୌଭାଗ୍ୟର ଗୁଣକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି। ସେମାନେ ପାର୍ବତୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି କାରଣ ସେ ମହାନ ଶକ୍ତିର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି। ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେବତାଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାରଣ ପାଇଁ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଦେବତାଙ୍କୁ ସମାନ କାରଣ ପାଇଁ ପୂଜା କରନ୍ତି। ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଦେବତାଙ୍କୁ ଅସୁବିଧା ସମୟରେ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ ଭାବରେ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ କ୍ରମ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ଦିବ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଭାବରେ ଦେଖନ୍ତି - ଯାହା ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ନୈତିକ ଏବଂ ନୈତିକ ସଂହିତା। ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଧର୍ମର ଏକ ସଂସ୍କରଣ ଅଛି (ପାଲିରେ ଧମ୍ମ) ଯଦିଓ ଏହା ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କରଣଠାରୁ କିଛି ଭିନ୍ନ। ଧର୍ମ କିମ୍ବା ଧମ୍ମ ସମାଜ, ପଶୁ, ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏବଂ ଏପରିକି ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଶାସନ କରେ।

କ୍ଲାଏଣ୍ଟ ମୋତେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର ବର୍ଷ ବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି। ମୁଁ ଏହା ଭୁଲିଯାଇଥିଲି। କିନ୍ତୁ ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ରହିବା, ଯେଉଁଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅକ୍ଷାଂଶ, ଦ୍ରାଘିମା, ମାଟି ଏବଂ ପଥର ପରି ବାସ୍ତବ, ସ୍ମୃତିର ଦୂରରେ ହଜିଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ମନେ ପକାଏ। ବର୍ତ୍ତମାନ, ଦେବତାମାନଙ୍କ ଦେଶରେ, ଯେଉଁଠାରେ ସେମାନେ ଚାଲିଛନ୍ତି, ଶୋଇଛନ୍ତି, ଖାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ନାନ କରିଛନ୍ତି, ସେହି ଭୂମିରେ ଉତ୍ତର ମୋ ପାଖକୁ ଆସୁଛି। ହିନ୍ଦୁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ସେହି କାରଣ ପାଇଁ ପୂଜା କରନ୍ତି ଯେଉଁ କାରଣରୁ କେହି ସେମାନଙ୍କ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି - କାରଣ ଦେବତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ଅର୍ଥ ରଖନ୍ତି।

ବୁଡ଼ାଇବା, ସଫା କରିବା
ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ, ତିବ୍ବତ,
ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ହିନ୍ଦୁ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ ଅନୁସାରେ, ଦିବ୍ୟ ଜୀବମାନେ ଥରେ କୈଳାସ ନିକଟସ୍ଥ କୈଳାସରେ ଶିବଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜକୁ ପବିତ୍ର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ। ତା'ପରେ ବ୍ରହ୍ମା ତାଙ୍କର ମାନସ (ଚେତନାର) ବଳ ବ୍ୟବହାର କରି ସରୋବର (ହ୍ରଦ)କୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିଥିଲେ। ଏହି ହ୍ରଦକୁ ଏପରି ପବିତ୍ର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଯେ ଯେକେହି ଏଥିରେ ବୁଡ଼ ପକାଇଲେ ତାଙ୍କର ଜୀବନର ପାପ ଧୋଇ ହୋଇଯିବ। କୁହାଯାଏ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଜୀବମାନେ ରାତିରେ ଆକାଶରୁ ଆଲୋକ ଖସିବା ସହିତ ହ୍ରଦରେ ଅବତରଣ କରୁଛନ୍ତି। ପ୍ରତିବର୍ଷ ସକାଳ ପୂର୍ବରୁ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ଉପରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଆଲୋକ ଦେଖାଯାଉଥିବାର ରିପୋର୍ଟ ଅଛି। ଲୋକମାନେ ଏହି ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଦିବ୍ୟ ଜୀବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି।
ବୌଦ୍ଧ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀରେ ମଧ୍ୟ, ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ଏକ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ। ଏହିଠାରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ମାତା ମାୟା ତାଙ୍କୁ ଗର୍ଭଧାରଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ନାନ କରିଥିଲେ। ବୌଦ୍ଧମାନେ ଏହି ହ୍ରଦକୁ ଅନୋଭାଟ ହ୍ରଦ, ବିଶ୍ୱର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା ହ୍ରଦ କିମ୍ବା ଉତ୍ତାପ ବିନା ହ୍ରଦର ଭୌତିକ ପ୍ରକାଶ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଗୋଟିଏ ବୁଡ଼ ପକାଇଲେ ପାପର ଉତ୍ତାପ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଧୋଇ ଦିଆଯାଇପାରେ। ପୌରାଣିକ କଥାକୁ ଛାଡିଦେଲେ, ମୁଁ ହ୍ରଦ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁନାହିଁ।
ଯେତେବେଳେ ଆମେ ମାନସରୋବରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ବିତିଗଲାଣି। ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଳିନ ହୋଇଗଲାଣି ଏବଂ ମେଘ ପଛରେ ଲୁଚିଗଲାଣି। ମୁଁ ଜିପ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ପରେ, ମୁଁ ଦଳ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଟିକେ ଦୂରେଇ ରହିଲି। ମୁଁ ହ୍ରଦକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଥିବା ମଳିନ, ନୀଳ-ଧୂସର ପାଣି, କୂଳରେ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇଥିବା ତମ୍ବା-ବାଦାମୀ ଘାସ ଏବଂ ଆମ ଏବଂ ବିଷାକ୍ତ ଆକାଶ ମଧ୍ୟରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଧୂସର ଏବଂ ଲାଲ ପର୍ବତ ଦେଖିଲି।
ହ୍ରଦ ଉପରେ ନିରାପଦରେ ଲମ୍ବା ବେକ ଥିବା ହଂସମାନେ କେଉଁଠି ଉଡୁଛନ୍ତି? ପବନରେ ସବୁଜ ନଳ ଏବଂ ଘାସ କେଉଁଠି ଦୋହଲୁଛନ୍ତି? ଦୃଶ୍ୟଟି ଅବାସ୍ତବ, ଯେପରି ଏକ ଡିଷ୍ଟୋପିଆନ୍ ବିଜ୍ଞାନ କଳ୍ପନା ଉପନ୍ୟାସର କାଳ୍ପନିକ ଦୁନିଆ। ଦେବତା-ବିରୋଧୀଙ୍କ ଲୁଣିଆ ହ୍ରଦ - ରାକ୍ଷସ ତାଳ - ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ମୋର ଆଖି ଭୋଜି କରିବା ପରେ - ଦେବତାମାନଙ୍କ ମଧୁର ଜଳ ହ୍ରଦ - ଅନୁପ୍ରାଣିତ ଏବଂ ଭୟଙ୍କର ମନେହୁଏ। ମୋର ନିରାଶାକୁ ଗ୍ରାସ କରି, ମୁଁ ଶୀଘ୍ର କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ କୁ ଯାଏ ଯେଉଁଠାରେ ଛିରିଂ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦଳ ଦ୍ୱାରା ଆମର ତମ୍ବୁ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଉଛି।
'କବି! ମାନସରୋଭର୍! 'ପାଲୁ କୁହନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଚେହେରା owing ଲସି ଉଠୁଛି |
'ହଁ।' ମୁଁ ହସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ।
'ତୁମେ ଜାଣ, ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ନଥିଲି ଯେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଏହା କରିପାରିବୁ,' ପଲ୍ଲୁ କହୁଛି।
ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସରେ ପହଞ୍ଚିବ, ତୁମେ ଜାଣିପାରିବ ଯେ ତୁମେ କ'ଣ, ଏବଂ ତୁମେ କ'ଣ ନୁହେଁ। ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ଜାଣେ ଯେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଜିଦ୍ ଧରିଥିବା ପ୍ରକାରର ନୁହେଁ; ଆମେ ପ୍ରବାହ ସହିତ ଯାଉଥିବା ପ୍ରକାରର ଲୋକ। କିନ୍ତୁ ଏଥର ନୁହେଁ। ସମୟ ବିତିବା, ବିଫଳ ପ୍ରୟାସ ଏବଂ ଆମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଚିନ୍ତା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଆମେ ଏହି ଯାତ୍ରାର ଧାରଣାକୁ ଜୀବନ୍ତ ରଖିଲୁ। ଆମେ ଏହାକୁ ସମ୍ଭବ କରିଛୁ। ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଯାତ୍ରା ଏବଂ ପ୍ରତିଘାତର ସାମ୍ନାରେ ଜିଦ୍ ଧରିବା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ।
'ଏହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ, ପଲ୍ଲୁ! ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଏଠାରେ ଅଛୁ। ମାନସରେ।'
'ରାକ୍ଷସ ତାଳ ହ୍ରଦର ପାଣି ଭିନ୍ନ ଦେଖାଯାଉଛି,' ମୁଁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କୁ କହେ। 'ଏହା ନୀଳ। ଏଠାରେ, ପାଣି ଧୂସର ଦେଖାଯାଉଛି।'

ସେ କୁହନ୍ତି ଯେ ଏହା କେବଳ ଆଲୋକ। ଦୁଇଟି ହ୍ରଦ ଗଙ୍ଗା ଚୁ ଚ୍ୟାନେଲ ଦ୍ୱାରା ସଂଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସମାନ ପାଣି ସେ ଦୁଇଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ। ଯେତେବେଳେ ଚ୍ୟାନେଲଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ତିବ୍ବତ ପାଇଁ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ଭଲ। 'ଆଜିକାଲି, ଗଙ୍ଗା ଚୁ ପୂର୍ବପରି ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ,' ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି।

ସେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଚୀନ୍ ଲୋକମାନେ ତିବ୍ବତର ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକୁ ସୁନା, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ତେଲ ପାଇଁ ଖନନ କରୁଛନ୍ତି। ନଦୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବନ୍ଧ ଲଗାଯାଉଛି, ଏବଂ ପାଣିକୁ ଚୀନ୍ ଆଡକୁ ପଠାଯାଉଛି। ଗୁଜବ ଅଛି ଯେ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦର ଜଳ ମଧ୍ୟ ଶୋଷିତ ହେଉଛି (ଯଦିଓ ମୁଁ ଏହାର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଦେଖିପାରୁନାହିଁ)। ବିକାଶ ହେଉଛି, କିନ୍ତୁ ଏହା ସବୁଠି ପହଞ୍ଚି ପାରୁନାହିଁ, ଏବଂ ପରିବେଶଗତ କ୍ଷତି ବ୍ୟାପକ।

'ଏବଂ ତିବ୍ବତୀୟମାନେ? ସେମାନେ କ'ଣ କୁହନ୍ତି?' ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଛି।

'ସେମାନେ କ'ଣ କହିପାରିବେ?' ଛିରିଂ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ। ତିବ୍ବତୀୟମାନେ ସ୍ୱରହୀନ।

କେଟି ଆମକୁ କହୁଛି ଯେ ସମସ୍ତେ ହ୍ରଦରେ ଗାଧୋଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି। ଆମେ କ'ଣ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ?

'ଆମ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କର!' ପଲ୍ଲୁ କହେ।

ଆମେ ଗାମୁଛା ପାଇଁ ଆମର ବ୍ୟାଗ ଖୋଜୁଛୁ।

'ସେଠାରେ ବହୁତ ଥଣ୍ଡା ହେବ।' ପଲ୍ଲୁ ଥରି ଉଠିଲା।

'ହ୍ରଦର ପାଣି ତୁମର ପାପ ଧୋଇଦେବା କଥା। ତୁମେ କ'ଣ ଚାହୁଁନାହଁ ଯେ ତୁମର ପାପ ଧୋଇ ହେଉ?'

'ଯଦି ମୁଁ ଜାଣିଥାନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ମୋର ପାପ ଧୋଇ ପାରିବି, ତେବେ ମୁଁ ଆହୁରି କିଛି ପାପ କରିଥାନ୍ତି,' ପଲ୍ଲୁ କୁହନ୍ତି। ଆମେ ଆମର ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍ ବୁଲାଇବା ଏବଂ ହ୍ରଦ ଆଡକୁ ଯିବା ସମୟରେ ହସୁଛୁ।

ଛିରିଂ ଆମକୁ ସତର୍କ ରହିବାକୁ କହୁଛି। ପାଣି ଥଣ୍ଡା ଏବଂ ଆମ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନକୁ ଧୀର କରିପାରେ, ଯାହା ଆମକୁ ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତାର ବିପଦରେ ପକାଇପାରେ। ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲି, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଚେତାବନୀଗୁଡ଼ିକ କଦାପି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉନାହିଁ। ମୁଁ କେବଳ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ବିଷୟରେ ଭାବୁଛି। ମୁଁ ଏହାର କୂଳରେ ଚାଲିଛି, ଏବଂ ମୁଁ ଏହାର ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ଏହାର କୂଳରେ ଶୋଇବି।

ସୂର୍ଯ୍ୟର ଗରମ ଏବଂ ବରଫ ଥଣ୍ଡା ପବନ ମୋ ଗାଲରେ ମିଶିଯାଉଛି। ଆମେ କାଦୁଅ ଏବଂ ନରମ ପଥରର ବନ୍ଧ ଦେଇ ଚାଲିବା ସମୟରେ ଆମ ବୁଟ ତଳେ କଠୋର ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଚାପି ହୋଇଯାଏ, କଫି-ବାଦାମୀ ଏବଂ ପିଚ୍ ରଙ୍ଗର ପଟିରେ ବିଭକ୍ତ। ମଣି ପଥରଗୁଡ଼ିକ ରାସ୍ତାରେ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଛି। ଭିତରେ ଫାଟ ହ୍ରଦର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରାଯାଉଛି: ଯାକ ଶିଙ୍ଗ ଏବଂ ବଟର ଦୀପ, ପୋଡ଼ି କଳା।

'ମୁଁ ଭିତରକୁ ଯାଉଛି!' ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରି ଭିତରକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାଏ। ମୁଁ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ ଏବଂ ଡକ୍ କରେ। ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି; ପାଣି ଥଣ୍ଡା ହେଉଛି। ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡାର ଆଘାତରେ, ମୁଁ ସବୁକିଛି ଶୁଣି ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ: ମୋ ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନ, ଭୟଙ୍କର ଥଣ୍ଡା, ମୋର ପୋଷାକ ପାଣିରେ ଏଣେତେଣେ ଢଳି ପଡୁଛି। ମୁଁ କେବଳ କିଛି ସେକେଣ୍ଡ ପାଇଁ ବୁଡ଼ି ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ। ମୁଁ ସରିଯାଏ। ଥରି ଉଠି, ଥଣ୍ଡା ମୋ ହାଡ଼ରେ ପଶିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଶୁଖିଲା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥାଏ।

ପଲ୍ଲୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଏ, ସାବଧାନତାର ସହିତ ଭିତରକୁ ବୁଡ଼ିଯାଏ। କିଛି ସେକେଣ୍ଡ ପରେ, ସେ ପୁଣି ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ, ତା'ର ଡାହାଣ ହାତରେ କିଛି ଧରି। ମୁଁ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ଆଖି ବୁଜିଥାଏ। ଏହା କ'ଣ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା? ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ହେଉଛି ଶିବଙ୍କ ପୂଜା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବଡ଼ ମାଟିଆ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଣିର ଏକ ସୂତ୍ର। ପଲ୍ଲୁ ତା'ର ହାତ ଖୋଲି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ମାଳାକୁ ଦେଖେ। କିଛି ସମୟ ପରେ, ସେ ମଣି ଚାରିପାଖରେ ତା'ର ହାତ ବନ୍ଦ କରି ହ୍ରଦରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବାହାରକୁ ବାହାରିଯାଏ।

ହ୍ରଦ ଉପରେ ଆଲୋକ

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ, ତିବ୍ବତ

ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ଆମ ତମ୍ବୁକୁ ଫେରି, ପଲ୍ଲୁ ମାଳାକୁ କପଡାରେ ଗୁଡ଼ାଇବା ଆରମ୍ଭ କରେ।
ମୁଁ ହାତ ବଢାଇ ଏହାର କଠିନ, ଖାଞ୍ଚିତ ମଣିକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏ। ମାଳା ଶିବ ଉପାସର ଏକ ପବିତ୍ର ପ୍ରତୀକ। ଏହାର ମାଳା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଗଛର ଫଳ, ଯାହା ଶିବଙ୍କ ଲୁହରୁ ଅଙ୍କୁରିତ ହୋଇଥିବା ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ। ଅନେକ ହିନ୍ଦୁ ହ୍ରଦରେ ମାଳା ପାଇବାକୁ ଶିବଙ୍କ ଏକ ବିଶେଷ ସଙ୍କେତ ଏବଂ ଆଶୀର୍ବାଦ ବୋଲି ବିଚାର କରିବେ। ମୋ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ଏହାକୁ ପଥର କିମ୍ବା କଙ୍କାଳ ପରି ଦୂରେଇ ରଖନ୍ତି, ତାଙ୍କର ସାଧାରଣତଃ ଭାବପ୍ରବଣ ମୁହଁଟି ଉଦାସୀନ ଦେଖାଯାଏ।
‘ତୁମେ କ’ଣ ଭାବୁନାହଁ ଯେ ଏହା ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ ଥିଲା?’ ମୁଁ ତାକୁ ପଚାରୁଛି।
‘ହଁ, ମୁଁ ଭାବୁଛି ମାଳାଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର। ମୁଁ ଏହାକୁ କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପାଇଲି ତାହା ଜାଣିନାହିଁ। ଏହା କେବଳ ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା,’ ସେ କାନ୍ଧ ଉଠାଇ କହିଲେ।
ସେ ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି, ଅବଶ୍ୟ। ଏହା ଏକ ନିରବତା। ମୁଁ ନୀରବ। ସାଧାରଣତଃ, ମୁଁ ସନ୍ଦେହବାଦୀ ଏବଂ ସେ ବିଶ୍ୱାସୀ।

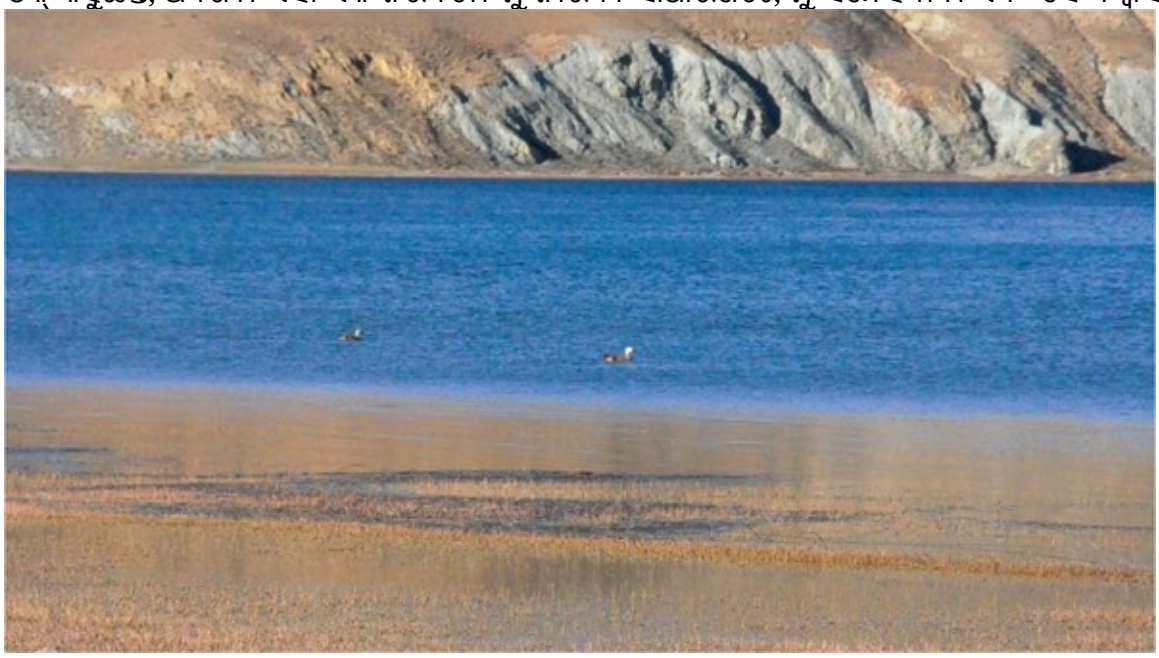

ମାନସରୋଭର ହ୍ରଦରେ ପକ୍ଷୀମାନେ | ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଫଟୋ

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକା | ଜେଫ୍ ଙ୍କ ଫଟୋ

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦକୁ ଯାଉଥିବା ରାସ୍ତାରେ କିଛି ଦୂରରେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଦେଖାଯାଉଛି। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ

ଚିତ୍ର ଗୋମ୍ପା, ପକ୍ଷୀ ମଠ। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଚିତ୍ର ଗୋମ୍ପାରୁ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା।

ଚିଉ ଗୋମ୍ଫାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଚକ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

ଡାର୍ଚେନରେ ପହଞ୍ଚିବା। ଫଟୋ ଜେଫ୍ ଦ୍ୱାରା

ଡାର୍ଚେନରେ କବିତା ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ। ଫଟୋ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଦ୍ୱାରା।

ଡାର୍ଚେନ ରାସ୍ତାରେ ହରିଣ ଚରୁଛନ୍ତି। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ

ଡାର୍ଚେନରେ ରଙ୍ଗୀନ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

ଡାର୍ଚେନରେ ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ମହିଳା। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

କୈଳାସ ପର୍ବତ ପରିକ୍ରମାର ପ୍ରଥମ ଦିନର ଜଣେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ପରିକ୍ରମାର ପ୍ରଥମ ଦିନ ଘୋଡା ମହିଳା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହାୟକମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରାର୍ଥନା, ଛିରିଂ, ଏବଂ ୟିଂ। ଫଟୋ: କେଟି

ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ସହିତ ଏକ ଚୋରଟେନ୍। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ପଲ୍ଲୁ ଧାର୍ମିକ ନୁହଁନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସର କଥା ଆସିଲେ ସେ ଖୋଲା ମନ ରଖନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରାୟତଃ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅନ୍ତି। ବୋର୍ଡିଂ ସ୍କୁଲରେ, ଆମେ ସପ୍ତାହରେ ଦୁଇଥର ସକାଳ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲୁ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ଆମେ ମନ୍ତ୍ରପାଠ ଏବଂ ଗୀତ ଗାଉଥିଲୁ। ପଲ୍ଲୁଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଗୀତ ଥିଲା 15 ଶତାବ୍ଦୀର କବି କବୀର ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ।

'ଇସା ତାନ୍, ଧନ କି କୋଆନ୍? ଏହି ଶରୀର ଏବଂ ଧନର ମାଲିକ କିଏ? ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତୁମ ଆଖିକୁ ଦେଖେ, ମୁଁ କେବଳ ପୃଥିବୀ ଦେଖିଥାଏ।'

ଭୌତିକ ଏବଂ ଭୌତିକ ଜଗତର ନଶ୍ୱରତା ଉପରେ ଏହି ଧ୍ୟାନ ଶିବଙ୍କ ନୀତିଭାବର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ।

ଏହି ଗୀତରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଚିତ୍ର ରହିଛି। ହିନ୍ଦୁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ମୃତ ଶରୀରକୁ ଦାହ କରନ୍ତି, ଏବଂ କବୀର ଶବଦାହ ଚିତା ବିଷୟରେ ଲେଖିଛନ୍ତି, 'ତୁମର ହାତ କାଠର କାଠ ପରି ଜଳିବ, ଏବଂ ତୁମର କେଶ ଜଳୁଥିବା ଘାସର ଗଣ୍ଠି ପରି ଜଳିବ।' ଏହା ଏକ ନିନ୍ଦାପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୀତ, କିନ୍ତୁ ଏହା ମୋତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ ଯେ ପଲ୍ଲୁ ଏହାକୁ ଭଲ ପାଏ। ଏହାର କଠୋର ତାଳେ ତାଳେ ଶାନ୍ତିର ଏକ ଗଭୀର ଭାବନା ଥାଏ।

ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ, ପଲ୍ଲୁ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ତାଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଏକ ସାପ୍ତାହିକ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ। ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ସେ ପିଲାବେଳେ ଅନୁଭବ କରିଥିବା ଶାନ୍ତିର ଭାବନାକୁ ଫେରାଇ ଆଣେ। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସ୍ୱର ସହିତ ତାଙ୍କ ସ୍ୱରକୁ ମିଶ୍ରଣ କରି, ସେ ଏକ ସାମୁହିକ ଭାବନା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି। ଏହା ହୁଏତ, ନିୟମିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭ୍ୟାସ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ସେ ସବୁଠାରୁ ନିକଟତର ହୋଇପାରିଛନ୍ତି।

ଏହି ସଂଯୋଗ ଦେଖି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ବନ୍ଦ କରିପାରୁନାହିଁ। ଶିବଙ୍କ ପୂଜା ପାଇଁ ତିଆରି ହ୍ରଦରେ ଶିବଙ୍କ ହାର ପଲ୍ଲୁଙ୍କ ହାତରେ ଭାସି ଯାଇଥିଲା। ମାନସରୋବର ଜଳରେ ଅଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଳ ଧରିଥିବା ପଲ୍ଲୁଙ୍କ ପ୍ରତିଛବି ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ରହିଛି। ମୁଁ ଏବେ ବି ଦେଖିପାରୁଛି, ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଉଠିଥିବା ହାତରେ, ସୂର୍ଯ୍ୟରେ ଚମକୁଥିବା ଓଦା ମଣିଗୁଡ଼ିକ।

ଆମେ ଶୀଘ୍ର ରାତ୍ରୀଭୋଜନ କରୁଛୁ। କେଟି ହ୍ରଦରେ ବୁଡ଼ାଇବା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି, ସ୍ପେରେଲୋ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଜାମସ୍ତି କରନ୍ତି। ମୁଁ କ୍ୱଚିତ୍ ଧ୍ୟାନ ଦିଏ: କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ମୋତେ କ୍ଲାନ୍ତ କରେ। ମୁଁ ନିଜକୁ ଖାଇବାକୁ ବାଧ କରେ, ଯଦିଓ ସବୁକିଛି ସମାନ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ୱାଦ ଅଛି। ଭୋଜନ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ପରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇ, ମୁଁ ତମ୍ବୁକୁ ଯାଏ ଏବଂ ମୋର ରକ୍ତଚାପ ଯାଞ୍ଚ କରେ। ଏହା ପୁଣି ବଢ଼ିଯାଇଛି: 160/100। କେଟି, ଯିଏ ଥରେ ଜଣେ ନର୍ସ ଥିଲେ, ପାଠକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି। ମୋତେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ କୁହ, କେଟି, ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ମୁଁ କ'ଣ ଠିକ୍ ହେବି? ମୁଁ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ଉଚିତ୍? କିନ୍ତୁ ଏହା ତାଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ।
ଛିରିଂ ମୋତେ ହରିଙ୍କ ସହ ଯୋଡିଦିଏ। ହରି, ହିମାଳୟ ଉଚ୍ଚତାରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତ ସୈନିକମାନଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଜଣେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରନ୍ତି। ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମତାମତ ଆଶ୍ୱସ୍ତିକର। ଉଚ୍ଚତାରେ ଉଚ୍ଚତାରେ ଉଚ୍ଚତାରେ ବୃଦ୍ଧି ଅସାଧାରଣ ନୁହେଁ। ସେ ଆମକୁ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଟ୍ରେକିଂ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଲୋକ ସାମାନ୍ୟ ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି। ମୁଁ ସକାଳେ ସୁସ୍ଥ ହେବା ଉଚିତ, ତେଣୁ ଚିନ୍ତା କରିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଚିନ୍ତିତ। ମୁଁ ମୋର ରକ୍ତଚାପ ଔଷଧର ଡୋଜ୍ ବଢ଼ାଇ ଦିଏ ଏବଂ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ତମ୍ବୁ ଉପରେ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ।
ରାତି ପ୍ରାୟ ତିନିଟା ବେଳେ, ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ମୋ ନାମ ଡାକିବାର ଶୁଣିଲି। ସେ ତମ୍ବୁରୁ ମୋର ଅସ୍ଥିର ହଲଚଲ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରିଛି। ତାଙ୍କୁ ଶୌଚାଳୟ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ଯଦି କେହି ପଡ଼ିଯାଏ କିମ୍ବା ଅସୁସ୍ଥ ହୁଏ କିମ୍ବା ମଣିଷ ଖାଉଥିବା କୁକୁରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ, ତେବେ ଆମେ ଏକା ଯିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁନାହୁଁ।
'ଆସୁଛି। କେବଳ ଏକ ସେକେଣ୍ଡ,' ମୁଁ କହେ।
'ଅପେକ୍ଷା କର,' ପ୍ରାର୍ଥନା କହେ। 'ସେ କ'ଣ?'
'କ'ଣ?' ମୁଁ ତମ୍ବୁରୁ ବାହାରକୁ ଆସିଲି।
'ସେଠି! ଦେଖ!' ସେ ହ୍ରଦ ଆଡ଼କୁ ଇଙ୍ଗିତ କଲା। ମୁଁ ଦେଖିଲି ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଏକ ଆଲୋକ ଉଡୁଛି। ଏହା ବଡ଼ ଏବଂ ଗୋଲାକାର ଏବଂ ଏହା କମ୍ପିତ ହୁଏ।
'ହୁଏତ ଅନ୍ୟ କୂଳରେ କେହି କ୍ୟାମ୍ପ କରୁଛନ୍ତି କି?' ଆଲୋକ କମିଯାଇ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଯାଉଥିବା ବେଳେ ମୁଁ କହେ। ଏହା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ?
'କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ଥଳଭାଗରେ ନୁହେଁ। ଏହା କି?' ଆମେ ଦୁହେଁ ସମାନ କଥା ଭାବୁଛୁ। ପୌରାଣିକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପ୍ରାଣୀମାନେ କ'ଣ ହ୍ରଦ ଉପରେ ଅବତରଣ କରୁଛନ୍ତି?
ପ୍ରାର୍ଥନା ପଲ୍ଲୁକୁ ଉଠାଇବା ବିଷୟରେ ଭାବିବା ପୂର୍ବରୁ ପୂରା ଗୋଟିଏ ମିନିଟ୍ ବିତିଯାଏ।
'ପଲ୍ଲୁ, ପଲ୍ଲୁ!' ମୁଁ ଆମ ତମ୍ବୁ ଭିତରକୁ ଦୌଡ଼ି ଗଲା। 'ତୁମେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ!'
ଯେତେବେଳେ ମୋ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭଉଣୀ ତା ତମ୍ବୁରୁ ଶୀଘ୍ର ବାହାରକୁ ଆସିଲା, ଆଲୋକଟି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲାଣି। ତାକୁ ଶୀଘ୍ର ଡାକି ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ମାରି ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ଆମେ ତିନିଜଣ ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଠିଆ ହୋଇ ହ୍ରଦ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲୁ। ଆଲୋକ ଆଉ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ।

ଚିଉ ଗୋମ୍ପା, ପକ୍ଷୀ ମଠ
ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ, ତିବ୍ବତ
ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କ'ଣ କହିବି? ମୁଁ ହ୍ରଦ ଉପରେ ଏକ ଆଲୋକ ଦେଖିଲି - ତାହା ସତ୍ୟ ଥିଲା। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏଥିରେ ଯାହା ପଢ଼ିଥିଲି ତାହା କେତେ ସତ୍ୟ ଥିଲା? ମୋର ଧ୍ୟାନ ଶିକ୍ଷକ କୁହନ୍ତି ଯେ ମନ ଏକ କଠିନ ଜିନିଷ।
ଏହା କ'ଣ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଆଲୋକ ଅବତରଣ କରୁଥିଲା ନା ବିପରୀତ କୂଳରେ ଥିବା ଏକ ଶିବିର ସ୍ଥାନରୁ ଆଲୋକ ଥିଲା? ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱର ଲୋକମାନେ ପ୍ରାର୍ଥନାର ଟର୍ଚ୍ଚଲାଇଟ୍ ଦେଖି ସ୍ଥିର ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ, ହ୍ରଦ ଉପରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଉଡ଼ିବାର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲେ। ଆମେ ଯେଉଁ ଆଲୋକ ଦେଖିଥିଲୁ ତାହା କ'ଣ ଏକ ସୁନ୍ଦର କାହାଣୀରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ପାରସ୍ପରିକ ଆକାଂକ୍ଷାର ଏକ ଦର୍ପଣ ପ୍ରତିଫଳନ ଥିଲା? ତା'ପରେ ପୁଣି, ଆଲୋକ ହ୍ରଦ ଉପରେ ଉଡ଼ିଥିଲା, କୂଳରେ ନୁହେଁ। ପ୍ରାର୍ଥନା ଏହା ଦେଖିଥିଲା; ମୁଁ ଏହା ଦେଖିଥିଲି। ଗତକାଲି ରାତିରେ, ମୁଁ ଯାହା ଅନୁଭବ କରିଥିଲି ତାହା ସତ୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲି। ଦିନର ଆଲୋକରେ, ମୋର କେବଳ ପ୍ରଶ୍ନ ଅଛି।
'କାଭି, ପାଲୁ! ଜାଗ୍ରତ ହୁଅ! କଫି! 'ଫିରିଙ୍ଗ୍ କଲ୍ କରେ |
ମୁଁ ଉଠିପଡ଼ିଛି। ସକାଳର ଥଣ୍ଡା ପବନରେ, ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ କ୍ରୁର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଆମ ତମ୍ବୁ ବାହାରେ ଦୁଇଟି ମଗ୍ ଗରମ କଳା କଫି ଜମା କରନ୍ତି। ଏହା ଏକ ବିଳାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନିଦ ମଧ୍ୟ। ଆମକୁ ଆମର ଶୋଇବା ବ୍ୟାଗରୁ ବାହାରକୁ ଆସି ତୁରନ୍ତ କଫି ଆଣିବାକୁ ପଡିବ ନଚେତ୍ ଏହା କିଛି ସେକେଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ।
ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଆମର ଶୋଇବା ବ୍ୟାଗଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ୟାକ୍ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର ମନେକରେ। ଏଥିପାଇଁ ମିଳିତ ପ୍ରୟାସ ଆବଶ୍ୟକ: ମୁଁ ମୋର ଶୋଇବା ବ୍ୟାଗକୁ ସେଥିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା ସମୟରେ ସେ ମୋ ବସ୍ତାକୁ ଖୋଲା ରଖେ, ଏବଂ ତା'ପରେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କରେ।
'ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ,' ପଲ୍ଲୁ ବ୍ୟାଗର ଡୋରିଗୁଡ଼ିକୁ ଟାଣି କହିଲା।
ଆଜି ସକାଳେ ଆମକୁ ବହୁତ ଦୂର ଗାଡି ଚଲାଇ ଯିବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ। ଏକ ଛୋଟ ଏବଂ ଦୁର୍ଗମ ପାହାଡ ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦକୁ ଦେଖି ଚିଉ ଗୋମ୍ପା ମଠ ପରିସର ଦେଖାଯାଉଛି।
ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ, ଚିଉ ଗୋମ୍ପା ମୋତେ ଏକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଏକ ବିଶାଳ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ପାହାଡ଼ର କଥା ମନେ ପକାଇଦିଏ। ଏହି ପ୍ରତିରୂପ କେବଳ ଆକୃତିରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହାର ଲାଲ-ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ। ତିବ୍ବତୀୟ ଭାଷାରେ ଚିଉ ଅର୍ଥ 'ପକ୍ଷୀ' କିମ୍ବା 'ଚଢ଼େଇ', ଏବଂ କୋଠାଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଦେଖାଯାଏ - ଯେପରି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ବସିଥିବା ପକ୍ଷୀମାନେ। କମଳା-ଲାଲ ରଙ୍ଗରେ ରେଖାଙ୍କିତ ଝରକାଗୁଡ଼ିକ ଗଠନରେ କେବଳ ରଙ୍ଗର ସ୍ପର୍ଶ ଯୋଗ କରେ, ଯେତେବେଳେ ପାହାଡ଼ର ଶୀର୍ଷରେ ଲାଲ, ହଳଦିଆ ଏବଂ ନୀଳ ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକା ପଛରେ ଥିବା ଦଉଡ଼ିର ଏକ ଦୋଳାୟମାନ ଦଳ ଅଛି।
ତିବ୍ବତୀୟ ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଚିଉ ଗୋମ୍ପା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ। ମନ୍ଦିର ପରିସର ଏକ ଗୁମ୍ଫା ଚାରିପାଖରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ ଗୁରୁ ରିନପୋଚେ (କିମ୍ବା ପଦ୍ମସମ୍ଭବ) ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ଧ୍ୟାନ କରିଥିଲେ। ଗୁରୁ ରିନପୋଚେଙ୍କ ଶେଷ ସ୍ଥାନ ଭାବରେ, ଏହି ମଠଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ତଥାପି ଏହା କୌତୁହଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ନିର୍ଜୀବ ମନେହୁଏ ଏବଂ ସରଳ, ରୁକ୍ଷ କୋଠାଗୁଡ଼ିକ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରେ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ, ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁଥିବା ଚିଉ ଗୋମ୍ପା ଏହାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସମୟର ଚିଉ ଗୋମ୍ପା ନୁହେଁ। ତିବ୍ବତୀୟ ଆକ୍ରମଣ ପରେ ଚୀନ୍ମାନେ ଏହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଏକ ସକ୍ରିୟ ମଠ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର କେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା। ଯଦିଓ 1980 ଦଶକରେ ଏହି ଗଠନକୁ ଏହାର ବର୍ତ୍ତମାନର ଅବସ୍ଥାରେ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିଲା, ତଥାପି କାନ୍ଥ, ଦ୍ୱାର ଏବଂ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଅସମାନ ଭିତର ସିଡ଼ି ଏବେ ବି କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ

ମନେହୁଏ। ଚିତ୍ର ଗୋମ୍ଫା ମଠ ଏକ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଘଟଣା ନୁହେଁ। ଚୀନ୍ ଆକ୍ରମଣ ପୂର୍ବରୁ ତିବ୍ବତୀୟରେ 6,000 ରୁ ଅଧିକ ମଠ ଥିଲା; 1976 ସୁଦ୍ଧା, କେବଳ ତେରଟି ମଠ ରହିଲା।
କିଛି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଆମ ପାଖ ଦେଇ ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ପାର ହୋଇଯାଆନ୍ତି। ଜଣେ ବୟସ୍କ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଆମକୁ ସେହି ସ୍ଥାନର ଏକ ପରିଦର୍ଶିତ ପରିଦର୍ଶନରେ ନେଇଯାଆନ୍ତି। ସେ ବିରକ୍ତ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି; ତାଙ୍କ ମୁହଁ ବିଷାଦପୂର୍ଣ୍ଣ। ଆମେ ଶୁଣିଛୁ ଯେ ମୂଳ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଚୀନ୍ ପ୍ରତିରୋପଣ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା। ଏହି ସ୍ଥାନ ଏବଂ ହୁମଲାର ସ୍ପନ୍ଦନଶୀଳ ଏବଂ ଖୁସି ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିରକ୍ତିକର ବିପରୀତତା ମୋତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରିଛି। ଆମେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ସମୟରେ ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଦିଅନ୍ତି। ଯଦିଓ ଭୌତିକ ବିନାଶ ସ୍ପଷ୍ଟ, ଏକ ସଂସ୍କୃତିର ବିନାଶ ଏବଂ ଲୋକଙ୍କ ମନର ବିଜୟ, ଯଦିଓ କମ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ, ସ୍ପଷ୍ଟ।
ତିବ୍ବତରେ, ତୁମେ ସବୁବେଳେ ନଜର ରଖିଥିବା ଅନୁଭବ କର। ଚେକ୍ପୋଷ୍ଟରେ ଜଗୁଆଳୀମାନେ ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ଖାଲି ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ଜଗି ରଖନ୍ତି। ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ଶତ୍ରୁ ଏବଂ ସତର୍କ ମନେହୁଏ। କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ କିଏ ଦୋଷ ଦେଇପାରିବ? ମୁଁ ଏପରି ଯାଞ୍ଚ ମଧ୍ୟରେ ବଞ୍ଚିବା କଳ୍ପନା କରିପାରିବି ନାହିଁ, ଜାଣି ଯେ ମୋତେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଏବଂ ଯେକୌଣସି କାରଣରୁ ଉଠାଇ ନିଆଯାଇ ଗିରଫ କରାଯାଇପାରେ।
ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶଙ୍କ ପାଇଁ କାହାଣୀଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ମନେହୁଏ: ତିବ୍ବତ ଚୀନ୍ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଛି, ଏହାର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଚାର କରାଯାଉଛି, ଏବଂ ଏହାର ସଂସ୍କୃତିକୁ ଲୋପ କରାଯାଉଛି। ତଥାପି, ୟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଏହା ଏତେ ସରଳ ନୁହେଁ।
ସେ ଚୀନରେ ବଢ଼ିଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ସେ କୁହନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ ଧୋଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା। ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ମଧ୍ୟମା ବିଦ୍ୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଚୀନ୍ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ଚୀନ୍ କାହାଣୀ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା - ଯେ ଦଲାଇ ଲାମା ଜଣେ ଦୁଷ୍ଟ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଯାଦୁକର ଥିଲେ ଯିଏ ତାଙ୍କ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ, ବିଷ ଦେଇ ଏବଂ ଦାସ କରିଥିଲେ। ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ମେଣ୍ଢା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ଗଧିଆ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ। ଚୀନ୍ ଲୋକଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ତିବ୍ବତୀୟମାନେ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କୁ ଭୟ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରୁଥିଲେ। ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା ଯେ 1950 ଦଶକର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଚୀନ୍ ତିବ୍ବତ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ ଏକ ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ ମୁକ୍ତି ଥିଲା ଯାହା ପାଇଁ ତିବ୍ବତୀୟମାନେ କୃତଜ୍ଞ ଥିଲେ। ପିଲାମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଉଥିଲା ଯେ ଏହି ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଚୀନ୍ ବିରୋଧୀ ଅନୈତିକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତିଆରି ଏକ ମିଥ୍ୟା। ଏକ ଯୁବ ୟିଂଙ୍କ ପାଇଁ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଇତିହାସ ପୁସ୍ତକରେ ଲିଖିତ ନିର୍ବିବାଦୀୟ ତଥ୍ୟ ଥିଲା। ବଡ଼ ହେବା ପରେ, ସେ କେବେ ତିବ୍ବତ ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଚିନ୍ତା କରିନଥିଲେ। ସେ ଅରାଜନୈତିକ ଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାକାର ପରିସ୍ଥିତି ତାଙ୍କ ଜୀବନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିନଥିଲା। ନ୍ୟୁ ଜର୍ସିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଆମେରିକୀୟ ନାଗରିକ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିଥିଲା।
୨୦୦୯ ମସିହାରେ, ୟିଙ୍ଗ୍ ତିବ୍ବତ ଗସ୍ତରେ ଯାଇଥିଲେ। ଚୀନ୍ ସରକାର ତାଙ୍କୁ ସବୁଠି ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଜଣେ ଡ୍ରାଇଭର ଏବଂ ଜଣେ ଗାଇଡ୍ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ଉଭୟ ତିବ୍ବତୀୟ ଥିଲେ। ସେମାନେ ସାରା ଦେଶରେ ଚାରି ଚକିଆ ଡ୍ରାଇଭରେ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ: ଲାସା, ଶିଗାଟସେ, ଏଭରେଷ୍ଟ ବେସ୍ କ୍ୟାମ୍ପ ଏବଂ ରାସ୍ତାରେ ଛୋଟ ସହର ଏବଂ ଗ୍ରାମ। ସେହି ମାସ ବ୍ୟାପି ଯାତ୍ରା ସମୟରେ, ସେ କିଛି ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଗାଇଡ୍ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଡ୍ରାଇଭରଙ୍କ ସହିତ କଥା ହୋଇଥିଲେ। ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା ଯେ, ୟିଙ୍ଗ୍ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ତିବ୍ବତୀୟମାନେ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି ନାହିଁ, ନା ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ମନ୍ଦ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି। ସତ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଯାହା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିଲା ତାହାଠାରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ଥିଲା, ୟିଙ୍ଗ୍ ତାଙ୍କର ଇତିହାସ ପାଠ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇବା ଆରମ୍ଭ କଲେ। ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି, ସେ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁସ୍ତକ ପଢିଥିଲେ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ। ସମୟ ସହିତ, ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା।
ତଥାପି, ଏହା ଏକ ସହଜ ପରିସ୍ଥିତି ନୁହେଁ। ଯେତେବେଳେ ଆମର ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଚୀନ୍-ତିବ୍ବତ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ବିତର୍କ କରେ, ୟିଙ୍ଗ୍ ଯାହା ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦେଶ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଆନୁଗତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଏ।

ସ୍ପେରେଲୋ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଚୀନ୍ ତିବ୍ବତ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲା, ଯାହା ସେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଥିଲା।
ୟିଙ୍ଗ୍ ତାଙ୍କୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ତିବ୍ବତର ଭୂରାଜନୈତିକ ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏହାକୁ ଅଧିକାର କରିଥାନ୍ତେ, ଏବଂ ଚୀନର ଆକ୍ରମଣ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ବିଜୟ ଏବଂ ଉପନିବେଶୀକରଣ ପ୍ରୟାସ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପୂର୍ବ ଆକ୍ରମଣ ଥିଲା।
'ଏହା,' ୟିଙ୍ଗ୍ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, 'ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା ତିବ୍ବତ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଚୀନର ପ୍ରେରଣା ଥିଲା।'
'କିନ୍ତୁ ତଥାପି, ଚୀନ୍ ତା'ର ଲୋକଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ତିବ୍ବତକୁ ଦଖଲ କରୁଛି,' ସ୍ପେରେଲୋ ନିଜ କଥାରେ ଅଟଳ ରହିଛନ୍ତି।
"ଏବଂ ତୁମେ ଦେଖିଲ କିପରି ମଠଗୁଡ଼ିକ ଧ୍ୱଂସ ପାଇଛି," କେଟି ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ମୁହଁର ରଙ୍ଗ ଉଠୁଛି। "ତୁମେ ଦେଖିଲ କିପରି ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କ ସହିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା। ମଠଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା କିମ୍ବା ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାର କାରଣ କ'ଣ ଥିଲା?"
'ମୁଁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡରେ ଭୟଭୀତ। କିନ୍ତୁ ଆପଣ କ'ଣ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଭିକ୍ଷୁମାନେ ସୈନିକ ଥିଲେ? ଅଧିକାଂଶ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଲୋକ ବୋଧହୁଏ ଏହି ସତ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ନୁହଁନ୍ତି। ଏବଂ ମଠଗୁଡ଼ିକରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଏବଂ ବନ୍ଧୁକ ଥିଲା,' ୟିଙ୍ଗ୍ କୁହନ୍ତି। ତିବ୍ବତ ଏକ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ସମାଜ ନଥିଲା ଏବଂ ସେଠାକାର ଭିକ୍ଷୁମାନେ କେବଳ ଧ୍ୟାନ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁନଥିଲେ; ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସରକାର ଗଠନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ। ତିବ୍ବତ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଅର୍ଥ ମଠଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ।
'ସମସ୍ତ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯୋଦ୍ଧା ନଥିଲେ,' ସ୍ପେରେଲୋ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି। ଡୋବ୍-ଡୋବ୍ସ ଯୋଦ୍ଧା ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ସମର କଳାରେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଥିଲେ ଏବଂ ତିବ୍ବତୀୟ ମଠଗୁଡ଼ିକରେ ପୋଲିସ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ବହୁତ ନଥିଲେ; ଉଚ୍ଚ ଆକଳନ ଅନୁସାରେ ଡୋବ୍-ଡୋବ୍ସ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜନସଂଖ୍ୟାର 10 ପ୍ରତିଶତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ।
ସେ ଆଗକୁ କୁହନ୍ତି, 'ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କୃତିର ଧ୍ୱଂସକୁ ଯଥାର୍ଥ କରେ ନାହିଁ।' ଏହି ମଠ କେବଳ ଏକ ପୂଜାସ୍ଥଳୀ ନୁହେଁ, ବରଂ ତିବ୍ବତୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନର ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା; ଏହାର ନୃତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ଏବଂ କଳା ପାଇଁ; ଏହାର ସାମୁଦାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏବଂ ଏହାର ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ। ମଠଗୁଡ଼ିକର ଧ୍ୱଂସ ସହିତ, ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଶୈଳୀ ଲୋପ ପାଇଯାଇଥିଲା। ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରେ, ତିବ୍ବତୀୟମାନଙ୍କର ଏକ ପିଢ଼ି ସ୍କୁଲରେ ନିଜ ଭାଷା କିମ୍ବା ନିଜ ଇତିହାସ ନ ଶିଖି ବଢ଼ିଥିଲା। ଏହା କେବଳ ଏକ ସ୍ଥାନର ଭୌତିକ ଧ୍ୱଂସ ନୁହେଁ, ବରଂ ଏକ ମାନସିକ ଦୃଶ୍ୟପଟର ଏକ ଲୁପ୍ତୀକରଣ ଥିଲା।
'ନିଶ୍ଚିତ,' ୟିଙ୍ଗ୍ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କୁହନ୍ତି। ସେ ଅନ୍ୟକୁ ଚାହିଁଲେ।
ସ୍ପେରେଲୋ ଅଧିକ କହିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ମନେହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଦଳରେ ନୀରବତା ଜାତ ହୁଏ।
ୟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଏହା କଷ୍ଟକର। ତାଙ୍କର କିଛି ବନ୍ଧୁ ଅଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ପିତା ତିବ୍ବତରେ ଚୀନ୍ ସେନାରେ ସେବା କରିଥିଲେ। ତିବ୍ବତରେ ଚୀନ୍ ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା ଅର୍ଥ ହେବ ତାଙ୍କ ଦେଶ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ସେବାକୁ ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବା। ମୁଁ ହିଲ୍ସ୍ର ସୀମାରେ ଚୀନ୍ ସୈନିକମାନଙ୍କୁ ମନେ ପକାଉଛି। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁ ଏଜେଣ୍ଟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରୁଥିଲି। ୟିଙ୍ଗ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଘରୁ ପରିଚିତ ଏବଂ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୁବକ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ଦେଶକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁଥିଲେ।
ପରେ ୟିଙ୍ଗ୍ ସୂଚାଇଛନ୍ତି ଯେ, ପଶ୍ଚିମ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ନିଜର ଅତ୍ୟାଚାର ବିନା ନୁହେଁ। ପେରୁରେ, ମାଚୁ ପିଚୁର ଇଙ୍କା ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ସମୟରେ, ସେ ଏହାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର - ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାର - ନିକଟକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ସେ କିଛି ମିନିଟ୍ ପାଇଁ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ପାଇଁ ଅଟକିଗଲେ। ସେଠାରେ ସେ ଜଣେ ଆମେରିକୀୟ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ। ବିନା କାରଣରେ, ଆମେରିକୀୟ ଜଣକ ତିବ୍ବତରେ ଚୀନର ଅତ୍ୟାଚାର ବିଷୟରେ ୟିଙ୍ଗ୍ କୁ ବକ୍ତୃତା ଦେବା ଆରମ୍ଭ କଲେ।
'ସେ କାହିଁକି ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଯାଇ ଏପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ? ଯଦି ସେ ଇତିହାସର ଅନ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ କଥା ହେବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ତେବେ ପେରୁରେ ସ୍ପାନିସ୍ ଉପନିବେଶବାଦୀ ଶାସନ ବିଷୟରେ କ'ଣ?'

ସେ ପଚାରିଲେ। 'ଆମେ ପେରୁରେ ଥିଲୁ। ସ୍ପାନିସ୍ ପେରୁକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା। ସେ ଏ ବିଷୟରେ କ'ଣ ଭାବନ୍ତି? ପେରୁରେ ମୋତେ ଚୀନ୍ ବିଷୟରେ କାହିଁକି ବକ୍ତୃତା ଦେବେ?'
ମୁଁ ଏହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ଚୀନ୍ ଏବେ ବି ତିବ୍ଦତ ଉପରେ କବଜା କରୁଛି, ଯେତେବେଳେ ଉପନିବେଶବାଦୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ବିତାଡ଼ିତ କରାଯାଇଥିଲା। କିନ୍ତୁ ସେ ଏହି କଥା କହୁନାହାଁନ୍ତି।
ସେ ଆଗକୁ କୁହନ୍ତି, 'ଏହା ଘଟିଛି। କେହି ଏ ବିଷୟରେ ଯାହା ଭାବନ୍ତି, ଏହା ଘଟିଛି। ଇତିହାସ ଅନ୍ୟାୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଇତିହାସର ଅନେକ ଘଟଣା ପରି, ତିବ୍ଦତ ଆକ୍ରମଣ ଭୟଙ୍କର। ମୁଁ କେବେ ଅନୁଭବ କରିନଥିଲି ଯେ ତିବ୍ଦତ ଚୀନର ଅଂଶ ଥିଲା, ପିଲାବେଳେ ନୁହେଁ, ମସ୍ତିଷ୍କ ଧୋଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା। ତିବ୍ଦତୀୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋର ବହୁତ ସହାନୁଭୂତି ଅଛି। ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ, ସେମାନେ ନିର୍ଯାତିତ ହେଉଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର କଥା କହିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ। ସେମାନେ ଯେଉଁଠାକୁ ଚାହିଁବେ ସେଠାକୁ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପାସପୋର୍ଟ ପାଇବା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର। ତିବ୍ଦତୀୟମାନେ କ'ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଚାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟ? ହଁ। କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ହିଂସା ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ସହି ନ ପାରି ଏହା ପାଇପାରିବେ କି? ନା। ହିଂସା ଭୟଙ୍କର ହେବ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟା ଭୟଙ୍କର ହେବ।'
ଲୋକମାନେ ବ୍ରିଟିଶମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଭାରତର ସଂଗ୍ରାମ ବିଷୟରେ ସମାନ କଥା କହିଥାନ୍ତେ। ତଥାପି ଭାରତ ଏହାକୁ ଜିତିଥିଲା। କିନ୍ତୁ ୟିଙ୍ଗ୍ଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଚତୁର - ତିବ୍ଦତୀୟ ସଂଘର୍ଷ ଏକ ଭୟଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆସୁଛି।
ସେ ଆଗକୁ କୁହନ୍ତି, 'ଚୀନ ଦାବି କରେ ଯେ ତିବ୍ଦତ ଚୀନର ଏକ ଅଂଶ। କିନ୍ତୁ ଯଦି ତୁମେ ଦାବି କର ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତୁମର ଏକ ଅଂଶ, ତେବେ ତୁମେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରାଇବା ଉଚିତ ଯେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ତୁମର ଏକ ଅଂଶ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କର। ତିବ୍ଦତର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଆବଶ୍ୟକ। ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆବଶ୍ୟକ। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି ପାଳନ କରିପାରିବେ। କିନ୍ତୁ ଚୀନ ସରକାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହରାଇବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ। ଏହା କେବଳ ତିବ୍ଦତ ନୁହେଁ, ଏହା ସମଗ୍ର ଚୀନରେ ବ୍ୟାପି ରହିଛି। ମୂଳ ହାନ୍ ଚୀନୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜନୈତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ। ଏହା ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଯେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଚୀନ୍ ଲୋକମାନେ ତିବ୍ଦତ ବିଷୟରେ ପୁସ୍ତକ ପାଇପାରିବେ ନାହିଁ।'
ୟିଙ୍ଗ୍ ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି। ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଚୀନକୁ ଅନେକ ଦିଗରୁ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲା। ବୌଦ୍ଧ, କନଫୁସିଆନ୍ ଏବଂ ତାଓବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ମୂଳ ଥିବା ଚୀନର ନିଜସ୍ୱ ବିଶାଳ ଏବଂ ସମୃଦ୍ଧ ଐତିହ୍ୟ ଥିଲା। ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, ଚୀନ୍ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରାଯାଇଥିଲା, ଚୀନ୍ ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କୁ ଲଜ୍ଜିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସାଧାରଣ ପରେଡରେ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଅମୂଲ୍ୟ ଚୀନ୍ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ନିରେ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇଥିଲା।
ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ, ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ମତ ଅଛି। ସେମାନେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ 1950 ଆକ୍ରମଣ ପାରମ୍ପରିକ ତିବ୍ଦତୀୟ ସମାଜର ସାମନ୍ତବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଦୂର କରିଦେଇଥିଲା। (ଅବଶ୍ୟ, ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟ ସହିତ ଏବଂ ଅଧିକ ଜୈବିକ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରିଥାନ୍ତା, ଯେପରି ଅନେକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏସୀୟ ଏବଂ ୟୁରୋପୀୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ।) ଚୀନ୍ମାନେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଉନ୍ନତ ଭିତ୍ତିଭୂମି ନିର୍ମାଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଧୁନିକତା ପ୍ରତି ତିବ୍ଦତୀୟ ମାନସିକତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି। ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାର୍ମିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନେ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି। ସାମ୍ପ୍ରତିକ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ, ଚୀନ୍ ସରକାର ଧାର୍ମିକ ପୂଜା ଉପରେ କଟକଣାକୁ କୋହଳ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ କିଛି ପରିମାଣରେ ତିବ୍ଦତକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପ୍ତ।
ତଥାପି, ଆମ ଗୋଷ୍ଠୀର କେହି ତିବ୍ଦତର କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଦଲାଇ ଲାମାଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ। କେହି ତାଙ୍କ ଫଟୋ ବହନ କରିବାକୁ ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ। ଆମ ବ୍ୟାଗର ପ୍ରତ୍ୟେକ କୋଣ ଖୋଜୁଥିବା ସୈନିକମାନଙ୍କୁ ଆମେ କେହି ଭୁଲିପାରିବୁ ନାହିଁ। ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ, କିଛି ପଶ୍ଚିମ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଆମକୁ ଦୁଇଜଣ ତିବ୍ଦତୀଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଥିଲେ ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି 'ଦଲାଇ ଲାମା, ଦଲାଇ ଲାମା' ବୋଲି ଫୁସ୍ଫୁସ୍ କରି କହିଥିଲେ। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରିୟ ନେତାଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡ ପାଇଁ ଭୋକରେ ଥିଲେ: ତାଙ୍କ ଶବ୍ଦ, ଏକ ପ୍ରତିଛବି, ଏପରିକି ଖବରର ଏକ ଖଣ୍ଡ।

ଚିତ୍ର ଗୋମ୍ଫାରେ, ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନା ଚକଗୁଡ଼ିକୁ ଘୁରାନ୍ତି। ମଧ୍ୟରାତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟରେ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦର ଜଳ ନୀଳ ରଙ୍ଗରେ ଚମକୁଥାଏ, ଏବଂ କୈଳାସ ପର୍ବତର ଉତ୍ତର ମୁଖ ଧଳା ଏବଂ କଳା ରଙ୍ଗରେ ଝଲସୁଥାଏ। ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ ସହସ୍ରାବ୍ଦ ଧରି ଯେପରି ରହିଛି ସେହିପରି ଠିଆ ହୋଇଛି: ସେମାନଙ୍କର ବୃଥା ମହତ୍ତ୍ୱାକାଂକ୍ଷାର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ରଖିବା ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଣଦେଖା।

ଶେଷ ସହର

ଡାର୍ଚେନ୍, ତିବ୍ବତ

ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ଆମ କୁକ୍‌ର ସ୍ତ୍ରୀ ଏକ ଶିଶୁକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛନ୍ତି, ସେ କୁହନ୍ତି ଯେ ଏହା ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ନୁହେଁ ବରଂ ତାଙ୍କ ଭାଇର। ଏହି ଖବର ଦେବା ସମୟରେ ରୋଷେୟାଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ହସ ଦେଖି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଉ। ଛିରିଂ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ରୋଷେୟା ଜଣେ ବହୁପତି ସ୍ୱାମୀ।

ମୋ ମାଆଙ୍କ କାକା ଜଣେ ନୃବିଜ୍ଞାନୀ, ଯିଏ ଦଶନ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ହିମାଳୟ ଜନଜାତିଙ୍କ ସହିତ କାମ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁପତ୍ନୀ ପ୍ରଥା ଅସାଧାରଣ ନୁହେଁ। ତାଙ୍କର ଗବେଷଣା ସହାୟକ ଥରେ ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ଝିଅକୁ ଏକ ଛୋଟ ପିଲା ସହିତ ଚାଲି ଯାଉଥିବାର ଦେଖିଥିଲେ।

‘ସୁନ୍ଦର ପୁଅ! ସେ କ’ଣ ତୁମର ପୁଅ?’ ଗବେଷକ ପଚାରିଲେ।

'ନା,' ମହିଳା ଜଣକ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, 'ସେ ମୋ ସ୍ୱାମୀ।'

ଅନେକ ଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବଡ଼ ଭାଇକୁ ବିବାହ କରି, ସେ ସମସ୍ତ ଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଗଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ସବୁଠାରୁ ସାନ ଭାଇ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି। ଏହା ଏକ ପ୍ରକାର ଭ୍ରାତୃତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବହୁପତିତ୍ୱ, ଯେଉଁଠାରେ ସମସ୍ତ ଭାଇ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି। ଯେହେତୁ ଏହି ଅନୁର୍ବର, ପଥୁରିଆ ଭୂମି କେବଳ ବିରଳ ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ପ୍ରତିପାଳନ କରିପାରିବ, ତେଣୁ ପିତୃସତ୍ତ୍ୱାଧିନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବହୁପତିତ୍ୱ ଜନସଂଖ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରୂପ। ଏହା ଏକ ଆର୍ଥିକ ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ, କାରଣ ଗୋଟିଏ ପରିବାରକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଅଧିକ ହାତ ଆବଶ୍ୟକ।

ଆଉ ଏକ ସମୟରେ, ଏହି ସାହସୀ ହିମାଳୟ ଗବେଷକ ଆଦିବାସୀ ମହିଳାଙ୍କ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହିତ ଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗାଁର ଜଣେ ମହିଳା ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ। ପ୍ରାରମ୍ଭିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପରେ, ମହିଳାମାନଙ୍କର ଏକ ଦଳ ସେହି ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର କେତେ ସ୍ୱାମୀ ଅଛନ୍ତି।

‘ଗୋଟିଏ,’ ସେ ଆଖି ତଳକୁ କରି ଉତ୍ତର ଦେଲେ।

ଗାଁ ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ। କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାମୀ?

‘କାହିଁକି?’ ସେମାନେ ସେହି ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ। ‘ତୁମେ ସୁସ୍ଥ ଅଛ। ତୁମେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛ। ତୁମର କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାମୀ କିପରି?’

ଗୋଷ୍ଠୀର ମହିଳାମାନେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାମୀ ଥିବା ଜଣେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ମହିଳାଙ୍କ ଦୁଃଖଦ ଭାଗ୍ୟ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରି ନୀରବ ହୋଇଗଲେ।

ରୋଷେୟାଙ୍କ ବିବାହ ପରିସ୍ଥିତି କିଛି ହାସ୍ୟରସ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି। କିନ୍ତୁ ଗୋଷ୍ଠୀର ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଭ୍ରାତୃତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବହୁପତିତ୍ୱ କମ୍ ଅଦ୍ଭୁତ ମନେହୁଏ।

‘ଏହା ଦ୍ରୌପଦୀ ପରି,’ ପ୍ରାର୍ଥନା ସୂଚାଇଛି।

ହିନ୍ଦୁ ମହାକାବ୍ୟ, ମହାଭାରତରେ, ରାଜକୁମାରୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ପାଣ୍ଡବ ବଂଶର ସମସ୍ତ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ବିବାହ କରନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ବିବାହ ହିନ୍ଦୁ ପରମ୍ପରାରେ ଏକମାତ୍ର ଅସାଧାରଣ ବୈବାହିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନୁହେଁ। ଆମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବାହ ପ୍ରଥା ଅଛି ଯାହା ବିଦେଶୀମାନଙ୍କୁ ଅଜବ ଲାଗିବ। ଭାରତର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନରେ ଏବେ ବି ସ୍ଥିର ବିବାହ ପ୍ରଥା। ତେଲୁଗୁ ସଂସ୍କୃତିରେ, ଅଭ୍ୟୁନ୍‌କୁଲେଟ୍ ବିବାହ ଏବଂ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ବିବାହ ଏକଦା ସାଧାରଣ ଥିଲା। କେରଳର ନାୟାର ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ କିଛି ଲୋକ ଏକ ମାତୃକୈନ୍ଦ୍ରିକ ସମାଜରେ ରୁହନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ ବିବାହ ପରେ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କ ଘରେ ରୁହନ୍ତି ଏବଂ କେବଳ ବେଳେବେଳେ ବିବାହ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତି। ପୁରୁଣା ଦିନମାନଙ୍କରେ, ଯଦି ଜଣେ ନାୟାର ମହିଳା ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସହିତ ରାତି ବିତାଇବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ବିବାହ କରିପାରିବେ, ଯାହାକୁ ସମ୍ବନ୍ଧମ ବିବାହ କୁହାଯାଏ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଅସ୍ଥାୟୀ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ଜୋତାକୁ ମୁଖ୍ୟ

ଦ୍ୱାର ବାହାରେ ଛାଡି ଦେଉଥିଲେ। ଯଦି ସେହି ରାତିରେ ସ୍ଥାୟୀ ସ୍ୱାମୀ ଆସିଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଜୋତା ଦେଖି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଫେରିଯାଉଥିଲେ। ମୋର ନୃବିଜ୍ଞାନୀ ପ୍ରକାକା ସୂଚାଇଥିଲେ ଯେ, ଲୋକମାନେ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ବୈବାହିକ ଗଠନ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଛନ୍ତି।
ଭାରତରେ ଅନନ୍ୟ ବୈବାହିକ ପ୍ରଥାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମ ରୋଷେୟାଙ୍କ ଅସାଧାରଣ ବିବାହ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅଧିକ ହସିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି। ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ରୋଷେୟାଙ୍କୁ ବିରକ୍ତ କରିନାହିଁ, ଯିଏ ଏବେ ବି ତାଙ୍କ ପୁଅର ଜନ୍ମ ବିଷୟରେ ଖୁସି।
ରୋଷେୟାଙ୍କ ଖୁସିର ମନୋଭାବ ସଂକ୍ରାମକ। ପ୍ୟାକ୍ ହେଉଥିବା ବ୍ୟାଗ ଏବଂ ତମ୍ବୁ ମଧ୍ୟରୁ, ଛିରିଂ ନେପାଳୀ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ହିନ୍ଦୀ ଫିଲ୍ମ ଗୀତ ଗାଇଲେ, ଏକ ଦୁଷ୍ଟତାର ଛାପ ପିନ୍ଧି। ଅନ୍ୟମାନେ ହସି ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କଲେ। ସେ ଆହୁରି ଜୋରରେ ଗୀତ ଗାଇଲେ ଏବଂ ଆଉ ଏକ କଠୋର ସ୍ୱର ବଜାଇଲେ। ଶେଷରେ, ସବୁକିଛି ଲୋଡ୍ ହୋଇଗଲା ପରେ, ଆମେ ଜିପ୍ ରେ ବସି କୈଳାସ ପର୍ବତର ନିକଟତମ ସହର ଡାର୍ଚେନକୁ ଯାତ୍ରା କଲୁ।
ପୁରାଙ୍ଗ ଭଳି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଣିଜ୍ୟିକ ପୋଷ୍ଟ, ଏବେ ଡାର୍ଚେନ୍ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଏବଂ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକରମାନଙ୍କ ସହିତ ଭିଡ଼ରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଲୋକମାନେ ରାସ୍ତାରେ ବୁଲାବୁଲି କରନ୍ତି, ଖେଳଣା, ଚୁଡ଼ି ଏବଂ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ପାଦିତ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଏବଂ ଜ୍ୟାକେଟ୍ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଥିବା ଷ୍ଟଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକରେ। କିଛି ଏକ ମହଲା ସିମେଣ୍ଟ ନିର୍ମାଣ ରାସ୍ତା ଉପରେ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇଛି। ଲୋକମାନେ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଏକ ପୁଲ୍ ଟେବୁଲ ଚାରିପାଖରେ ବସି ଧୂମପାନ କରୁଛନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ପୋଞ୍ଚୋ ଏବଂ ଟୋପି ପିନ୍ଧିଥିବା ଜଣେ ତିବ୍ବତୀୟ ଅଧା ହୃଦୟରେ ଏକ ଇଙ୍ଗିତ ସହିତ ବଲକୁ ଠେଲି ଦେଉଛନ୍ତି। ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେପରି ମୁଁ ଏକ ପୁରୁଣା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ଅଛି। ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି କ୍ଲିଣ୍ଟ ଇଷ୍ଟଉଡ୍ ଏକ ଦୋକାନରୁ ବାହାରି ପୁଲ୍ ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଯିବେ।
ଡାର୍ଚେନରେ ଥିବା ଆମର ଗେଷ୍ଟହାଉସରେ ବିଶ୍ୱର ସବୁଠାରୁ ମଇଳା ଶୌଚାଳୟ ଅଛି। ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ କଂକ୍ରିଟ୍ ମହଲାରେ ତିନୋଟି ସିମେଣ୍ଟ ସ୍ଲଟରେ ବିଭକ୍ତ, ଏବଂ ସ୍ଲଟ୍ ଟି ନିମ୍ନ କାନ୍ଥ ଦ୍ୱାରା ପୃଥକ କରାଯାଇଛି। ଯଦି ଆପଣ ସକାଳର ପୂଜା ସମୟରେ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ତେବେ ଏସବୁ ବହୁତ ଭଲ।
ମୋର କୋଠରୀ, ଯାହା ନିରାଶାଜନକ ଏବଂ ବାୟୁହୀନ, ସେଠାରେ ଦୁଇଟି ଛୋଟ ସିଙ୍ଗଲ୍ ବେଡ୍ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଝରକା ଅଛି। ଏକମାତ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସ୍ଥାନ ହେଉଛି ରାତ୍ରୀଭୋଜନ: ପିଜା, ତା'ପରେ ଆପଲ୍ ପାଇ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଛିରିଂ ଏବଂ ତାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପଚାରୁଛି ଯେ ସେମାନେ ଏହି ଦୁର୍ଗମ ସ୍ଥାନରେ ଏତେ ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ଆମେରିକୀୟ ଖାଦ୍ୟ କିପରି ପାଇଲେ, ସେ କେବଳ ହସି କାନ୍ଧ ଉଠାନ୍ତି। ମୁଁ ମୋ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁନାହିଁ ଯେ ମୁଁ କୈଳାସରେ ପିଜା ଏବଂ ଆପଲ୍ ପାଇ ଖାଇଥିଲି।
ଡାଇନିଂ ହଲରେ, ମୋ ସାମ୍ନାରେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଲାଲ, ଧଳା ଏବଂ ନୀଳ ପୋଞ୍ଚୋ ପିନ୍ଧିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବସିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଲାଲ-ବାଦାମୀ ଏବଂ ବହୁତ ଖରାପ, ଏବଂ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବା କେଶ ଉପରେ ଏକ କାଉବଏ ଟୋପି ଲାଗିଛି। ନ୍ୟିମା ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ଜଣେ ସ୍ଥାନୀୟ ଯାଯାବର। ଏପରି ହାଡ଼, ରଙ୍ଗ ଏବଂ ପୋଷାକ ସହିତ, ସେ ପେରୁ କିମ୍ବା ବୋଲିଭିଆର ନ୍ୟାସନାଲ୍ ଜିଓଗ୍ରାଫିକ୍ ପତ୍ରିକା ଫଟୋଗ୍ରାଫରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖିଥିବା ଆଦିବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି। ଏବଂ ପୁଣି, ସେଠାରେ ବିଚଳିତ ହେବାର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଅନୁଭବ ଅଛି: ମୁଁ ପେରୁରେ ଥାଇପାରେ।
ସେହି ରାତିରେ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଆମ ରୁମକୁ ଆସିଲା। ସେହି ଉଚ୍ଚ, ସମବେତ ମହିଳା ଜଣକ ଏବେ ଟିକେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି। ସେ ପଲ୍ଲୁର ବିଛଣାର କଡ଼ରେ ବସି ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଆଣ୍ଠୁରେ ବାନ୍ଧି ବସିଛନ୍ତି। ସେ କ'ଣ ହୁମଲାରେ ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ଭାବୁଛନ୍ତି? ସେ ଚିନ୍ତିତ ହେବା ଠିକ୍। କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ଯାତ୍ରା କରିବା କଷ୍ଟକର। ଅମ୍ଳଜାନ ଏତେ ପତଳା ଯେ ଏକ ସାଧାରଣ ଚାଲିବା ମଧ୍ୟ କ୍ଲାନ୍ତକାରୀ ମନେହୁଏ।
'ଆସ, ଏକ ଚୁକ୍ତି କରିବା,' ପ୍ରାର୍ଥନା କହେ। 'ଯଦି ଆମ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଅସୁସ୍ଥ ହୁଏ, ତେବେ ଆମେ ତିନିଜଣ ତାଙ୍କ ସହିତ ଫେରି ଆସିବା ଉଚିତ।'
ଏକ ଲମ୍ବା ବିରତି ଅଛି।
'ମୁଁ ଭାବୁଛି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଜାରି ରଖିବା ଉଚିତ। ଆମେ ଏତେ ଦୂର ଆସିଛୁ,' ମୁଁ କହେ। 'ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ ଭଲ ରହିବୁ। ବୃଦ୍ଧ ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି। ଆମେ କାହିଁକି ନୁହେଁ?'

ମୁଁ ଯେତେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛି ତାଠାରୁ କମ୍ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସୀ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଆଜି ମୋର ରକ୍ତଚାପ ପ୍ରାୟ 190/120 ଥିଲା, ଯଦିଓ ମୁଁ ମୋର ଔଷଧର ମାତ୍ରା ଦୁଇଗୁଣରୁ ଅଧିକ କରିଦେଇଛି। ପଲ୍ଲୁ କହୁଛି ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା ଉଚିତ।

ଦେବତାଙ୍କ ପର୍ବତ

କୈଳାସ ପର୍ବତ, ତିବ୍ବତ, ତିବ୍ବତ

ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଚଢ଼ିବାକୁ ବାରଣ କରନ୍ତି। ଏହା ଧାର୍ମିକ ଭାବନାକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, କାରଣ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଚଢ଼ିବା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବିଶ୍ୱାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଗଭୀର ଆପତ୍ତିଜନକ। ତଥାପି, ଏହା କୌତୁହଳୀ ଏବଂ ବିଡ଼ମ୍ବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଚୀନ୍ମାନେ ଏହାକୁ ବାରଣ କରିଛନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ମନ୍ଦିର ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲେ, ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କଲେ ଏବଂ ଅମୂଲ୍ୟ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପୋଡ଼ି ଦେଲେ ସେତେବେଳେ ଏପରି ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିଲା। କୈଳାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ବାଧା ଦେଉଛି?

ଗୁଜବ ଅଛି ଯେ 2001 ମସିହାରେ, ଚୀନ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏକ ସ୍ପାନିସ୍ ଦଳକୁ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଚଢ଼ିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ। ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କ୍ରୋଧର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ଚୀନ୍ ଅନୁମତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଲା। ଏହା ମଧ୍ୟ କୌତୁହଳୀ ମନେହୁଏ। ତିବ୍ବତ ଉପରେ କବଜା, ମାନବାଧିକାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯୋଗୁଁ ଚୀନ୍ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଚାପର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି। ତଥାପି, ସେମାନେ ଆଗକୁ ବଢ଼ି ଚାଲିଛନ୍ତି।

କୈଳାସ ପର୍ବତ ଚଢ଼ିବା ଉପରେ ଚୀନ୍ ପକ୍ଷରୁ ଲଗାତାର ନିଷେଧ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ କାରଣ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଆଜି ମଧ୍ୟ କୈଳାସ ମଣିଷ ପାଦ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍କପଟ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଛି। କୈଳାସ ପର୍ବତ ଚଢ଼ିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ। ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ଅଣ୍ଡାକାର ପଥରେ ପର୍ବତ ଚାରିପାଖରେ ଚାଲିବାକୁ ପଡିବ, ଯେପରି ଗ୍ରହମାନେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା କରନ୍ତି। ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ ଏହି ପଥକୁ କୋରା ବୋଲି କୁହନ୍ତି। ହିନ୍ଦୁମାନେ ଏହାକୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣା କିମ୍ବା ପରିକ୍ରମା ବୋଲି କୁହନ୍ତି। ଉଭୟ ଧର୍ମ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଭୌତିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର କେନ୍ଦ୍ର, ଏବଂ ଏହାକୁ ପରିକ୍ରମା କରିବା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମାର ପ୍ରତୀକ।

ସକାଳ ହେଉଛି। ନିମ୍ମା ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ୟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ମୋତେ କୈଳାସ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦାର୍ପୋଚେକୁ ଗାଡ଼ି ଚଲାଇ ଯାଉଛନ୍ତି। କେଟି, ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ଭୋର ହେବା ମାତ୍ରେ ବାହାରି ଯାଇଛନ୍ତି। ସେମାନେ ଦାର୍ପୋଚେକୁ ଚାଲିଯିବେ ଏବଂ ପରିକ୍ରମାରେ ଆମ ସହିତ ଯୋଗଦେବେ।

ଦାର୍ପୋଚେରେ, ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ପବନରେ ବାଷ୍ପୀଭୂତ ହୁଏ। ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକାର ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଓଜନିତ ଏକ ଖୁଣ୍ଟିକୁ ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରହିଲୁ ଏବଂ ଯାକ ଶିଙ୍ଗ ଏବଂ ରଙ୍ଗୀନ କପଡାର ଖଣ୍ଡ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଥିଲୁ। ଦୂରରେ, ଏକ ତିବ୍ବତୀୟ ଆକାଶ କବରସ୍ଥାନ ଏକ ଉଚ୍ଚ, ପଥର କଡ଼ରେ ଖୋଦିତ ହୋଇଛି। ଏହି କଡ଼ଟି ଚଉରାଶି ମହାସିଦ୍ଧ (ଶିକ୍ଷିତ ଗୁରୁ)ଙ୍କ ପାଇଁ କବର ସ୍ଥାନ ଥିଲା। ଏହା ଆଉ ବ୍ୟବହାରରେ ନାହିଁ, କାରଣ ଶବଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଇବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଗୀଧର ନାହିଁ ଏବଂ ବହୁତ କୁକୁର ଅଛନ୍ତି।

ଦାର୍ପୋଚେ କେବଳ କୈଳାସ ପରିକ୍ରମାର ଆରମ୍ଭ ବିନ୍ଦୁ ନୁହେଁ, ଏହା ସାଗା ଦାୱା ମହୋତ୍ସବର ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ। ଯଦି ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଆମର ପୂର୍ବ ପ୍ରୟାସରେ କୈଳାସରେ ପହଞ୍ଚିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଆମେ ପବିତ୍ର ଦିନ ପାଇଁ ତିବ୍ବତରୁ ଶହ ଶହ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଗା ଦାୱା ଉତ୍ସବର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ନିଜକୁ ପାଇଥାନ୍ତୁ। ପତାକାଟି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଥାନ୍ତୁ। ପତାକାଟି ପୁଣି ଥରେ ଉଠିବା ସମୟରେ ଆମେ ନୂତନ ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକା ବାନ୍ଧି ଭିଡ଼ ସହିତ ଆନନ୍ଦ କରିଥାନ୍ତୁ। ଆମେ କମଳା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ଭିକ୍ଷୁ ଏବଂ ଲାମାଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ପାଠ କରିବାର ଧାଡ଼ିର ଫଟୋ ଉଠାଇଥାନ୍ତୁ। ଆମେ ଶିଙ୍ଗ ବଜାଇବା, ଢୋଲ ପିଟିବା, ଗୀତ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାର ଶବ୍ଦ ଏବଂ ଖେଳଣା ଏବଂ ବେଲୁନ ଧରି ପିଲାମାନଙ୍କର ଚିତ୍କାରରେ ଘେରି ରହିଥାନ୍ତୁ।

ଏବେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏଠାରେ ମୋର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଠିଆ ହୋଇଛି, ମୁଁ ଏହା କଳ୍ପନା କରିପାରୁନାହିଁ। ଦାର୍ପୋଚେର ବିଶାଳ, ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଗଭୀର ନୀରବତାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ।

କୈଳାସ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଭା ହୋଇଛି, ଏହାର ମୁଣ୍ଡ ମହିମାମୟ ଭାବରେ ଆକାଶ ଆଡକୁ ଢଳି ରହିଛି। ଏହା ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଦୃଶ୍ୟ: ଅସୀମ ନୀଳ ଆକାଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଥର ଏବଂ ବରଫର ଏହି ବିଶାଳ ପର୍ବତ। ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ପୃଥିବୀ ଏହାର ଓଜନ ତଳେ ଭାଙ୍ଗି ପଡୁନାହିଁ। ଏପରି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକର ବିଶାଳତା ଆମ୍ର ସୂକ୍ଷ୍ମତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ଆଣେ। ମୁଁ ମନେ ପକାଇ ଦେଉଛି ଯେ ମୋର ହାଡ଼, ମୋର ନିଶ୍ୱାସ, ମୋର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକ ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ କେବଳ ଝଲସୁଛି।
ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଆମ ଉପରକୁ ହାତ ହଲାଇ ହଲାଇ ଦେଉଛନ୍ତି। ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଜର୍ମାନ ଦମ୍ପତି ଯାହାକୁ ଆମେ ନେପାଳରେ ଭେଟିଥିଲୁ। ୟିଙ୍ଗ୍ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଯାଏ, ଏବଂ ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ପୋଲ ଖୋଳି ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଯାଏ। ସେହି ତିନିଜଣ ରାସ୍ତାରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି।
ଦୂରରୁ, ଜଣେ ଛୋଟ ସୁନ୍ଦର ମହିଳା ଏକ ଲମ୍ବା ନୀଳ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଆମ ପାଖକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ଏକ ଛୋଟ ପର୍ବତ ଘୋଡାକୁ ନେଇ। ତାଙ୍କର କାନଫୁଲ ଏବଂ ହାର ଫିରୋଜା ପଥର ଏବଂ ରୂପା ମଣିରେ ଥରୁଛି। ତାଙ୍କ ପଛପଟେ, ଏକ ଗଭୀର କୁଞ୍ଚିତ ବୟସର ପୁରୁଷ ଏକ ବଡ଼ ଘୋଡାକୁ ଆରାମରେ ଟାଣି ନେଉଛନ୍ତି। ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଯଦି ଆମ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ ଫେରାଇ ନେବାକୁ ପଡିବ, ତେବେ ଘୋଡାଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ପାଇଁ ଅଛି। ଦୁଇ ଘୋଡା ଲୋକ ଲଗାମ ଟାଣି ଟାଣି ଆମକୁ ଟିକେ ନଜର ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି। ଏହା ଆମ ପାଇଁ ପରିକ୍ରମା ଆରମ୍ଭ କରିବାର ସଙ୍କେତ।
ଏହା ବିପରୀତତାର ଏକ ଦେଶ। ଭୂଗୋଳ ମାଟି ଏବଂ ପଥରର ଏକ ଅନନ୍ତ ମରୁଭୂମିରେ ଗଠିତ ଯାହା ଉପରେ ରାକ୍ଷସ ତାଳ ଏବଂ ମାନସରୋବରର ବିଶାଳ ହ୍ରଦ ସ୍ୱର୍ଗର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରି ବସା ବାନ୍ଧିଛି। ଚାରୋଟି ନଦୀ - ସତଲେଜ, ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର, ସିନ୍ଧୁ ଏବଂ କରନାଲି - ଏହି ସ୍ଥାନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ। ଏକ ଅପାର ଉଚ୍ଚତାରୁ ତରଳିଯାଇଥିବା ବରଫ ଜଳପ୍ରପାତ। ହରିଣମାନେ ପଥର ମୁହଁରେ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଳିତ କରନ୍ତି ଏବଂ ଜଳପ୍ରପାତରୁ ପିଅନ୍ତି। ଦେବତାମାନଙ୍କ ନଦୀ, ଲାହା ଚୁ, ଅଗଭୀର ପଥର-ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଗୁମ୍ ଗୁମ୍ ହୋଇ ବହେ, ଆଜିର ପଥର ପଥରେ ଆମକୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରେ। ଆମେ ବିଶାଳ କଳା, ଲାଲ ଏବଂ ବାଦାମୀ ଚଟାଣ ଦ୍ୱାରା ଘେରି ରହିଛୁ। ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି, ପବନ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଥରକୁ କାଳ୍ପନିକ ଲହରୀରେ ଖୋଦେଇ କରିଛନ୍ତି। ଗୁମ୍ଫା ଏବଂ ଫାଟ ପଥରରେ ଖୋଦିତ ହୋଇଛି। ପାତାଳ ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଚୀନ, ଶାମାନିଷ୍ଟିକ୍ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ନିର୍ମିତ ବିଶାଳ, ଜଟିଳ ମନ୍ଦିର ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ।
ଆମେ ଦୁଇଜଣ ବନ୍ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ପଡୁଛୁ। ବନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ତିବ୍ବତର ମୂଳ ବାସିନ୍ଦା। ପୁରୁଷ ଏବଂ ମହିଳା ଉଭୟ ଛୋଟ ଏବଂ ଘନ ସ୍ତରର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧନ୍ତି। ପୁରୁଷ ଜଣକ ମହିଳାଙ୍କଠାରୁ ଅନେକ ପାଦ ଆଗକୁ ଚାଲିଥାନ୍ତି, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଦ ସହିତ ସେମାନେ ଭୂମିରେ ପ୍ରଣାମ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଶରୀର ଘନ ବାଦାମୀ ଆପ୍ରନ୍ ଏବଂ ହାତଗୋଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଢାଲିତ। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ବକ୍ତୃତାପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣେ। ବନ୍ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ, କୈଳାସ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଏକ ଅବିନାଶୀ ସ୍ଫଟିକ ପର୍ବତ। ଏହା ସେମାନଙ୍କର ପରମେଶ୍ୱର, ଶେନରାବଙ୍କ ସ୍ଥାନ। ନିଜକୁ ପ୍ରଣାମ କରି, ସେମାନେ ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଚାଲନ୍ତି ସେହି ଭୂମିକୁ ପୂଜା କରୁଛନ୍ତି। କୈଳାସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଥର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘାସର ପତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟେକ କୀଟପତଙ୍ଗ ପବିତ୍ର। ଛିରିଂ କୁହନ୍ତି ଯେ ବନ୍ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ତିନି ସପ୍ତାହ ସମୟ ନେଇଥାଏ।
କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ଯାତ୍ରା କରିବା ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ କଷ୍ଟକର ମନେ ହେଉଛି; ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପ ସହିତ ନିଜକୁ ପ୍ରଣାମ କରିବା ମଣିଷର ସହନଶୀଳତାର ଏକ ପ୍ରାୟ କାଳ୍ପନିକ କୃତି। ଅମ୍ଳଜାନର ଅଭାବ ମୋତେ ଅନୁଭବ କରାଏ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗତି ଏକ ସେକେଣ୍ଡର ଏକ ଅଂଶ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି, ଯେପରି ମୁଁ ଭିଜା ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଦେଇ ଚାଲୁଛି। ସବୁକିଛି ପାଇଁ ଅଧିକ ପ୍ରୟାସ ଆବଶ୍ୟକ। ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ମହିଳା କିପରି ପୃଥିବୀରେ ପଡ଼ି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ବରଫ ପାହାଡ଼ ପଥରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପ ସହିତ ନିଜକୁ ପୁଣି ଉପରକୁ ଠେଲି ଦେଇପାରନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ମୋତେ ନମ୍ର କରେ। ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କରେ ଯେ ଜଣେ ନାସ୍ତିକ ଭାବରେ, ଏଠାରେ ରହିବାର ଅଧିକାର ଅଛି କି ନାହିଁ। ଯଦି କେହି ଏଠାରେ ରହିବା ଉଚିତ, ତେବେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ହରି। ଭାରତରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିନ୍ଦୁ ପରିବାରର ଜଣେ ପ୍ରିୟ ଦେବତା ଅଛନ୍ତି। ହରିଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ପରିବାର ପାଇଁ, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଶିବ। ପରିବାରର ନାମ ସେମାନଙ୍କ ଗାଁ ନିକଟରେ ଥିବା ଏକ ଶିବ ମନ୍ଦିରରୁ ଆସିଛି। ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିର, ଯାହା ଏକ ଶୂନ୍ୟ ଭୂମିରେ

ଅବସ୍ଥିତ, ବର୍ଷସାରା ପ୍ରବାହିତ ଏକ ପାଣି ତଳେ ଝରଣା ଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଝରଣା ପାଣି ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛ ସ୍ନାନ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ ପଡ଼ିଥାଏ। କେତେକ କୁହନ୍ତି ଯେ ଶୈବ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ପ୍ରତୀକ ଏବଂ ଗଠନ କୈଳାସ ପର୍ବତକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ। ଭକ୍ତମାନେ ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରରେ ଶିବଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଶୈବ ମନ୍ଦିରର ଜଳ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ ନିଜକୁ ସ୍ନାନ କରନ୍ତି। ଏହି ପୁଷ୍କରିଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରାଯାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଏ।
ହରିଙ୍କ ପରିବାର ନିୟମିତ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନୀୟ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଆନ୍ତି। ପିଲାବେଳେ, ସେ ମନ୍ଦିରର ସ୍ନାନ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ ପହଁରି ଶିଖିଥିଲେ। ବର୍ତ୍ତମାନ, ହରି ଶିବଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଢିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କ ଅର୍ଥ କ'ଣ ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇପାରିବ। ହରି ଶିବଙ୍କୁ ସୃଜନଶୀଳତାର ଦେବତା ଭାବରେ ଭାବନ୍ତି କାରଣ ତାଙ୍କ ବିନାଶ ନୂତନକୁ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ କରିଥାଏ। ହରିଙ୍କୁ ଏହା ପସନ୍ଦ ଯେ ଶିବ ରାକ୍ଷସ, ଦେବତା ଏବଂ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବରେ ବରଦାନ ଦିଅନ୍ତି; ସେ ଭେଦଭାବ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ପାର୍ବତୀ, ତାଙ୍କର ସମାନ (ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ଶକ୍ତି କିମ୍ବା ଶକ୍ତି)। ଶିବ ହେଉଛନ୍ତି ହିନ୍ଦୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ଏବଂ କେତେକ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ ପ୍ରାକ୍-ବୈଦିକ ଦେବତାଙ୍କ ଅବଶେଷ ବହନ କରନ୍ତି। ହରି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ଶିବ ଯାହା କୁହନ୍ତି ତାହା ବୁଝନ୍ତି ଏବଂ ଯାହା କୁହନ୍ତି ତାହା କୁହନ୍ତି।
ମୋ ସ୍ୱାମୀ ବଡ଼ ହେବା ସହିତ, ସେ ତାଙ୍କ ପୈତୃକ ଗ୍ରାମର ମୂଳକୁ ଫେରିଯାଉଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ଏବଂ ଶିବ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନର ଏକ ଅଂଶ। ଯଦି ହରି ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ମୋ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇପାରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ତାଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଦେବତାଙ୍କ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦିର କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା କରି ସେ କିପରି ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତେ। ଯଦି ସେ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦର ଶୀତଳ ଜଳରେ ନିଜକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇପାରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ କ'ଣ ସେ ସେହି ସମୟକୁ ମନେ ପକାଇଥାନ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ପିଲାଦିନର ଘର ପାଖରେ ଥିବା ମନ୍ଦିର ପୁଷ୍କରିଣୀର ଶୀତଳ ଝରଣା ପାଣିରେ ପହଁରୁଥିଲେ?

ପ୍ରେମ କାହାଣୀ

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କିଶୋର ଥିଲି, ମୁଁ ପ୍ରେମ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଥିଲି। ସେହି ଅଳପୁଆ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ, ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବାନୁମାନଯୋଗ୍ୟ ନାୟକ ଏବଂ ସର୍ବଦା ଖୁସିରେ ରହିବା ସହିତ, ମୋର ନିରନ୍ତର ସାଥୀ ଥିଲେ। ମୋର ଅନେକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପରି, ମୋର ମଧ୍ୟ ଏକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ଲାଳନପାଳନ ହୋଇଥିଲା (ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ରକ୍ଷଣଶୀଳ; ଭାରତୀୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅପାରମ୍ପରିକ)। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ଉଗ୍ର ଆମେରିକୀୟ ହାର୍ଲେକ୍ୱିନ୍ ଅପେକ୍ଷା ସ୍ଥିର ବ୍ରିଟିଶ ମିଲ୍ସ ଏବଂ ବୁନ୍ ପ୍ରେମ ସହିତ ଭଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇପାରିବୁ। ମିଲ୍ସ ଏବଂ ବୁନ୍ ଧାରାବାହିକରେ, ସମସ୍ତ ନାୟିକା କୁମାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପୁରୁଷ ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ସୁନ୍ଦର ଥିଲେ। ତଥାପି, ଏହି ପ୍ରେମ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟି ମୋର ପ୍ରିୟ ପ୍ରେମ କାହାଣୀ: ଶିବ ଏବଂ ସତୀଙ୍କ କାହାଣୀର ନିକଟତର ହୋଇନଥିଲା।

ସତୀ ଥିଲେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଜା ଦକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରିୟ କନ୍ୟା ଏବଂ ସୃଷ୍ଟିର ଦେବତା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନାତୁଣୀ। ପର୍ବତରେ ଏକାକୀ ରହୁଥିବା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ ଯେତେ ଶୁଣିଲେ, ସେ ସେତିକି ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଗଲେ। ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ବିବାହ ସମୟ ଆସିଲା, ସେ ତାଙ୍କ ହାତ ଖୋଜିବାକୁ ଆସୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ମନା କରିଦେଲେ। ସେ କେବଳ ତପସ୍ୱୀ ଦେବତା ଶିବଙ୍କୁ ଚାହୁଁଥିଲେ। ରାଜା ଦକ୍ଷ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲେ। ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ଝିଅ ଜଣେ ମହାନ ଦେବତା କିମ୍ବା ଜଣେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଜା ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ, ସମସ୍ତ ପୁରୁଷଙ୍କଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଣେ ପୁରୁଷ, ସେହି ଦରିଦ୍ର ଯୋଗୀ ନୁହେଁ ଯାହାଙ୍କ ଉପରେ ସେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ସତୀ ହାର ମାନିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ।

ଏହା ପାଗଳାମିର ଏକ ସନ୍ଧାନ ଥିଲା। ସତୀ ଶିବଙ୍କ ବିଷୟରେ କାହାଣୀ ଶୁଣିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ତାଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖି ନଥିଲେ ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନଥିଲେ। ତଥାପି, ଯଦି ସେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏହା କ'ଣ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତା? ତାଙ୍କର କଳା, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚର୍ମ, ତାଙ୍କର ବଡ଼, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଖି, ତାଙ୍କର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ମନୋରମତା ସମସ୍ତ ସାଂସାରିକ ସୁଖ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିବା ତପସ୍ୱୀଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ଅର୍ଥ ରଖିନଥାନ୍ତା। ହାତରେ ଥିବା ଅସମ୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ହାସଲ କରିବା ନୁହେଁ ବରଂ ଶିବଙ୍କୁ ଜିତିବା ଥିଲା। ସତୀଙ୍କୁ ଲୁହା ସହିତ ଲୁହାକୁ ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ପଡିବ, ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମେଳ କରିବାକୁ ପଡିବ।

ସତୀ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ତପସ୍ୱୀ ହୋଇଗଲେ। ସେ ସମସ୍ତ ବିଳାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷ ତ୍ୟାଗ କରି ତାଙ୍କ ପ୍ରାସାଦ, ପରିବାର ଏବଂ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ପଛରେ ଛାଡିଦେଲେ। ରାଜକୁମାରୀ ଜଣେ ବନବାସୀ ହୋଇଗଲେ। ସାରା ଦିନ, ସୁନ୍ଦରୀ ସତୀ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତଳେ, କଠୋର ପବନ, ଝିପିଝିପି ବର୍ଷା ଏବଂ ଥଣ୍ଡାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ। ତାଙ୍କର ଉପବାସ ତୀବ୍ରତାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଅପର୍ଣ୍ଣା ହୋଇଗଲେ, ଯିଏ ପ୍ରତିଦିନ ଗୋଟିଏ ପତ୍ରରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି।

ଶେଷରେ, ଶିବ ସତୀଙ୍କ କଠୋର ଅଭ୍ୟାସ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଲେ। ସେ ପ୍ରଭାବିତ ହେଲେ। ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ, ସେ ତାଙ୍କର କ୍ଷୀଣ ଶରୀର, ତାଙ୍କର ବିକୃତ ମୁହଁ, ତାଙ୍କର ଜଟିଳ କେଶ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପିନ୍ଧା ପୋଷାକ ଦେଖିଲେ, ଏବଂ ସେ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଗଲେ। ଶିବ ସତୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ସମ୍ମତି ଦେଲେ, ଏବଂ ଦକ୍ଷଙ୍କ ଅସ୍ୱୀକାର ସତ୍ତ୍ୱେ, ଦମ୍ପତି ବିବାହିତ ହେଲେ। କିଛି ସମୟ ପାଇଁ, ସେମାନେ ଏକାଠି ରହିବାର ସୁଖରେ ବଞ୍ଚିଲେ। ସେମାନେ କୈଳାସର ଉଚ୍ଚତାରେ ଥିବା ଏକ ଗୁମ୍ଫାରେ ନିଜର ବାସସ୍ଥାନ କଲେ, ସ୍ୱର୍ଗ ପରି ସୁନ୍ଦର।

ଦିନେ, ସତୀ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ଏକ ଯଜ୍ଞ କିମ୍ବା ଏକ ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି। ଯଜ୍ଞ ଏକ ମହାନ ଘଟଣା ଥିଲା। ପରିବାର, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଏବଂ ସବୁ ସ୍ଥାନରୁ ବିଭିନ୍ନ ଦେବତା ଏକ ବିଶାଳ ଯଜ୍ଞ ଅଗ୍ନି ଚାରିପାଖରେ ଏକାଠି ହେଉଥିଲେ, ଏବଂ ଋଷିମାନେ ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଅଗ୍ନିରେ ଘିଅ, ଶସ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବଳିଦାନ ଢାଳି ଦେଉଥିଲେ। ସତୀଙ୍କ ପିତା ଯଜ୍ଞ ଆୟୋଜନ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଏବଂ ସେ ସତୀ ଏବଂ ଶିବଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ। ସତୀ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ପିତା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ

ସେମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି। ସେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଯିବେ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ। ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ନେଇଯିବେ।
ଶିବ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁର ତାଙ୍କୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୃଣା କରନ୍ତି। ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଭୁଲିଯାଇ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସେ ଏହାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥିଲେ। ଯଜ୍ଞରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ମନା କରି, ଶିବ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଯିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, ତାଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇ ଦେଲେ ଯେ ଏଥିରୁ କିଛି ଭଲ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ସତୀଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଲୌହ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ବିଜୟୀ କରାଯାଇଥିଲା, ସେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗଦେବାକୁ ଜିଦ୍ ଧରିଥିଲେ। ଶିବ ତାଙ୍କୁ ବାରଣ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ, କାରଣ ସେ ତାଙ୍କର ସମାନ ଥିଲେ, ତେଣୁ ସେ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ: ତାଙ୍କ ଗଣ, ଭୟଙ୍କର ଭୂତ, ଭୂତ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ।
ଯେତେବେଳେ ସତୀ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ଯଜ୍ଞସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେତେବେଳେ ଯଜ୍ଞ ଅଗ୍ନି ଜଳୁଥିଲା ଏବଂ ଅତିଥିମାନେ ଏହାର ଚାରିପାଖରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିଲେ। ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଖୁସି ହୋଇ, ସତୀ ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ଦେଖି ଖୁସି ହେଲେ। ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ଦେଖିଲେ, ଦକ୍ଷ କ୍ରୋଧରେ ପାଗଳ ହୋଇଗଲେ। ସେ ଏଠାକୁ ଆସିବାକୁ କିପରି ସାହସ କଲେ? ସେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ଭିକ୍ଷୁର ସ୍ତ୍ରୀ କିପରି ନିଜକୁ ରାଜକୀୟ ଯଜ୍ଞରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଭାବିପାରିବେ। ତାଙ୍କ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ, ରାଜା ତାଙ୍କ ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କୁ ଗାଳି ଦେଇ ଭୟଙ୍କର ନାମରେ ଡାକି ଏକ ବିଦ୍ରୋହ ଆରମ୍ଭ କଲେ।
ସତୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଥଣ୍ଡା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ। କ୍ରୋଧ ଏବଂ ଅପମାନରେ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ହୋଇ ଏବଂ ଆଉ ଏକ ସେକେଣ୍ଡ ସହ୍ୟ କରି ନ ପାରି, ସତୀ ଯଜ୍ଞ ଅଗ୍ନିକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ। ଦେବତା ଏବଂ ପ୍ରଜା, ତାଙ୍କ ପରିବାର ଏବଂ ବନ୍ଧୁବର୍ଗ ଏବଂ ଗଣ ସମସ୍ତେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଦେଖୁଥିଲେ ଯେ ସତୀ ନିଜକୁ ଜାଳି ଦେଇ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ।
ଯେତେବେଳେ ଏହି ଖବର କୈଳାସରେ ଶିବଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା, ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧର ସୀମା ନଥିଲା। ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ପୃଥିବୀକୁ ଥରାଇ ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ଆକାଶକୁ ଥରାଇ ଦେଇଥିଲା। ସେ ଯଜ୍ଞରେ ରାଜା ଏବଂ ଦେବତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଭୂତ ସେନାକୁ ମୁକ୍ତ କରିଥିଲେ। ଶିବଙ୍କ ସେନା ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ, ଅତିଥିମାନେ ପଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ସମୟରେ ରକ୍ତର ସ୍ରୋତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ। ରାଜା ଦକ୍ଷଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ଶରୀରରୁ ଛିଣ୍ଡି ଅଗ୍ନିରେ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇଥିଲା।
ଯେତେବେଳେ ଶିବ ଯଜ୍ଞର ଉତ୍ସବସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ବିନାଶ ସ୍ୱାଗତ କଲା। ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ଥଣ୍ଡା ହେବା ପରେ, ଶିବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ଜୀବିତ କଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କିଛି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ। ସେ ତାଙ୍କ ମୃତ ଶରୀରକୁ ପାଉଁଶରୁ ଟାଣି ଆଣିଲେ। ପାଗଳାମି ଏବଂ ହତାଶାରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ, ସେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ତାଙ୍କ ପୋଡ଼ିଯାଇଥିବା ଶରୀରକୁ ନିଜ କୋଳରେ ଧରି ପୃଥିବୀରେ ବୁଲାଇଲେ। କେହି ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇବାକୁ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ। ପୃଥିବୀ ତାଙ୍କ କ୍ରୋଧର ଉତ୍ତାପ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣର ଭାର ସହ୍ୟ କରିପାରିଲା ନାହିଁ। ଶେଷରେ, ବିଷ୍ଣୁ ତାଙ୍କର ଚକ୍ରକୁ ପୃଥିବୀରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ଏବଂ ଧାରୁଆ ଛୁରୀ ସତୀଙ୍କ ଶରୀରକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଦେଲା। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡ ପୃଥିବୀରେ ପଡ଼ି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିଲା।
ଏବେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଶରୀର ଚାଲିଯିବା ପରେ, ଶିବ ତାଙ୍କର ଚେତନା ଫେରି ପାଇଲେ। ସେ ଆଉ କୌଣସି ମହିଳାଙ୍କୁ ନ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ। ସେ କୈଳାସ ପର୍ବତକୁ ଫେରିଗଲେ ଏବଂ ଗଭୀର ଧ୍ୟାନ ଏବଂ ଭୟଙ୍କର କଠୋରତା ସହିତ ଯୋଗିକ ତପସ୍ୟାରେ ନିଜକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ।
ମୁଁ କେତେବେଳେ ମୋ ଜେଜେମାଙ୍କଠାରୁ ଏହି କାହାଣୀ ଶୁଣିଥିଲି, ଯଦିଓ ସେ ଖେଳୁଆଡ଼, ନୀଳ ଚର୍ମର ଦେବତା କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହାଲୁକା କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ କହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ। କେତେବେଳେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ଅମର ଚିତ୍ର କଥା କମିକ୍ ପୁସ୍ତକରେ ସତୀ ଏବଂ ଶିବଙ୍କ କାହାଣୀର ଏକ ସଂସ୍କରଣ ପଢ଼ିଥିଲି।
ଯେତେବେଳେ ଅମର ଚିତ୍ର କଥା ବାହାରିଲା, ସେମାନେ ଭାରତୀୟ ପାଠ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସରେ ଏକ ଛୋଟ ବିପ୍ଳବ ଆଣିଲେ। ପ୍ରେରଣାର ଏକ ସଫଳତା ସ୍ୱରୂପ, ଅମର ଚିତ୍ର କଥା କମ୍ପାନୀ ଭାରତର କାର୍ଯ୍ୟ-ଭରା ପୌରାଣିକ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଦ୍ରିତ କମିକ୍ସରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କଲା, ସେମାନଙ୍କୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗୀନ ଗ୍ରାଫିକ୍ସ ସହିତ ଜୀବନ୍ତ କଲା ଯେଉଁଥିରେ ଦେବତାମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବବୁଲ୍‌ରେ କଥା ହେଉଥିଲେ। ସାରା ଭାରତରେ ପିଲାମାନେ ଏବେ ପ୍ରାଚୀନ ପୁରାଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଏବଂ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ସଂସ୍କୃତ ନାଟକରୁ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ନେଭିଗେଟ୍ କରିପାରିବେ, ଯାହା ଆନନ୍ଦଦାୟକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ।

ଅମର ଚିତ୍ର କଥା କମିକ୍ ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ଆମର ସାଂସ୍କୃତିକ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ ଐତିହ୍ୟର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନକୁ ପିଢ଼ିପିଢ଼ିର ସାମୂହିକ ଚେତନା ଉପରେ ଛାପି ଦେଇଥିଲା। ପ୍ରାୟତଃ, ହୁଏତ ଠିକ୍ ଭାବରେ, ଏହି କମିକ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ମାନବ ପ୍ରକୃତିର ଗଭୀରତାରେ ଥିବା ଆବେଗ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଏହି ଜଟିଳ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସଫା, ସମନ୍ୱିତ ଏବଂ କେତେକ ସମୟରେ ଶିଶୁକଳ୍ପିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଏ। ସେମାନଙ୍କର ସ୍ପଷ୍ଟ ଜାତିଭେଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କୁ ନିନ୍ଦା କରାଯାଇଛି; ଅସୁର, ମୁଖ୍ୟତଃ ଖଳନାୟକ, ସମସ୍ତେ କଳା ଚର୍ମ। ତଥାପି, ପିଲାବେଳେ, ମୁଁ ସେହି ଘରୋଇ କମିକ୍ ପଢ଼ିବାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲି। ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ମୋର ପ୍ରିୟ ଥିଲା ଶିବ ଏବଂ ସତୀଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଭୟଙ୍କର କାହାଣୀ ବିଷୟରେ ଏକ।

ଶିବ ଏବଂ ସତୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାହା ହିଁ ପରମ ପ୍ରେମ କାହାଣୀ। ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲି ଯେ, ଜଣେ ପୁରୁଷ କିପରି ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା ଉଚିତ୍, ଏବଂ ଜଣେ ମହିଳା କିପରି ଜଣେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା ଉଚିତ୍: ଆନନ୍ଦ, ପାଗଳ, ଗ୍ରାସକାରୀ ହତାଶା ସହିତ। କୌଣସି ପ୍ରେମ ଉପନ୍ୟାସ ଏହାକୁ କିପରି ମେଳ କରିପାରିବ?

ଶିବ ଏବଂ ସତୀଙ୍କ କାହାଣୀ ସତୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ। ତାଙ୍କ କଥାରେ ସତ୍ୟ ରହିବା ସହିତ, ଶିବ ଅନେକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଲେ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମହିଳାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମନା କଲେ। ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ, ସତୀ ହିମାଳୟ ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକର କନ୍ୟା ପାର୍ବତୀ ଭାବରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କଲେ। ସତୀଙ୍କ ପରି, ସେ ମଧ୍ୟ ଶିବଙ୍କ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଗଲେ। ସେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର କଠୋର ତପସ୍ୟା ଏବଂ ଭକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ମନାଇଲେ। ଏହି ସମୟରେ, ତାଙ୍କ ପିତା, ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭୁ, ତାଙ୍କ ପସନ୍ଦରେ ଖୁସି ହୋଇଥିଲେ। ସେ ଦମ୍ପତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଇଥିଲେ। ଶିବ ଏବଂ ପାର୍ବତୀ କୈଳାସରେ ରହିବାକୁ ଗଲେ, ଏବଂ ସେହିଠାରେ ସେମାନେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାସ କରନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ।

କାହାଣୀର କୈଳାସ ଏବଂ ପଥରରେ ତିଆରି କୈଳାସ ଅଛି। ମୋ ସାମ୍ନାରେ ପର୍ବତଟି ଠିଆ ହୋଇଛି। ମୁଁ ଏହାକୁ ଦେଖିପାରୁଛି। ମୁଁ ଏହାର ଫଟୋ ଉଠାଇପାରୁଛି। ମୁଁ ଦୂରରେ ଚାହିଁ କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଯେ ସେହି କଠୋର, ବରଫ ପର୍ବତ ଶିଖରରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ଜଣେ ମହିଳା ରହୁଛନ୍ତି। ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ, ମୁଁ ପଥର ଏବଂ ବରଫ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ଦେଖିପାରୁନାହିଁ। ମୁଁ ସେହି ଗୁମ୍ଫା ଦେଖିପାରୁନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ସେମାନେ ବାସ କରନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ନା ଗଛ, ଫୁଲ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ଯାହା ଏହା ଚାରିପାଖରେ ବଢ଼ିଥାଏ। ମୁଁ ପାର୍ବତୀଙ୍କୁ ମରକତ ହ୍ରଦରେ ସ୍ନାନ କରୁଥିବାର ଦେଖିପାରୁନାହିଁ, କିମ୍ବା ଶିବଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କେଶରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଧରି ଖାଲି ପାଦରେ ଚାଲିବାର ଦେଖିପାରୁନାହିଁ। ମୁଁ ଶିବଙ୍କୁ ଗଭୀର ଧ୍ୟାନରେ ଥିବାର ଦେଖିପାରୁଛି, ପାର୍ବତୀ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଛନ୍ତି। ସେମାନେ କମଳା ପର୍ବତ ଫୁଲ ଏବଂ ଚମଲି ସହିତ ଏକ ଗୁମ୍ଫାରେ ଅଛନ୍ତି। ପାର୍ବତୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ କଙ୍କଣରେ ବୁଣିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସୁଗନ୍ଧି ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରୁଛି।

ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ
କୈଳାସ ପର୍ବତ, ତିବ୍ବତ, ତିବ୍ବତ

ଆମେ ଏକ ବଡ଼ ତମ୍ବୁରେ ଅଟକିଗଲୁ। ଭିତରେ, ଏହା ଉଷ୍ମ, ଏବଂ ଲମ୍ବା ଟେବୁଲ, ବେଞ୍ଚ ଏବଂ ଚେୟାର ସହିତ ଧାଡ଼ି ହୋଇଛି। ତମ୍ବୁଟି ଶବ୍ଦର ଗୁଞ୍ଜରଣରେ ଗୁଞ୍ଜରିତ ହେଉଛି। ନିମ୍ମା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଏକ ବିଶାଳ ଚୁଲି ପାଖରେ ବସିଛନ୍ତି। ଏହି ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକର ଥଣ୍ଡା ବିଶାଳତା ପରେ, ମାନବ ସମାବେଶର ଜୀବନ୍ତତା ଏବଂ ଉଷ୍ମତା ବିଶାଳ, ଦୁର୍ବଳ ତମ୍ବୁକୁ ରାସ୍ତା ପାର୍ଶ୍ୱ କାଫେ ପରି ଆରାମଦାୟକ ଅନୁଭବ କରାଏ। କାଠ ବେଞ୍ଚର ଧାଡ଼ିରେ ବସି, ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ଗରମ ଚା ପିଉଛନ୍ତି। ଜେଫ୍ ଏକ କୌତୁହଳୀ ଇଂରାଜୀ ଶୈଳୀର ଚା କପ୍ ରୁ ସୁନା ରିମ୍ ଏବଂ ଲାଲ ଫୁଲ ଡିଜାଇନ୍ ସହିତ ପିଉଛନ୍ତି। ସେ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଭିକ୍ଟୋରିଆନ୍ ମହିଳାଙ୍କୁ ନକଲ କରି, ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର କପ୍ ରୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଚୁମୁକ ନେଉଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ହସୁଛୁ।

ବହୁତ ଶୀଘ୍ର, ଯିବାର ସମୟ ଆସିଗଲାଣି। ବାହାରକୁ ଯିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ଚୁଲି ପାଖରେ ହାତ ଗରମ କରିବା ପାଇଁ ଅଟକିଯାଏ। ଛିରିଂ ସେଠାରେ ବସି ମୋତେ ପରାମର୍ଶ ଦିଏ ଯେ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରିବି, କାରଣ ଚୁଲି ଚାରିପାଖରୁ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ପତଳା ଅମ୍ଳଜାନ ଶୋଷେ ନେଉଛି। ମୁଁ ଅନିଚ୍ଛାରେ ପଛକୁ ହଟିଯିବା ଏବଂ ବରଫାବୃତ ପାହାଡ଼ୀ ପବନରେ ପାଦ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଉଷ୍ମତା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ମୋର ଗାଲକୁ ଚାପୁଡ଼ା ମାରୁଛି।

ପଲ୍ଲୁ, କେଟି, ୟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ମୁଁ ପୁଣି ବାହାରକୁ ଯିବା ସମୟରେ, ତମ୍ବୁଟିର ଉଷ୍ମ ମନୋଭାବ ଆମ ସହିତ ରହିଥାଏ। ଛିରିଂ ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଉଠାଏ ଏବଂ ଆମେ ମଜାଦାର ପୋଜ୍ ଦେଉ। ହସି ହସି ଆମେ ଏକ ଛୋଟ ଜିଗ୍ ଆରମ୍ଭ କରୁ। ଛିରିଂଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ମଜାଦାର, ତେଣୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବିଜେତା ଘୋଷଣା କରୁ।

ଏହା କେବଳ ଏକ ଭ୍ରମ ନା ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବିତିଗଲା? ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୃଥିବୀର ନିକଟତର ହୋଇଗଲା ପରି ମନେ ହେଉଛି। ଏହା ଆମ ଉପରେ ଆଘାତ କରୁଛି। ଗରମ ଏବଂ ଥଣ୍ଡା, ଗରମ ଏବଂ ଥଣ୍ଡା, ଏହା ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟା ସହିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା ପରି ମନେ ହେଉଛି। ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଥଣ୍ଡା ପବନ ଏବଂ ବିଶାଳ ଖୋଲା ସ୍ଥାନରେ ଗରମ ସୂର୍ଯ୍ୟ କ୍ରୋଧିତ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଆମେ କେତେ ସମୟ ଧରି ଚାଲିଛୁ? ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା କି ତିନି ଘଣ୍ଟା? ନା କେବଳ କିଛି ମିନିଟ୍? ଚାଲିବା ସରଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଏକ କଷ୍ଟକର କାମ। ତଥାପି, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପାଦ ଅନ୍ୟ ପାଦ ଆଗରେ ରଖି, ମୋର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲକୁ ମାଟିରେ ଛୁରି ମାରୁଛି, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ପାଦ ଏକ ଲୟ ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଗକୁ ବଢି ଚାଲିଛି।

ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର, ଏହି ପର୍ବତ ଚାରିପାଖରେ ଚାଲିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ନାହିଁ। ମୁଁ ଏକ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ ହେବାର ସଙ୍କେତ ଦେଖୁଛି: ପଥର ମାଟି ଉପରେ ମାଟି ଘୁଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ମେସିନ୍ ଜାଳିବା, ଏବଂ କଠିନ ଟୋପି ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୋକମାନେ ମେସିନଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା। କିଛି ବର୍ଷ ପରେ, ଅଢ଼େଇ ଦିନର ଏହି ଯାତ୍ରା କେବଳ କିଛି ଘଣ୍ଟା ସମୟ ନେବ। ଏହା ଆମ୍-ପରାଜିତ ମନେହୁଏ। ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ, ଯାତ୍ରାର କଷ୍ଟକରତା ହେଉଛି ବିନ୍ଦୁ, ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦ୍ୱାରା ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଥାଏ। କୈଳାସ ହେଉଛି ଆକାଂକ୍ଷାର ଏକ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି; କୈଳାସ ଯାତ୍ରାକୁ ଏକ ପର୍ବତ ରାସ୍ତାରେ ଗାଡ଼ି ଚଲାଇ ହ୍ରାସ କରିବା ହେଉଛି ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାର ଅର୍ଥକୁ ହ୍ରାସ କରିବା।

ଗତ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ, ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଦର୍ଶକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସହିତ ସେମାନେ ଛାଡିଯାଉଥିବା ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନା ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି। ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ରିପୋର୍ଟ କରନ୍ତି ଯେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବ୍ୟାଗ, ମଣିଷ ମଇଳା, କାଗଜ, ଭଙ୍ଗା କାଚ ଏବଂ ଚିରା ପୋଷାକ ରାସ୍ତା ଉପରେ ପଡ଼ି ମାନସରୋବର ହ୍ରଦର କୂଳରେ ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି। ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, କିନ୍ତୁ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ, ଆମ ଦଳ ଏହା କିଛି ଦେଖିନାହିଁ। ଆମର ଯାତ୍ରା ସମୟରେ, ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ ରହିଛି। ହୁଏତ ଏହା ଏଥିପାଇଁ କାରଣ ଆମେ ଟ୍ରେକିଂ ଋତୁର ଶେଷ ଭାଗରେ ଅଛୁ ଏବଂ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଯାତ୍ରୀ ବାକି ନାହାନ୍ତି। କିମ୍ବା ହୁଏତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଏଠାରେ ଥିବା ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଭଗ୍ନାବଶେଷକୁ ବୋହି ନେଇଯାଇଛି।

ବିଡ଼ମ୍ବନା ହେଉଛି ଯେ ଏହି ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆସି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏହି ନଷ୍ଟକାରୀଙ୍କ ସମୁଦ୍ରର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଗଲିଣି। ମୋର ଅଳିଆ ଏଠାରେ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ପଡ଼ି ରହିବ। ମୋର ଟଙ୍କା ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ, ଆମ ତୁମକୋଟ

କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟର ଯାଯାବର ପରି, ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧ କରିଥାଏ କିନ୍ତୁ କମ୍ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିଥାଏ। ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ ଚୀନ୍ମାନେ କାହିଁକି ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ କରୁଛନ୍ତି: ମୋ ପରି ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏଠାକୁ ଆସିବାକୁ ସହଜ କରିବା ପାଇଁ। ମୁଁ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ଏକ ଦଶନ୍ଧି ପରେ କଳ୍ପନା କରୁଛି। ହୁଏତ କାରଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦରେ ସଙ୍ଗୀତ ସହିତ ଏଠାରେ ଗତି କରିବ। ମୁଁ କଳ୍ପନା କରୁଛି ଯେ ଅଳିଆ ଡବା ଉଛୁଳି ପଡୁଛି, ଥଣ୍ଡା ପାହାଡିଆ ପବନରେ ବାହାରୁଥିବା ଧୂଆଁ, ଏବଂ ମୋମୋ ଷ୍ଟଲ୍ ଏବଂ ଭିଡିଓ ଗେମ୍ ପାର୍ଲରଗୁଡ଼ିକ ବାଜି ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ। ବିକାଶର ଯାତ୍ରା ଅସ୍ଥିର ମନେ ହେଉଛି।
ଏଥିରୁ ତିବ୍ବତୀୟମାନେ କ'ଣ ବୁଝିବା ଉଚିତ? ଏହି ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଗହଳିରୁ ଆୟର ପ୍ରବାହ ପାଇଁ ସେମାନେ ଖୁସି କି? ରାସ୍ତା ଏବଂ ଦୋକାନ ଦ୍ୱାରା ଯାତ୍ରା ସହଜ ହୋଇଥିବାରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି କି? ନା ସେମାନେ ଏହାକୁ ସେମାନଙ୍କର ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ଏବଂ ନିଜ ପ୍ରତି ଆଉ ଏକ ଉଲ୍ଲଂଘନ ବୋଲି ଦେଖନ୍ତି? ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ଅଛି, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର କ'ଣ ଉପାୟ ଅଛି?
ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକର ଭୟଙ୍କର ଏବଂ କଠିନ ଆକର୍ଷଣ ପ୍ରତି ମୁଁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇଗଲିଣି। ଯଦି ମୁଁ ଏହି ଯାତ୍ରାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ, ତେବେ ମୁଁ ଏଠାରେ କାହିଁକି ଅଛି? ଚାଲିବା ଏକ ଅପ୍ରୀତିକର କାମ ହୋଇଗଲାଣି, ଏବଂ ମୋ ମନର ପଛପଟେ ଏକ ଅନିର୍ବାର୍ଯ୍ୟ, ନୀରସ ଚିନ୍ତା ଘେରି ରହିଛି। ପଲ୍ଲୁ ନୀରବରେ ମୋ ପାଖରେ ଚାଲିଥାଏ, ତା'ର ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ରଖି, ତା'ର ପୋଲଗୁଡ଼ିକୁ ମାଟିରେ ଖୋଳି ଦେଉଥାଏ। ନଦୀରେ ଏକ ଛୋଟ ପକ୍ଷୀ ଭୂମିରେ ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଥାଏ ଏବଂ ଏକ ଚିଲ ପାଖରୁ ଘୂରି ବୁଲୁଛି।
ଏହା ଏପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି ଯେପରି ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମର ବିମାନଟି ଛୋଟ ସିମିକୋଟ ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପରେ ଅବତରଣ କରି ଆମେ ହୁମଲା ଦେଇ ଆମର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲୁ। ସିମିକୋଟରେ ଟ୍ରେକିଂର ପ୍ରଥମ ଦିନ ପରେ, ଆମର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଏବଂ ଆମେ ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲୁ। କିନ୍ତୁ ଆମେ ପରଦିନ ଏବଂ ପରଦିନ ଚାଲିଲୁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଶରୀର ଅନୁଭବ କଲା ଯେ ଆମର ମାଂସପେଶୀ ଯେତେ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିପାରିବେ। ଆମର ଶରୀର ଆମକୁ ପ୍ରତାରଣା କରେ: ସେମାନେ ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଅପେକ୍ଷା ବହୁତ ଅଧିକ ସହ୍ୟ କରିପାରିବେ। ଆମେ ଆମର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଅଣଦେଖା କରି ଆଉ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରିବୁ, ଏବଂ ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ହୁମଲା ଦେଇ ଯାତ୍ରା କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା ସହଜ କରିଛି।
ପରିକ୍ରମା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଯାତ୍ରାର ଅଂଶ ପରି ମନେ ହେଉଛି। ଆମର ହୁମଲା ଟ୍ରେକର ଶେଷ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଉଜାଡ଼ ଭୂମି ଦେଇ ଚାଲିବାରେ ବିତିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଆହୁରି ଶୁଷ୍କ। ହୁମଲାରେ, ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ଘେରି ରଖିଥିଲେ; ଏଠାରେ, ସେମାନେ ମୋତେ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ନିଅନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ପୃଥିବୀ ଅପେକ୍ଷା ଆକାଶର ନିକଟତର ଅନୁଭବ କରେ। ହୁମଲା ମଧ୍ୟ ପର୍ବତ ଦେଇ ଏକ ଟ୍ରେକ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହା ଭିନ୍ନ କାରଣ, ବିଶ୍ୱାସୀ ହୁଅନ୍ତୁ କି ନ ହୁଅନ୍ତୁ, କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ଏହି ଭ୍ରମଣ ଏକ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ଯେ କୌଣସି ଭୁଲ ନାହିଁ।
ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବରୁ, କୈଳାସକୁ ଯିବା ପାଇଁ ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଅଚିହ୍ନା ଥିଲା। ସେହି ସମୟରେ, ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ଦୁର୍ଘଟଣା, ରୋଗ, ଡକାୟତ, ଶତ୍ରୁ ଜନଜାତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହିତ ଲଢ଼ି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲେ। ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ମାନଚିତ୍ର କିମ୍ବା ଆଧୁନିକ ଔଷଧ ବିନା ଏହି ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା। ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ବିଦାୟ ନେଉଥିଲେ, ସେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପରିବାର କେହି ଜାଣି ନ ଥାନ୍ତେ ଯେ ସେ କେବେ ଫେରିବେ କି ନାହିଁ।
ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁନାହିଁ ଯେ କେବଳ ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ କିଛି ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆଗେଇ ନେଇଥିଲା। ଯେତେବେଳେ ଯାତ୍ରା ଏକ ଅବସର ବିନୋଦନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନଥିଲା, ଏବଂ ଦୁଃସାହସିକ ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ଏହି ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ସାହସୀ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ ଏବଂ ଦୁଃସାହସିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର କଳ୍ପନା ବାହାରେ ଏକ ଦୁନିଆକୁ ବାହାରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଏକ ସାମାଜିକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ବାହାନା ଯୋଗାଇଥିଲା।
ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି, ଏହି ଯାତ୍ରା ବିଶ୍ୱାସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶରୀରର ପରିଶ୍ରମ ହୋଇଆସିଛି। ମୋର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋ ଗୋଷ୍ଠୀର ଅନ୍ୟମାନେ ନାହାଁନ୍ତି, ବରଂ ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କୈଳାସରେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଏଠାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଆମ ପରେ ଆସିବେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି। ଆମର ଚିନ୍ତାଧାରା, ଆଶା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସରେ ଏକାଠି, ଆମେ ଏହି ପଥରେ ଚାଲୁ। ଆମେ କେବଳ ସମୟ

ଦ୍ୱାରା ଅଲଗା ହୋଇଛୁ। ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ, ପର୍ବତ ସର୍ବଦା ଆମ ପାଖରେ ଅଛି, ଆମକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି, ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଛି ଯେ ଯାତ୍ରାର ଶେଷ ପାଖ କୋଣ ପାଖରେ ଅଛି।

ରାତିରେ କୈଳାସ

ଡ୍ରାଇରା ଫୁକ୍, ମାଉଣ୍ଟ କ ail ଲାଶ, ତିବ୍ବତ |
ଉଚ୍ଚତା ~ 5,200 ମିଟର

ଆମେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଶିବିରସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ, ସେତେବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇନାହିଁ। ଉପତ୍ୟକାର ଆରପଟେ, ବିରାଟ ପଥର ପଛରେ ଅଧା ଲୁଚି ରହିଥିବା ଡ୍ରିରା ଫୁକ୍ (ୟାକ୍-ହର୍ନ ଗୁମ୍ଫା) ମଠ ଅଛି। ତିବ୍ବତର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନ ପରି, ୟାକ୍-ହର୍ନ ଗୁମ୍ଫାର ମଧ୍ୟ ଏକ କାହାଣୀ ଅଛି।

ଦିନେ, ଜଣେ ସନ୍ୟାସୀ ଏକ ମାଇ ଯାକକୁ ଦେଖିଲେ ଯାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭିନ୍ନ ମନେ ହେଉଥିଲା। କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ସେ ତାକୁ ଅନୁସରଣ କଲେ। ଯେତେବେଳେ ପଶୁଟି ଏକ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରକୁ ଗଲା, ସେତେବେଳେ ଏହା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା, କେବଳ ତା'ର ଶିଙ୍ଗର ଏକ ଛାପ ଛାଡିଗଲା। ସନ୍ୟାସୀ ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ ଯାକଟି ଛଦ୍ମବେଶରେ ଥିବା ଏକ ଦଖିନି (ଦିବ୍ୟ ମହିଳା ପ୍ରାଣୀ)। ସେ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି କାରଣ ପାଇଁ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରକୁ ନେଇଯାଇଥିଲେ। ସନ୍ୟାସୀ ଗୁମ୍ଫାରେ ଧ୍ୟାନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ଦଖିନି ତାଙ୍କର ରକ୍ଷକ ହୋଇଗଲେ। ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି, ଗୁମ୍ଫାଟି ଆହୁରି ଅନେକ ସନ୍ୟାସୀଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କଲା। ଶେଷରେ, ଏହି ସନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କୁ ରଖିବା ପାଇଁ ଏବଂ ୟାକ-ହର୍ଣ୍ଣ ଗୁମ୍ଫାର ଦଖିନିଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବା ପାଇଁ ଡ୍ରିରା ଫୁକ୍ ମଠ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଶିବିର ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରକୁ ଦେଖୁଛି, ସେତେବେଳେ ଏକଦା ସମୃଦ୍ଧ ଏବଂ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଡ୍ରିରା ଫୁକ୍ ମଠର କୋଠାଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ଦେଖାଯାଉଛି। ମୋର ମଠ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ କୌଣସି ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ। ମୁଁ କୈଳାସ ପାଦଦେଶରେ ରହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି।

ପ୍ରତିସମ କଳା ଏବଂ ଧଳା ମନୋଲିଥ୍ ଅପରିଚିତ ମନେହୁଏ, ତଥାପି ଏକ ପୁରୁଣା ସ୍ୱପ୍ନ ପରି ପରିଚିତ। ଛିରିଂ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଏହା କୈଳାସକୁ ଆମେ ଯେତେ ନିକଟତର ହେବୁ ଏବଂ ପର୍ବତର ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଆମେ ଦେଖିବୁ ତାହା ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର।

ଦଳ ତମ୍ବୁ ସଜାଡୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ଜେଫ୍ ଏବଂ ସ୍ପେରେଲୋ ପୂର୍ବରୁ ଢାଲ ଉପରକୁ ଯାଉଛନ୍ତି। ସେମାନେ କୈଳାସକୁ ନିକଟରୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆଶା କରୁଛନ୍ତି। ଆମେ ବାକିମାନେ ଚିରିଂ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ନିଆଁ ଚାରିପାଖରେ ଏକାଠି ହୋଇ ରହିଛୁ। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବେ ବି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ। ଯେତେବେଳେ କେଟି ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ, ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ଆମର ଗ୍ଲୋଭସ୍ ପୁଣି ପିନ୍ଧି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ। ୟିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ନିଆଁ ପାଖରେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଲେ।

ଆମେ ତିନିଜଣ ଏକ ଛୋଟ, ଝରଣାଧାରୀ ଝରଣା ଦେଇ ଏକ ପଥ ଅନୁସରଣ କରୁ। କୈଳାସର ତରଳିଯାଇଥିବା ବରଫ ଆମ ଶିବିରସ୍ଥଳ ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି। ଆମେ ଅଟକି ଝରଣାରୁ ପାନ କରୁ। ପାଣି ଥଣ୍ଡା ଏବଂ ମିଠା। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପ ସହିତ ମୋର କ୍ଲାନ୍ତି ଦୂର ହୋଇଯାଏ।

ଯେପରି ଅକଥିତ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ, ଆମେ ତିନିଜଣ ଗୋଟିଏ ପଥର ପାଇ ନୀରବରେ ବସିଥାଉ। ମୁଁ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ପବନର ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଜନ ଶୁଣୁ। ମୋ ପାଦ ପାଖରେ, ଝରଣା ଶୈଳିକ ପଥର ଉପରେ ବହିଯିବା ସହିତ ଗୁଞ୍ଜରିତ ହୁଏ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ମୋ ତଳେ ଥିବା ପଥର ପରି ସ୍ଥିର ରହିଥାଏ, ମୁଁ ଏକ ଛୋଟ ପିଲା ପରି ଅନୁଭବ କରେ, ଆନନ୍ଦରେ ଡେଇଁପଡ଼ି ଦୌଡ଼ିବାରୁ ନିଜକୁ ନିବୃତ୍ତ କରିପାରୁନାହିଁ। ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ମହିଳାଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଏକ ଗଭୀର ସମ୍ପର୍କ ଅନୁଭବ କରେ, ଯଦିଓ ଆମେ ଅଲଗା ବସିଛୁ, ଆମର ନୀରବତାର ନିଜସ୍ୱ ଢଙ୍ଗରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛୁ।

ଥଣ୍ଡା ପବନ ଏବଂ ଗତିଶୀଳ ମେଘ ମଧ୍ୟରେ, ଏକ ନୀରବତା ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ବ୍ୟାପିଯାଏ। ମୁଁ ସବୁକିଛିରେ ନୀରବତାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ: ପର୍ବତ, ପ୍ରବାହିତ ଜଳ, ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ତୁଷାର, ଥଣ୍ଡା ପବିତ୍ର ବାୟୁ, ନୀଳ ଆକାଶ। ଦେବତା ରୁଦ୍ରଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ତୁତି ଅଛି, ଶିବଙ୍କର ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ରୂପ, ଯାହା ଜଗତ ଏବଂ ପ୍ରକୃତିରେ ଦେବତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ପାଳନ କରେ। ସ୍ତୁତିର କିଛି ଅଂଶ ମୋତେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଶାନ୍ତିର ମନେ ପକାଇ ଦିଏ।

ସେହି (ରୁଦ୍ର)ଙ୍କୁ ନମସ୍କାର,
ଯିଏ ପବିତ୍ର ଜଳରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ କୂଳରେ ବାସ କରନ୍ତି,

କିଏ ଗଭୀରତମ ହ୍ରଦରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁରେ ଅଛି,
କିଏ ପରମାଣୁରେ ବ୍ୟାପି ରହିଛି ଏବଂ କିଏ ଧୂଳିରେ ବାସ କରେ।
ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର,
ଶରତ ଋତୁର ଧଳା ମେଘରେ କିଏ ଅଛି,
ଏବଂ କିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟର ତାପରେ ଅଛି।
ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର:
କିଏ କୋମଳ ଘାସ ଏବଂ ଫେଣ,
ବାଲି ଏବଂ ପାଣି କିଏ,
ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଏବଂ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି।
ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ନାମହୀନ କବିମାନେ ଏହି ପଦଗୁଡ଼ିକ ରଚନା କରିଥିଲେ। ସେମାନେ ପ୍ରକୃତିରେ ବୁଡ଼ି ରହି ରହୁଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଭୂମି ଚାଷ କରୁଥିଲେ କିମ୍ବା ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ଶିକାର କରୁଥିଲେ କିମ୍ବା ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ବସିଥିଲେ, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ନୀରବତାର ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ। ସେମାନଙ୍କ ଚାରିପାଖର ବିଶ୍ୱର ବିଶାଳତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ସୂକ୍ଷ୍ମତାକୁ ଅନୁଭବ କରି, ସେମାନେ ଏହି ପ୍ରୟାସର ବିଶ୍ୱର ନିରର୍ଥକତା ଏବଂ କଠିନତାକୁ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ। ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱର ଭୟଙ୍କର, ରହସ୍ୟମୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ, ସେମାନେ ଅସହାୟ କିମ୍ବା ଆନନ୍ଦିତ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ? ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଭୟଭୀତ? ଏହି ପଦଗୁଡ଼ିକରୁ, ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେ ସେମାନେ ଏହି ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତିରେ ଦିବ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ।
ଅନ୍ଧାର ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ଶିବିରରେ ଫେରି ଆସିଛୁ। କିଛି ସମୟ ପରେ, ସ୍ପେରେଲୋର ଉଚ୍ଚ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିଟି ରାସ୍ତାରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଛି।
‘ଜେଫ୍ କେଉଁଠି?’ ଛିରିଂ ପଚାରନ୍ତି।
‘ସେ ଶୀଘ୍ର ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ଉଚିତ,’ ସ୍ପେରେଲୋ କହୁଛି, ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଚିନ୍ତାଶୀଳ। ‘ପାହାଡ଼ରେ ଜେଫ୍ ସହିତ କିଛି ଘଟିଛି।’
ଯେତେବେଳେ ସ୍ପେରେଲୋ ଢାଲ ଉପରକୁ ଉଠିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଜେଫ୍ ପୂର୍ବରୁ ବାହାରି ସାରିଥିଲେ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଦ ସହିତ, ଜେଫ୍ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଯେ ସେ ଆଗକୁ ବଢୁଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ପର୍ବତ ଆଉ ନିକଟତର ହେଉନାହିଁ। ଆଉ ଏକ ପାଦ, ଜେଫ୍ ନିଜକୁ କହିଲେ, ଆଉ ଏକ ପାଦ। କିନ୍ତୁ ଏହା କୌଣସି ଲାଭ ନଥିଲା; ପର୍ବତଟି ସବୁବେଳେ ଯେପରି ଦୂରରେ ଥିଲା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା। ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ, ଜେଫ୍ ଅଟକିଗଲେ; ସେ ଆଉ ଚାଲିପାରିଲେ ନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପଥରର ଏକ ବିରାଟ ଅଂଶକୁ ଚାହିଁଲେ, ସେ ଏପରି ଅନୁଭବ କରି ଥରି ଉଠିଲେ ଯେ ପର୍ବତଟି ତଳୁ ଉପରକୁ ଉଠୁଛି, ଯେପରି ଏହା ଗତି କରୁଛି, ପୃଥିବୀରୁ ଆକାଶକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି। ଏକ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ଭାବନା ତାଙ୍କ ଶରୀରରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା, ତାଙ୍କୁ ଏତେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଚଳପ୍ରଚଳ କଲା ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ଆଣ୍ଠୁରେ ପଡ଼ିଗଲେ। ନିକଟରେ ଫଟୋ ଉଠାଉଥିବା ସ୍ପେରେଲୋ ପଚାରିଲେ ଯେ ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ଅଛି କି? କିନ୍ତୁ ଜେଫ୍ କଥା କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ। ତଥାପି ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି ବସି ସେ ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ହାତ ହଲାଇଲେ।
‘ମୁଁ ଏହାକୁ କେବେ ଭୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ,’ ଜେଫ୍ ଆମକୁ ପରେ କୁହନ୍ତି। ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ସହିତ କ’ଣ ଘଟିଥିଲା ତାହା ସେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି।
ତାଙ୍କ ଯାତ୍ରାରେ, ଜେଫ୍ ସର୍ବଦା ଜଣେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ। ସେ ଜଣେ ଫଟୋଗ୍ରାଫର, ଯାତ୍ରାର ଏକ ଇତିହାସକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଭୌଗୋଳିକ କ୍ଷେତ୍ରର ଜଣେ ଗ୍ରାହକ। କିନ୍ତୁ ସେହି ଦିନ ପର୍ବତରେ ସବୁକିଛି ବଦଳିଗଲା। ଲେନ୍ସ ଭୁଲିଗଲା। ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଚିନ୍ତାଧାରା ଉଭେଇଗଲା। ଜେଫ୍ ଆଉ ଆଖି ନଥିଲେ, ଦେଖୁଥିଲେ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ; ସେ ଥିଲେ, କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ମାରିଏନ୍ ନଦୀ କୂଳରେ ଧ୍ୟାନ କରିପାରିବେ ବୋଲି ଅଦ୍ଭୁତ ଏବଂ ଅଦ୍ଭୁତ ପାଇଥିଲେ, ସେ ଏକ ବିଶାଳ ଭାବନା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇଥିଲେ ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଆଣ୍ଠୁରେ ପକାଇ ଦେଇଥିଲା। ସେ ଏକ ଗଭୀର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଦ୍ୱାରା ହତ ହୋଇଥିଲେ ଯାହା କେବଳ ତାଙ୍କର ଏବଂ ପର୍ବତର ଥିଲା।

ଏହି ଅଭିଜ୍ଞତା ଜେଫ୍ଙ୍କ ବିଶ୍ୱ ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ବୁଝାମଣାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲା। ଏହି ଦର୍ଶନ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥିଲା ତାହା ଏକ ଗଭୀର ସତ୍ୟ ଥିଲା। ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ, ସମସ୍ତ ଧର୍ମର ରହସ୍ୟବାଦୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଭୌତିକ ଏବଂ ଭୌତିକ ଜଗତର ପରିମାପ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି। ଅନେକ ବୁଝିପାରିଛନ୍ତି ଯେ ବାସ୍ତବତା ଏବଂ ସତ୍ୟ ସର୍ବଦା ସମାନ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ବିରୋଧ କିମ୍ବା ବାଦ୍ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ଶିବଙ୍କ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ, ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତ, ବୌଦ୍ଧ କାହାଣୀ ଏବଂ ଦୃଶ୍ୟ, ପର୍ବତ ଉଠିବାର ଅନୁଭବ: ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟି ସତ୍ୟବାଦୀ ଭାବରେ ବିବେଚିତ ହେବା ପାଇଁ ଆକ୍ଷରିକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ। ଏପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଏକ ସତ୍ୟକୁ ସୂଚାଇଥାଏ ଯେପରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଭଳି ଜଟିଳ।

ଆଜି ରାତିର ରାତ୍ରୀଭୋଜନ ଆମ ତମ୍ବୁରେ ପରିବେଷଣ କରାଯାଏ। ଛିରିଂ ଆମକୁ ଶୀଘ୍ର ଶୋଇବାକୁ କହୁଛି, କାରଣ କାଲି ଆମକୁ ବହୁତ ଶୀଘ୍ର ଉଠି ଡୋଲମା ଲା ଘାଟିକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଲମ୍ବା, ଖରା ଉଚ୍ଚତା ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବାକୁ ପଡିବ। ମୁଁ ମୋ ସ୍ଲିପିଂ ବ୍ୟାଗରେ ଜିପ୍ କରି ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଆରାମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ। ମୁଁ ମେଣ୍ଢା ଗଣେ, ତା'ପରେ ୟାକ୍। କିନ୍ତୁ ନିଦ କମିଯାଏ। ହୁଏତ ମୁଁ ଏତେ ଦୂର ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସାହିତ କିମ୍ବା ଡୋଲମା ଲା ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବା ଚିନ୍ତା କରି ମୁଁ ନର୍ଭସ। ମୁଁ ସେହି ପୁରୁଷର କାହାଣୀ ମନେ ପକାଉଛି ଯାହାକୁ କୁକୁରମାନେ ଚିରି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଦେଇଥିଲେ; ଟଏଲେଟ୍ ତମ୍ବୁରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିବା ମହିଳା; ଡୋଲମା ଲା ଘାଟି ପାଖରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ଯୋଗୀ। ଶେଷରେ, କିଛି ଯୋଗୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଲା ନାହିଁ - ନା ଆସନ, ନା ପ୍ରାର୍ଥନା, ନା ଧ୍ୟାନ।

ମୁଁ ମୋ ତମ୍ବୁରୁ ବାହାରକୁ ଦୌଡ଼ି ପଳାଉଛନ୍ତି। ସମସ୍ତେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି। ଯାକ ଏବଂ ଘୋଡାମାନେ ଧୂଳିରେ ସେମାନଙ୍କର ଲାଞ୍ଜ ହଲାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଭୟଙ୍କର, ଭୋକିଲା କୁକୁରମାନେ ଚାହିଁ ବସିଛନ୍ତି। ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏଠାରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଛୁ, ପଶୁ ଏବଂ ମଣିଷଙ୍କ ଏହି ବିଭିନ୍ନ ଦଳ, ତାରା ଆଲୋକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକାଶ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଏକ ପାହାଡ଼ ତଳେ।

ନୀଳ ଆଲୋକ

ଡ୍ରାଇରା ଫୁକ୍, ମାଉଣ୍ଟ କ ail ଲାଶ, ତିବ୍ବତ |
ଉଚ୍ଚତା ~ 5,200 ମିଟର

ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର ଶୁଭିଲା, 'ଶୁଭ ସକାଳ!'
ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ମୋ ମୁହଁକୁ ମୋ ଶୋଇବା ବ୍ୟାଗର ଉଷ୍ମତାରେ ପୋତି ଦେଉଛି।
'ଜାଗ, ମହିଳାମାନେ!' ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଡାକ ଆହୁରି ଜୋରରେ ଶୁଣାଯାଉଛି।
ମୁଁ କୈଳାସର ପ୍ରଥମ ଶିବିରରେ ଅଛି ଏବଂ ଆଜି ଆମକୁ ଡୋଲମା ଲା ଘାଟି ଚଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ମନେ ରଖିବାକୁ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ସେକେଣ୍ଡ ଲାଗେ। ମୁଁ ବସି ଆଖି ଖୋଲିଲି। ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ମୁଁ ନୀଳ ଆଲୋକର ବର୍ଷା ଦେଖିଲି। ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଅଛି: ନୀଳ ଝଲସ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଗତି କରୁଛି। କିଛି ମୋ ତମ୍ବୁ ବାହାରକୁ ବାହାରୁଛି, କିଛି ସାମ୍ନାରେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଏବଂ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ନୃତ୍ୟ ପରେ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରନଗୁଡ଼ିକୁ ଜିପ୍ କରିବା ପରି, ନୀଳ ଆଲୋକ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଏକତ୍ରିତ ହେଉଛି। ମୁଁ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ସଫା କରିବା ପାଇଁ କିଛି ଥର ଆଖି ପିଛୁଳାକେ। ପୁଣି ଥରେ ନୀଳ ଆଲୋକର ବର୍ଷା ହେଉଛି। ମୁଁ ଏବେ ବି ମୋ ତମ୍ବୁରେ ଅଛି - ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ କେଉଁଠାରୁ ଆସୁଛି?
ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଛୋଟ, ନୀରବ ଆତସବାଜି ପରି ଝଲସୁଛି - ଚମକୁଛି, ନାଚୁଛି, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ ପାଖକୁ ଆସେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଳିନ ହୋଇଯାଏ। ସ୍ପଷ୍ଟ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ସୁନ୍ଦର: ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମନକୁ ଆସେ। ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଅପରାହ୍ନରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଥିବା ଆକାଶର ରଙ୍ଗ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ନୀଳମଣି ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ। ଆଘାତ ଏବଂ ଅବିଶ୍ୱାସ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକୁ ସ୍ଥାନ ଦିଏ। ମୁଁ ନିଜକୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆରାମ ଦିଏ। ନୀଳ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଉପରେ ଧୋଇ ଦିଏ, ମୋତେ ସେମାନଙ୍କର ଆଲୋକରେ ସ୍ନାନ କରାଏ।
ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର, ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଧୀର ହୋଇଯାଏ। ନୀଳ ରଙ୍ଗ ମଳିନ ହୋଇଯାଏ, ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ଝାପ୍ସା ହୋଇଯାଏ। ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ଧଳା ଗୋଲକରେ ବିସ୍ତାରିତ ହୁଏ, ଏବଂ ଶେଷରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ମଳିନ ହୋଇଯାଏ। ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଚାଲିଯାଏ। ମୁଁ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଚାଲିଯାଇଛି। ସବୁକିଛି ସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇଗଲା। ସମଗ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତା ଦଶ ସେକେଣ୍ଡରୁ ଅଧିକ ସମୟ ନେଇନାହିଁ।
'ତୁମେ ଦେଖିଲ କି?' ମୁଁ ପଲ୍ଲୁ ଆଡକୁ ମୁହଁ ଫେରାଇଲି, କିନ୍ତୁ ସେ ଏବେ ବି ଶୋଇଛି।
ମୁଁ ମୋ ବ୍ୟାଗରେ ମୋର ଟୁଥବ୍ରସ୍ ଏବଂ ସାବୁନ ପାଇଲି ଏବଂ ମୋ ଭାଇ ଭଉଣୀକୁ ଉଠାଇ ଦେଲି।
ବାହାରେ ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡା, ଯଦିଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହୋଇସାରିଛି। ପର୍ବତ ଉପରେ ମେଘ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଘୂରି ବୁଲୁଛି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ସେକେଣ୍ଡ ପରେ ଉଡ଼ି ଯାଉଛି। ପାଞ୍ଚଟି ଯାକ ପ୍ରସ୍ଥାନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି, ଏବଂ ଶିଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କଳା ଲୋମ ଚାରିପାଖର ବରଫର ଧଳା ଅଂଶ ଉପରେ ଆଘାତ କରୁଛି। ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ କ୍ୟାମେରାକୁ ଢଳାଇ କୈଳାସର ଦକ୍ଷିଣ ମୁଖର ଫଟୋ ଉଠାଇଲେ ଯେତେବେଳେ ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟର ଆଲୋକ ପର୍ବତ ଶିଖରକୁ କମଳା ରଙ୍ଗର ଚମକଦାର କରିଥାଏ। ସକାଳର ଆଲୋକ ପର୍ବତର ଉପର ଭାଗ ଏବଂ ଇଣ୍ଡେଣ୍ଟେସନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଜକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଏ, ଆଲୋକ ଏବଂ ଛାୟାର ଅଦ୍ଭୁତ ଆକୃତି ସୃଷ୍ଟି କରେ। ଆଲୋକର ଖେଳ ନିମ୍ନ ଢାଲକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରୁଥିବା ପଥର ଏବଂ ତୁଷାରର ଲମ୍ବା ସମାନ୍ତରାଳ ରେଖାର ବିପରୀତତାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ।
ଏହି ଧାଡିଗୁଡ଼ିକ ରାବଣର କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ, ଯିଏ ରାକ୍ଷସ ତାଳର ଜଳକୁ ବିଷାକ୍ତ କରିଥିଲେ। ମହାନ ଭାରତୀୟ ମହାକାବ୍ୟ ରାମାୟଣର ଖଳନାୟକ ରାବଣ ମଧ୍ୟ ଶିବଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଥିଲେ। ଭୁଲ୍ ରାବଣ ପ୍ରତି ଶିବଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଆଗ୍ରହ ହିଁ ମୋ ମାଉସୀଙ୍କୁ ଏକ ପୌରାଣିକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ଭଗବାନଙ୍କ ଅବାଧ ବରଦାନ ଉପରେ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ବାଧ କରିଥିଲା।
ପୌରାଣିକ କଥାରେ, ରାବଣ ଲଙ୍କାର ରାଜା ଥିଲେ, ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀଲଙ୍କା। ସେ ଶିବଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ରାଜ୍ୟକୁ ଯିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାବଣ ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା

କରିପାରିବେ। ଶିବ ମନା କଲେ; ସେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଛାଡିବେ ନାହିଁ। ତେଣୁ ରାବଣ ପର୍ବତକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ। ଲଙ୍କାର ରାଜା କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରଶି ବାନ୍ଧି ତାଙ୍କ ହାତ ସାହାଯ୍ୟରେ ପର୍ବତର ଭାର ଉଠାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ। କୈଳାସ କ'ଣ ଘଟୁଛି ତାହା ବୁଝିପାରିଲେ। ହସି ହସି - ସର୍ବପରି, ରାବଣ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଭକ୍ତ ଥିଲେ - ଶିବ ତାଙ୍କ ଛୋଟ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଚାପି ହୋଇଗଲେ। କେବଳ ତାଙ୍କ ଆଙ୍ଗୁଠିର ଭାର କୈଳାସଙ୍କୁ ପଥର ତଳେ ଫସାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା। ପର୍ବତ ତଳେ ଚାପି ହୋଇ ରାବଣ ତାଙ୍କ ଚେତନାକୁ ଆସିଲେ। ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ସେ ଜଣେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ପାରିବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବା କେତେ ଅହଂକାରୀ ଥିଲା। ସେ ଶିବଙ୍କ ଶକ୍ତି ଏବଂ କରୁଣାକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରିଲେ, ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମାରିପାରିଥାନ୍ତେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତ ନମ୍ରତାର ମୂଲ୍ୟ ଶିଖିବା ପାଇଁ ନମ୍ର ହେବାକୁ ବାଛିଲେ।
ପର୍ବତ ତଳେ, ରାବଣ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ଭାବରେ 'ଶିବତାଣ୍ଡବସ୍ତୋତ୍ରମ୍' ରଚନା ଏବଂ ଗାନ କରିଥିଲେ - ନର୍ତ୍ତକୀ ଶିବଙ୍କ ପ୍ରଶଂସାରେ ଏକ କାବ୍ୟିକ ଉଦ୍ ଧ୍ୱନି। ଏହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ, ଲୟପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନାରେ, ଶିବଙ୍କ ଢାଲଙ୍କ ତାଳେ ତାଳେ ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ, ରାବଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଭାର ବହନ କରୁଥିବା ଶିବଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗାନ କରିଥିଲେ। ଆନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ଲୋକରେ, ରାବଣ ଶିବଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ। ସେ ଶିବଙ୍କ କେଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର, ସାପ ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ତାଙ୍କର କଳା ଗଳା ଏବଂ ଗଙ୍ଗା ନଦୀର ତରଙ୍ଗରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ନିର୍ମିତ ତାଙ୍କର ଜଟିଳ ତାଳ ବିଷୟରେ ଗାନ କରିଥିଲେ। ରାବଣ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଶିବଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା ହେଉଛି ସାପ ଏବଂ ମାଳ, ମଣି ଏବଂ ମାଟି, ସମ୍ରାଟ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମତା ସହିତ ଦେଖିବା।
ରାବଣଙ୍କ ଗୀତରେ ଖୁସି ହୋଇ ଶିବ ଲଙ୍କାର ରାଜାଙ୍କୁ କୈଳାସ ତଳୁ ମୁକ୍ତ କଲେ। ଢିଲା ହୋଇଥିବା ରଶିଗୁଡ଼ିକ ପଡ଼ିଗଲା, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପର୍ବତ ଉପରେ ନିଜର ଚିହ୍ନ ଛାଡିଗଲେ। ସେହି ବରଫାବୃତ ସକାଳେ, ଉଦିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତଳେ, ମୁଁ ରାବଣଙ୍କ ବନ୍ଧନର ପୌରାଣିକ ଚିହ୍ନ ଦେଖିଲି ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପର୍ବତ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ।
କୈଳାସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହଁରେ ପ୍ରାଚୀନ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀର କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ରହିଛି। କୈଳାସର ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ପ୍ରତିଛବି ହେଉଛି ଉତ୍ତର ମୁଖ, ଯାହାର ଶିଖରରୁ ମଧ୍ୟଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଗଭୀର ଫାଟ ରହିଛି। ରାକ୍ଷସ ତାଲ ଏବଂ ଚିଉ ଗୋମ୍ଫାରେ, ମୁଁ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଥିଲି, ଯେଉଁଥିରେ କୈଳାସ ଏକ ପିରାମିଡ୍ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ସିଡ଼ି ଖୋଦିତ ହୋଇଛି। ତିବ୍ବତୀୟ ବୌଦ୍ଧ ଏବଂ ବୋନ୍ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ, ମିଲାରେପାଙ୍କ କାହାଣୀରେ ଥିବା ବୋନ୍ ଚୁଙ୍ଗଙ୍କ ଢୋଲର ଚିହ୍ନ ହେଉଛି ଏହି ଫାଟ।
ମିଲାରେପା ଜଣେ ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁ ଏବଂ ସନ୍ଥ ଥିଲେ ଯିଏ ୧୧ଶ କିମ୍ବା ୧୨ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ବାସ କରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କୁ ବୋନ୍ ଧର୍ମର ଜଣେ ସନ୍ଥ ଏବଂ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଯାଦୁକର ବୋନ୍ ଚୁଙ୍ଗ୍, କିଏ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ପାଇଁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରିଥିଲେ। ଶେଷ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଥିଲା କୈଳାସ ଆରୋହଣ କରିବା, ଏବଂ ଯିଏ ପ୍ରଥମେ ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚିବେ ତାଙ୍କୁ ବିଜେତା ଘୋଷିତ କରାଯିବ।
ବନ୍ ଚୁଙ୍ଗ୍ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଉଠିଲେ। ତାଙ୍କ ଡ୍ରମ୍ ସହିତ ବାହାରି ସେ ପର୍ବତ ଚଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ଏହି ସମୟରେ, ମିଲାରେପା ଶୋଇପଡ଼ିଲେ। ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ଉଚ୍ଚରେ ଉଠୁଥିଲା, ବନ ଚୁଙ୍ଗ୍ କୈଳାସ ଉପରେ ଉଚ୍ଚରେ ଉଠିଲା। ମିଲାରେପାଙ୍କ ଅନୁଗାମୀମାନେ ଚିନ୍ତିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ। ଏହି ହାରରେ, ବୋନ୍ ଯାଦୁକର କିଛି ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚିବେ। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ, କିନ୍ତୁ ମିଲାରେପା କେବଳ ଜାଗି ଉଠି ପୁଣି ଶୋଇପଡ଼ିଲେ। ଅଧିକ ସମୟ ବିତିଗଲା ଏବଂ ବନ ଚୁଙ୍ଗ୍ ଶିଖର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ମିଲାରେପାଙ୍କ ଅନୁଗାମୀମାନେ ଏବେ ହତାଶ ହୋଇଗଲେ। ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଭୁ ତଥାପି ହଇରାଣ କରିବାକୁ ମନା କଲେ। ବନ୍ ଚୁଙ୍ଗ୍ ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ, ମିଲାରେପା ଶେଷରେ ଉଠିପଡ଼ିଲେ। ସେ କହିଲେ, ସମୟ ଆସିଗଲା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ। ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ମିଲାରେପାଙ୍କୁ ଆଲୋକ ଦ୍ୱାରା ପର୍ବତ ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚାଗଲା, ବନ ଚୁଙ୍ଗ୍ ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା। ତାଙ୍କ ଆଘାତରେ, ବୋନ୍ ଚୁଙ୍ଗ କୈଳାସର ଢାଲରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ଖସି ପଡ଼ିଲେ। ତାଙ୍କ ଡ୍ରମ୍ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଡ଼ିଗଲା, ପର୍ବତର ଉତ୍ତର ମୁଖକୁ ଚିହ୍ନିତ କରୁଥିବା ଧାରକୁ ଖୋଳିଦେଲା। ବୋନ୍ ଚୁଙ୍ଗକୁ ପରାସ୍ତ କରି, ମିଲାରେପା କୈଳାସଙ୍କୁ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ପାଇଁ ଦାବି କଲେ। ବୋନ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ଆଉ ଏକ ପର୍ବତ ଦିଆଯାଇଥିଲା।

ପୌରାଣିକ କାହାଣୀରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, କୈଳାସ ଏକ ପର୍ବତ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ। ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି, ଏହି ଭୌତିକ ପର୍ବତ ଏହାର ରହସ୍ୟମୟ ପ୍ରତିରୂପ - ମେରୁ ପର୍ବତ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଛି। ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ମେରୁ ହେଉଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା ସ୍ଫଟିକ ଆଲୋକର ଏକ ପର୍ବତ। ମେରୁର ଏକ ଶାରୀରିକ ଉପସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଅଛି। ଯୋଗିକ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକରେ, ମେରୁଦଣ୍ଡକୁ ମେରୁ ଦଣ୍ଡ (ମେରୁର ବାଡ଼ି) ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ମୋର ବୌଦ୍ଧ ଧ୍ୟାନ ଶିକ୍ଷକ କୁହନ୍ତି ଯେ ଧ୍ୟାନ ଅଭ୍ୟାସରେ, ମେରୁକୁ ମେରୁଦଣ୍ଡ ସହିତ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବରେ ଚାଲୁଥିବା ଶୁଦ୍ଧ ଆଲୋକ-ଶକ୍ତିର ଏକ ସିଲିଣ୍ଡର ଭାବରେ କଳ୍ପନା କରାଯାଇପାରେ, ଠିକ୍ ଏହା ସମ୍ମୁଖରେ। ଧ୍ୟାନ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ସ୍ଫଟିକ ଆଲୋକର ଏହି ପର୍ବତକୁ ଉନ୍ମୋଚନ କରିପାରିବା, ଏବଂ ଏହାର ଶକ୍ତି ଆମକୁ ଏକ ଉଚ୍ଚ ଚେତନା ଆଡ଼କୁ ନେଇଯିବ।

"ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ଆଖି ବନ୍ଦ କର," ସେ ମୋତେ କୁହନ୍ତି, "ଏହି ଆଲୋକକୁ କଳ୍ପନା କର।" ମୁଁ ଏହି ଧାରଣାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ। ମୁଁ ଭାବିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ ଯେ ଆମେ ଦେଖୁଥିବା, ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ କରୁଥିବା ଏବଂ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିବା ଏହି ପର୍ବତଟି ଆମ ଭିତରେ କିଛି। ଆମେ ଏହାକୁ ଆମ ଶରୀରରେ ବହନ କରୁ। ଯଦିଓ ଆମେ ପଥର ଏବଂ ପଥରର କୈଳାସ ଚଢ଼ିପାରିବା ନାହିଁ, ଆମେ ଆଲୋକର ମେରୁ ଚଢ଼ିପାରିବା। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଯାତ୍ରା ଅଧିକ କଷ୍ଟକର।

ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ପର୍ବତଟି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଅଧିକ ସମୟ ରହିପାରେ ନାହିଁ। ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଡେରି କରି ଦୌଡୁଛି, ଏବଂ ଛିରିଂ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଆମକୁ ସାଧାରଣ ଅପେକ୍ଷା ଶୀଘ୍ର ବାହାରି ଯିବାକୁ ପଡିବ। ଏହା ଯାତ୍ରାର ସବୁଠାରୁ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ଏବଂ ସେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପୂର୍ବରୁ ଡୋଲମା ଲା ଗିରିପଥର ଉଚ୍ଚତା ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ। ଏହା ପରେ, ପବନ କିମ୍ବା ବର୍ଷାର ସମ୍ଭାବନା ବଢ଼ିଯାଏ, ଯାହା ଏହାକୁ ପ୍ରାୟ ଅସମ୍ଭବ କରିଦେବ। ଯଦି ଆମେ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ଗିରିପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ପରିକ୍ରମା ସମାପ୍ତ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି। ତା'ପରେ, ଆମେ ନିମ୍ନ, ସୁରକ୍ଷିତ ଉଚ୍ଚତା ଦେଇ ଚାଲିବୁ।

‘ଯଦି ଏହା ବହୁତ କଷ୍ଟକର ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଆମେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା। ଯଦି ଏହା ବହୁତ କଷ୍ଟକର ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଚଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ।’ ପଲ୍ଲୁ ଆମ ତମ୍ବୁରେ ତାଙ୍କ ବ୍ୟାଗକୁ ଜିପ୍ କରେ।

‘ହଁ,’ ମୁଁ କହେ, ‘କିନ୍ତୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା ଅଛି।’

'କ'ଣ?

‘ଛିରିଂ ଆମକୁ କହିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ଏହା ଖସିଯାଏ, ତେବେ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ କର୍ଷଣ ହରାଇପାରନ୍ତି। ସେମାନେ ଖସି ଯାଇ ଧାରରୁ ଖସି ପଡ଼ିପାରନ୍ତି।’

‘ଓଃ, ବନ୍ଧୁ।’

‘ହଁ।’

‘କ’ଣ କରିବା?’ ପଲ୍ଲୁ କହେ। ‘ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆମକୁ କେବଳ ଯିବାକୁ ପଡିବ। ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ପୂର୍ବରୁ ଚାଲିଯାଇଥିବେ।’

"ତୁମେ ଯାଅ। ମୁଁ ଆସୁଛି," ମୁଁ ତାକୁ କହେ।

ମୁଁ ଏବେ ବି ମୋର ବ୍ୟାଗ୍ ପ୍ୟାକ୍ କରୁଛି। ଆଜି ସକାଳେ ଏତେ ସମୟ କାହିଁକି ନେଉଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ। ହୁଏତ ଏହା ପ୍ରବଳ ଥଣ୍ଡା। ଗତକାଲି ରାତିରେ ନିଦ ନ ହେବା ଯୋଗୁଁ ହୋଇପାରେ, କିମ୍ବା ଆଲୋକ ସହିତ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଯୋଗୁଁ ମୋତେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି।

ମୁଁ ଆଲୋକ ବିଷୟରେ କାହାକୁ କହିନାହିଁ। ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ ସେଗୁଡିକ ବିଷୟରେ କ'ଣ କହିବି। ସେହି ନୀଳ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ସ୍ୱପ୍ନର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଥିଲା? ଏହା ସ୍ୱପ୍ନ ପରି ଅନୁଭବ ହୋଇନଥିଲା। ସମଗ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ଏକ ସତେଜ ଅନୁଭବ ଥିଲା, ଯେପରି ମୁଁ ମୋର ସବୁଠାରୁ ଜାଗ୍ରତ ଏବଂ ସଚେତନ ଥିଲି।

ବାର୍ଡୋ ଥୋସ୍ ଗ୍ରୋଲ୍ (ବ୍ୟବଧାନ ସମୟରେ ଶ୍ରବଣ ଦ୍ୱାରା ମୁକ୍ତି) ନାମକ ଏକ ତିବ୍ବତୀୟ ପାଠ୍ୟରେ ନୀଳ ଆଲୋକ ଦେଖାଯାଏ। ଆମେରିକାରେ, ବାର୍ଡୋ ଥୋସ୍ ଗ୍ରୋଲ୍ 1960 ଦଶକରେ 'ଦି ତିବ୍ବତୀୟ ବୁକ୍ ଅଫ୍ ଦି ଡେଡ୍' ଭାବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ହାସଲ କରିଥିଲେ। ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ଏକ ମାନସିକ ଔଷଧ ମାନୁଆଲ୍ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱର ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅନୁସାରେ, ବାର୍ଡୋ ଥୋସ୍ ଗ୍ରୋଲ୍ ହିପି ସଂସ୍କୃତିରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ। କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ

ନ୍ୟଗ୍ମା ପାଠ୍ୟ, ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଚକ୍ରରୁ ମୁକ୍ତିର ପଥ ସହିତ ଜଡିତ। ଏକ ଶବ୍ଦ (ଲୁଚି ରହିଥିବା ପାଠ୍ୟ), ବାର୍ଡୋ ଥୋସ୍ ଗ୍ରୋଲ୍ ୪ମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ପଦ୍ମସମ୍ଭବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲେଖାଯାଇଥିବା ଏବଂ ତା'ପରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନବଜାତି ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ହୋଇଥିଲା। ଛଅ ଶହ ବର୍ଷ ପରେ, କର୍ମା ଲିଙ୍ଗପା ନାମକ ଜଣେ ଯୁବ ବୌଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷକ ଏହାକୁ ପଥର ଗଦାରେ ପାଇଲେ - ଯେପରି ଏହା ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ କରାଯାଇଥିଲା।
ବାର୍ଡୋ ଥୋସ୍ ଗ୍ରୋଲ୍ ଚେତନାର ଛଅଟି ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରେ। ଆମେ ଜୀବିତ ଥିବା ସମୟରେ, ଆମେ ବଞ୍ଚିବା, ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଏବଂ ଧ୍ୟାନର ବାର୍ଡୋ (ବ୍ୟବଧାନ) ଅନୁଭବ କରୁ। ତିବ୍ବତୀୟମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ, ଆମର ଚେତନା ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଘୁରି ବୁଲୁଥାଏ। ମୃତ୍ୟୁର ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ଚେତନାକୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ପାଠ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ।
ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ, ଏହି ପାଠ୍ୟଟି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ପଢ଼ାଯାଏ। ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ। ଏହା ମୃତ୍ୟୁର ସମସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଜାରି ରହେ ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶେଷ ହୁଏ। ଏହି ସମସ୍ତ ପାଇଁ ଅନଚାଳିଶ ଦିନ ସମୟ ଲାଗେ, ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟ ପାଇଁ ପାଠ୍ୟକ୍ରମଟି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପଢ଼ାଯାଏ।
ମୃତ୍ୟୁର ତିନୋଟି ବାର୍ଡୋ ଅଛି: ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ବାର୍ଡୋ; ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବାର୍ଡୋ (ବାସ୍ତବତା ଅନୁଭବ କରିବା ସମୟରେ); ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମର ବାର୍ଡୋ। ମୃତ୍ୟୁର ଦ୍ୱିତୀୟ ବାର୍ଡୋ - ଚୋନ୍ ୟିଦ୍ ବାର୍ଡୋ - ସମୟରେ ଚେତନା ଆଲୋକ ଏବଂ ଦର୍ଶନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ ଯାହା ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଏବଂ ଭୟଙ୍କର।
ଚୋନ୍ ୟିଦ୍ ବାର୍ଡୋଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନରେ, ଧଳା ରଙ୍ଗର ବୁଦ୍ଧ ବୈରୋଚନରୁ ନିର୍ଗତ ନୀଳ ଆଲୋକ ଭାବରେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ଉଭା ହୁଏ। ନୀଳ ଆଲୋକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଚମତ୍କାର, ସ୍ପଷ୍ଟ। ଏହା ଏକ ଭୟଙ୍କର ତେଜ ସହିତ ଝଲସୁଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଦେଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଭୟରେ ପଳାଇବାକୁ ଚାହିଁବ। ପୁସ୍ତକଟି ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଦୌଡ଼ି ନ ଯିବାକୁ, ବରଂ ନୀଳ ଆଲୋକର ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରେ ଏବଂ ଏହା ପ୍ରକୃତିକୁ ଏହାର ଶୁଦ୍ଧ ରୂପରେ ଅନୁଭବ କରିବା ସହିତ ବୁଝାମଣା କରେ। ପୁସ୍ତକଟି ଆମକୁ କୁହେ ଯେ ବାର୍ଡୋରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମସ୍ତ ଦର୍ଶନ ମନର ପ୍ରକାଶ - ଚେତନାକୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ଷେପଣ ଏବଂ ଭ୍ରମ।
ମୋର ନୀଳ ଆଲୋକ କ'ଣ ଏକ ଭ୍ରମ ଥିଲା? କିଛି ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ, ମୁଁ ମାଇଗ୍ରେନ୍‌ରେ ପୀଡିତ ଥିଲି ଯାହା କେତେବେଳେ ଆଲୋକରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା। ଛୋଟ ଆଖି ମାଛି ପରି ମୋ ଆଖି ଆଗରେ କଳା କିମ୍ବା ଧଳା ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକ ଘୁରି ବୁଲୁଥିଲା। ମୁଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଛି ଯେ ନୀଳ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱପ୍ନ ଅବସ୍ଥାର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ କିମ୍ବା ପତଳା ପର୍ବତ ପବନର ଉଚ୍ଚତାରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ମାଇଗ୍ରେନ୍ ପରି ଆଲୋକ ବ୍ୟାଘାତ।
ମୋର ଭିତରେ ସବୁବେଳେ ଏକ ଛୋଟ ଏବଂ ଅଯୌକ୍ତିକ ଅଂଶ ରହିଛି ଯିଏ ସୁନ୍ଦର କାହାଣୀରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଚାହେଁ। ମୋ ପିଲାଦିନର କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପାଏ, ତେଣୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ନୀଳ ଆଲୋକ ଏବଂ କୈଳାସ ଦେବତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଗ ଖୋଜୁଛି। ହୁଏତ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ନୀଳ ଥିଲା କାରଣ ଶିବ ହେଉଛନ୍ତି ନୀଳକଣ୍ଠ - ଯାହାଙ୍କ ନୀଳ କଣ୍ଠ ଥିଲା। ହୁଏତ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଆଗରେ ନାଚିଥିଲା କାରଣ ଶିବ ହେଉଛନ୍ତି ନୃତ୍ୟର ପ୍ରଭୁ। ମୁଁ ଶିବଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ କୈଳାସ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ଆଲୋକ ଦେଖିଲି। ହୁଏତ ନୀଳ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ, ଯେପରି ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ମିଳୁଥିବା ମାଳା ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ମୁଁ ହ୍ରଦରେ ଦେଖିଥିବା ଆଲୋକ।
ଆଜି ସକାଳେ, ପୌରାଣିକ କାହାଣୀର ପାହାଡ଼ର ଛାଇରେ, ସବୁକିଛି ସମ୍ଭବ ମନେ ହେଉଛି।

ମେଘରେ ଚାଲିବା

ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେଣି, ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେଣି। ମୋତେ ଶୀଘ୍ର ଯିବାକୁ ପଡିବ। କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ ପ୍ୟାକ୍ ହୋଇଗଲାଣି। ମୋତେ ଯିବାକୁ ପଡିବ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମୋ ଜୋତା ବାନ୍ଧି ପାରିବି ନାହିଁ। ମୋ ଜୋତା ମୋତେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ମନା କରୁଛି। ନିଜେ ବାନ୍ଧୁଛି। ମୁଁ ମୋ ଜୋତା ବାନ୍ଧି ପାରିବି ନାହିଁ। ଯାକ ଚାଲିଗଲେଣି, ଏବଂ ଘୋଡା। ମୁଁ ଏକା।
ମୁଁ ଏକ ପଥର ଉପରେ ବସିଛି। ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ କୈଳାସ ପର୍ବତ ଆକାଶକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଉଛି, ତା'ର ପାଦଦେଶରେ ଖାଲି ଶିବିରସ୍ଥଳ। ମୁଁ ନଇଁ ପଡ଼ିଛି, ଫିତାଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧିବାକୁ ସଂଘର୍ଷ କରୁଛି, ଯାହା ମୋ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ସାପ ପରି ଘୁରି ବୁଲୁଛି। ହୁଏତ ଏହା ମୋର ଗ୍ଲୋଭସ୍ ଯାହା ମୋତେ ଅଜଣା କରୁଛି। ମୁଁ ମୋର ଗ୍ଲୋଭସ୍ କାଢ଼ିଦିଏ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଆଙ୍ଗୁଠିଗୁଡ଼ିକ ଥଣ୍ଡାରେ ତୁରନ୍ତ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇଯାଏ। ମୁଁ ମୋର ଗ୍ଲୋଭସ୍ ପୁଣି ପିନ୍ଧେ। ମୁଁ ବସିଥାଏ, ଏକ ଗଭୀର ନିଶ୍ୱାସ ନେଇ ପୁଣି ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କରେ। ଶେଷରେ, ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଗଣ୍ଠି ତିଆରି କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛି। ମୋ ପଛରେ, ମୁଁ ଘୋଡା ଶବ୍ଦ ଶୁଣୁଛି। ମୁଁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ଜଣେ ସହାୟକ, ଜଣେ ଛୋଟ, ପତଳା ଲୋକ, ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଦେଖୁଛି। ଭଲ। ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ।
ମୁଁ ଠିଆ ହୁଏ। ମୋତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବାକୁ ପଡିବ। ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଡୋଲମା ଲା ଘାଟିରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ମୁଁ ସହାୟକଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ଯିବାକୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ସେ ଏତେ ଧୀରେ କାହିଁକି ଗତି କରୁଛି? ମୁଁ ଛୋଟ ପଥର ଉପରେ ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼େ ଏବଂ ସହାୟକ ମୋତେ ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ମୋ ହାତକୁ ଧରିଥାଏ। ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ କଲି। ମୁଁ ଆଉ ଦଶ ପାଦ ଚଲେଇଲି। ହଠାତ୍, ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କରୁଛି।
ଚିନ୍ତା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ। ଚିନ୍ତା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ। ନିଦ୍ରା ଅଭାବ ହିଁ ସବୁକିଛି। ମୁଁ ରାତିରେ ଶୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ। ମୁଁ ନିଜକୁ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କହୁଛି ଯେ ମୋତେ କେବଳ କିଛି ସେକେଣ୍ଡ ଦରକାର। ମୁଁ ଏକ ପଥର ଉପରେ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲି। ସହାୟକ ଏପରି କିଛି କହୁଛି ଯାହା ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ।
'ମୋତେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମିନିଟ୍ ଦରକାର,' ମୁଁ କହେ, ଯଦିଓ ମୁଁ ଜାଣେ ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ।
ମୁଁ ପୁଣି ଚାଲିବା ଆରମ୍ଭ କଲି। ତିନି ପାଦ ଚଢ଼ିବା ପରେ, ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ଦୁନିଆ ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୋହଲିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି। ଏହା ଚାଲିଯିବ, ମୁଁ ସ୍ଥିର କଲି। ମୁଁ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଏ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଦ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଶ୍ୱାସକୁ ଭିତରକୁ ଏବଂ ବାହାରକୁ ଟାଣି ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ। ବାମ ପାଦ, ତାପରେ ଡାହାଣ। ମୋର ଦୃଷ୍ଟି କୋଣ ହେବା ଆରମ୍ଭ କରେ। ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ୱାସ, କିନ୍ତୁ ଦୁନିଆ ଝାପ୍ସା ହେଉଛି। ଏହା କପା ପରି କୁହୁଡ଼ି ଏବଂ ନରମ ହୋଇଯାଏ। ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପାଦ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ବରୁ ରଖିଲି। ମୁଁ ମେଘରେ ଚାଲୁଛି।
"ମୁଁ ବସିବାକୁ ଚାହୁଁଛି," ମୁଁ ସହାୟକକୁ କହେ। ଧ୍ୟାନ ଦିଅ, ଧ୍ୟାନ ଦିଅ। ନିଶ୍ୱାସ ନିଅ ଏବଂ ବାହାର କର। ସହାୟକ ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ତାହାର ସାରାଂଶ ବୁଝିପାରୁଛି। ସେ ମୋତେ ଏକ ପଥର ଉପରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି। ମୁଁ ସେଥିରେ ଲମ୍ବିଯାଏ ଏବଂ ମୁଁ ବିଶ୍ୱ ପଡ଼ିବା ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି। ଘୋଡା, ପବନ ଏବଂ ସ୍ୱରର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି। କାହାର ସ୍ୱର? ମୁଁ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ପ୍ରାୟ ଛଅ ଫୁଟ ଦେଖିପାରୁଛି ଏବଂ ତା'ପରେ, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଆକୃତିଗୁଡ଼ିକୁ ଝାପ୍ସା କରୁଛି। ପୃଥିବୀ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଆରମ୍ଭ କରେ। ତଥାପି, ମୁଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗ ଦେଖିପାରୁଛି। ସହାୟକଙ୍କ ଜ୍ୟାକେଟ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନୀଳ ରଙ୍ଗର ଏକ ଝାପ୍ସା। ମୁଁ ଯେଉଁ ପଥର ଉପରେ ଅଛି ତାହା ଏକ କଳା ମେଘ। ଦୂରରେ, ଏକ ଲାଲ ବସ୍ତୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଖକୁ ଗତି କରେ। ଏହା ରବିନ୍‌ର ଲାଲ, ଏକ ରଙ୍ଗ ଯାହାର ଏହି ବାଦାମୀ, ତୁଷାରମୟ ଭୂଦୃଶ୍ୟରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମନେ ରଖିଛି ଯେ ଲାଲ - ଏହା ପଲ୍ଲୁର ଜ୍ୟାକେଟ୍‌ର ଲାଲ। ମୁଁ ଆଶା କରିବାକୁ ସାହସ କରୁନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା କ'ଣ ସେ ହୋଇପାରେ?
'ପଲ୍ଲୁ, ପଲ୍ଲୁ!' ମୁଁ ଚିତ୍କାର କଲି।
'ହେ, କଭି! ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ତୁମେ ଚାଲିଯାଇଛ!' ତା'ର ସ୍ୱର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଛି ଯେପରି ଏହା ବହୁ ଦୂରରୁ ଆସୁଛି।
'ପଲ୍ଲୁ! ଛିରିଙ୍ଗକୁ ଡାକ!' ମୁଁ ପୁଣି ଚିତ୍କାର କଲି।

'କ'ଣ?
‘ଛିରିଙ୍ଗକୁ ଡାକ! କିଛି ଅସୁବିଧା ଅଛି। ଛିରିଙ୍ଗକୁ ଡାକ!’ ମୁଁ ଚିତ୍କାର କଲି।
ମୁଁ ନୀଳ ଜ୍ୟାକେଟ୍ ପିନ୍ଧିଥିବା ସହାୟକ ପାଖକୁ ଫେରିଲି। ‘ଛିରିଂ, ଛିରିଂକୁ ଡାକ!’ ଏସବୁ ଶବ୍ଦ ମୁଁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବି। ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ସେ ବୁଝିପାରିବେ। ମୁଁ ପଥର ଉପରେ ବସିଛି, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ନିଶ୍ୱାସ ଖୋଜିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, କିଛି ଦେଖି ନାହିଁ। ମୁଁ ଏବେ ମୋ ସାମ୍ନାରେ କେବଳ ଦୁଇ ପାଦ ଦେଖିପାରୁଛି। ସ୍ପଷ୍ଟ ରୁହ। ଜାଗ୍ରତ ରୁହ। ଧ୍ୟାନ ଦିଅ। ଧ୍ୟାନ ଦିଅ।
ମୁଁ ଛିରିଙ୍ଗଙ୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣୁଛି। ହଠାତ୍, ତାଙ୍କ ମୁହଁ ମୋ ମୁହଁ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଏବଂ ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇଛି। ମୁଁ କେବେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲି? ମୁଁ ପଥରରୁ ଓହ୍ଲାଇଥିବା ମନେ ରଖିପାରୁନାହିଁ। ଛିରିଙ୍ଗ ମୋ ଆଖିକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଦେଖିପାରୁଛି, ଯେପରି ସେ ମୋର ଆଖିକୁ ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି। ସେ ମୋର ତଳ ପତଳାକୁ ତଳକୁ ଟାଣି ନେଉଛନ୍ତି। ସେ ମୋ ଗାଲକୁ ଚାହିଁ ସତର୍କତାର ସହିତ ଚାପି ଦେଉଛନ୍ତି।
ମୋ ଗାଲକୁ ଦେଖିବା ବନ୍ଦ କର, ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, କିଛି କର!
ସେ ମୋର ଗ୍ଲୋଭସ୍ କାଢ଼ିଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ମୋ ଆଙ୍ଗୁଠିଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତି। ଏହା ଏକ ପୁରୁଣା ସୌଜନ୍ୟ ପରି, ସେ ମୋ ଆଙ୍ଗୁଠିଗୁଡ଼ିକୁ ଧରିଥିବା ଉପାୟ। ମୋ ସହିତ କ'ଣ ହେଉଛି? ମୁଁ କ'ଣ ମରିଯିବି? ମୁଁ କ'ଣ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଜୋରରେ କହିଲି? କେହି ଶୁଣି ନଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି, ଏବଂ ମୁଁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ। ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ହୁଅ ନାହିଁ। ଡ୍ରାମା ରାଣୀ ହେବା ବନ୍ଦ କର। କେବଳ ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଶ୍ୱାସ ନିଅ। ଧଳା ମେଘ ମୋତେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଘୋଡ଼ାଇ ନେଉଛି, ଯେପରି ଏକ କୋମଳ ଆଲିଙ୍ଗନ। ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ହ୍ରାସ ପାଉଛି।
‘ଛିରିଂ, ଆମେ କଣ କରିବା?’ ମୁଁ ପଚାରୁଛି।
‘ତୁମେ ପୁଣି ତଳକୁ ଯାଅ। ତାହା ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ।’ ଛିରିଙ୍ଗ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହୁଛି। ସେ କଠୋର ଦେଖାଯାଉଛି - ନା, ଗମ୍ଭୀର। ସେ ଗମ୍ଭୀର ଦେଖାଯାଉଛି।
'ତଳକୁ କେଉଁଠାରେ? ପଛକୁ?'
‘ହଁ। ତଳକୁ ଫେରିଯାଅ!’
ତାଙ୍କର ଅର୍ଥ କ'ଣ? ସେ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ତାହା ସେ ଜାଣନ୍ତି କି? ଯଦି ମୁଁ ଫେରିଯାଏ, ମୁଁ ପରିକ୍ରମା ସମାପ୍ତ କରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଡୋଲମା ଲା ପାସକୁ ଯିବି ନାହିଁ।
‘ଆମେ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରିବା କି? ହୁଏତ ଆମେ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦେଖିପାରିବା।’ ମୁଁ ଛିରିଂଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ମୁଁ ଟ୍ରେକ୍ ସମାପ୍ତ କରିପାରିବି। ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଫିଟ୍, ଯଥେଷ୍ଟ ଯୁବ, ଯଥେଷ୍ଟ ଦୃଢ଼।
ଛିରିଙ୍ଗ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା।
ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ଏହା ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ। ତୁମେ ଦେଖିଲ, ମୁଁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ମୁଁ ପରିକ୍ରମା ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଛି - ଆମକୁ ଏହି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଡକାଯାଇଥିଲା। ଏବଂ ମାଳା, ହ୍ରଦ ଉପରେ ଆଲୋକ, ଶିବଙ୍କ ନାଚୁଥିବା ନୀଳ ଆଲୋକ। ଏଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ସଙ୍କେତ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ହୋଇପାରେ? ମୁଁ ପରିକ୍ରମା ସମାପ୍ତ କରିବି କାରଣ ମୁଁ ଏହାକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ଭାବନା ଏତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ମୁଁ ଏହାକୁ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଏ।
"ତୁମେ ତଳକୁ ଫେରିଯାଅ," ଛିରିଙ୍ଗ ଜିଦ୍ ଧରି କହିଲା। ତାଙ୍କ ସ୍ୱର ବହୁତ ଦୂରରୁ ଆସୁଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି। ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇପାରୁନାହିଁ, ଏବଂ ମୋତେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡିବ, ଏବଂ ନିଜକୁ ଜାଗ୍ରତ ରହିବାକୁ ବାଧ କରିବାକୁ ପଡିବ।"
ହାତ ଅଛି। ହାତ ମୋତେ ସ୍ଥିର କରୁଛି। ଅନେକ ହାତ, ହୁଏତ ଅଗଣିତ ହାତ, ମୋତେ ଉଠାଇ ନେଉଛି। ସେମାନେ ମୋତେ ଏକ ସାଡେନରେ ବସାଉଛନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଖସିଯାଏ ସେତେବେଳେ ହାତ ମୋତେ ଡାହାଣ କରୁଛନ୍ତି। ଏହି ସବୁ ହାତ କେଉଁଠାରୁ ଆସିଲା? ଘୋଡା ଚାଲିବା ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ହାତ ମୋତେ ଜୋରରେ ଧରିଥାଏ। ମୁଁ ପଥର ଉପରେ ଖୁର ଶବ୍ଦ ଶୁଣେ ଏବଂ ମୁଁ ଘୋଡା ସହିତ ଦୋହଲି। ନିଶ୍ୱାସ ନିଅ, ନିଶ୍ୱାସ ନିଅ, ମୁଁ ନିଜକୁ କହୁଛି।

ମୁଁ ପୁଣି ଢାଲ ଦେଇ ତଳକୁ ଯାଉଛି। ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିବି ନାହିଁ। ସେମାନେ ଡୋଲମା ଲା ପାସ ଉପରକୁ ଯିବେ ଏବଂ ମୁଁ ପୁଣି ତଳକୁ ଯିବି। ଧ୍ୟାନ ଦିଅ, ଧ୍ୟାନ ଦିଅ, ଜାଗ୍ରତ ରୁହ। ମୁଁ ମୋର ଘୋଡାକୁ ଧରି ତା'ର ମାନେ ଉପରେ ମୋ ଗାଲ ରଖିବି। ନିଶ୍ୱାସ ନିଅ, ନିଶ୍ୱାସ ନିଅ, ଭିତରକୁ ଏବଂ ବାହାର କର।
‘କଭି!’ ଏହା ପଲ୍ଲୁର ସ୍ୱର ପରି ଶୁଭୁଛି, କିନ୍ତୁ ଏହା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି। ‘କଭି, ତୁମେ କିପରି ଅନୁଭବ କରୁଛ?’ ଏହା ତାଙ୍କର ସ୍ୱର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ।
'ପଲ୍ଲୁ?'
‘ହଁ। ତୁମେ କିପରି ଅନୁଭବ କରୁଛ?’
ସେ ଏଠାରେ କଣ କରୁଛନ୍ତି? ସେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା ଉଚିତ। ସେ ଡୋଲମା ଲା ପାସକୁ ଯାଉଥିବା ଉଚିତ।
‘ପଲ୍ଲୁ, ତୁମେ କଣ କରୁଛ?’ ଆମେ ଯାହା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲୁ ତାହା ଶେଷ କରିବାକୁ ସେ ଯିବା ଉଚିତ। ଏହି କାରଣରୁ ସେ ଏଠାକୁ ଆସିଛି, ଶେଷ କରିବା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଯାତ୍ରାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନ୍ଦୁ। ‘ତୁମେ ଏଠାକୁ କାହିଁକି?’ ମୁଁ ମୋର ସ୍ୱରକୁ କଠୋର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଅଜବ ଏବଂ ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଶୁଭେ। ମୁଁ ଶବ୍ଦ କହିବା ଏବଂ ଶୁଣିବା ମଧ୍ୟରେ କିଛି ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ଥାଏ, ଯେପରି ମୁଁ ଓଠରେ କଥା କହୁଛି। ମୁଁ କ'ଣ ତାକୁ ଏପରି ଶୁଣାଉଛି?
‘ମୁଁ ତୁମ ସହିତ ରହୁଛି,’ ସେ କହୁଛି।
"ନା। ଫେରିଯାଅ," ମୁଁ ତାକୁ କହେ। ଯଦି ସେ ମୋ ଯୋଗୁଁ ଯାତ୍ରା ସମାପ୍ତ ନ କରେ, ତେବେ ମୁଁ କେତେ ନିରାଶା ଏବଂ ଅପରାଧ ଅନୁଭବ କରିବି ତାହା ମୁଁ ତାକୁ କିପରି ବୁଝାଇବି?
‘ପଲ୍ଲୁ, ଯାତ୍ରା ଶେଷ କର।’
‘ମୁଁ ତୁମକୁ ଏକା ଛାଡିବି ନାହିଁ,’ ସେ କହୁଛି।
'ଦୟାକରି। ଯାଅ।'
‘ମୁଁ ତୁମକୁ ଏକା ଛାଡିବି ନାହିଁ।’
ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ଆମ ମଧ୍ୟରୁ ଅତି କମରେ ଜଣଙ୍କୁ ଯାତ୍ରା ଶେଷ କରିବାକୁ ପଡିବ। ଏହା ଏକ ମିଳିତ ବିଜୟ ହେବ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସମସ୍ତ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ସ୍ତବ୍ଧ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ। ନିଶ୍ୱାସ ନିଅନ୍ତୁ। ମୋତେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡିବ। ମୋତେ ସଚେତନ ରହିବାକୁ ପଡିବ।
ଅଧ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ବସିପାରିବି। ମୋତେ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ମୋର ଘୋଡା-ମହିଳାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ଖୋଲା ପଥର ଉପରେ ଖୁରର ଶବ୍ଦ, ଉଷ୍ମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଘୋଡାଗୁଡ଼ିକର ପଶୁ ବାସ୍ନା ଦୁନିଆକୁ ପୁଣି ଥରେ କଠିନ ମନେ କରେ। ଘୋଡାମାନେ ଏକ ଅଗଭୀର ଝରଣାରୁ ପାଣି ପିଇବା ପାଇଁ ନଇଁ ପଡ଼ିଲେ ଆମେ ଅଟକି ଯାଉ।
‘ତୁମେ କିପରି ଅନୁଭବ କରୁଛ?’ ପଲ୍ଲୁ ପଚାରୁଛି।
‘ଭଲ। ଆହୁରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ।’ ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି। କହିବା ଏବଂ ନିଜକୁ କହିବା ଶୁଣିବା ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ। ‘ଫେରିଯାଅ। ତୁମେ ଛିରିଙ୍ଗକୁ ଫେରିଯାଇପାରିବ।’
‘ମୁଁ ତୁମକୁ ଛାଡିବି ନାହିଁ।’
'ମୋତେ ଛାଡିଦିଅ। ମୋତେ ଛାଡିଦିଅ। ମୁଁ ଠିକ୍ ଅଛି। ଯାତ୍ରା ଶେଷ କର!'
‘କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ।’ ପଲ୍ଲୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା। ତା’ର ଘୋଡା ଚିତ୍କାର କଲା।
‘ହୁଏତ ଆମେ ଦୁହେଁ ଫେରିପାରିବା।’ ଏହା ଏକ ଭଲ ଧାରଣା ପରି ମନେ ହେଉଛି।
'ତୁମେ ପାଗଳ କି?'
‘ମୁଁ ଏବେ ଭଲ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଆମେ ଏକାଠି ଶେଷ କରିପାରିବା।’
'ନା'
ନିମ୍ମା ଆମ ସହିତ ଆସନ୍ତି। ସେ ମୋ ପାଖରେ ଚାଲିଥାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରାୟତଃ ମୋର ନାଡ଼ି ଯାଞ୍ଚ କରନ୍ତି। କିଛି ସମୟ ପରେ, ଆମେ ନିଜକୁ ପୁଣି ଲା ଚୁ ଉପତ୍ୟକାରେ ପାଇଲୁ। ଆମେ ନଦୀ କୂଳରେ ଚାଲିଲୁ, ସେହି ପାହାଡ଼ ତଳେ ଯାହା ମୋତେ ଅଜବ ମନ୍ଦିର ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା। ପଲ୍ଲୁର ଘୋଡାକୁ ଆଗେଇ ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ କଟି ଚାରିପାଖରେ ବାନ୍ଧି ଏକ ଛୋଟ ସଂଗୀତ ପ୍ଲେୟାରକୁ ସ୍ୱିଚ୍ କଲେ। ତିବ୍ଦତୀୟ ମନ୍ତ୍ର ବାୟୁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା। ଧୀର ତାଳ ଆମର ପାଦ ସହିତ ମିଶିଗଲା, ଏବଂ ଟାଣି ହୋଇଥିବା ସ୍ୱର ଅଦ୍ଭୁତ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ଶୁଭିଲା। ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କ ଘୋଡା ଉପରେ ଅସହଜ ଭାବରେ ବସିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଲାଲ ଜ୍ୟାକେଟର ହୁଡ୍ ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଘୋଡାଇ ରଖିଛି।

ଆମର ଘୋଡାଗୁଡ଼ିକ ଖାଲି ପଥର ଉପରେ ଚାଲନ୍ତି, ନାକ ତଳକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରନ୍ତି। କୁଞ୍ଚୁକୁଞ୍ଚିଆ ହଳଦିଆ କେଶ ସହିତ ଜଣେ ହସି ହସି ମହିଳା ତାଙ୍କର ଟ୍ରେକିଂ ପୋଲ ହଲାଇ ଆମକୁ ସ୍ୱାଗତ କରନ୍ତି। ଆମ ପଛରେ ଜର୍ମାନ ଟ୍ରେକରମାନଙ୍କର ଏକ ଉତ୍ସାହୀ ଦଳ ହସୁଛି ଏବଂ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛି। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାରୁ ବଞ୍ଚି ଯାଏ, ବୟସ୍କ ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଯାତ୍ରା ସମାପ୍ତ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିବାରୁ ଟିକିଏ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କରେ।
ନ୍ୟମା ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଛିରିଂ ବହୁତ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ। ସେ ମୋତେ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତି ଯେ ମୋର ଉଚ୍ଚ-ଉଚ୍ଚତା ସେରେବ୍ରାଲ୍ ଏଡିମା (HACE) ଅଛି, ଯାହା ଉଚ୍ଚତା ରୋଗର ଏକ ବିପଜ୍ଜନକ ଏବଂ ପ୍ରାୟତଃ ମାରାତ୍ମକ ରୂପ। ମସ୍ତିଷ୍କ ତରଳ ପଦାର୍ଥରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଏବଂ ଅମ୍ଳଜାନ ହରାଇଥାଏ, ଯାହା ନିଦ୍ରାହୀନତା, ଭ୍ରମ ଏବଂ ଦିଗଭ୍ରାନ୍ତତା ସୃଷ୍ଟି କରେ। ମୁଁ ଏହାର ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲି: ମୋର ନାଡ଼ି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା, ମୋର ମୁହଁ ନୀଳ ହୋଇଯାଉଥିଲା, ଏବଂ ମୋର ପିତୁଳାଗୁଡ଼ିକ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ମୁଁ ପୂର୍ବ ରାତିରେ ନିଦ୍ରାହୀନ ହୋଇଥିଲି। ମୁଁ ନୀଳ ଆଲୋକ ଦେଖିଥିଲି। ମୁଁ ଆଜି ସକାଳେ ମୋ ଜୋତାର ଫିତା ବାନ୍ଧି ପାରି ନଥିଲି କାରଣ ମୁଁ ଦିଗଭ୍ରଷ୍ଟ ଥିଲି। HACE ସହିତ, ବିଚାର ଶକ୍ତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଏ, ତେଣୁ ମୁଁ ବିପଦର ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନି ପାରି ନଥିଲି, କିମ୍ବା ମୁଁ ବିପଦରେ ଥିବା ସତ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲି। HACE ରୁ ବଞ୍ଚିବାର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ହେଉଛି ତୁରନ୍ତ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା।
ଦାର୍ପୋଚେରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭାବରେ ଝଲସୁଛି। ଏହିଠାରୁ ଆମେ ଆମର କୋରା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲୁ।
"ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଥରେ ଦେଖ," ମୁଁ ପଲ୍‌ଲୁକୁ କହେ। ମୁଁ ପାହାଡ଼ର ଦୃଶ୍ୟରେ ଭିଜିବା ପାଇଁ ପଛକୁ ବୁଲିପଡ଼ିଲି। ମୋର ପଛକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାତ୍ରା ଶେଷ କରିବାର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଧାରଣା ଆସିଛି। ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ, ତାହା ଅସମ୍ଭବ।"
'ଏତେ ପାଖରେ,' ପଲ୍‌ଲୁ କହେ। ପର୍ବତଟି ଏତେ ପାଖରେ। ଆମେ ଆମର ପରିକ୍ରମା ଶେଷ କରିବାର ଏତେ ପାଖରେ ଥିଲୁ। ସେ ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ କହୁଛନ୍ତି ତାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ, କାରଣ ଦୁଇଟି ସତ୍ୟ।
ରୁଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ, କବିମାନେ ଲେଖିଛନ୍ତି:
ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର,
ଯିଏ ଜଳା, କାଦୁଅପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ବାସ କରେ,
ଏବଂ କିଏ ସ୍ୱଚ୍ଛ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ ରହେ।
କଣ୍ଟକପୂର୍ଣ୍ଣ, କଷ୍ଟକର ସ୍ଥାନରେ,
ଜଙ୍ଗଲ ଲତାରେ।
ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର,
ଏହି ଦୁନିଆରେ କିଏ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି,
କିଏ ଭଲ ଏବଂ ଖରାପ ଜିନିଷ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ,
ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଥିବା ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ।
ରୁଦ୍ର ଏହି ଜଗତର ଦେବତା। ସେ କୌଣସି ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସ୍ତରରେ ବାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ବରଂ ଶ୍ମଶାନ ଭୂମି, ଜଳ, ଧୂଳି ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ଲତା ଏବଂ ବରଫ ଏବଂ ପଥରର ଏକ ସୁନ୍ଦର, ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ପର୍ବତରେ ବାସ କରନ୍ତି। ଶ୍ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଅନୁଭବକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରନ୍ତି ଯେ କାଦୁଆ ଏବଂ ମାଟିଆ ପାଣି ହେଉ, କିମ୍ବା ସ୍ୱଚ୍ଛ ପୁଷ୍କରିଣୀର ବିଶୁଦ୍ଧ ଜଳ ହେଉ, ଉଭୟଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର ଅଛି। କୈଳାସରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ରାତି ଏବଂ ମୋର ପରିକ୍ରମା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି, ଏହା ସମାନ ଯାତ୍ରାର ଏକ ଅଂଶ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଧ୍ୟାନ କରେ, କେତେବେଳେ ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ଏବଂ ଶାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରେ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ଭୟ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ। ଧ୍ୟାନ ସମୟରେ ବିକଶିତ କୌଶଳ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ସେହି ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଣା ଉଭୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା।
ମହାନ ଜେନ୍ ଗୁରୁ ଡୋଗେନ୍ କହିଥିଲେ: 'ଆମେ ଫୁଲକୁ ଭଲ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଫୁଲ ଝଡ଼ିଯାଏ; ଆମେ ତାକୁ ଭଲ ନ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଘାସ ବଢ଼ିଥାଏ।'
ମୋର ଧ୍ୟାନ ଅଭ୍ୟାସର ସମୟ ଏବଂ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ, ଏହି ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ମୋ ପାଇଁ ସ୍ପଷ୍ଟ; ତଥାପି, ମୋର ଅଭ୍ୟାସ ବାହାରେ, ମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ ଏହି ବୁଝାମଣାକୁ ଭୁଲିଯାଏ।
ମୁଁ ଘୋଡାରୁ ଓହ୍ଲାଉଥିବାବେଳେ, ଘୋଡାରାଣୀଙ୍କ ଉଦାସୀନ ଆଖି ମୋ ଉପରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା।

ମୁଁ ହସି କହେ, 'ଧନ୍ୟବାଦ, ଧନ୍ୟବାଦ!'
ମୁଁ ତାକୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ମୁଁ ତା' ଏବଂ ତା' ଘୋଡା ପ୍ରତି ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞ, କିନ୍ତୁ ସେ ଅନ୍ୟକୁ ଦେଖୁଛି। ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିଥିଲି ଯେ ଆମର ସମାନ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆମ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସମ୍ପର୍କ ଗଢ଼ିଛି, କିନ୍ତୁ ହୁଏତ ଏହା ତା' ପାଇଁ କିଛି ଅର୍ଥ ରଖିନାହିଁ। ମୋ ଜୀବନର ନାଟକୀୟ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ତା' ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ନଥିଲା, ଯେପରି ସେ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଛି। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସଚେତନ ରହିବା ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ କରୁଥିଲି, ସେ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲା? ହୁଏତ ସେ ଫେରିବା ପରେ ଘରେ ରାନ୍ଧିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଭାବି ସେ ବିଚଳିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ହୁଏତ ମୋର ଶୀଘ୍ର ଫେରିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଦିନର ମଜୁରୀ ଏବଂ ଟିପ୍ସ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ, ଏବଂ ମୁଁ ଏହି କ୍ଷତିର ଏକ ବିରକ୍ତିକର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଥିଲି।
ତଥାପି, ମୁଁ ତାକୁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଏବଂ ମୁଁ ତା କାନ୍ଧକୁ ଚାପୁଡ଼ାଇ କହିଲି, 'ଧନ୍ୟବାଦ।' ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ସେ ବୁଝିପାରୁଛି କି ନାହିଁ। ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଦୂରକୁ ଚାହିଁଲା।
ଆଗକୁ ତିବ୍ବତୀୟ ଆକାଶ କବରସ୍ଥାନ ଅଛି ଯାହାକୁ ମୁଁ ଆରମ୍ଭରେ ଦେଖିଥିଲି। ଏହା ସମାନ ଦେଖାଯାଉଛି - କଳା ଏବଂ ଧଳା, ପଥର ଏବଂ ବରଫ ବିରୋଧାଭାସର ପର୍ବତରେ ଖୋଦିତ। ଏହି ପର୍ବତରେ, ମୃତ୍ୟୁକୁ ମଧ୍ୟ ଉଦାସୀନତା ସହିତ ଭେଟିଥାଏ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ବଳିଦାନ।

ଚୋରି ହୋଇଥିବା ଦିନ

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ, ତିବ୍ବତ

ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ଆମେ ଡାର୍ଚେନରେ ରାତି ବିତାଇବାକୁ ପଡିବ, ବାୟୁହୀନ କୋଠରୀ ଏବଂ ଅସହ୍ୟ ଶୌଚାଳୟ ସହିତ ଗେଷ୍ଟହାଉସରେ। ପାଲୁ ନିମ୍ମାଙ୍କୁ ଆମ ପାଇଁ ଏକ ବିକଳ୍ପ ଖୋଜିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରେ।
'ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନ। ମାନସରୋବର ପରି। ଆମେ କାହିଁକି ମାନସରୋବରରେ ରହିପାରିବୁ ନାହିଁ?' ସେ ପଚାରିଲେ।
'ଆମର ଅନୁମତି ନାହିଁ,' ସେ ତାକୁ କହିଲେ।
‘ତୁମେ ଏହାକୁ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରିବ କି?’ ସେ ପଚାରିଲେ।
ନାଇମା ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ କିନ୍ତୁ ଅନିଶ୍ଚିତ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି। ସେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରିବା ସମୟରେ ଆମ ପରିବାରକୁ ନିକଟସ୍ଥ ଟେଲିଫୋନ୍ ବୁଥ୍ ରୁ ଫୋନ୍ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତି।
ଟେଲିଫୋନ୍ ବୁଥ୍‌ଟି ଜଣେ ମୋଟା, ଅପରିଷ୍କାର ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ, ଯାହାର ଦାନ୍ତ ପଚିଯାଇଛି। କାନ୍ଥରେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ନାୟିକା ସ୍ନେହାର ଏକ ପୋଷ୍ଟର ଝୁଲୁଛି, ଯାହାକୁ ଏକ ତେଲୁଗୁ ଅଳଙ୍କାର ଦୋକାନର ବିଜ୍ଞାପନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି। କାଞ୍ଜିଭରମ୍ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଥିବା ସ୍ନେହାର ହରିଣୀ ପରି ଦୃଷ୍ଟି ତଳେ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସୁନା ଅଳଙ୍କାରରେ ମୁଣ୍ଡରୁ ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଜ୍ଜିତ, ମୁଁ ଟିକେ ଖୁସି ଯେ ମୋ ଜନ୍ମସ୍ଥାନର ଏକ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ ତିବ୍ବତର ଗଭୀରତମ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି। ପଲ୍ଲୁ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ପୋଷ୍ଟରଟି ହୁଏତ ଜଣେ ତେଲୁଗୁ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇଥିଲା। ଜଣେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ କାହିଁକି ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାରେ ଏକ ଅଳଙ୍କାର ପୋଷ୍ଟର ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିବେ, ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିପାରୁନାହିଁ। ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମ ପରିବାରକୁ ଫୋନ୍ କରିବା ପାଇଁ ଆମର ଚେଷ୍ଟା ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଛି - ଏଠାରେ ଫୋନ୍ କାମ କରୁନାହିଁ।

ପରିକ୍ରମାର ପ୍ରଥମ ଦିନରେ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସାମଗ୍ରୀ ବୋହି ନେଉଥିବା ଯାକ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ପରିକ୍ରମାର ପ୍ରଥମ ଦିନରେ ସ୍ପେରେଲୋ, ଛିରିଂ ଏବଂ କ୍ୟାଟି। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

ପାରିକରାମର ପ୍ରଥମ ଦିନରେ କବିତା | ଜେଫ୍ ଙ୍କ ଫଟୋ

କୈଳାସ ପର୍ବତରେ ଶିବିରସ୍ଥଳ ବିପରୀତ ତ୍ରିରା ଫୁକ୍ ମଠ। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

କୈଳାସ ପର୍ବତର ଉଚ୍ଚତାରେ ଉଡୁଛି।

କୈଳାସ ପର୍ବତ ଉପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଆଲୋକ ପଡ଼ିଛି। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

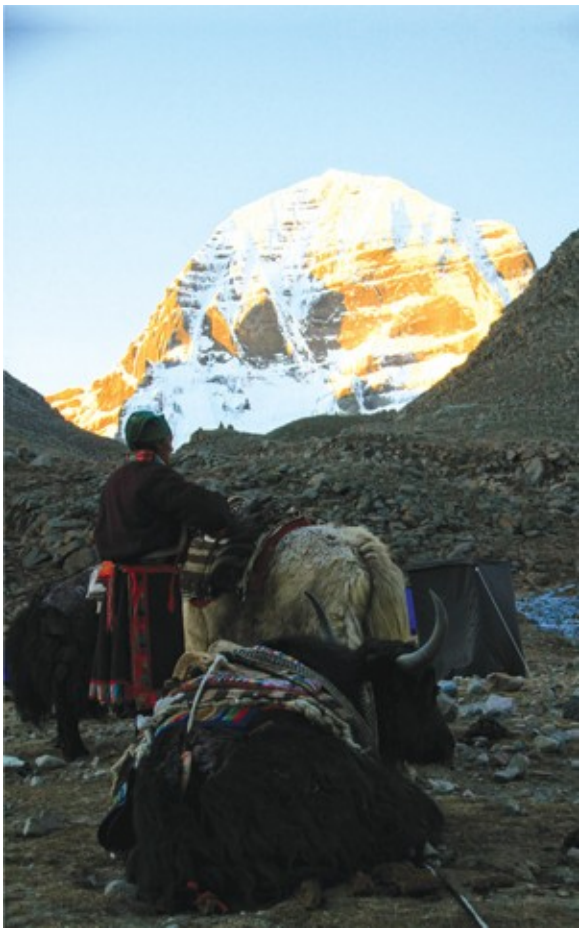

ପର୍ବତର ଚମକକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

କୈଳାସ ପର୍ବତରେ ଶିବିର ସ୍ଥାନ ନିକଟରେ। ଫଟୋ: ସ୍ପେରେଲୋ

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରୁ ଦେଖାଯାଉଥିବା କୈଳାସ ପର୍ବତ। ଫଟୋ: ୟିଙ୍ଗ୍

ମାନସରୋଭର ହ୍ରଦ, ଦ୍ୱିତୀୟ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ | ୟିଙ୍ଗଙ୍କ ଫଟୋ

ମାନସରୋଭର ହ୍ରଦରେ ଜେଫ୍, ଦ୍ୱିତୀୟ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ | ସ୍ପେରେଲୋଙ୍କ ଫଟୋ

କୈଳାସ ପର୍ବତର ତରଳିଥିବା ତୁଷାର। ଫଟୋ: ଜେଫ୍

କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ: ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଶିବିରସ୍ଥଳ। ଜେଫ୍ ଦ୍ୱାରା ଫଟୋ

ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟମା ଫେରି ଆସିଲେ, ସେ ଖୁସି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ। ସେ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ଅତିରିକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଦିନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ହାସଲ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି। ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପୂର୍ବ ଶତ୍ରୁତା ପାଇଁ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରି ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛୁ। ଆମେ ସେହି କଏଦୀମାନଙ୍କ ପରି ଜିପ୍ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଯାଉ ଯାହାଙ୍କ ଜେଲ ଦଣ୍ଡ ସଦ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି। ଆମର ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ପଏଣ୍ଟରେ, ନ୍ୟମାଙ୍କୁ ଚୀନ୍ ସୈନିକମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ। ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମର ମନୋବଳକୁ ଦୁର୍ବଳ କରେ ନାହିଁ।
ଆମେ ହ୍ରଦରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଅପରାହ୍ନ ହୋଇଗଲାଣି। ଏଥର ଆମେ ଏକ ଭିନ୍ନ ଶିବିରସ୍ଥଳରେ ରହୁଛୁ। କୈଳାସ ପର୍ବତ ଆମ ଡାହାଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅଛି। ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବଡ ପୁଅ ଶିବିରସ୍ଥଳର ଦେଖାଶୁଣା କରନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଛୋଟ, ଧୂସର ରଙ୍ଗର ଚାହା ଘରେ ରୁହନ୍ତି ଯାହାର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଏକ ବଡ଼, ସୁସଜ୍ଜିତ ଲୁହା ଚୁଲି ଅଛି। ମହିଳା ଜଣକ ଆମ ପାଇଁ ଭାତ ଏବଂ ମସଲାଯୁକ୍ତ ଷ୍ଟେର-ଫ୍ରାଏଡ୍ ଚାଇନିଜ୍ କୋବି ରାନ୍ଧି ଦିଅନ୍ତି। ଏହା ଆମେ କିଛି ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଖାଇଥିବା ସବୁଠାରୁ ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ। ପରେ, ମହିଳା ଜଣକ ମୋତେ ଏକ ବାଷ୍ପ କପ୍ ୟାକ୍ ବଟର ଚା ଢାଳି ଦିଅନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ହଲାନ୍ତି। ସେ ଅଧିକାଂଶ ଜିନିଷ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, କିନ୍ତୁ ଏହିଠାରେ ସେ ରେଖା ଟାଣିଥାନ୍ତି।
ମହିଳା ଜଣକ ବଡ଼, ଏକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହସ ସହିତ। ଯେତେବେଳେ ସେ ରୋଷେଇ କିମ୍ବା ସଫା କରୁନାହାଁନ୍ତି, ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା ପତାକା ତିଆରି କରନ୍ତି, କିମ୍ବା ପ୍ରାର୍ଥନା ଚକ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ କରିବା ସମୟରେ ଗୀତ ଗାଇଥାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୁଅ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଏକ ବଡ଼ ପତାକା ପୋଷ୍ଟରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ବିତାଇଥାନ୍ତି। ସେମାନେ ଆସନ୍ତାକାଲି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପାଇଁ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଥିବା ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଏବଂ ଟ୍ରେକରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶିବିର ସ୍ଥାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଛନ୍ତି।
ବାହାରେ ଏବେ ବି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଅଛି। ଆଲୋକ ତଳେ ପଥର ଝଲସୁଛି, ଏବଂ ହ୍ରଦ ଉପରେ ଧଳା ଏବଂ ମାଟିଆ ପାଣି ପକ୍ଷୀ ବସିଛନ୍ତି। ମୁଁ ଆମ ପୂର୍ବ ଗୋଷ୍ଠୀର ଫିଜିଆନ୍-ଭାରତୀୟ ଡାକ୍ତରଙ୍କ କଥା ମନେ ପକାଉଛି। ଜଣେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କ ମତରେ ଦୃଢ଼ ଥିଲେ ଏବଂ ସାଂସାରିକ ଏବଂ ଦୃଢ଼ ଥିଲେ। ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରେ ଧାର୍ମିକତାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ପାଇଲି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଛିରିଂ ମୋତେ କହିଥିଲେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଡାକ୍ତର ହ୍ରଦରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ପୂଜା କରିଥିଲେ। ସେ ଘରୁ ଛୋଟ ପୂଜା ପାତ୍ର ଆଣିଥିଲେ। ଡାକ୍ତର ତାଙ୍କର ସାଂସାରିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ, ମନ୍ତ୍ର ଜପ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିରବ ଭକ୍ତି ସହିତ ଶିବଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ। ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିପାରୁଛି ଯେ ସେ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ବସିଛନ୍ତି, ପାଣି ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି, ତାଙ୍କ ହାତ ଉପରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଆଖି ହ୍ରଦରୁ ପର୍ବତକୁ ଘୁଞ୍ଚିଛି, ଏବଂ ପୁଣି ପଛକୁ ଫେରିଯାଉଛି।
ପରଦିନ ସକାଳେ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ପିଲାଟି ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଥିବା ପତାକା ସ୍ତମ୍ଭ ପାଖରେ କିଛି ବାନ୍ଧୁଛନ୍ତି। ନ୍ୟିମା ଆମକୁ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ନିଜକୁ ବହୁତ ଦୂରକୁ ନ ଯିବାକୁ - କୁକୁରମାନେ ସବୁବେଳେ ଦେଖୁଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ନିରପେକ୍ଷ ରହିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ସେ ଅଧିକ ଥର ହସୁଥାନ୍ତି। ସେ ଆମ ପାଖରେ ସହଜ, ଏବଂ ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସହଜ। ଏଠାରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପରିଦର୍ଶକ ନାହାନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଏକା ଅଛୁ।
'ଏହା ଭୟଙ୍କର ଥିଲା,' ପଲ୍ଲୁ କୁହେ, 'ତୁମେ ଯେଉଁଭଳି କଥା ହେଉଥିଲ, ତୁମର ଆଖି। ଏହା ବହୁତ ଭୟଙ୍କର ଥିଲା।'
ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେ କୈଳାସର ଥଣ୍ଡା ରାସ୍ତାରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ମରିଯାଇଥିଲି। ପଲ୍ଲୁକୁ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଯେଉଁ ଦୋଷୀ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି ତାହା ମୋତେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରିଦେଇଥିଲା, ତେଣୁ ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେ ବିପଦରେ ଅଛି ତାହା ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ।
ମୁଁ ମୋ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭଉଣୀକୁ ଚୋରି କରି ଦେଖେ। ସେ ଦୂରରେ ଚାହିଁ ଆରାମରେ ଦେଖାଯାଉଛି। ସେ କିପରି ଅନୁଭବ କରୁଛି? ପଲ୍ଲୁ ପାଇଁ, ଏହି ଯାତ୍ରା ଦୃଢ଼ତାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରୀକ୍ଷା ଥିଲା। ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ଯେ ସେ ଏତେ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଯାହା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ତାହା ଶେଷ କରିପାରିବେ କି ନାହିଁ।
ପଲ୍ଲୁ କେବଳ ପରିକ୍ରମା ଛାଡି ନଥିଲେ, ସେ ମୋର ଯତ୍ନ ନେବାର ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ନେଇଥିଲେ। ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେ ଦାନଶୀଳତା କଷ୍ଟକର ହେଲେ ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଆହୁରି ଅଧିକ। ସେ ତାଙ୍କର ଦୀର୍ଘଦିନର ଇଚ୍ଛାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ଏଥିରେ ଅସହଜ। କାହିଁକି? ହୁଏତ କାରଣ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଭାବିଛି ଯେ ମୁଁ ଅଭେଦ୍ୟ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ମୋର ଯତ୍ନ ନେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କଷ୍ଟକର ମନେ କରେ। ଏବଂ କେତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯେ ମୋର ସାନ ଭାଇ ଭଉଣୀ ମୋ ପାଇଁ ଏହା

କରୁଛନ୍ତି। ଏତେ ବର୍ଷ ଧରି, ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଭାବୁଥିଲି ଯେ ଏହା ଓଲଟା ହେବ। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ସେ ଜାଣନ୍ତି କି ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କେତେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ, ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏତେ ହାଲୁକା ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି। ତାଙ୍କୁ କିପରି ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବି? ଆମେ ଧନ୍ୟବାଦର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ବହୁତ ନିକଟତର। ତେଣୁ, ମୁଁ ଯାହା କରିପାରିବି ତାହା କରେ - ମୁଁ ଏହାକୁ ହାଲୁକା କରେ।
"ତୁମେ ପାଗଳ, ପଲ୍ଲୁ। ତୁମର କାମ ଶେଷ ହେବା ଉଚିତ ଥିଲା।"
'ତୁମେ ହିଁ ପାଗଳ।'
‘ନା, ମୋର ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତା ଥିଲା। ତୁମେ ପାଗଳ,’ ମୁଁ ତାକୁ କହେ।
‘ଚୁପ୍ ରୁହ।’ ସେ ହସିଲେ।
ଆମେ ମୃଦୁ ତରଙ୍ଗରେ ଏକ ଛୋଟ ବତକକୁ ହଲାଉଥିବାର ଦେଖୁ। ହିନ୍ଦୁ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ ଅନୁସାରେ, ମାନସରୋବରର ପକ୍ଷୀମାନେ ଏତେ ପବିତ୍ର ପ୍ରାଣୀ ଯେ ସେମାନେ ପାଣିରୁ କ୍ଷୀରକୁ ପୃଥକ କରିପାରିବେ। ହ୍ରଦଟି ଏକ ଶାନ୍ତ, ଆଲୋକିତ ନୀଳମଣି, ପର୍ବତ ମଧ୍ୟରେ ଘେରି ରହିଛି। ଆକାଶର ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଏହାର ଲହରୀ ଜଳରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ଏବଂ ଜୀବନ୍ତ। ପର୍ବତର ଭୟଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପରେ, ହ୍ରଦଟି ଶାନ୍ତିଦାୟକ। ଏହା ଅନନ୍ତ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନୀଳର ଏକ ବିସ୍ତାରିତ ଅଣ୍ଡାକାର। ମାନସରୋବରକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ହ୍ରଦ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା, କିନ୍ତୁ ମୋ ପାଇଁ ଏହା ଚନ୍ଦ୍ର ପରି କୋମଳ ଅନୁଭବ କରେ; ଏହା ଏକ ଚନ୍ଦ୍ର ହ୍ରଦ।
ପାଣି କୂଳରେ, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଆମର ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ସମୟ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନ ବିନା ଛୋଟ ଛୋଟ, ଅଯଥା ଜିନିଷ ବିଷୟରେ କଥା ହେଉ। ଆମେ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭାବରେ ଗପସପ କରୁ। ଆମେ ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ଆମେ କ'ଣ କରିବୁ ଏବଂ କ'ଣ କାହାଣୀ କହିବୁ ସେ ବିଷୟରେ କଥା ହେଉ। ଆମେ ଆମର ଜୋତା କାଢି ପାଣିରେ ପାଦ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଉ। ପାଣି ବରଫ ଥଣ୍ଡା, ତଥାପି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଷ୍ମ। ଆମେ ଥରି ଉଠୁ ଏବଂ ହସୁ। ହୁମଲାରେ ଟ୍ରେକିଂ ସମୟରେ ଆମେ ଏହା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲୁ, ଆମର ଜୋତା କାଢି ମାଟି, ପାଣି, ଘାସ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ। ଏହି ଦିନଟି ସମୟରୁ ଚୋରି ହୋଇଗଲା ପରି ଲାଗୁଛି, ଏବଂ ଏବେ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଆମର ଜୋତା କାଢି ହ୍ରଦରେ ପାଦ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଉଛୁ, ଆମେ ଏହାକୁ ସମୟରେ ହିଁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଉଛୁ।
ନିମ୍ମା ମୋତେ ହରିଙ୍କ ସହ ସଂଯୋଗ କରନ୍ତି, ଯିଏ କୁହନ୍ତି ଯେ ସେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋତେ ବିମାନରେ ଉଠାଇ ନେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି। ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କଣ୍ଠସ୍ୱରରେ ଥିବା ତତ୍ପରତା ଶାନ୍ତ ପବନରେ ସ୍ଥାନହୀନ ମନେହୁଏ।
ଶୀଘ୍ର ନାଇମା ଆଉ ଏକ ଫୋନ୍ ପାଏ। ସେ ମୋତେ ଫୋନ୍‌ଟି ଦିଏ।
‘ନମସ୍କାର?’ ଏହା ଜଣେ ପୁରୁଷଙ୍କ ସ୍ୱର ଯାହାର ଏକ ବିସ୍ତାରିତ ଆମେରିକୀୟ ଉଚ୍ଚାରଣ ଅଛି।
‘ହାଏ! ମୋ ନାମ ଜନ୍ ଏବଂ ମୁଁ ବୋଷ୍ଟନରୁ ଫୋନ୍ କରୁଛି।’ ସେ ବହୁତ ଚିନ୍ତିତ ଲାଗୁଛନ୍ତି।
ହାଏ ଜନ୍, ମୁଁ କବିତା।
‘କବିତା, ତୁମେ କିପରି ଅଛ?’ ସେ ପଚାରିଲେ।
ମୁଁ ଜଣେ ବଡ଼, ମାଟିଆ କେଶ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ତାପମାତ୍ରା-ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କୋଠରୀରେ ଡେସ୍କ ଉପରେ ବସିଥିବାର ଚିତ୍ର କରୁଛି, ଝରକା ଦେଇ ଥଣ୍ଡା, କୁହୁଡ଼ି, ଟ୍ରାଫିକ୍, ଶବ୍ଦ ଏବଂ କାରଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖୁଛି। ଏବଂ ଏଠାରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱର ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏରେ ଅଛି; ସେ ମୋତେ କିପରି ଅଛନ୍ତି ପଚାରୁଛନ୍ତି ତାହା କେତେ ଅବାସ୍ତବ।
"ମୁଁ? ମୁଁ ଭଲ ଅଛି," ମୁଁ କହେ, "ମୁଁ ଭଲ କରୁଛି! ତୁମେ କେମିତି ଅଛ? ବୋଷ୍ଟନ୍ କେମିତି ଅଛ?"
'ତୁମେ ଭଲ ହେଉଛ ଶୁଣି ଖୁସି ହେଲି,' ସେ କୁହନ୍ତି। ତା'ପରେ ସେ ମୋର ବୟସ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବରଣୀ ବିଷୟରେ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି। ଜନ୍ କୁହନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଏତେ ଅସୁସ୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ମୁଁ ଏୟାରଲିଫ୍ଟ କରି ବାହାରକୁ ନେଇଯିବି। କିଛି ସେକେଣ୍ଡ ପାଇଁ ଏହା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ପରେ, ମୋତେ ରାଜି ହେବାକୁ ପଡିବ।
ପରେ, ହରି ଫୋନ୍ କଲା। ‘ତେବେ, ଉଦ୍ଧାରକାରୀ କମ୍ପାନୀର ଲୋକଟି କ’ଣ କହିଲା?’
'ସେ କହିଲେ ହାଏ ଏବଂ ତୁମେ କେମିତି ଅଛ।'
‘ଆଉ ତୁମେ କଣ କହିଲ?’
‘ମୁଁ କହିଥିଲି ମୁଁ ବହୁତ ଭଲ କରୁଛି।’
'କ'ଣ? ତୁମେ କ'ଣ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛ ମହାନ? ତୁମେ ମୃତ୍ୟୁର ଦ୍ୱାରରେ ଥିଲ।'

‘କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ ମୁଁ କିପରି ଅଛି, ତେଣୁ ମୁଁ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ବହୁତ ଭଲ କରୁଛି, କାରଣ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ବହୁତ ଭଲ କରୁଥିଲି।’
‘ଠିକ୍ ଅଛି। ତା’ପରେ କଣ?’
‘ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ସେ କିପରି ଅଛନ୍ତି।’
କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିରତି । ‘ମୁଁ ଭାବୁଛି ସେ ହେଲିକପ୍ଟର ପଠାଉ ନାହାଁନ୍ତି ।’
'ମୁଁ ଭାବୁଛି ନାହିଁ।'
'ଧିକ୍, କଭି! ତୁମେ କାହିଁକି କହିବାକୁ ପଡିଲା ଯେ ତୁମେ ଭଲ ଅଛ? ତୁମେ ଭଲ ନାହଁ - ମାତ୍ର ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ପୂର୍ବରୁ, ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ତୁମେ ଏହା କରିପାରିବ ନାହିଁ।'
‘କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସଫଳ ହୋଇଗଲି।’
‘ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏଠାରେ ଚିନ୍ତିତ।’
‘ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ଆସୁଛି, ହରି।’
ସେ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ସକାଳେ ମୁଁ କୈଳାସର ଶିବିର ସ୍ଥାନରେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ପରେ ତାଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା। ସେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖିଥିଲେ ଯେ ସେ ଏକ ବେଞ୍ଚରେ ଏକା ବସିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେତେବେଳେ ସେ ପାଦ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ। ସେ ପଛକୁ ବୁଲି ମୋତେ ଦେଖିଲେ।
‘ହେ! ତୁମେ ଏଠାରେ କଣ କରୁଛ?’ ସେ ମୋତେ ପଚାରିଥିଲେ।
ମୁଁ ଘର ପାର ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲି।
‘ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ତୁମେ କୈଳାସରେ ଅଛ,’ ସେ କହିଲେ। ମୁଁ କେବଳ ହସିଲି। ମୁଁ ତାଙ୍କ ହାତ ଦେଇ ମୋ ହାତ ଯୋଡ଼ିଲି ଏବଂ ଆମେ ସେଠାରେ ଏକାଠି ବସିଲୁ।
ହରି ଚକିତ ଏବଂ ଅସହଜ ଅନୁଭବ କରି ଉଠିଥିଲା। ସକାଳ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ମୁଁ ବହୁତ ଦୂରରେ, କୈଳାସର ଶିବିର ସ୍ଥାନରେ ଥିଲି। ହୁଏତ ମୁଁ କଫି ପିଉଥିଲି। ହୁଏତ ମୁଁ ମୋର ସ୍ଲିପିଂ ବ୍ୟାଗକୁ ମୋ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକରେ ଭର୍ତ୍ତି କରୁଥିଲି। କିମ୍ବା ହୁଏତ, ମୁଁ ଏବେ ଉଠିଥିଲି, ମୋ ଆଖି ଆହୁରି ଖୋଲିଗଲା ଯେତେବେଳେ ନୀଳ ଆଲୋକ ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ନାଚି ଉଠିଲା।
ପରେ, ଅଶୋକ ଫୋନ୍ କଲେ। ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ ଆମେ ଭଲ ଅଛୁ, ଏବଂ ଚିନ୍ତା କରିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ।
"ଆଉ ଆଉ କିଛି ଦିନ ବାକି ଅଛି," ସେ ତାକୁ କହିଲେ। "ଆମେ ପ୍ରାୟ ଘରକୁ ଆସିଗଲୁ।"
ଅପରାହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା, ଦଳର ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନେ ମାନସରୋବରରେ ପହଞ୍ଚିବେ।
ପ୍ରାର୍ଥନା ବିସ୍ମିତ ଦେଖାଯାଉଛି। ‘ତୁମେମାନେ ମୋ ପଛରେ ଥିଲ,’ ସେ କହୁଛି। ‘ପରବର୍ତ୍ତୀ କଥା ମୁଁ ଜାଣିଛି, ଛିରିଂ ଆମକୁ କହୁଛି ଯେ ତୁମେ ପଛକୁ ଫେରିଯାଇଥିଲ।’
ଏହା ସତ୍ୟ। ସମଗ୍ର ଘଟଣାକ୍ରମ - ମୋର ଅସୁସ୍ଥତା, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଘୋଡା ଚଢ଼ି ଶିବିର ସ୍ଥାନ ଛାଡିବା - ଦଶ ମିନିଟରୁ ଅଧିକ ସମୟ ନେଇପାରିନଥାନ୍ତା।
‘ଡୋଲମା ଲା ବିଷୟରେ ଆମକୁ କୁହ। ଯାତ୍ରାର ବାକି ସମୟ ବିଷୟରେ କୁହ,’ ପଲ୍ଲୁ କହେ।
ଯାତ୍ରା ସମାପ୍ତ କରିବାର ଉତ୍ସାହ ପ୍ରାର୍ଥନାଙ୍କ ମୁହଁରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଛି, କିନ୍ତୁ ଆମକୁ ଭଲ ଅନୁଭବ କରାଇବା ପାଇଁ, ସେ କୁହନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଥମ ଦିନ କୈଳାସର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଦୃଶ୍ୟ ଥିଲା। ସେ କୁହନ୍ତି, 'ମୁଁ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇଲି।'
ୟିଙ୍ଗ୍ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ। ସେ ପଚାରନ୍ତି ଯେ ହଠାତ୍ କିପରି ସବୁକିଛି ଭୁଲ ହେଲା। ସେ କୁହନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଅସୁସ୍ଥ ହେବା ପରେ, ଛିରିଙ୍ଗ୍ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ମୋ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ ନାହାଁନ୍ତି। ଆମ ଯାତ୍ରା ସମୟରେ, ସେ ୟିଙ୍ଗ୍ ବିଷୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ।
'କିନ୍ତୁ ଯାତ୍ରା ଅହଂକାର ବିଷୟରେ ନୁହେଁ,' ୟିଙ୍ଗ୍ ମୋତେ ପରେ କୁହନ୍ତି। 'ମୁଁ ଭାବୁନାହିଁ ଯେ ଏହା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ବିଷୟରେ। ଯଦି ତୁମେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନୁହଁ, ତେବେ କ'ଣ? ଏହା କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ। ଯଦି ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ, ତେବେ ଜଣେ କୁଲିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଅ। ଯଦି ତୁମେ ଚାଲି ପାରୁନାହଁ, ତେବେ ଏକ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼। ଯଦି ତୁମେ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଯାଇ ପାରୁନାହଁ, ତେବେ ଧୀରେ ଚାଲ। ଏହା ପ୍ରଥମ ହେବା କିମ୍ବା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବା କିମ୍ବା ଏହାକୁ ଏକ

ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବିଷୟରେ ନୁହେଁ। ତୁମେ ଯେପରି କରିପାରିବ ଯାତ୍ରା କର। ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତୁମକୁ ଅଟକାଇବାକୁ ଦିଅ ନାହିଁ।'
ବାମ ଗୋଇଠିରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସତ୍ତ୍ୱେ ସ୍ପେରେଲୋ କାମ ଶେଷ କରି ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି। ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କାର୍ଲାଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଆଣିବେ। ସେ ଦୂର ଦୂରାନ୍ତର ଚାଲିପାରିବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ଘୋଡ଼ା କିଣି ଦେବେ। ସେ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେ ସେ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ପର୍ବତଟି ଦେଖନ୍ତୁ।
କେଟି କୃତଜ୍ଞ ଯେ ସେ ଜାଣି ନଥିଲେ ଯେ ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ କେତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଅନଭିଜ୍ଞ, ଏବଂ ୟିଙ୍ଗ୍ଙ୍କ ଖରାପ ଗୋଡ଼ ବିଷୟରେ। ଯଦି ସେ ଜାଣିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେ ଯାତ୍ରା ବାତିଲ କରିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବାନ କିଛି ହରାଇଥାନ୍ତେ।
ଜେଫ୍ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପଥର ଦିଏ। 'ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଡୋଲମା ଲା ପାସରୁ ପାଇଲି।'
'ଧନ୍ୟବାଦ, ଜେଫ୍!' ପଲ୍ଲୁ କହେ।
ମୁଁ ଧଳା ପଲିସ୍ ପଥରଟିକୁ ଆଘାତ କଲି ଏବଂ ଡୋଲମା ଲା ଖଣ୍ଡଟିକୁ ମୋ ପକେଟରେ ରଖିଲି।
ମାରିଏନ୍ ଏବଂ ଷ୍ଟିଫାନ୍ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲେ। ସେମାନେ କ'ଣ ଘଟିଥିଲା ସେ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଲେ।
"ମୁଁ ଭଲ କରୁଥିଲି," ମୁଁ କହେ, "ଏବଂ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଭଲ ଥିଲି। ମୁଁ ଏବେ ବି ଏହା ବୁଝିପାରୁନାହିଁ।"
'ଚିନ୍ତା କରନାହିଁ, ଏହା ଅଭିଜ୍ଞ ଟ୍ରେକରମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଘଟେ,' ମାରିଏନ୍ କୁହନ୍ତି। ସେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଏବଂ ଷ୍ଟିଫାନ୍ ତାଞ୍ଜାନିଆର କିଲିମାଞ୍ଜାରୋ ପର୍ବତ ଆରୋହଣ କରିବାକୁ ବାହାରିଥିଲେ, ସେମାନେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଟ୍ରେକିଂ କରୁଥିଲେ। ତଥାପି, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ କିଲିମାଞ୍ଜାରୋ ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ, ଷ୍ଟିଫାନ୍ ଙ୍କର ହାଲୁକା ହୃଦଘାତ ହୋଇଥିଲା।
'ଓଃ ନା! ତୁମେ କଣ କଲ?' ମୁଁ ପଚାରେ।
ସେ କ'ଣ କରିପାରିବେ? ସେ ତାଙ୍କୁ ଗାଇଡ୍ ପାଖରେ ଛାଡି ଶିଖର ଚଢ଼ି ସାରିଲେ।
ପରିକ୍ରମାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ, ଯାହା ମୁଁ ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ ହରାଇଥିଲୁ, ତାହା ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଭାବପ୍ରବଣ ଥିଲା। ଆମେ ଯେତେବେଳେ ପାଖରେ ଥିଲୁ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟମାନେ ଏହା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚିନ୍ତାଜନକ ଥିଲା। ଧୀରେ ଧୀରେ, ଆମେ ସେହି ଦିନ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ - ପରିକ୍ରମା ସମାପ୍ତ କରିବାର ରୋମାଞ୍ଚ, ବାଟରେ ଦୃଶ୍ୟ, ସେମାନେ ଯେଉଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲେ। ମୃତକଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇବା ସ୍ଥାନରେ, ଜେଫ୍ ତାଙ୍କ ମୃତ ବିଲେଇ ପାଇଁ ଏକ ଛୋଟ ମନ୍ଦିର ତିଆରି କରିଥିଲେ। ପୁନର୍ଜନ୍ମର ସୁଡ଼ଙ୍ଗରେ, ଯଦି ଆପଣ ସେହି ଛୋଟ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଘସି ଘସି ଯାଇପାରିବେ, ତେବେ କୁହାଯାଏ ଯେ ଆପଣ ଆପଣଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ଆପଣଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନର ପିତାମାତାଙ୍କ ଘରେ ଜନ୍ମ ହେବେ। ଜେଫ୍ ଘସି ଘସି ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ, 'କ୍ଷମା କରିବେ ମା ଏବଂ ବାପା, ଆପଣ ପୁଣି ମୋ ସହିତ ଫସି ଯାଇଛନ୍ତି!' ଡୋଲମା ଲା ଘାଟିର ଶୀର୍ଷରେ, ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ଦେଇଥିବା କଳା ପତାକାଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧିଥିଲେ। କେଟି ଏବଂ ୟିଂ ଶିଖରରେ ଏକାଠି ଠିଆ ହୋଇ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତର ମଜା ନେଉଥିଲେ।
ପ୍ରାର୍ଥନା ଏକ ପୋନି ଉପରେ ଚଢ଼ି ଆଗକୁ ବଢ଼ିଲା। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଫେରିବା ପରେ, ସେ ଏକାକୀ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି। ମୁଁ କଳ୍ପନା କରୁଛି ଯେ ସେ ଲଗାମକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଧରି ରହିଛି, ଚିନ୍ତିତ ଭାବରେ ଯେତେବେଳେ ପୋନିଟି ଡୋଲମା ଲା ପାସର ମହାନ ଉଚ୍ଚତା ଆଡ଼କୁ ତା'ର ନାକକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛି। ତିନି ଜଣ ଭାରତୀୟ ମହିଳାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା ସବୁଠାରୁ ଭୟଭୀତ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ହିଁ ଏହା କରିପାରିଥିଲେ। ମୁଁ ଖୁସି ଯେ ଆମ ମଧ୍ୟରୁ ଅତି କମରେ ଜଣେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଫଳ ହୋଇଥିଲୁ।
ସ୍ପେରେଲୋ ତାଙ୍କ ପକେଟରୁ କିଛି ଚକଚକିଆ ଚକୋଲେଟ ବାହାର କଲେ। ସୁନା ରଙ୍ଗର କାଗଜରେ ଗୁଡ଼ାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ଚକୋଲେଟ ଅଛି। ସେ ଇଟାଲୀରୁ ସାତୋଟି ଚକୋଲେଟ ଆଣିଥିଲେ, ପରିକ୍ରମା ଶେଷ କରିବା ପାଇଁ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ। ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ପରିକ୍ରମା ଶେଷରେ ନିଜର ଚକୋଲେଟ ଖାଇଥିଲେ।
'ଏଗୁଡ଼ିକ ତୁମର,' ସେ ଆମକୁ କୁହନ୍ତି, ଏବଂ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଭାବିକ ସୌଜନ୍ୟରେ, ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋତେ ଦିଅନ୍ତି। ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବୁଝାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ ମୋ ଗଳାରେ ଟିକିଏ ଫସିଯିବା ଅନୁଭବ କରେ - ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପରିକ୍ରମା ସମାପ୍ତ କରିନାହୁଁ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ଅଟକାଇ ଦିଏ। ପଲ୍ଲୁ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦିଏ ଏବଂ

ତାଙ୍କର ଚକୋଲେଟ୍ ଖୋଲିଦିଏ। ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କରେ। ଚକୋଲେଟର ମିଠା ମୋ ପାଟିରେ ଫୁଟି ଉଠେ। ହୁଏତ ଚକୋଲେଟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଶେଷକୁ ପାଳନ କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକ କିପରି ପହଞ୍ଚିଛି ତାହା କୌଣସି କଥା ନୁହେଁ।
ସମସ୍ତେ ଫେରି ଆସିବା ପରେ, କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍‌ଟି ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଛି। ଜେଫ୍ ଏକ ଫୋଲ୍ଡିଂ ଚେୟାରରେ ବସି ହ୍ରଦର ଥଣ୍ଡା ଜଳରେ ଖାଲି ପାଦରେ ଲାତ ମାରିଛନ୍ତି। ଜର୍ମାନ ଦମ୍ପତି ସେମାନଙ୍କ ସହାୟକମାନଙ୍କ ସହିତ କ୍ୟାମ୍ପ ସ୍ଥାପନ କରୁଛନ୍ତି। କେଟି, ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ଗରମ ଚା ପିଉଛୁ, ଯେତେବେଳେ ସ୍ପେରେଲୋ କ୍ୟାମ୍ପସାଇଟ୍ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ବୃଦ୍ଧା ମହିଳାଙ୍କଠାରୁ ଲୁଣ କିଣୁଛନ୍ତି, ଏହି ଉପହାର ସେ ଇଟାଲୀରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଜୁଥିଲେ। ସେ ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋତେ ସ୍ମୃତି ଭାବରେ ହାଲୁକା ଗୋଲାପୀ ରଙ୍ଗର ପଥର ଲୁଣ ଗୁଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି।
ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହିତ କଥା ହେଉଥିଲି, ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା ଯେ ମୁଁ କିଛି ଘଣ୍ଟା ପୂର୍ବରୁ ମୃତ୍ୟୁର ଏତେ ନିକଟତର ହୋଇଗଲି। ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି କ୍ଷୀଣ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ମୁଁ ଡୋଲମା ଲା ପାସ୍ ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି, ଯେଉଁଠାରେ ପବନ ଆହୁରି ପତଳା ଥିଲା, ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଆହୁରି ନିକଟତର ହୋଇଥାନ୍ତା। ଛିରିଂ ମୋତେ ପାହାଡ଼ ତଳକୁ ଫେରାଇ ଆଣି ମୋର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କଲା। ମୁଁ ମୋ ଜୀବନ ପାଇଁ ନିମ୍ମା, ଯିଏ ମୋ ସହିତ ଆସିଥିଲେ, ମୋତେ ବୋହି ନେଇଥିବା ଘୋଡା, ପଶୁକୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ଘୋଡା ମହିଳା ଏବଂ ପଲ୍ଲୁ, ଯିଏ ମୋ ପାଖ ଛାଡିବାକୁ ମନା କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ। ଶେଷରେ, ଦେବତାମାନଙ୍କ ପର୍ବତରେ, ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ରକ୍ଷା ପାଇଥିଲି।

ମୁନ୍ ହ୍ରଦ
ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ, ତିବ୍ବତ
ଉଚ୍ଚତା ~ 4,600 ମିଟର

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଆକାଶକୁ ଗୋଲାପୀ, କମଳା ଏବଂ ଲାଲ ରଙ୍ଗରେ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରେ। ହ୍ରଦଟି ଚମକଦାର ଏବଂ ଅବାସ୍ତବ ଦେଖାଯାଏ। ୟିଙ୍ଗ୍, ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଶବ୍ଦର ଦାନ ସହିତ, ଆମକୁ କୁହନ୍ତି ଯେ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ ଉଭୟ ରହିଛି। କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ। ମୁଁ ସେହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ପାଖକୁ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରେ। ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ କାରଣ ସବୁକିଛି କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ। ଏହା ଅନନ୍ତ କାରଣ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଆନନ୍ଦଦାୟକ, ଏବଂ ସେହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଅସ୍ତିତ୍ୱର କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ନିକଟତର ହୋଇପାରୁଛି।

ଆକାଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଉଠୁଛି। ଏହି ପରି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ, ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା ପାଇଁ ଶୁଭ। ସ୍ପେରେଲୋ ଏହି 85 କିଲୋମିଟର ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଏକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ କ୍ରୁଜର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଏବଂ ମୁଁ ପଛରେ ଚଢ଼ିଲୁ। ସ୍ପେରେଲୋ ଆଗରେ ବସିଗଲେ। ଗାଡ଼ି ଆରମ୍ଭ ହେବା ମାତ୍ରେ, ସେ ବୁଲି ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୋତେ କହିଲେ, 'ମୁଁ ଖୁସି ଯେ ତୁମେ ଏହି ପରିକ୍ରମା କରିପାରିବ। ମୁଁ ଖୁସି ଯେ ତୁମେ ଏହାକୁ ସମାପ୍ତ କରିପାରିବ।'

ହ୍ରଦ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା, ଯଦିଓ କୈଳାସ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା ଅପେକ୍ଷା କମ୍ ପ୍ରିୟ, ପବିତ୍ର ମଧ୍ୟ, ବିଶେଷକରି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଜଳରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ। ଯଦି କୈଳାସ ପର୍ବତ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମା ବିନାଶର ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ, ତେବେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ହ୍ରଦ ଚାରିପାଖରେ ପରିକ୍ରମାର ଅର୍ଥ କ'ଣ?

ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପୂଜା କରନ୍ତି। ଡୋଗେନ୍ ପାଣି ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରତିଫଳନକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ସହିତ ତୁଳନା କରିଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଣି ଉପରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ, ଚନ୍ଦ୍ର ଓଦା ହୁଏ ନାହିଁ, ପାଣି ଛିଦ୍ର ହୁଏ ନାହିଁ, କିମ୍ବା କୌଣସି ଜିନିଷ ପୁନଃଆକାର ହୁଏ ନାହିଁ; ସେହିପରି ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ। ଏବଂ ଯଦିଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ଆଲୋକ ବିଶାଳ ଏବଂ ମହାନ, ଏହା ଘାସର ଏକ ପତ୍ର ଉପରେ ଥିବା ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁରେ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ବର୍ଷାବିନ୍ଦୁରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇପାରେ; ସେହିପରି ଜ୍ଞାନର ବିଶାଳ ଆଲୋକ ସହିତ ମଧ୍ୟ।

ଏକ ଜେନ୍ କାହାଣୀରେ, ଚିୟୋନୋ ନାମକ ଜଣେ ନନ୍ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଧ୍ୟାନ ଅଭ୍ୟାସ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିନଥିଲେ। ଗୋଟିଏ ରାତିରେ, ସେ ଏକ କୂଅରୁ ପାଣି ତାଙ୍କ ପୁରୁଣା ବାଲ୍ଟିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଥିଲେ। ବାଲ୍ଟିର ତଳ ଭାଗ ବାଉଁଶରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା। ସେହି ରାତିରେ, ଚନ୍ଦ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଥିଲା, ଏବଂ ସେ ବାଲ୍ଟିର ପାଣିରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିବା ଦେଖିଲେ। ହଠାତ୍, ବାଲ୍ଟିର ତଳ ଭାଗ ଭାଙ୍ଗିଗଲା, ଏବଂ ପାଣି ପୃଥିବୀରେ ପଡ଼ିଗଲା। ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ଚିୟୋନୋ ସତ୍ୟକୁ ଅନୁଭବ କଲେ: ପାଣି ନାହିଁ, ଚନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ।

ଜାପାନୀ କାହାଣୀ ଏବଂ ପ୍ରହେଳିକାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଭାବରେ ରହସ୍ୟମୟ। ଏଗୁଡ଼ିକ ହେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ହୁଏତ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତିକୁ ବୁଝିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ବୁଝିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ହୁଏତ ପ୍ରକୃତରେ ଜ୍ଞାନକୁ ବୁଝିବାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ହେଉଛି ଏହାକୁ ହାସଲ କରିବା। ତଥାପି, ସଠିକ୍ ବୁଝାମଣା ବିନା ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ଏହି ରହସ୍ୟମୟ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପ୍ରତିଛବି ସହିତ ଭଲ ପାଏ: ପାଣି ବାଲ୍ଟିରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ଚନ୍ଦ୍ର; ବିଶାଳ ଏବଂ ଅସୀମ ଆକାଶ, ଗୋଟିଏ ବୁନ୍ଦା ବର୍ଷାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ।

ତିବ୍ବତୀୟ ପରମ୍ପରାରେ ମଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପୂଜା କରାଯାଏ। ତିବ୍ବତୀୟ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ ସାଗା ଦାୱା ପର୍ବ ସବୁଠାରୁ ପବିତ୍ର ପର୍ବ ଏବଂ ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଶେଷ ହୁଏ। ମନ୍ଦିର ବାହାରେ ଝୁଲାଯାଇଥିବା ଅନେକ ତିବ୍ବତୀୟ ଥାଙ୍କାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଯାଏ। ଆମେ ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠରେ ଦେଖିଥିବା ପରି, ଥାଙ୍କଗୁଡ଼ିକ ମାରାକୁ ଏକ ଚକ ଘେରି ରଖି ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଜୀବନ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର ଦୃଶ୍ୟ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ। ଶୀର୍ଷରେ, ବୁଦ୍ଧ ମେଘରେ ଭାସନ୍ତି। ତାଙ୍କର ହାତ ବିସ୍ତାରିତ ଏବଂ ତାଙ୍କ ତର୍ଜନୀ ଆଙ୍ଗୁଠି ମାରା ଉପରେ ଆକାଶରେ ଚିତ୍ରିତ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରେ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଏକ କୋମଳ ରୂପା ଆଲୋକ, ଏବଂ ଏହା ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରତୀକ। ଏହା ଧମ୍ମ ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ପଥ। ଯେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରନ୍ତି, ସେ ଏହି ଜଗତରେ ଦୁଃଖର ଅନ୍ତ କରିବାର ପଥକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରନ୍ତି।

ଏହି ଚନ୍ଦ୍ର ହ୍ରଦରୁ ମୁଁ ଯେକୌଣସି ଅର୍ଥ ନେବାକୁ ମୁକ୍ତ। ଯେହେତୁ ମାନସରୋବର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଚେତନାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା, ମୁଁ ଏହି ହ୍ରଦକୁ ସୃଜନଶୀଳ ଚେତନାର ପ୍ରତୀକ ଭାବରେ ଭାବିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ। ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ଏହି ହ୍ରଦ ଚାରିପାଖରେ ଆମର ପରିକ୍ରମା ହେଉଛି ସୃଜନଶୀଳତା ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ। ହୁଏତ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଏହା ଖୋଜୁଥିଲି, କିଛି ନୂତନ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ, ଯାହା ମୋ ଚେତନାରୁ ଜଗତକୁ ଉଭା ହୁଏ।

ରାତିର ପବନ ଥଣ୍ଡା। ମୁଁ ମୋ କୋଟ ଭିତରେ ପଶିଯାଏ। ଯେତେବେଳେ ଆମର ଗାଡ଼ି ହ୍ରଦରେ ବୁଲାଏ, ଛୋଟ ଛୋଟ ଖରଗୋଶ ଦୌଡ଼ି ପଳାଏ ଏବଂ ଆମକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପଛକୁ ଫେରେ, ଗାଡ଼ି ଲାଇଟ୍‌ରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଖି ଝଲସୁଥାଏ। ଆମେ ଗତି କମାଇବା ସମୟରେ ସ୍ପେରେଲୋ ଏକ ଫଟୋ ଉଠାଏ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ପୁଣି ଗତି ବଢ଼ାଇଥାଉ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୋତେ ଇମେଲ୍ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରେ।

"ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ମୁଁ ଏକ ଭଲ କ୍ୟାମେରା ପାଇଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ମୁଁ ଅଧିକ ଫଟୋ ଉଠାଇଥାନ୍ତି," ମୁଁ ସ୍ପେରେଲୋକୁ କହେ। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ କୌଣସି ଫଟୋ ଉଠାଇ ନାହାନ୍ତି। ମୋର କ୍ୟାମେରା ଜନ୍ମଦିନ ପାର୍ଟି ଦେଖିବା ପାଇଁ ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ବିଶାଳ ପର୍ବତମାଳାର ଫଟୋ ଉଠାଇବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ।"

'ତୁମେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କିମ୍ବା ସ୍ମାରକୀ ପାଇପାରିବ। ତୁମେ ଉଭୟ ପାଇପାରିବ ନାହିଁ,' ସେ ଇଙ୍ଗିତ କରନ୍ତି।

ଆମ ଗାଡ଼ି ଚାନ୍ଦୀ ଆଲୋକିତ ପଥରେ ଧକ୍କା ଖାଇଥାଏ। ସ୍ଥାନୀୟ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ଘନ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ ବ୍ୟାଗ, ରୋଷେଇ ପାତ୍ର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷପତ୍ର କାନ୍ଧରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଧରି ଚାଲିଥାନ୍ତି। ଆମ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଏକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅନ୍ଧାରରେ ଛାଇ ଥିବା ଏକ ଛୋଟ ମଠ ଅଛି। ମୁଁ ଧାଡ଼ିରେ ଏହାର ଝରକା ଏବଂ ଲାଲ, ସବୁଜ ଏବଂ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଖଣ୍ଡ ଦେଖିପାରୁଛି। ହ୍ରଦ ନିକଟରେ ଓଦା ପଥରଗୁଡ଼ିକ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକରେ ମୁକ୍ତା ପରି ଝଲସୁଛି। ରାତି ସବୁକିଛି ରହସ୍ୟମୟ ଏବଂ ଅଲୌକିକ କରିଥାଏ, ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରର ଆଲୋକ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଝଲକ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମନେହୁଏ। ଆଲୋକ ପ୍ରଦୂଷଣ ବିନା, ତାରାଗୁଡ଼ିକ ଚମତ୍କାର। ଆକାଶ ଏତେ ନିକଟତର ହୋଇଥିବାରୁ, ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ମୋତେ କେବଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତାରାଗୁଡ଼ିକୁ ଟାଣି ମୋ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଘରକୁ ନେବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୂରତା ଆବଶ୍ୟକ।

ଫେରସ୍ତ ହେଉଛି

ହାଇଦ୍ରାବାଦ, ଭାରତ

ଉଚ୍ଚତା ~ 500 ମିଟର

ଘରେ, ସବୁକିଛି ସମାନ ରହିଛି। ହରି ସେହି ଧଳା କପରେ ତା'ର ନୂଆ ଫିଲ୍ଟର କଫି ପିଇଥାଏ। ପିଲାମାନେ ସେହି ସମାନ ବନ୍ଧୁ, ସେହି ଶିକ୍ଷକ, ସେହି ଟିଭି ଶୋ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ଯାହା ପାଇଁ ସେମାନେ ଏବେ ବି ପାଗଳ। ବଗିଚାରେ, ଗୋଲାପୀ ଓଲିଏଣ୍ଡର ଏବଂ ଲାଲ ହିବିସ୍କସ୍ ଏବେ ବି ଫୁଟିଛି। ତଥାପି, ଯାହା ପୁରୁଣା ଏବଂ ପରିଚିତ ତାହା ସବୁ ନୂଆ ଏବଂ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ମନେହୁଏ, ଯେପରି ମୁଁ ଅନ୍ୟ କାହାର ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅଛି।

ମୁଁ ହରିକୁ ଜେଫ୍ ଠାରୁ ଶିଖିଥିବା ବିୟର-କ୍ୟାପ୍ ଟ୍ରିକ୍ ଦେଖାଏ। ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶଂସାରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଏ। ମୁଁ ବ୍ୟାକପ୍ୟାକ୍-ଫ୍ଲିପ୍ ଟ୍ରିକ୍ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, ଏବଂ ପିଲାମାନେ ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅନ୍ତି। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍କୁଲବ୍ୟାଗ୍ ସହିତ ଏହା କରିବା ଅଭ୍ୟାସ କରନ୍ତି।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ, ହରି ଏବଂ ମୁଁ ଏକାକୀ କିଛି ସମୟ ବିତାଇଲୁ। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଥିବାର ଦେଖିଲି।

'କ'ଣ?' ମୁଁ ପଚାରୁଛି।

ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଏ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଛି। ବର୍ଷ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ, ହରି ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ କଲୋରାଡୋର ପର୍ବତମାଳାକୁ ଏକ ଟ୍ରେକିଂରେ ଯାଇଥିଲା। ଯେତେବେଳେ ସେ ଫେରି ଆସିଲେ, ତାଙ୍କର ତମ୍ବୁରେ ଶୋଇବା, ଡବା ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ମିଶ୍ରିତ ବାଦାମ ଖାଇବା, ପଥର ଚଢ଼ିବା ଏବଂ ଘାଟିରୁ ଚଢ଼ିବା କାହାଣୀ ଥିଲା। ସେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବା ସମୟରେ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିବା ବନ୍ଦ କରିପାରିଲି ନାହିଁ। ଏସବୁ ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପରି ନୁହେଁ। ସେ ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ, ସେ କେବଳ ତାଙ୍କ ବିଛଣାର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଏବଂ କେବଳ ତାଙ୍କ ତକିଆରେ ଶୋଇବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି, ଏବଂ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କେବେ କୌଣସି ଜିନିଷ ଉପରେ ଚଢ଼ିବା ଦେଖିନାହିଁ। ହରି ଜଣେ ସତର୍କ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧୁଥିବା ଏବଂ ସର୍ବଦା ଭଲ ଭାବରେ ସଜେଇ ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ମୋ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ନାନ କରି ନଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଜିନ୍ସ ମଇଳା ଥିଲା, ଏବଂ ତାଙ୍କ ଜୋତା କାଦୁଅ ପଛରେ ପଡ଼ିଥିଲା। ତାଙ୍କର ଦାଢ଼ି ଥିଲା। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ କେବେ ମୁହଁ କେଶ ସହିତ ଦେଖିଥିଲି ତାହା ମନେ ରଖିପାରିଲି ନାହିଁ। ଅଭିଜ୍ଞତା ତାଙ୍କୁ କେତେ ଗଭୀର ଭାବରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲା? ସେ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ?

ହରି ଏବେ ମୋତେ ସେହିପରି ଦେଖୁଛି। ମୁଁ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି? ମୁଁ ଏପରି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଇଛି ଯାହା ବିଷୟରେ ସେ କେବଳ ପୌରାଣିକ କାହାଣୀରେ ଶୁଣିଛନ୍ତି। ମୁଁ ପ୍ରାୟ ମରିଗଲିଣି। ସେ ମୋ ଜୀବନର ଏହି ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଅଂଶ ହୋଇନାହାଁନ୍ତି। ଏହାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଏବଂ ଆମ ଏକାଠି ଜୀବନରୁ ଅଲଗା କିଛି ପାଇବି?

ହୁଏତ। ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ ଯେ ହରି କେବେ ମୋର ଯାତ୍ରାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିବେ କି ନାହିଁ, କାରଣ ସେ ସେଠାରେ ନଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣିଛି ଯେ ସେହି ପର୍ବତଗୁଡ଼ିକରେ, ପର୍ବତ ଲୋକଙ୍କ ଖାଲି ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ, ଏବଂ କୈଳାସର ଢାଲ ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଘୋଡା ଚଢି ନିରାପଦ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଉଥିଲି, ମୁଁ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି। ମୁଁ ମୋ ପରିବାରକୁ ଚାହୁଁଥିଲି।

'ହରି,' ମୁଁ କହେ, 'ସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ କୁହ।'

'ମୁଁ ତୁମକୁ ପୂର୍ବରୁ କହିସାରିଛି।'

'ନା, ବିବରଣୀ।'

'କିଛି ବିବରଣୀ?'

'ଆମେ କେଉଁଠି ଥିଲୁ? ଘରେ? ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ? ଆମେରିକାରେ, ଭାରତରେ?'

ହରି କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରେ, ତା'ପରେ କାନ୍ଧ କୁଞ୍ଚାଇଥାଏ। 'ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ।'

'କାନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ କେଉଁ ରଙ୍ଗର ଥିଲା?'

'କଭି, ମୋର ମନେ ନାହିଁ,' ସେ କୁହନ୍ତି।
‘ଠିକ୍ ଅଛି। ମୁଁ କିପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲି?’
‘ମୋ ଅଫିସରେ ଥିବା ଫଟୋଟି ମନେ ଅଛି? ତୁମେ ସେମିତି ଦେଖାଯାଉଥିଲ।’ ଏହା ଥିଲା ସେ ମୋ ଫଟୋ ଯେତେବେଳେ ଆମେ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ବୟସର ଥିଲୁ। ଆମର ନିର୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥିଲା। ଆମେ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲୁଥିଲୁ ସେତେବେଳେ ସେ ଏକ ଫଟୋ ଷ୍ଟୁଡିଓ ଦେଖିଲେ। ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ଲାଜ ଲାଗୁଥିଲା, ମୁଁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ଥିଲି। କିନ୍ତୁ ସେ ଜିଦ୍ ଧରିଥିଲେ କାରଣ ସେ ତାଙ୍କ ଗାଁକୁ ଫେରିଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ମୋର ଫଟୋ ଚାହୁଁଥିଲେ। ଏଥିରେ ମୋର ପୋଷାକ କଳା ଏବଂ ସୁନା ଏବଂ ମୋର ସିଧା କେଶ ମୋ ମୁହଁକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଉଥିଲା।
‘ଠିକ୍ ଅଛି। ତେଣୁ ମୁଁ ସେହି ଚିତ୍ରରେ ଯେପରି ଥିଲି ସେହିପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲି।’ କିଛି ଠୋସ୍ ବିବରଣୀ ପାଇ ମୁଁ ଖୁସି। ‘ତୁମେ କିପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲ?’
‘ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। ମୁଁ ଏବେ ଯେପରି ଦେଖାଯାଉଛି, ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସେହିପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲି। ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। ସ୍ୱପ୍ନରେ, ମୁଁ ନିଜକୁ ଦେଖିପାରୁନାହିଁ, ଠିକ୍ ନା?’ ହରି କହେ।
ମୋ କଳ୍ପନାରେ, ମୁଁ ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ପୁନର୍ବାର ସୃଷ୍ଟି କରେ। ମୋ ସଂସ୍କରଣରେ, ଆମେ ଏକ କୋଠରୀରେ ଅଛୁ ଏବଂ ଏହା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଆଲୋକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଆମେ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ବସି ଏକ କାନ୍ଥକୁ ମୁହଁ କରି ବସିଛୁ ଯାହା ଏକ ଘୋର ଧୂସର ସବୁଜ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗ କରାଯାଇଛି। ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଛୋଟ ଝରକା ଅଛି। କୌଣସି ପାହାଡ଼ ନାହିଁ। କୌଣସି ପଥର କିମ୍ବା କଠିନ କିମ୍ବା ଖାଲି କିଛି ନାହିଁ। ବାହାର ଦୁନିଆ ହେଉଛି ଉଚ୍ଚ ଗଛ ଏବଂ ନରମ, ଆର୍ଦ୍ର ମାଟିରୁ ଫୁଟିଥିବା ଅଜଣା ସବୁଜ ଗଛ। ହରିର କେଶ ଲୁଣିଆ ଏବଂ ଗୋଲମରିଚ; ମୋର ସିଧା ଏବଂ କଳା, ମୋ ପୋଷାକର କାନ୍ଧକୁ ଚରାଉଛି। ଆମେ କିଛି କହୁନାହୁଁ। ଝରକା ବାହାରକୁ ଚାହିଁ ଆମେ ହାତ ଯୋଡି ଚୁପ୍ଚାପ୍ ବସିଥାଉ।
ଆଗାମୀ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ, ପଲ୍ଲୁର ପରିବାର ତାଙ୍କୁ ପାଖରେ ରଖନ୍ତି। ସେ ତାଙ୍କ ପୁରୁଣା ଜୀବନରେ କୋଣଠେସା ହୋଇ ରହନ୍ତି। ଦୂରରେ ରହି ସେ ଅଶୋକ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ନିକଟତର ହୋଇଛନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ ସେମାନଙ୍କ ଘରର ପ୍ରାର୍ଥନା କୋଠରୀରେ ମାଳାକୁ ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି। ହରିଙ୍କ ପରି ଅଶୋକ ମଧ୍ୟ ଧାର୍ମିକ। ତାଙ୍କ ପାଇଁ, ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ଏକ ଅମାପ ମୂଲ୍ୟର ଆଶୀର୍ବାଦ। ପଲ୍ଲୁ ଏହାକୁ ଏକ ହୃଦୟର ଉପହାର ଭାବରେ ଦେଖନ୍ତି ଯାହାକୁ ସେ ଝିଅ ଭାବରେ ଦେଖିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲେ, ଏବଂ ସେ ଯାହା କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ତାହାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ମହତ୍ କିଛି ପୂରଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତି।
ଆମେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବୋତଲରେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା ମାନସରୋବର ଜଳକୁ ଆମର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଏବଂ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଉ। ସେମାନେ ଏହାକୁ ଏକ ବାଲ୍ଟିରେ ଛିଞ୍ଚି ସେଥିରେ ସ୍ନାନ କରନ୍ତି। ବୃଦ୍ଧା ମହିଳାମାନେ ଆମ ଯାତ୍ରା ମାଧ୍ୟମରେ ଅର୍ଜିତ ପୁଣ୍ୟରେ ଅଂଶୀଦାର ହେବା ପାଇଁ ଆମକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ନିଜ ହାତ ପାପୁଲିରେ ପାଣି ଢାଳି ଏହାକୁ ଅର୍ପଣ କରନ୍ତି।
ମୁଁ ହରିଙ୍କୁ ନୀଳ ଆଲୋକ ବିଷୟରେ କହୁନାହିଁ। ସେଗୁଡ଼ିକ କୈଳାସରେ ସେହି ଦିନ ପରି ଆଉ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ମନେହୁଏ ନାହିଁ। ମୁଁ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଶିବଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବୁଦ୍ଧ ବୈରୋଚନର ଭ୍ରମ ଭାବରେ ଭାବୁନାହିଁ। ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତାର ଲକ୍ଷଣ ଥିଲା।
ତଥାପି କୈଳାସର ବରଫାବୃତ ଢାଲ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଥଣ୍ଡା ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସକାଳେ ସେହି ନୀଳ ଆଲୋକଗୁଡ଼ିକୁ ମୋ ଆଡ଼କୁ ନାଚୁଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ କ'ଣ ଅନୁଭବ କରିପାରୁନାହିଁ।

କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ

ୟିଙ୍ଗ୍‌ଙ୍କ ବାଣୀ ମୋ ସହିତ ବସିବ। କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ଅନନ୍ତ। ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ଏହି ଜଗତର କିଛି ମଧ୍ୟ ଅନନ୍ତ ନୁହେଁ, ଏବଂ ଏହି ଜଗତର ସବୁକିଛି କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ। ଆମର ଯାତ୍ରା ଶେଷ ହୋଇଗଲାଣି, ଏବଂ ହ୍ରଦ ଏବଂ ପର୍ବତର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ଦୂରରେ। ତଥାପି, ଆମ ସହିତ ରହୁଥିବା ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଜୀବନର ଯେକୌଣସି ଜିନିଷ ପରି ଅନନ୍ତ ହେବ। ପଲ୍‌ଲୁର ସର୍ବଦା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ରହିବ। ଆମେ ସର୍ବଦା ଜେଫ୍ ଆମକୁ ଦେଇଥିବା ପଥରଗୁଡ଼ିକ ପାଇବୁ। ଆମର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଫଟୋ ଏବଂ ଇମେଲ୍ ଆମ ପାଖରେ ରହିବ। ଆମେ ସର୍ବଦା ଆମେ କରିଥିବା ବନ୍ଧୁତାକୁ ମନେ ରଖିବୁ। ଏବଂ କିଛି ସ୍ମୃତି ଆମ ସହିତ ରହିବ ଯଦିଓ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଯାଏ।

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଆମ ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରେ, ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ମନେ ପକାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେପରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲି, ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରେ। ମୁଁ ହୁମଲାର ଆଲପାଇନ୍ ଜଙ୍ଗଲରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଆମେ ଖାଇଥିବା ଡମ୍ପଲିଂରୁ ବାଷ୍ପ ଉଠିବା ମନେ ପକାଏ। ମୁଁ ଠିକ୍ ମନେ ପକାଏ ଯେ, ପ୍ରଥମ ଶିବିର ସ୍ଥାନରୁ, କୈଳାସ କଳା ପଥର ଏବଂ ଧଳା ବରଫରେ ଦିଗନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା। ମୋତେ ପଥର ଉପରେ ଘୋଡା ଖୁରାର ଶବ୍ଦ ମନେ ପକାଏ।

ମୁଁ ଯାହା ସବୁଠାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମନେ ରଖିଛି ତାହା ହେଉଛି ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ପଲ୍‌ଲୁଙ୍କ ସହିତ ଚୋରି ହୋଇଥିବା ଦିନ।

ପଲ୍‌ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ, ଆମର ମୋଟା କୋଟ୍ ଏବଂ ହାଇକିଂ ବୁଟ୍ ପିନ୍ଧି, କୂଳରେ ଆମ ପିଠି ଉପରେ ଶୋଇଛୁ। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆମ ମୁହଁକୁ ଉଷ୍ମ କରୁଛି, ଥଣ୍ଡା ପବନ ଆମ ଗାଲକୁ ଚୁମୁଛି, ଏବଂ ଧୂଳି ବାଲି ଆମ କେଶକୁ ପୋଛି ଦେଉଛି। ବିକ୍ଷିପ୍ତ ପକ୍ଷୀମାନେ ନୀଳତମ ପାଣି ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଡୁଛନ୍ତି। ନୀରବତା ଏବଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ବିଳାସ ପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି, ଯେପରି ଚର୍ମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୀତଳ ରେଶମ ଚାଦର।

ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ କେର୍ନ ଅଛି। ମୁଁ ଏଥିରେ ଯୋଡ଼ିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପଥର ଉଠାଏ। ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କେର୍ନ ସହିତ ମୁଁ ଯୋଡିଥିବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପଥର ପରି, ମୁଁ ଚାହେଁ ଏହି ପଥରଟି କିଛି ଅର୍ଥ ରଖେ। ମୁଁ ମୋ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭଉଣୀକୁ ଦେଖୁଛି, ଯିଏ ତାଙ୍କର ଲମ୍ବା ଗୋଡ ବିସ୍ତାର କରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଖି ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛି। ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଥିବା ଏହି କେର୍ନ ସେହି ସମସ୍ତ ଜିନିଷକୁ ଦର୍ଶାଏ ଯାହା ପଲ୍‌ଲୁ ଏବଂ ମୁଁ କହୁନାହୁଁ - ଉଦାରତା, ଗ୍ରହଣୀୟତା, ଏବଂ ବନ୍ଧୁତା ପାଇଁ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାର ଅର୍ଥ କ'ଣ। କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇ, ମୁଁ ଦୋହଲି ଗଦାରେ ଆଉ ଏକ ପଥର ଯୋଡିଥାଏ।

ସୂଚୀ

ଉଚ୍ଚତା ଅସୁସ୍ଥତା
ଅମର ଚିତ୍ର କଥା
ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା
ଆନୋଟାଟା ହ୍ରଦ
ଅବୋଲୋକିଟେଶ୍ ara ର, ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ। |
ବାର୍ଡୋ ଥୋସ୍ ଗ୍ରୋଲ୍ (ବ୍ୟବଧାନ ସମୟରେ ଶ୍ରବଣ ଦ୍ୱାରା ମୁକ୍ତି)
ନୀଳ ଆଲୋକ
ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱମାନେ
ବୋନ୍
ବୋନ୍ ଚୁଙ୍ଗ୍
ବ୍ରହ୍ମା
ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର
ବୁଦ୍ଧ
ପାଦଚିହ୍ନ
ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ
ମହାଯାନ
ଥେରବାଦ
ତିବ୍ବତୀୟ
ବଜ୍ରାୟଣ
ବୌଦ୍ଧ
ପୌରାଣିକ କଥା
ସମୟିକତା ଏବଂ କରୁଣାର ମୂଲ୍ୟବୋଧ
ବୁମାଟିଆ ଖୋଲା
ଚକ୍ରସାମଭାରା (ବୁଦ୍ଧ ଡେମୋକୋକ) ମଧ୍ୟ ଭାଜରାହରି ଦେଖନ୍ତୁ |
ଚିରିଂ
ଚୀନ୍
ବୌଦ୍ଧ, କନଫୁସିଆନ୍ ଏବଂ ତାଓବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଏବଂ ଭାରତ, ସମ୍ପର୍କ
ଚୀନିୟ
କୈଳାସ ଆରୋହଣ ଉପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ
ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍କାର
ତିବ୍ବତ ଆକ୍ରମଣ
ସୁନା, ଖଣିଜ ଏବଂ ତେଲ ପାଇଁ ତିବ୍ବତରେ ଖଣି ଖନନ
ଏବଂ ତିବ୍ବତର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ତିବ୍ବତ ସତରସୂତ୍ରୀ ଚୁକ୍ତିନାମା
ଚିଉ ଗୋମ୍ପା, ପକ୍ଷୀ ମଠ
ଚିଆନୋ |

କରୁଣା
ସୃଜନଶୀଳ ଚେତନା
ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଚୟ
ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ
ଦକ୍ଷ
ଦଲାଇ ଲାମା, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ
ଡାର୍ଚେନ୍, ତିବ୍ବତ
ଦାର୍ପୋଚେ, ତିବ୍ବତ
ଧାରାପୋରି, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ଡୋଜେନ୍
ଡୋଲମା ଲା ପାସ୍, ତିବ୍ବତ
ଦୂରଦର୍ଶନ
ଡ୍ରିରା ଫୁକ୍ ମଠ
ଡ୍ରାଇରା ଫୁକ୍, ମାଉଣ୍ଟ କ ail ଲାଶ, ତିବ୍ବତ |
ଜ୍ଞାନ
ପରିବେଶଗତ କ୍ଷତି
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଅଳିଆ ଛାଡି ଯାଆନ୍ତି
ଗଙ୍ଗା ଚୁ ଚ୍ୟାନେଲ୍
ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଭୁଲିଗଲି
କୃତଜ୍ଞତା
ଗୁରଖା ରାଇଫଲ୍ସ
ଉଚ୍ଚ-ଉଚ୍ଚତା ସେରେବ୍ରାଲ୍ ଏଡିମା (HACE)
ଶୁଭେଚ୍ଛା
ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ
ହିନ୍ଦୁ
ମାନବ ଚେତନା
ତିବ୍ବତରେ ଚୀନ୍ ଦ୍ୱାରା ମାନବାଧିକାର ଉଲ୍ଲଂଘନ
ବମ୍ଥଲବି ଟ୍ରେକ୍
ପେରୁର ମାଚୁ ପିଚୁର ଇନକା ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ
ସିନ୍ଧୁ
ଜୈନ
କବୀର
କାଗ୍ୟୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ
କୈଳାସ, ପର୍ବତ
ଦେବତାଙ୍କ ପର୍ବତ
ଚୀନ ଦ୍ୱାରା ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା
ଚାରିପାଖରେ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣା
ହିନ୍ଦୁ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଶିବଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ
ରାତିରେ
କାଳ ଭୈରବ
କର୍ମା ଲିଙ୍ଗପା

କର୍ମପା ଲାମା
କାର୍ନାଲ୍
କିଲିମାଞ୍ଜାରୋ, ତାଞ୍ଜାନିଆ
କୋରଚାଙ୍ଗ ଗୋମ୍ପା ମନ୍ଦିର
ଭୂମିସ୍ଖଳନ
ଲା ଚୁ ଉପତ୍ୟକା, ତିବ୍ବତ
ମହାଭାରତ
ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ, ତିବ୍ବତ
ବୁଡ଼ାଇବା, ସଫା କରିବା
ଲାଇଟ୍ ଜଳୁଛି
ମାରା
ଭାରତରେ ବୈବାହିକ ପ୍ରଥା
ଭୌତିକ ଅସମାନତା
ମାୟା (ଭ୍ରମ)
ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ମାତା ମାୟା
ମେରୁ, ପର୍ବତ
ମିଲାପେପା
ଖଣି
ଚନ୍ଦ୍ର
ମୁଖାର୍ଜୀ, ଦେବ
ମୁସ୍ତାଙ୍ଗ
ପୌରାଣିକ କଥା
ବୌଦ୍ଧ
ହିନ୍ଦୁ
ନାଳନ୍ଦା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
ନାମଖା ଖିଆଙ୍ଗ ଡିଜୋଙ୍ଗ ମଠ, ତିବ୍ବତ |
ନାରା ଲା ପାସ୍, ତିବ୍ବତ
ନୀଳକଣ୍ଠ
ନଗାରି, ତିବ୍ବତ
ଡାଇଭିଂ
ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ
ନ୍ୟିଙ୍ଗମା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ
ଓମ୍ ମଣି ପଦ୍ମେ ହମ୍
ପଦ୍ମାସମ୍ଭବ | ରିନ୍ପୋଚେ, ଗୁରୁ ଦେଖନ୍ତୁ |
ପାର୍ବତୀ ଶିବଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ
ପିତୃସତ୍ତ୍ୱାକାଙ୍କ୍ଷୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ପେମା ରିଗ୍ଜାଲ, ପୁରୁଣା
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ
ବହୁପତିତ୍ୱ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ pradakshina (parikrama) |
କୈଳାସ ପର୍ବତ

ମାନସରୋବର ହ୍ରଦ
ପୁରାଙ୍ଗ, ତିବ୍ବତ
ରାକ୍ଷସ ତାଲ, ତିବ୍ବତ
ରାମ
ରାମାୟଣ
ରାବଣ
ଧାର୍ମିକ ସ୍ୱାଧୀନତା
ରାଇମ୍ ସେକ୍ଟ୍
ରିନ୍ପୋଚେ, ଗୁରୁ (ପଦ୍ମାସମ୍ଭବ)
ଚୀନ୍ ଦ୍ୱାରା କୈଳାସରେ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ
ରୁଦ୍ର ଶିବଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା
ସଦାଶିବ
ସାଗା ଡାୱା
ଶାକ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ
ସାଲ୍ଲୀ ଖୋଲା, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ତିବ୍ବତ ପର୍ବତମାଳାରେ ଥିବା ଲୁଣିଆ ହ୍ରଦ
ସାନ୍ତାରକ୍ଷିତ
ସତୀ ଶିବଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ
ଶାକ୍ୟମୁନି, ବୁଦ୍ଧ
ସେନରାବ୍
ଶିବ
ଶିବତାଣ୍ଡବସ୍ତୋତ୍ରମ୍
ସିଚୁଆନ୍ ପ୍ରଦେଶ, ଚୀନ୍
ସିମିକୋଟ, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ଆକାଶ ସମାଧି
ସ୍ନେହ।
ସୋନମ
ପେରୁରେ ସ୍ପାନିସ୍ ଉପନିବେଶବାଦୀ ଶାସନ
ସୁଧାନ ବୁଦ୍ଧ
ସନ୍ ଗେଟ୍, ପେରୁ
ସତଲେଜ୍
ପ୍ରତୀକାତ୍ମକତା
ଟେଥିସ୍ ସମୁଦ୍ର
ଥରୋ ଛୁଙ୍ଗା, ହୁମଲା, ନେପାଳ
ତିବ୍ବତ: ଚୀନ୍ ଆକ୍ରମଣ
ଭୂରାଜନୈତିକ ଗୁରୁତ୍ୱ
ତିବ୍ବତୀୟ
ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନ
କୁକୁର
ଯାତ୍ରୀ; ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଛାଡିଯାଇଥିବା ଅଳିଆ

ତ୍ରିସଙ୍ଗ ଡୁଏଟସେନ୍, ରାଜା
ସ୍ୱେଗୁ ଗୋମ୍ପା
ତୁମକୋଟ
ବୈରୋଚନ, ବୁଦ୍ଧ
ବଜ୍ରଭରହି
ପୂଜା କରିବା
ଚୀନ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ
ୟାଲବାଙ୍ଗ ଚୌର
ୟାଲବାଙ୍ଗ ମଠ, ହୁମଲା

ପରବର୍ତ୍ତୀ କଥା ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତି

ମୁଁ କୈଳାସ ଏବଂ ମାନସରୋବରକୁ ମୋର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି ଏହାର କ୍ରମିକ ବିବରଣୀ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଧାରଣା ନଥାଇ। ମୁଁ କୌଣସି ନୋଟ୍ ରଖି ନଥିଲି, ଏକ ସାଧାରଣ କ୍ୟାମେରା ଧରିଥିଲି ଏବଂ କିଛି ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ନେଇଥିଲି। ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ, ସ୍ନେରେଲୋ, ଚିଙ୍ଗ୍, ଜେଫ୍ ଏବଂ କ୍ୟାଟି ପ୍ରଚୁର ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ବିସ୍ତୃତ ଡାଏରୀ ରଖିଥିଲେ, ଯାହା ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କଲି, ମୋର ସ୍ମୃତିକୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କଲା। ପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ସେମାନେ ଉଠାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞ ଯେ ସେମାନେ ମୋତେ ସେମାନଙ୍କର କାମ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି। ପଲ୍ଲୁ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ ଅନେକ ବିବରଣୀ ବାହାର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା। ଏଥିପାଇଁ, ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ଜିନିଷ ପାଇଁ, ମୁଁ ମୋର ସୁନ୍ଦର ଯାତ୍ରା ସାଥୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଚିର କୃତଜ୍ଞ।

ଆମର ଗାଇଡ୍ ଛିରିଂ, ମିଙ୍ଗ ମା ଏବଂ ସୁରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ମୁଁ ବହୁତ କୃତଜ୍ଞ। ଆମକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଛିରିଂ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦଳ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ। ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ, କୈଳାସ ଏବଂ ମାନସରୋବର ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ରଖିବା ପାଇଁ, ମୁଁ ସେମାନେ ଆମକୁ ଦେଖାଇଥିବା ଅନ୍ୟ କିଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ସ୍ଥାନ - ଗୁଗେର ପ୍ରାଚୀନ ଗୁମ୍ଫା ରାଜ୍ୟ, ଏଭରେଷ୍ଟ ପର୍ବତର ତିବ୍ଦତୀୟ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ବିଶାଳ ବାଲୁକା ପାହାଡ଼ରେ ଅଟକିବା - ଲେଖି ନଥିଲି। ଗୋଟିଏ ଦିନ, ହୁଏତ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଲେଖିବି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ଏକ କାହାଣୀର ଅଂଶ ହେବ। ଏହା ସହିତ, ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରବାହ ପାଇଁ, କିଛି କ୍ଷେତ୍ରରେ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ସମୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା। ଶେଷରେ, ଲେଖାଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଭାବରେ କୁହାଯାଇ ନଥିଲା, ତଥାପି ସେଗୁଡ଼ିକ ମନେରଖିଥିବା କଥାବାର୍ତ୍ତାର ଅର୍ଥ ସହିତ ସତ୍ୟ। ମୋର ଶେଷ ଖସଡ଼ା ପଢ଼ିବା ଏବଂ ସମୟ, ଘଟଣା ଏବଂ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ସଠିକତା ପାଇଁ ମୋତେ ଏହାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ପୁଣି ଥରେ ମୋର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ - ଏଥିରେ ମୁଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରେମ ସହିତ ପୁସ୍ତକର ଅନେକ, ଅନେକ ଖସଡ଼ାକୁ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ପଲ୍ଲୁଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଭାବରେ ଋଣୀ।

ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସମର୍ଥନ ବିନା, ମୁଁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ସାହସ କରିପାରି ନଥାନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞ - ସେ ମୋ ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ଲେଖକ। ମୋ କାମରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଇଁ ହାର୍ପରକଲିନ୍ସ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ମୋର ପ୍ରକାଶକ କ୍ରିଷ୍ଣ ଚୋପ୍ରାଙ୍କ ପ୍ରତି ମୁଁ ବହୁତ କୃତଜ୍ଞ। ମୁଁ ସିଦ୍ଧେଶ ଇନାମଦାର ଏବଂ ହାର୍ପରକଲିନ୍ସ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ଦଳକୁ ମଧ୍ୟ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ମୁଁ ମେ-ଲାନ୍ ଟାନ୍ଙ୍କ ଉଦାରତା ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅମୂଲ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଏବଂ ସେଲି କେନିଗ୍ସବର୍ଗଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଏବଂ ସମ୍ପାଦନା ପାଇଁ ବହୁତ କୃତଜ୍ଞ। ମୁଁ ଦେବ ମୁଖାର୍ଜୀ, ଡକ୍ଟର ସୀତା ରେଡ୍ଡୀ, ମନସା ରେଡ୍ଡୀ, ସନ୍ଧ୍ୟା ଲୁଥର, ମାଲିନି ମେନନ୍ ଏବଂ ସ୍ୱାତୀ କାନ୍ତାମଣିଙ୍କ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ସମର୍ଥନ, ମନ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍ସାହ ପାଇଁ ବହୁତ କୃତଜ୍ଞ। ମୁଁ ମୋର ଶିକ୍ଷକ ମାଥ୍ୟୁ ସେଗଲ୍ ଙ୍କୁ ବହୁତ କୃତଜ୍ଞ, ଯିଏ ମୋତେ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଯେ ମୋର ଶୁଣିବା ଯୋଗ୍ୟ ସ୍ୱର ଅଛି। ତାଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀରେ ହିଁ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି।

ଶେଷରେ, ମୁଁ ହୁମଲା ଏବଂ ତିବ୍ଦତର ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ବହୁତ କୃତଜ୍ଞ - ଏହା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ଭୂମି ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲୁ ଏବଂ ଏହା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମା ଯାହା ମୋତେ ନମ୍ର କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଯାତ୍ରାକୁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଅର୍ଥ ଏବଂ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲା।

ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ

କବିତା ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ପଲ୍ଲୁ ହିମାଳୟର ପାଇନ୍ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ନେପାଳ ଏବଂ ତିବ୍ବତର ଅସମ୍ପୃକ୍ତ ପର୍ବତମାଳାରେ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମୟରେ ନିଜକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ: କୈଳାସ ପର୍ବତ ଏବଂ ମାନସରୋବର ହ୍ରଦରେ ପହଞ୍ଚିବା।

ଦୁଇ ମହିଳା ପ୍ରାଚୀନ ମଠକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି, ଥଣ୍ଡା ଢାଲ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି, କୈଳାସ ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ପତଳା ପର୍ବତ ପବନରେ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି। ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧ ସ୍ଥଳୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠାରୁ ପବିତ୍ର କୈଳାସ ଏବଂ ମାନସରୋବରରେ, ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତିବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପାଳିତ ଜୀବନର ପ୍ରିୟ ପୌରାଣିକ କଥା ସହିତ ସମନ୍ୱୟ କରିବାକୁ ସଂଘର୍ଷ କରନ୍ତି। ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କଥା ହେଉଛି, ଏହି ଯାତ୍ରା ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁତାର ଅର୍ଥ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ।

ୱାକିଂ ଇନ୍ କ୍ଲାଉଡ୍ସ ହେଉଛି ଦୂର ସ୍ଥାନ ଏବଂ ଭିତର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ଯାତ୍ରାର ଏକ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସ୍ମୃତିକଥା। ଏହା ଏକ ଅନନ୍ୟ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀକୁ ଜୀବନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଗୀତିମୟ, ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ କାହାଣୀକୁ ଚମତ୍କାର ଫଟୋଗ୍ରାଫ ସହିତ ମିଶ୍ରଣ କରିଥାଏ।

ଲେଖକଙ୍କ ବିଷୟରେ

କବିତା ଯାଗା ବୁଗନା ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ରୁହନ୍ତି। ତାଙ୍କର ପ୍ରବନ୍ଧ ଏବଂ ଛୋଟ କଥାଚିତ୍ର ଭାରତ ଏବଂ ବିଦେଶର ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି। ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଛୋଟ ଗଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହ ଉପରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ପୂର୍ବ ଅବତାରରେ, ସେ ଚିକାଗୋରେ ଜଣେ ସଫ୍ଟୱେର୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଏବଂ ଜଣେ ବିକାଶମୂଳକ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞ ଥିଲେ।

ଆମ ସହିତ କଥା ହୁଅନ୍ତୁ

Twitter ରେ ବାର୍ତ୍ତାଳାପରେ ଯୋଗଦାନ କରନ୍ତୁ
http://twitter.com/HarperCollinsIN
ଆମ ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ ପୋଷ୍ଟ ଖୋଜିବା ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ସେୟାର କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ଫେସବୁକରେ ଲାଇକ୍ କରନ୍ତୁ।
http://www.facebook.com/HarperCollinsIndia
Instagram ରେ ଆମର ଫଟୋ ଷ୍ଟୋରୀଗୁଡିକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ
http://instagram.com/harpercollinsindia/
Tumblr ରେ ଆମର ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ ମଜାଦାର ଚିତ୍ର, ଉଦ୍ଧୃତି ଏବଂ ଅଧିକ ପାଆନ୍ତୁ।
http://www.tumblr.com/blog/harpercollinsindia

୨୦୧୯ରେ ଭାରତରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ
ହାର୍ପରକଲିନ୍ସ ପ୍ରକାଶକ
A-75, ସେକ୍ଟର 57, ନୋଏଡା, ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ 201301, ଭାରତ
www.harpercollins.co.in
2 4 6 8 10 9 7 5 3 1
କପିରାଇଟ୍ © Kavitha Yaga Buggana 2019 |
ପି-ଆଇଏସବିଏନ: ୯୭୮-୯୩-୫୩୦୨-୪୭୮-୯
ଏହି ସାଇଟ୍ ରେ ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରୁ © 2019 Veblr.com ଦେଶ : United States
ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରକାଶିତ ମତାମତ ଏବଂ ମତାମତ ଲେଖକଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଏବଂ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ପରି, ଏବଂ ପ୍ରକାଶକମାନେ ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି।
କବିତା ୟାଗା ବୁଗନା ଏହି କୃତିର ଲେଖକ ଭାବରେ ପରିଚିତ ହେବାର ନୈତିକ ଅଧିକାରକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଜାହିର କରନ୍ତି।
କପିରାଇଟ୍ ଆଇନ, 1957 ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ସଂରକ୍ଷିତ। ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନ କରି, ଆପଣଙ୍କୁ ଏହି ଇ-ବୁକ୍‌ର ପାଠ୍ୟକୁ ସ୍କ୍ରିନ୍‌ରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଏବଂ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅନନ୍ୟଲୁସିଭ୍, ଅଣ-ହସ୍ତାନ୍ତରଯୋଗ୍ୟ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି। ହାର୍ପରକଲିନ୍ସ ପବ୍ଲିସର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆର ସ୍ପଷ୍ଟ ଲିଖିତ ଅନୁମତି ବିନା, ଏହି ପାଠ୍ୟର କୌଣସି ଅଂଶକୁ ପୁନଃଉତ୍ପାଦନ, ପ୍ରସାରଣ, ଡାଉନଲୋଡ୍, ଡିକମ୍ପାଇଲ୍, ରିଭର୍ସ-ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ, କିମ୍ବା କୌଣସି ସୂଚନା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ସିଷ୍ଟମରେ ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରରେ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ କିମ୍ବା ଯାନ୍ତ୍ରିକ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣାଶୁଣା କିମ୍ବା ଏହା ପରେ ଉଦ୍ଭାବିତ।
କଭର ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ : ଜେଫ୍ ମୁରେ
କଭର ଡିଜାଇନ୍ : ହାର୍ପରକଲିନ୍ସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆ
www.harpercollins.co.in
ହାର୍ପରକଲିନ୍ସ ପ୍ରକାଶକ
A-75, ସେକ୍ଟର 57, ନୋଏଡା, ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ 201301, ଭାରତ
୧ ଲଣ୍ଡନ ବ୍ରିଜ୍ ଷ୍ଟ୍ରିଟ୍, ଲଣ୍ଡନ, SE1 9GF, ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ
ହାଜେଲଟନ୍ ଲେନ୍ସ ୫୫ ଆଭେନ୍ୟୁ ରୋଡ୍, ସୁଟ୍ ୨୯୦୦, ଟୋରଣ୍ଟୋ, ଅଣ୍ଟାରିଓ M5R 3L2
ଏବଂ ୧୯୯୫ ମାର୍କହାମ୍ ରୋଡ୍, ସ୍କାରବୋରୋ, ଅଣ୍ଟେରିଓ M1B 5M8, କାନାଡା
୨୫ ରାଇଡ୍ ରୋଡ୍, ପିମ୍ବଲ୍, ସିଡନୀ, NSW 2073, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ
195 ବ୍ରଡୱେ, ନ୍ୟୁୟର୍କ, NY 10007, ଆମେରିକା |